ఓం నమో విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే

విశ్వకర్మ వైదికమంత్ర సంహిత

ప్రథమభాగము

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు - తెనాలి

విశ్వకర్మ వైదికమంత్ర సంహిత

ప్రధాన సంపాదక మండలి

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్ - తెనాలి

ముద్రణ : 2020 సెప్టెంబర్

మూల్యం :

ప్రచురణ

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు - తెనాలి

ముద్రణ

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు - తెనాలి

విశ్వకర్మ వైదిక మంత్ర సంహిత

ప్రధాన సంపాదక మండలి

శ్రీ కందుకూరి వేంకట గోవిందేశ్వర శర్మ

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు అధ్యక్షులు

పీఠాధిపతి : శ్రీ కామాక్షీదేవి పూజాపీఠం, విజయవాడ.

శ్రీ ఆరికట్ల గోవర్ధన శాస్త్రి

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు ప్రధాన కార్యదర్శి

శ్రీ ఈశ్వరీదేవి పూజాపీఠం - పీఠాధిపతి - విజయవాడ.

శ్రీ ఆలూరి సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు కోశాధికారి

శ్రీ ఆలూరి అగ్రహారం గారి విశ్వబ్రాహ్మణ స్మార్తాగమ పాఠశాల, గుంటూరు.

శ్రీ పడకండ్ల వేంకటాచార్య గురుకల్

శ్రీ జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్య వేదధర్మ పీఠమ్, హైదరాబాద్.

శ్రీ ఇడమకంటి జనార్ధన శివాచార్య

శ్రీ శర్వాణి శైవాగమ విద్యాపీఠం - వ్యవస్థాపక ప్రధానాచార్యులు

పండిత్ శ్రీ యలవర్తి ఆంజనేయశాస్త్రి విశ్వబ్రాహ్మణ

వేద సంస్కృత పాఠశాల ప్రధానాచార్యులు - తెనాలి.

సంపాదక మండలి

“నిగమాగమ కళాకోవిద” “మహామహోపాధ్యాయ”

శ్రీ డా॥ ప్రదపాటి నాగేశ్వరరావు గారు

ఆస్థానకవి శ్రీ వీరబ్రహ్మేంద్రస్వామి మఠం - కందమల్లయ్యపల్లి.

డా॥ నాగమంగల నిరంజనాచార్య

వైశ్వకర్మణ భావన విశ్వకర్మపీఠం - వ్యవస్థాపకాచార్యులు, బెంగుళూరు.

డా॥ చంద్రపాటి నాగవరప్రసాదరావు

ప్రొ॥ రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠమ్, ఒరిస్సా.

బ్రహ్మశ్రీ అప్పసముద్రం వేంకట శేషాచార్యులు

విశ్వకర్మాగమవాస్తు జ్యోతిష పండిట్ - అప్పసముద్రం

బ్రహ్మశ్రీ వడ్లమాను గోవర్ధనాచార్యులు

ఆగమశిల్పి వాస్తు సిద్ధాంతి - పుల్లలచెరువు.

బ్రహ్మశ్రీ డా॥ చింతాడ గిరినాథ్ శర్మ

విశ్వకర్మ బ్రాహ్మణ వాఙ్మయ పరిశోధకులు - ఒంగోలు.

బ్రహ్మశ్రీ చెర్వుపల్లి గోవిందస్వామి వారు

శతాధిక ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు - కందిమల్లయ్యపల్లి

బ్రహ్మశ్రీ గోనుగుంట బ్రహ్మనందశర్మ

శ్రీ ఆంజనేయస్వామి పూజాపీఠం - ఒంగోలు

బ్రహ్మశ్రీ డా॥ ఆదిపూడి వేంకట శివసాయిరామ్

శతాధిక గ్రంథకర్త - గుంటూరు.

బ్రహ్మశ్రీ అత్తలూరి బాలశంకరశాస్త్రి

శ్రీ జగన్మహాముసీశ్వర ఆశ్రమ వేద సంస్కృత పాఠశాల కాల్వ శ్రీరాంపూర్

బ్రహ్మశ్రీ కందుకూరి వేంకట సత్య బ్రహ్మాచార్య

శైవాగమ పండిట్ - తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం పూర్వ విద్యార్థి

బ్రహ్మశ్రీ జ్యోతిమురుగాచార్య - వేలూరు

విశ్వకర్మ స్మార్త, ఆగమ వాస్తు జ్యోతిష పండిట్

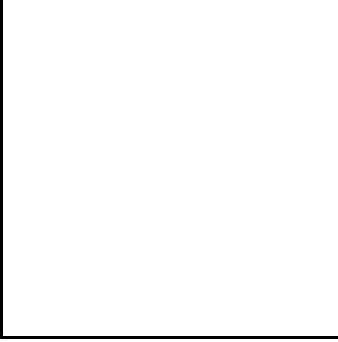
నివేదనమ్

ఏషదేవో విశ్వకర్మా మహాత్మా, సదాజనానాం హృదయే సన్నివిష్టః. హృదా మనీషాఽభిక్లుప్తః తుఏతద్విదురమృతాస్తే భవన్తి ॥

ప్రాచీనమైన విశ్వబ్రాహ్మణ సంస్కృత సంప్రదాయాలు గురించి ఇచ్చట మనము ప్రస్తుతించుట లేదు. శతవసంతములకు పూర్వమే పండిత శ్రీ యలవర్తి ఆంజనేయశాస్త్రి గారు తాను ఆర్జించిన సర్వస్వమును విశ్వబ్రాహ్మణ ఔన్నత్యమునకు, వేదాగమ సంస్కృత విద్యావ్యాప్తికై ధారపోశాను. తానే స్వయం వేదాగమ సంస్కృత పాఠశాలను స్థాపించి ఉపాధ్యాయులై బోధించియున్నారు. ఈ విద్యాసంస్థలో శ్రీ చామర్తి అమరేశ్వర శర్మగారు, బండకట్ల కోటేశ్వరశాస్త్రి, చందవోలు బ్రాహ్మణాచారి, శ్రీ పామర్తి నాగభూషణశర్మ గారు, మోటుమర్రి రాఘవాచార్యులు గారు, కొండూరి వీరరాఘవాచార్యులుగారు మొదలగు ఎందరెందరో స్మార్తాగమ సంస్కృత విద్యలను బోధించియున్నారు. వీరికి ఆదర్శప్రాయులుగా గారపాడు వాస్తవ్యులు పరబ్రహ్మ కూడా సుక్షేత్రమైన పొలాన్ని అమ్మి విశ్వబ్రాహ్మణ జాతి అభ్యున్నతికి తోడ్పడియున్నారు. వడ్డెపాటి కోటేశ్వరశాస్త్రి గారి శిష్యులైన శ్రీ పామర్తి నాగభూషణశర్మ గారి నుండి మన సనాతన విశ్వకర్మ బ్రాహ్మణ సంప్రదాయ అధ్యయన పద్ధతిని మేము గ్రహింపబడి కుము వృద్ధిలోనికి వచ్చి మేము అధ్యయనం చేసిన విశ్వకర్మ వైదిక మంత్రములను వానితోపాటు అనేక సూక్త ఉపనిషత్ స్తోత్ర సుప్రభాత వ్రత కల్పములన్నింటిని కలిపి ఒకే పుస్తకముగా ఉంటే బాగుంటుందని అభిప్రాయపడుతున్న తరుణంలో ఈ మా ఉద్యమానికి శ్రీ పళ్ళి సిద్ధార్థగారు ప్రోత్సహించారు. సంకలనంలో మమ్మల్ని వెన్నంటి ఉన్న సోదరులందరికి మా ధన్యవాదములు. ఈ గ్రంథ రాజము విశ్వబ్రాహ్మణ వంశజులకు ఎంతో ఉపకరిస్తుందని ఆశిస్తున్నాము. సనాతన సంప్రదాయ గ్రంథ ముద్రణలలో విశ్వబ్రాహ్మణ సోదరులకు శుభము జేకూరవలెనని కోరుకుంటూ....

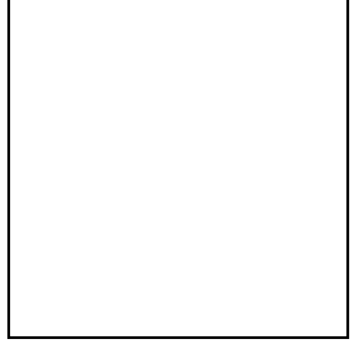
రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్ - తెనాలి.

రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్ - తెనాలి.

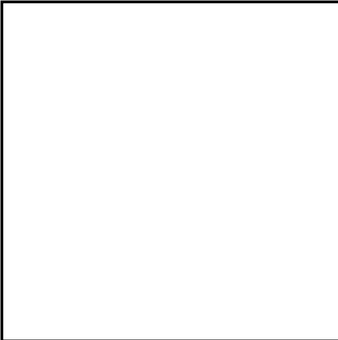
శ్రీ కందుకూరి
వేంకట గోవిందేశ్వర శర్మ

శ్రీ కామాక్షీదేవి పూజాపీఠం పీఠాధిపతి, విజయవాడ.
రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు అధ్యక్షులు
మొబైల్ : 9848577423, 9441320877

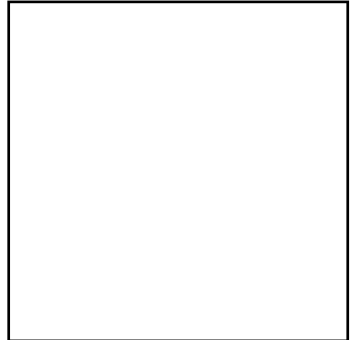
శ్రీ ఆరికట్ల గోవర్ధన శాస్త్రి

శ్రీ ఈశ్వరీదేవి పూజాపీఠం పీఠాధిపతి, విజయవాడ.
రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు ప్రధాన కార్యదర్శి
మొబైల్ : 9440172645

శ్రీ ఆలూరి సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

శ్రీ ఆలూరి అగ్రహారం గారి విశ్వబ్రాహ్మణ స్మార్తాగమ
పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు, గుంటూరు.
రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత పరిషత్తు కోశాధికారి
మొబైల్ : 9849556229

శ్రీ ఇడమకంటి జనార్థన శివాచార్య

శ్రీ శర్వాణి శైవాగమ విద్యాపీఠం, తెనాలి
శ్రీ పండిత శ్రీయలవర్తి ఆంజనేయశాస్త్రి విశ్వబ్రాహ్మణ
వేదసంస్కృత పాఠశాల, తెనాలి - ప్రధానోపాధ్యాయులు
రాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణ పురోహిత కార్యాలయం - కార్యదర్శి
మొబైల్ : 9963349294, 9440537681

విషయసూచిక

1

శ్రీ విశ్వకర్మ పరమేశ్వర యజ్ఞ మహోత్సవం

పరమాత్మ విశ్వకర్మకు పుట్టిన రోజు లేదు. సృష్టి అనాది యని బ్రహ్మ సూత్రము చెబుతున్నది, నేల, నీరు, గాలి, నిప్పు ఆకాశం వంటి పంచ భూతాలు ఎప్పుడు పుట్టాయో ఎవరూ చెప్పలేదు, అలాంటప్పుడు వాటిని శాసించే పంచ బ్రహ్మలకు పుట్టిన తేదీలు ఎలా ఉంటాయి? వేదంలో అలాంటి ఆధారం లేదు. అవతారపురుషులైతే ఫలాన అప్పుడు అవ తరించారు, ఫలాన రోజున అవతారం చాలించారని చెప్పవచ్చు. సృష్టికి ముందే అ పరమాత్మనుండి ఆవిర్భవించిన వారికి పుట్టినరోజులు జరపటం మనం కల్పించుకున్నది. విశ్వకర్మ పూజా మహోత్సవం గురించి పురాణాలలో ఓ కథ ఉన్నది. అత్యంత పూర్వకాలంలో ఒకప్పుడు ఈ భూమి మీద భయంకరమైన క్షామం ఏర్పడిందట. ఏ జీవికి ఆహారం లేదు. అపుడు పృథు చక్రవర్తి సృష్టికర్తను గురించి ఘోరమైన తపస్సు చేసాడు. ఆ తపస్సుకు మెచ్చిన విశ్వకర్మ భగవానుడు పంచముఖములతో పంచఋషుల సమేతంగా మాఘశుద్ధ త్రయోదశి రోజున పృథుచక్రవర్తికి దర్శనమిచ్చి వరాలు ప్రసాదించాడట. అందువలన ఈ భూమి మరల సస్యశ్యామలమై, సుభిక్షంగా తయారై ఆహార సమృద్ధితో వర్ధిల్లినది. పృథు చక్రవర్తి కోరిక మేరకు పంచఋషులైన సానగ సనాతన, అహభూన ప్రత్న, సుపర్ణ ఋషులు భూమిపై అవతరించి పంచశిల్ప వృత్తులతో మానవులకు నగరములు నిర్మించి, వ్యవసాయము నేర్పి, సమాజంలో కుటుంబ వ్యవస్థను నెలకొల్పి నాగరికతా నిర్మాతలయ్యారు. ఆ తరువాత విశ్వకర్మ భగవానుడు తనకు సాక్షాత్కరించిన మాఘశుద్ధ త్రయోదశినాడు తన ప్రజలందరు విశ్వకర్మ పూజామహోత్సవం జరపాలని పృథు చక్రవర్తి శాసించాడట. ఆ విధంగా విశ్వకర్మ పూజామహోత్సవం

జరిపే సాంప్రదాయం ఏర్పడింది. ఈ పంచఋషులు విశ్వకర్మ నుండి ఆవిర్భవించినవారేనని యజుర్వేద మంత్రాలను బట్టి, ఉపనిషత్తులబట్టి, తెలుస్తుంది. వారు విశ్వబ్రాహ్మణ గోత్ర ప్రవర్తకులు. ప్రపంచ నాగరికతా నిర్మాతలు. అంతేకాదు వారు మానవజాతికి వేదవిజ్ఞానం నేర్పిన తొలి బ్రహ్మ విద్యా ప్రవర్తకులని బృహదారణ్యకోపనిషత్‌లో చెప్పబడినది.

ఒకప్పుడు మాఘశుద్ధ త్రయోదశి రోజున విశ్వకర్మ భగవానుని పూజించే వారిమి, అలాగే పంచఋషులను భాద్రపద శుక్ల పంచమిరోజున (ఋషిపంచమి) రోజున పూజించే వారిమి. అది కాస్త మరచిపోయిన భృగ్వాంగిరస వంశీయులు వ్యాసులవారు వ్రాసిన పురాణ కథల పుణ్యమాని వారి గోత్రంలో దేవశిల్పి విశ్వకర్మ ప్రభాసుని కుమారునిగా జన్మించాడని ఆరోజున, సెప్టెంబర్ 17 న (సూర్యుడు కన్యా రాశిలో ప్రవేశించిన కన్యా సంక్రమణం రోజు) దేవశిల్పికి జన్మదినం చేయటం మొదలు పెట్టారు. ఆ దేవశిల్పి, పరమాత్మ విశ్వకర్మ ఒకరే అని ఉత్తరాది భృగ్వాంగిరస గోత్రాల వారి నమ్మకం, అదే ప్రచారం. వేదజ్ఞానం లేని మిగతా పంచఋషి గోత్రాల వైశ్వకర్మణులు వారిని అనుకరించి విశ్వకర్మకు జయంతి మొదలు పెట్టారు. ఇది వాస్తవం. విశ్వకర్మ పరమేశ్వరునికి, పంచబ్రహ్మలకు జయంతులు జరుపుకోవటం అనేది మన అజ్ఞానం. ఒక వేళ విశ్వకర్మను పూజించటానికి ఓ మంచి రోజు ఉండాలని భావిస్తే, పూర్వాచారం ప్రకారం మాఘశుద్ధ త్రయోదశి నాడు విశ్వకర్మను పూజించండి. లేదా చైత్ర శుద్ధ పౌర్ణమి నుండి ప్రతి నెలా పౌర్ణమి రోజున విశ్వకర్మ తో బాటు పంచబ్రహ్మలను పూజించండి. అది సముచితమని భావిస్తున్నాను. కాదు సెప్టెంబరు 17 ముఖ్యం అనుకుంటే, విశ్వకర్మకు జయంతిగా కాక "విశ్వకర్మ యజ్ఞ మహోత్సవం" అనో పూజా మహోత్సవం అనో ప్రకటించవలసినది.

ఈ దిగువ వేదమంత్రములను పరిశీలించగా విశ్వకర్మకు యజ్ఞ మహోత్సవము జరుపుట వైదిక సాంప్రదాయమని మనము గ్రహించ వచ్చును. ఈ భూమి తనగురుత్వాకర్షణ కోల్పోయి విశ్వచైతన్యమనెడి సముద్రములో మునిగినపుడు భూమిని ఉద్ధరించినది విశ్వకర్మ భగవానుడు. అట్టి భగవానుడే మానవులను ఉద్దరించి మోక్ష మొసగువాడని వేదఋషుల అభిప్రాయము కనుక వారు ఈ భూమిపై భగవంతుని కొరకు యజ్ఞమునులు చేయుచు విశ్వమానవ శ్రేయస్సు సాధించిరని గ్రహించవలెను.

మంత్రం: ***యా మన్వైచ్ఛద్ధవిషా విశ్వకర్మా***
అంతరర్ణవే రజసి ప్రవిష్టామ్
భుజిష్యం పాత్రం నిహితం గుహా
యదావిర్భోగే అభవన్ మాతృమద్భ్యః ॥ అథర్వ. 12. 1. 60.

తా: నీటియందు మునిగిపోయిన ఏ భూమాతను విశ్వకర్మ భగవానుడు ఆ జలమునందు ప్రవేశించి పైకి లేవనెత్తెనో, విశ్వకర్మ భగవానుడు ఏ భూమిని జీవభోగ్యముగా చేసెనో ఆ భూమి మమ్ము రక్షించుగాక ! ఆభూమి మాకు భోగ్యమగుగాక !

◆ పురాణాలలో వ్యాస మహర్షి విశ్వకర్మ మహిమలను విష్ణు మహిమలుగా వర్ణించుచు అనేక కథలు వ్రాసెను. ఆవిషయం మనకందరికి తెలియును.

మంత్రం : ***యస్యాం వేదిం పరిగృహ్ణన్తి భూమ్యాం***
యస్యాం యజ్ఞం తన్వతే విశ్వకర్మాణః
యస్యాం మీయన్తే స్వరవః పృథివ్యాం
ఊర్ధ్వాః శుక్రా ఆహుత్యాః పురస్తాత్
సా నో భూమిర్వర్ధయద్వర్ధ మానా ॥ అథర్వ. 12. 1. 13.

తా. యే భూమియందు యజ్ఞవేదికను నిర్మించి విశ్వకర్మలు (విశ్వకర్మ

వంశీయులగు సానగ సనాతన, అహభూన, ప్రత్న, సుపర్ణాది బ్రహ్మర్షుల సంతానము) యజ్ఞము లొనర్తురో అట్టి భూమి తాను వృద్ధి పొందుతు (ఆహార సమృద్ధితో) మమ్ము వృద్ధి పొందించు గాక !

◆ ***వాచస్పత ఋతవః పంచ యేనో వైశ్వకర్మణాః*** (అథర్వ. 13. 1. 18 మంత్రము వలన విశ్వకర్మ వంశీయులు పంచ బ్రహ్మర్షుల సంతానమని తెలియుచున్నది. **"యస్యాం యజ్ఞం తన్వతే విశ్వకర్మణః"** అని ఈ మంత్రము నందు చెప్పబడి యుండుటచే విశ్వ శ్రేయస్సును కోరి విశ్వకర్మ వంశీయులు విశ్వమునందు యజ్ఞమును వృద్ధి పరచిరని తెలియుచున్నది. కనుక శ్రీ విశ్వకర్మ పూజతో బాటు వీలున్నచో యజ్ఞము చేయుటయు వైశ్వకర్మణ సాంప్రదాయము.

ఓం నమో విశ్వకర్మణే, బ్రహ్మాదిభ్యో బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ ప్రవర్తకేభ్యో వంశఋషిభ్యో నమో గురుభ్యః ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం నమో విశ్వకర్మణే ! సత్యమేవ జయతే !

– బ్రహ్మశ్రీ చిలుకూరి వేంకటప్పయ్య అచార్యులు.

తేది. 12. 9. 2019.

శ్రీ విశ్వకర్మాష్టకం

జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్య

ఆంధ్రానువాదం

శ్లో॥ శ్రీ కరార్చిత సత్య శాశ్వత లోక నిర్మిత నిర్జరా ।
పాకశాసన పద్మజాది సురా సురార్చిత భాస్కరా ।
ఏకమేవ బ్రహ్మమూర్తి పినాక సంస్థిత శంకరా ।
శోక వర్జిత శంభునామక విశ్వకర్మ జగత్ప్రభో ॥ 1

హే విశ్వకర్మ జగత్రభూ !

నీవు పరమేశ్వరుని చేత పూజింపబడుచున్న వాడవు. సత్య స్వరూపుడవు శాశ్వతుడవు. సమస్త లోకములను నిర్మించువాడవు. ముదిమి లేనివాడవు ఇంద్రుడు బ్రహ్మ మున్నగు దేవతల చేతను అసురుల చేతను పూజింప బడుచున్నవాడవు. స్వయం ప్రకాశకుడవు అద్వితీయమైన బ్రహ్మమూర్తివి; సుఖమును కలిగించువాడవు. దుఃఖమును అతిక్రమించినవాడవు, శంభు అను పేరుగలవాడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ సర్వనాయక సర్వదాయక సర్వసాక్షి మహేశ్వరా ।
సర్వరాజిత సర్వపూజిత సర్వకార్య దురంధరా ।
సర్వశిక్షక సర్వభక్షక సర్వరక్షక శ్రీకరా ।
సర్వసద్గుణ సర్వనామక విశ్వకర్మ జగత్ప్రభో ॥ 2

హే విశ్వకర్మ ప్రభూ !

నీవు సర్వమునకు ప్రభువైనవాడవు. సమస్త సుఖముల నిచ్చువాడవు. సమస్త కార్యములకు సాక్షి భూతుడవు. మహాప్రభుడవు. అన్నిటియందు ప్రకాశించువాడవు. సమస్త పాపములను హరించువాడవు. సమస్త ప్రాణులను రక్షించువాడవు, సంపదల నిచ్చువాడవు సమస్త సద్గుణములు గలవాడవు. సమస్త నామములు గలవాడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ స్వర్ణరూప సువర్ణలోక సర్వ కాంతి మనోహరా ।
వర్ణరాజిత వర్ణవర్జిత వర్ణరాజ విధాకరా ।
వర్ణవాచక వర్ణసంభవ వర్ణవేద జటాధరా ।
వర్ణవర్ణాతీతవర్ణన విశ్వకర్మ జగత్రభో ॥ 3

హే విశ్వకర్మ ప్రభూ!

నీవు అన్ని రూపములు గలవాడవు. స్వర్గలోకమందుండు వాడవు. సూర్యచంద్రాది రూపముల ద్వారా కాంతి నిచ్చుచూ మనస్సులను రంజింప జేయుచున్నవాడవు. విశ్వకర్మ ప్రభు అను అక్షరములతో ప్రకాశించుచున్న వాడవు, కులమత వర్జితుడవు. సద్విధులను విధించువాడవు, సమస్త జాతులచే చెప్పబడువాడవు. అన్ని జాతులలో జన్మించువాడవు. అందరి యొక్క మంచి చెడ్డలను తెలిసికొనువాడవు. ఎల్లపుడు మౌనముతో నుండువాడవు. అన్ని రంగులకు ఆతీతమైన బంగారు శాంతి గలవాడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ మంత్రవిగ్రహ మంత్ర సంగ్రహ మంత్రమాయజ సంహారా ।
మంత్రచేతన మంత్రనూతన మంత్రసంశయ శేఖరా ।
మంత్రరాజిత మంత్రపూజిత వేదవేద్య విశారదా ।
మంత్రబంధుర మంత్రనామక విశ్వకర్మ జగత్ప్రభో ॥ 4

హే విశ్వకర్మ ప్రభూ!

నీవు మంత్రస్థాపిత విగ్రహ స్వరూపుడవు. సమస్త వేదమంత్రములలో రహస్యార్థముగా నున్నవాడవు. మంత్రముల మాయలో నున్నవారిని సంహరించువాడవు. మంత్రములలో జ్ఞాన స్వరూపుడవుగా నున్నవాడవు. మంత్రముల ద్వారా నూతన విషయములను తెలియ జేయుచున్నవాడవు. మంత్రములలోని సంశయములను తీర్చువాడవు. మంత్రవేత్తల చేత

పూజింప బడువాడవు. వేదముల చేత తెలిసికొనదగినవాడవు. శారదా రూపములో అనగా వాగ్రూపములో ప్రకాశించువాడవు. మంత్రవేత్తలకు బంధువైనవాడవు, మంత్రములలో ప్రసిద్ధమైన పేరు గలవాడవు. అగు విశ్వకర్మ జగత్ప్రభూ నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ హార ఘోర విదార దూర శ్రవణ నిస్వన మంజులా ।
ధీరవార్ధి గభీర మాయామంద్రితాశ్రిత చిత్కళా ।
సూరిత్వష్టృవిహారకల్ప విచారకారణ సత్ఫలా ।
మేరు నిర్మిత మేరునామక విశ్వకర్మ జగత్ప్రభో ॥ 5

జగత్ప్రభుడవగు ఓ విశ్వకర్మ పరమాత్మా!

నీవు అత్యంత ఘోరమైన పాపములను తొలగించి దూరముగా నుంచువాడవు. వినుటకు మనోహరమైన మధురధ్వనులను నిచ్చువాడవు. విశాలమైన సముద్రమువలె గంభీరమైనవాడవు. మాయాగ్రస్తుడై నిన్నాశ్రయించిన వారికి తెలుగుబాట చూపించువాడవు, త్వష్టృ బ్రహ్మ సృష్టి కల్పను విచారించుటకు కారణభూతుడవై సత్ఫలము నిచ్చువాడవు. దేవతలను నివాసమైన మేరు పర్వతమును నిర్మించినవాడవు. మేరు పర్వత నామము గలవాడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ విశ్వచారణ విశ్వపూరిత విశ్వధారణ నిశ్చయా ।
విశ్వభూషణ విశ్వతోరణ విశ్వపోషణ విస్మయా ।
విశ్వతారణ విశ్వకారణ విశ్వధారణ లీలయా ।
విశ్వహారణ విశ్వనామక విశ్వకర్మ జగత్ప్రభో ॥ 6

హే విశ్వకర్మ జగత్రభూ !

నీవు విశ్వమందంటను సంచరించువాడవు, విశ్వమును పూరించువాడవు, విశ్వమును ధరించువాడవు, నిశ్చయ జ్ఞానము గలవాడవు,

విశ్వమునకు భూషణము వంటివాడవు, విశ్వమునకు మంగళకరుడవు, విశ్వమును పోషించువాడవు, ఆశ్చర్యమును కలిగించు వాడవు, విశ్వమునకు రక్షకుడైన వాడవు, విశ్వమునకు ఆధారభూతుడైన వాడవు, విలాస చేష్టలు గలవాడవు, విశ్వమును హరించువాడవు, విశ్వము అను పేరు గలవాడవు. అట్టి ఓ పరమేశ్వరా ! నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ మంగళాకర మంగళాధర మంగళాసన పఞ్చకా ।
మంగళాస్థిత మంగళాప్రద మంగళాంగ విరాజితా ।
మంగళాయత భీషదాయక మంగళాకర నామకా ।
మంగళాజయ తుంగ నామక విశ్వకర్మ జగత్రభో ॥ 7

హే విశ్వకర్మ జగత్రభూ !

నీవు శుభములకు ఆశ్రయమైన వాడవు, శుభముల నిచ్చి ఆదరించు వాడవు, మంగళములే ఆసనముగా గలవాడవు, సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్పురుష, ఈశాన అను పంచముఖములు గలవాడవు, సర్వదా మంగళముల నిచ్చుచు నుండువాడవు, మంగళవ్రతములు గలవాడవు, మంగళ స్వరూపుడవు, విశేషముగా ప్రకాశించు వాడవు, మంగళములకు స్థానమైనవాడవు, శత్రువులకు భీతిని గొల్పువాడవు, మంగళములకు స్థానమైన పేరు గలవాడవు, శుభములచే జయింపబడువాడవు. అత్యుత్తమైన పేరు గలవాడవు, అట్టి విశ్వకర్మ పరమేశ్వరా ! నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ కల్పపావన కల్పజీవన కల్పభావ నమోస్తుతే ।
కల్పపాలన కల్పఖేలన కల్పజాజ్ఞ నమోస్తు తే ।
కల్పనాకృత కల్పసంయుత కల్పకల్ప నమోస్తు తే ।
కల్పతాండజ కల్పనామక విశ్వకర్మ జగత్ర్పభో ॥ 8

హే విశ్వకర్మ ప్రభూ !

నీవు సృష్టిని పవిత్రము చేయువాడవు, సృష్టికి జీవనాధారమైన వాడవు, సృష్టి రూపములో తెలిసికొనదగిన వాడవు, అట్టి నీకు నమస్కారము. సృష్టిని పాలించువాడవు, సృష్టిలో విలాసముగా విహరించువాడవు, సృష్టి రహస్యములను తెలిసికొనుచున్నవాడవు, అట్టి నీకు నమస్కారము, సృష్టి అతీతముగా నుండువాడవు, సృష్టిలో అంతర్లీనమై యుండువాడవు అట్టి నీకు నమస్కారము. బ్రహ్మాండ రూపములో నుండువాడవు, బ్రహ్మాండ నామము గలవాడవు. అట్టి ఓ విశ్వకర్మ ప్రభూ మా నమోవాకములు అర్పించుచున్నాము మమ్ములను కాపాడుము.

ఆంధ్రానువాదము సమాప్తము.

ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః

శ్రీ విశ్వకర్మాది మూల పురుష స్మరణమ్

"విమర్శకరత్న" కీ॥శే॥ స్వర్గ సుబ్రహ్మణ్యకవి పెదపాలెం భారతీయ మహాశిల్పము - గ్రంథకర్త : గుంటూరుజిల్లా.

శ్రీ వాణ్యాశ్రిత పాదపద్మయుగళం, విద్యుత్ప్రభా భాసురం
గాయత్రీయుత మవ్యయం దశభుజం మేర్వగ్ర పీఠోజ్జ్వలం
దేవర్షిస్తుత పంచవక్త్రభవం మందస్మితాస్యం శివం
వందే శిల్పా సహస్ర మూలపురుషం శ్రీ విశ్వకర్మ ప్రభుమ్ ॥ 1

కేయూరైః కటకైర్విభూషితకరం హారావళీ సంయుతం
దివ్యద్రత్న కీరీటకుండలధరం పీతాంబరాలంకృతం
సృష్ట్యాదిత్రయ హేతుమూల వపుషం మేఘాధిరూఢోజ్జ్వలం
సర్వాభీష్ట వరప్రదాయక మహం వందే తమీశం సదా ॥ 2

పంచాస్యాం నవయౌవనాం దశభుజాం విద్యున్నిభాం సుందరీం
నానాశక్తి సముద్భవాత్మక తనుం వేదస్తుతం చిన్మయీం
గాయత్రీం కనకాంబరాం త్రినయనాం హంసాధిరూఢాం పరాం
సాష్టాంగైః ప్రణమామ్యహం నిఖిలదాం దేవి జగన్మాతరమ్ ॥ 3

శ్రీ గాయత్రీ విశ్వకర్మాభ్యాం నమః

సద్యోజాత ముఖాజ్జాతం శుద్ధస్ఫటిక సన్నిభం
ఆదిశక్తియుతం శాంతం ఋగ్వేదస్యా ధినాయకమ్ ॥
త్రికోణ కుండహోతారం కాలమేఘోపరి స్థితం
లోహ కృన్మూలపురుషం మనుం ధ్యాత్వార్చయామ్యహమ్ ॥ 4

శ్రీమదాదిశక్తి మనుబ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః

వామదేవ ముఖోద్భూతః మేఘవర్ణో మహాద్యుతిః
పరాశక్తి యుతోదేవో యజుర్వేదాభినాయకః
ధీమాన్ చతుష్కోణకుండ హోతానీలాభ్రవాహనః
దారు కృన్మూలపురుషః పాతు మాం సర్వదా మయః ॥ 5

శ్రీమత్ పరాశక్తి మయబ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం లక్ష్మి నారాయణాభ్యాం నమః

అఘోర ముఖ సంజాతం మహా మాణిక్య సన్నిభం
ఇచ్ఛాశక్తియుతం వృత్తకుండ హోతార మవ్యయం
సామ వేదాధిపం రక్త మేఘ వాహన సంస్థితం
తామ్ర కృన్మూలపురుషం త్వష్టారం పూజయామ్యహమ్ ॥ 6

శ్రీమత్ ఇచ్ఛాశక్తి త్వష్టబ్రహ్మస్వరూపాభ్యాం వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః

తత్పురుష ముఖాజ్జాతం శ్యామవర్ణం మహౌజసం
షట్కోణకుండ హోతారం క్రియాశక్తియుత ప్రభుం
అథర్వామ్నాయనేతారం శ్వేత మేఘోపరిస్థితం
శిలా కృన్మూలపురుషం శిల్పినం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ 7

శ్రీమత్ క్రియాశక్తి శిల్పిబ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం శచీపురందరాభ్యాం నమః

ఈశాన ముఖసంజాతః తప్తకాంచన సన్నిభః
జ్ఞానశక్తియుతః పీత మేఘ పృష్ఠోపరిస్థితః
ప్రణవశ్రుతీశాష్టాస్ర కుండహోతా మహాతిః
స్వర కృన్మూలపురుషో విశ్వజ్ఞః పాతు మాం సదా ॥ 8

శ్రీమత్ జ్ఞానశక్తి విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం సంజ్ఞా భాస్వరాభ్యాం నమః

బ్రహ్మేశానాచ్యుత గుణగణైః సంభవో యః పరాత్మా
కాలజ్ఞాన ప్రథిత వచనై ర్లోకచక్షుః ప్రదాతా

మాయాతీతః కులమతహరో ధర్మ సంరక్షకస్తం
వీరబ్రహ్మేంద్ర గురుచరణం నౌమిభక్త్యా సదాహమ్ ॥ 9

శ్రీ గోవిందా సమేత వీరబ్రహ్మేంద్రస్వామినే నమః

ఈ పాలకొండ పురభాసిత భానుబింబం
సింహాద్రి వంశ భవ మాది విరాట్ స్వరూపం
సర్వార్థదాయక మహం ప్రణమామి భక్త్యా ॥ 10

శ్రీ అన్నపూర్ణ సహిత సనారీ విశ్వేశ్వర విశ్వనాథావదూతాయ నమః

నీలాభం రక్తవస్త్రం భ్రుకటియుతముఖం జ్వాలాకేశం త్రినేత్రం ।
సద్వేవఖడ్గంచ దండం త్రిశిఖర పరశుం వామభాగే కపాళమ్ ।
ఖేటం ఘంటాం వహస్తం ముసలమపి దధత్కింకిణీ మాలయాఢ్యం ।
సింహత్వ గ్భద్ధ స్ఫురత్మమ పురో వీరభద్రం నమామ్యహమ్ ॥ 11

శ్రీ భద్రకాళీ సమేత వీరభద్ర స్వామినే నమః

శ్రీ స్వర్ణవంశ కలశోదధి పూర్ణచంద్రో,
అష్టాంగయోగ మహిమ తిశ యాభిరామః
సాక్షాన్మహేశ్వరభవో మర లింగనామ,
మాంమత్పితామహ నమః కృపయా స పాయాత్ ॥ 12

శ్రీ స్వర్ణ అమరలింగస్వామినే నమః

ఇష్టదేవతాది ప్రార్థన

1. శ్రీ గాయత్రీం పరాశక్తిం ప్రణవైక స్వరూపిణీం
మాతృదేవీం శ్రియం వందే బ్రహ్మకర్మ స్వరూపిణీం ॥
2. తత్త్వార్థవర్ణ చిద్రూపాం జ్ఞానవిద్యా ప్రదాయినీం
సవిత్రీం జగదాధారాం సావిత్రీంత్వాము పాస్మహే ॥
3. దాతారం జ్ఞానదాతారం త్రాతారం కర్మసాక్షిణం
జగత్స్రష్టారమీడేహం విశ్వకర్మ ఫలప్రదం ॥
4. ప్రపంచ ఘటనామూలం పంచకర్మ ప్రకాశితం
విశ్వమూర్త్యాత్మికం విష్ణుం విశ్వకర్మాణ మాశ్రయే ॥
5. ప్రపంచ కావ్యవైచిత్ర్య కల్పనా శిల్పకారకౌ
విశ్వమంగళదాతారౌ విశ్వకర్మ స్వరూపిణౌ ॥
6. గాయత్రీ విశ్వకర్మాణౌ వాగర్ధ శ్రీ విరాజితౌ
జగతః పితరౌ ధ్యాయే శబ్దార్థ జ్ఞానసిద్ధయే ॥
7. విశ్వకార్యాగ్రపూజ్యాయ, విశ్వ ప్రత్యూహ శాన్తయే
విశ్వవిఘ్నాహితార్క్ష్యాయ గణానాం పతయే నమః ॥
8. ప్రారబ్ధ కర్మ నిశ్శేష నిరంతరాయ సిద్ధయే
విఘ్నాన్ధత మసార్కాయ భూతానాం పతయే నమః ॥
9. పిత్రోశ్చరణ రాజీవం సాహస్రమభివాదయే
ఏవం సంసార రంగేస్మిన్ యత్ప్రసాదేన నర్తకః ॥
10. మాతాపితృపదాంభోజం భవతాండవ కారకం
భవరంగస మభ్యర్చ్యం భజేహం భవతారకం ॥

సన్నుతి రత్నమాల గ్రంథం లోనిది

ఆదిమ దంపతీ స్తోత్ర మంజరి

కీ॥శే॥ పండిత చామర్తి అమరేశ్వరశర్మ గారు, హైదరాబాద్

ఓం విశ్వకర్మాదిశాం పతిస్సనఃపశూన్ పాతు, సోऽస్మాన్పాతు తస్మైనమః

శ్లో॥ శ్రీమద్భూజ చరాచరాననపరం భక్తౌఘ ముక్తిప్రదం
హృత్పద్మస్థిత మాద్య మవ్యయ పదం భక్తావనోత్సాహీనం
పంచాస్యం జగదాలయం సురగురుం సంసేవ్య పాదాంబుజం
వందేऽహం భవపాశమోచనకరం శ్రీ విశ్వకర్మప్రభుం.

భావం: శుభప్రదమైన భుమి నుండి పుట్టిన చరాచర జీవులను కాపాడువాడు, పాపాలు తొలగించి ముక్తిని కలిగించువాడు, హృదయమనెడి పద్మము నందున్నవాడు, సృష్టికి ఆద్యుడై నాశనము లేనట్టి స్థానమందుండువాడు, విధేయులైన భక్తులను ఉత్సాహపరచునట్టివాడు, ఐదుముఖాలు గలవాడు, ప్రపంచమే నివాసమైనవాడు, నిత్యం దేవేంద్రునిచే పూజించబడు పాద పద్మములు గలవాడు, పాపపాశము నుండి విముక్తులను చేయువాడు, దేవగురువు అయిన విశ్వకర్మ ప్రభువుకు నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

రూప ధ్యానం

శ్లో॥ ప్రపంచ ఘటనామూలం పంచకర్మ ప్రకాశితం
పంచమూర్త్యాత్మికం దేవం విశ్వకర్మాణ మూతయే
పంచాననో దశభుజో వ్రతబంధ దీక్షః
కేయూర హార మణికుండల చండతేజాః 1

భావం : ప్రపంచ నిర్మాణమునకు ముఖ్యకారణమైనవాడు, పంచవృత్తులతో ప్రకాశించు ఐదురూపాలకు ఆత్మయైనవాడు, ప్రపంచ నిర్మాణమే తన

రూపమైనవాడు, ఐదు ముఖాలు, పదిభుజాలు గలవాడు, వ్రతములో దీక్ష స్వీకరించిన వాడు, కేయూరములు, హారములు, మణులు, చెవికమ్మలతో తీవ్రమైన తేజస్సుగల దేవునికి నమస్కరిస్తున్నాను.

శ్లో॥ భస్మాంకితో మణిమయాసన సంస్థితోఽసౌ
విశ్వేశ్వరో వసతు, మే, హృది, విశ్వకర్మా 2

భావం : నుదుట విభూతి గలవాడు, మణులు, మాణిక్యాలు పొదిగిన ఆసనముపై కూర్చున్న లోకాలకు నాయకుడైన ఈ విశ్వకర్మ నా హృదయమందు నివసించుగాక.

శ్లో॥ పంచవక్త్రం జటాధారం దశపంచ విలోచనం
సద్యోజాతాననం శ్వేతం వామదేవంతు కృష్ణకం 3

భావం: ఐదు ముఖములతోను, జడలు ధరించిన వాడును, పదిహేను కళ్ళతోనున్నవాడును, తెలుపు వర్ణము గల సద్యోజాత ముఖుడున్ను, కృష్ణ వర్ణము గల వామదేవ ముఖము గలవాడున్ను,

శ్లో॥ అఘోరం రక్తవర్ణంచ పీతం తత్పురుషం తథా
ఈశానం శ్యామవర్ణంతు శరీరం హేవర్ణకం 4

భావం : ఎరుపు వర్ణము గల, అఘోరమనెడి ముఖము గలవాడు, పీత వర్ణము గల తత్పురుష ముఖము గలవాడు, శ్యామ వర్ణము గల ఈశాన ముఖము గలవాడు, బంగారు వన్నెగల శరీరంతో ప్రకాశించుచున్న వాడున్ను,

శ్లో॥ దశబాహుం మహాకాయం హేమకుండల భూషితం
నక్షత్రమాలాభరణం స్వర్ణయజ్ఞోప వీతినం 5

భావం : పదిచేతులతో పెద్ద శరీరం గలవాడు, బంగారు కమ్మలతో, నక్షత్రములతో అలంకరించబడినవాడు, బంగారు యజ్ఞోపవీతం ధరించినవాడున్నూ...

శ్లో॥ చిత్రాంబరధరం దేవం చిత్రవర్ణోత్తరీయకం
శూలం డమరుకం చైవ శంఖం చక్రంచ పుస్తకం 6

భావం : చిత్ర విచిత్ర వస్త్రములను ధరించినవాడు, చిత్రవర్ణములు గల ఉత్తరీయం గలవాడు, శూలము-ఢమరుకం-శంఖం-చక్రం-పుస్తకములను ధరించిన దేవదేవునికి నమస్కరిస్తున్నాను.

శ్లో॥ లేఖినీ మక్షమాలాంచ గదాహి శర కార్ముకౌ
కోటిసూర్య ప్రతీకాశం దశహస్తై ర్విభూషితం 7

భావం: ఘంటము-జపమాల-గద-బాణం సంధించిన ధనుస్సును పదిచేతులతో అలంకరించబడినవాడును, కోటిసూర్యులతో సమానంగా ప్రకాశించు దేవదేవునికి నమస్కరిస్తున్నాను.

శ్లో॥ జీమూతవాహనారూఢం హనుమద్ధ్వజ సంయుతం
సర్వభూత గణాధ్యక్షం సత్యం శాంతం దయానిధిం 8

భావం: గరుత్మంతుడే వాహనముగా గలవాడు, హనుమంతుడే జెండా గుర్తుగా గలిగినవాడు, సమస్త భూతగణములకు నాయకుడైనవాడు సత్యరూపం, శాంత రూపం, దయానిధియైనవాడు.

శ్లో॥ ప్రణవమయ పీఠస్థ గాయత్రీ ప్రాణవల్లభం
పంచర్షి సానగాద్యైశ్చ సంయుక్తం ప్రణమామ్యహం 9

భావం: ఓంకార పీఠమునందున్న గాయత్రీమాత యొక్క ప్రాణపతి యైనవాడు, సానగ ఋషి-సనాతన ఋషి-అహభూన ఋషి-ప్రత్నస ఋషి-సుపర్ణ ఋషి అనెడి ఐదుగురు ఋషులతో కూడిన ఆ దేవునికి నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

శ్లో॥ విశ్వకర్మన్ మహాదేవ దేవదేవ మహావిభో
విశ్వేశ, విశ్వకర్మేశ విశ్వకర్మ న్నమోస్తుతే 10

భావం : ఓ విశ్వకర్మ! మహాదేవ! దేవతలకే ఆరాధ్యుడైన ఓ మహాప్రభు! విశ్వనాయక! ప్రపంచ కర్మలకు అధిపతి! విశ్వకర్మదేవ ! నీకు నమస్సులు.

శ్లో॥ త్వమేవ సర్వలోకానా మీశ్వరః ప్రభురేవచ
త్వమేవ జనకస్సాక్షా ద్భూతానాం వేదసత్తమః 11

భావం : నీవే సమస్త లోకములకు నాయకుడవు, రాజువు కూడ, నీవే సాక్షాత్తు తండ్రివి, సమస్త జీవులకు, సమస్త భూతములలో వేదవేత్తవు నీవేకదా!

శ్లో॥ సృష్టి సంహార కారకో లోకానాం సర్వకామదః
విశ్వకర్మా పరబ్రహ్మ విశ్వకర్మా హరో, హరిః 12

భావం: సృష్టి వినాశనమునకు కారణమైనవాడవు, అన్ని లోకాలలో అందరి కోరికలను తీర్చువాడవు, శివకేశవ రూపమైనట్టియు, పరబ్రహ్మవైనట్టియు ఓ విశ్వకర్మా! నీకు మా నమస్సులు.

శ్లో॥ మన్వాది బ్రహ్మరూపాయ సర్వప్రాకృత మూర్తయే
శిల్పాచార్యాయ దేవాయ నమస్తే విశ్వకర్మణే 13

భావం: మను–మయ–త్వష్ట–శిల్పి–దైవజ్ఞ అనెడి పంచబ్రహ్మల రూపమైన వాడవు, సమస్త ప్రకృతియే తన రూపమైన వాడును, శిల్పాచార్య స్వరూపుడు. దేవుడైనట్టి విశ్వకర్మకు నా నమస్సులు.

శ్లో॥ మయాయ మనవే త్వష్ట్రే, దైవజ్ఞాయచ శిల్పినే
సర్వజీవ ప్రకాశాయ నమస్తే విశ్వకర్మణే 14

భావం : మను మయాది పంచబ్రహ్మలకు ఆత్మయైన, సర్వజీవులను ప్రకాశింప జేయునట్టి ఆ విశ్వకర్మ దేవునకు మా నమస్సులు.

శ్లో॥ ఓం నమః పరమార్థాయ పురుషాయ మహాత్మనే
శుద్ధసత్వ స్వరూపాయ మాయినే విశ్వకర్మణే 15

భావం : ఓంకార స్వరూపుడైన, పరతత్త్వ జ్ఞానియైన పురుషాకారుడైన వాడు, మహాత్ముడైన వాడు, పరిశుద్ధ సత్త్వసంపన్నుడైనవాడు, మాయా రూపుడైన వాడైన విశ్వకర్మ ప్రభువునకు మా నమస్సులు.

శ్లో॥ వశం తంతుమయం శిక్యం శిక్యే బ్రహ్మాండ మద్భుతం
నిహితంచో భయం యేన, విశ్వకర్మా సపాతునః 16

భావం: దారములతో చేసిన పెద్ద ఉట్టిలో అద్భుతమైన ఈ బ్రహ్మాండ మంతయును బంధించి తన వశము చేసుకొన్నవాడు, చీకటి వెలుగులును ఎవరిచేత దాచబడినవో అట్టి విశ్వకర్మ భగవానుడు మనలను రక్షించునుగాక.

శ్లో॥ దివి భువ్యుదరే కాష్ట పాషాణాదౌచ యేవిభుః
చతుర్ద్రావ్య భజజ్జ్యోతి శ్చతుర్విధ ఫలాప్తయే 17

భావం: భూమి, ఆకాశమును పొట్టలో కలిగినవాడు, కట్టె, రాళ్ళయందును కూడ ఏ ప్రభువు కలడో, పత్రం, పుష్పం, ఫలం, జలం అను చతుర్ద్రవ్యము లను పొందుచున్నాడో, ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములనెడి చతుర్విధ పురుషార్థ ఫలములను సాధించుటకు జ్యోతిరూపుడైన ఆ విశ్వవిభుడు మనలను రక్షించుగాక.

శ్లో॥ వాతరజ్జ్వా ధృతం దివ్యం జ్యోతిః కాలస్య కారణం
బిభ్రమీ త్వనిశం యేన ప్రవర్తంతే క్రతుక్రియాః 18

భావం : వాయువను త్రాడును ధరించినవాడు, దివ్యమైన కాంతివంతమైన తేజోరూపుడు, కాలమునకు కారణమైనవాడు, నిత్యము ఎవరిచేత యజ్ఞ యాగాలు ప్రవర్తించబడుచూ, ధరింపబడుచున్నవో అట్టి దేవుడు మనలను రక్షించుగాక.

శ్లో॥ యో వైశ్వానరో వహ్నిః ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః
చతుర్విధం పచత్యన్నం తదుదర్యం మహత్స్మృతం 19

భావం : ఎవరు యజ్ఞసంబంధ పవిత్రాగ్నియో, సమస్త దేహములలో ప్రాణరూపమై యున్నవాడో, చతుర్విధముల ఆహారమును పచనము చేయుచున్నాడో, ఎవరి ఉదరము చాలా గొప్పదని చెప్పబడుచున్నదో అట్టి దేవుడు మనలను రక్షించుగాక.

శ్లో॥ దృఢా ఘృతేన కాష్టాదే ర్యత్తేజో జాయతే మహత్
జ్వలనోనామ తల్లోకే శ్రౌతం స్మార్తం హవిఃపచేత్ 20

భావం : కట్టెలు ఒకదాని కొకటి బాగా సంఘర్షణ చేయడం చేత పుట్టిన పవిత్రమైన అగ్నివలన గొప్ప తేజస్సు కల్గుచున్నది. దానితో ఈ లోకంలో నిత్య, నైమిత్తిక, యజ్ఞయాగాది కర్మలలో హవిస్సు పచనము చేయబడుచున్నది.

శ్లో॥ యఃకాలం దక్షిణాంచైవ యజమానం హవీంషిచ
ధారయన్యః పరశివో విశ్వకర్మా సపాతునః 21

భావం : ఎవడు దక్షిణ దిక్కునుండు యముని రూపములో నున్నాడో, యజ్ఞ సంబంధ హవిస్సులను ధరించుచున్నాడో, విశిష్టమైన మంగళ రూపము ధరించువాడో అట్టి విశ్వశిల్పి మనలను రక్షించుగాక.

శ్లో॥ నయత్యనేక రసతాం మధురైక రసంజలం
యస్తత్తద్బీజ యోగేన మహాశిల్పీ సపాతునః 22

భావం : లోకంలో ఎన్ని రకాల బీజముల వలన మధురములైన రస జలములు అనేక రూపములలో లభించుచున్నవో అట్టి సృష్టి చేసిన మహాశిల్పియైన ఆ భగవానుడు మమ్ము రక్షించుగాక.

శ్లో॥ భౌమాన్యనేక రూపాణి యస్యశిల్పాని మానవాః
ఉపజీవంతి తం విశ్వం విశ్వకర్మాణ మీమహి 23

భావం : ఎవని యొక్క శిల్పములు, భూమి, నీరు మొదలగు రూపములో, అతని అనేక విధములైన శిల్పములు మానవులుగా పుట్టి జీవించుచున్నారో అట్టి విశ్వనిర్మాతకు, విశ్వకర్మకు నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

శ్లో॥ దిక్కాలై స్సూర్య చంద్రాభ్యాం గో విప్రాభ్యాం హవిర్మనూన్
నిర్మాయ నిర్మమే యజ్ఞం తస్మై యజ్ఞాత్మనే నమః 24

భావం : అష్టదిక్కులు, త్రికాలములు, సూర్యచంద్రులు, గోవులు, బ్రాహ్మణులు, హవిస్సును, మానవులను సృజించినవాడును, యజ్ఞయాగములను నిర్వహించిన వాడును, యజ్ఞమునకు ఆత్మయైన ఆ భగవానునకు నా నమస్సులు.

శ్లో॥ దివి భు వ్యంతరిక్షేవా, పాతాలేవాపి సర్వశః
యత్కించి చ్ఛిల్పినాం శిల్పం తత్ప్రవర్తకతే నమః 25

భావం : స్వర్గము, భూమి, ఆకాశము, పాతాళములలోగాని అన్నిచోట్ల చిన్నచిన్న నిర్మాణములు సైతము విశ్వకర్మ కృతములే. అట్టి శిల్పనిర్మాతయైన విశ్వబ్రహ్మకు నా నమస్కారములను తెలియజేయుచున్నాను.

శ్లో॥ విశ్వవిద్యా స్వరూపాయ విశ్వమంగళ కారిణే
విశ్వసంసార బీజాయ నమస్తే విశ్వకర్మణే 26

భావం : ప్రపంచ విద్యయే స్వరూపమైనవాడు, ప్రపంచమునకు శుభం కలిగించువాడు, ప్రపంచమనెడి సంసారమునకు బీజమైనవాడు అగు శ్రీ విశ్వకర్మదేవునకు నా నమస్సులు.

శ్లో॥ విశ్వాయ విశ్వరూపాయ నమస్తే విశ్వమూర్తయే
మాతా పితృ స్వరూపాయ నమోస్తు విశ్వకర్మణే 27

భావం : విశ్వమందు వ్యాపించినవాడు, ప్రపంచమే ఆకారంగా గలవాడు, ప్రపంచమే తన రూపంగా గలవాడు, తల్లిదండ్రుల స్వరూపమైనవాడు ఆ విశ్వకర్మ దేవునకు నా నమస్సులు.

శ్లో॥ నమో హిరణ్యగర్భాయ నమో నారాయణాయచ
నమశ్శ్రీ నీలకంఠాయ నమశ్శ్రీ విశ్వకర్మణే 28

భావం : హిరణ్య గర్భ స్వరూపుడు, నారాయణ స్వరూపుడు, నీలకంఠ స్వరూపుడు, శుభకరుడైన శ్రీ విశ్వకర్మ దేవునకు మా నమస్సులు.

శ్లో॥ యోదేవ స్సవితాஉస్మాకం ధియో ధర్మాధిగోచరాః
ప్రేరయే త్తస్యయ ద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే 29

భావం: ఏ దేవుడు మాకు సూర్యుడో, ధర్మార్థములను తెలుసుకొను బుద్ధి నొసగిన వాడో, తేజోరూపుడైన ప్రేరకుడెవరో, వరములను ఇచ్చునట్టి శ్రేష్ఠమైన వాడెవరో అట్టి దేవుని ఉపాసించుచున్నాను.

శ్లో॥ సత్యం భజే తృపది గచ్ఛతి కామ్యసిద్ధిః
శ్రీ విశ్వకర్మ పదరాజ ముపైతిమర్త్యః 30

భావం: శుద్ధమైన మనస్సుతో సేవించినట్లైతే, వారి కోరికలను తీర్చుచున్న శ్రీ విశ్వకర్మ భగవానుని పాదముల చెంతకు చేరవచ్చును.

గాయత్రీ స్తుతిః

శ్లో॥ ముక్తా విద్రుమ హేమ నీల ధవళ చ్ఛాయై ర్ముఖై రుజ్వలాం
యుక్తా మిందు నిబద్ధరత్న మకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశ కశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శంఖం చక్ర మదారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే.

భావం: ముత్యములు, ప్రవాళములు, సువర్ణం, నీలములు, వజ్రముల వర్ణములతో కూడిన కిరణములతో ప్రకాశించుచున్నట్టియు, చంద్రకాంత మణులు, రత్నములతో పొదగిన కిరీటం గల, ఓంకార స్వరూపిణియు, కోర్కెలు తీర్చి అభయము నిచ్చు నట్టియు చేతులలో దర్భలు, కొరడా,

కపాలం, గదను, శంఖము, చక్రమును మరియు రెండు చేతులలో పద్మములను ధరించుచున్న గాయత్రీ మాతను సేవించుచున్నాను.

శ్లో॥ గాయత్రీ విశ్వకర్మాణౌ, విశ్వస్యాదిమ దంపతీ
జగతః పితరౌ వందే విశ్వమంగళదాయకౌ

భావం : ప్రపంచానికే ఆదిదంపతులైనట్టియు, సమస్త లోకాలకు తల్లి దండ్రులై శుభములు కలిగించునట్టి గాయత్రీదేవి, విశ్వకర్మ భగవానులకు నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ నిత్యం స్మరేజ్జగతి పాపమపా కరోతి
స్తుత్యం పఠేత్ స్తవమయం సుఖమాతనో తి

భావం : ఈ లోకంలో ఆ గాయత్రీమాతను నిత్యం స్మరించినచో పాపుల పాపము తొలగిపోవును. స్తోత్రములను నిత్యం చదివిన వారికి సుఖ సౌఖ్యములు కలుగును.

గాయత్రీ మంత్రం

ఓం భూర్భువః స్వః తత్సవితు ర్వరేణ్యం
భర్గో దేవస్య ధీమహి, ధియో యోనః ప్రచోదయాత్

ప్రాణపవిత్రతను, ఆనందము నొసంగు నో ప్రభువా! నీవు సర్వజ్ఞుడవును, సకల జగదుత్పాదకుడవును నైయున్నావు. మేము నీయా పూజనీయతమైనట్టియు, పాప వినాశకమైనట్టియు, విజ్ఞాన స్వరూప తేజమును ధ్యానించుచున్నాము. ఆ తేజమే మా బుద్ధులను ప్రకాశింప జేయుచున్నది. ఓ తండ్రీ! మాబుద్ధి నీ నుండి కదాపి విముఖమై యుండుగాక. నీవు మా బుద్ధులందు సదా ప్రకాశితుడవైయుండి, మా బుద్ధులను సత్కర్మలందు ప్రేరేపించుచుందువుగాక.

పంచ ఋషిస్తోత్రం

శ్లో॥ కారుణ్యామృత పూరపూరిత మనాః కైలాస పాంచననో
దుర్జన్మాద్యఖిలాఘ భేద సమరో ల్లీఢోల్ల సత్ఫుల్ల హృత్
పాపోద్భూత భయగ్రహక్షణన ధీరోద్యత్ప్రఫుల్లానన
స్సద్యోజాత మహేశ సానగ ఋషిః పాయా త్సదాస్మాన్ పరమ్ 1

భావం : దయామృత ప్రవాహముతో నిండిన మనస్సు గలిగినవాడు, కైలాస పర్వతమున సింహము వంటివాడు, ఎన్నో దుష్ట జన్మలలో చేసిన సమస్త పాపములను ఛేదించుటనబడు యుద్ధంలో గెలుచుటచే సంతోషంతో వికసించిన హృదయము గలవాడు, పాపముల నుండి పుట్టిన భయంచేత పీడింపబడు వారిని రక్షించుటచే ధైర్యగుణంతో వికసించిన ముఖము గల సద్యోజాతముఖుడైన మహేశ్వర రూపుడగు సానగ ఋషి ఎల్లప్పుడు మమ్ములను మిక్కిలి రక్షించుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమత్కామితదాయక స్సురగణ్ణి సంసేవ్య పాదాంబుజ
స్సద్బృందావన తత్పరః పరదయా యుక్త స్సదాసన్నిధి
శ్చావాచ్యాస్య సముద్భవ స్సతు పరాశక్త్యాయుతః కేశవ
స్త్రైలోక్యాధిపతి స్సనాతన ఋషిః పాయా త్సదాస్మాన్ పరమ్ 2

భావం : శుభకరుడు, కోరిన కోర్కెలు దీర్చునట్టివాడు, సమస్త దేవగణములచే ఆరాధించబడు పాదములు గలవాడు, సజ్జనులను కాపాడువాడు, దుర్జనులపై కూడా దయజూపుచు వెన్నంటి కాపాడునట్టివాడు, శివుని దక్షిణ ముఖము నుండి పుట్టిన వామదేవరూపుడు, పరాశక్తితో కూడినట్టివాడు, కేశవ రూపుడైన వాడు, త్రిలోకాధిపతి యునైన సనాతన ఋషి ఎల్లప్పుడు మమ్ములను మిక్కిలి రక్షించుగాక.

శ్లో॥ ధూతాశేష విపత్పరంపర మహాభక్తౌఘ హృద్వాస కృ
ద్వైరాట్పశ్చిమ దిఙ్ముఖోద్భవ గురు సృష్ట్యాది కర్తృత్వ భృ
ద్విశ్వాధిక్య మహోగ్రతాపస ఫలప్రాధాన్య ధాతా విభు
ర్విద్యావీర్య మహాహభూన ఋషిరా ట్పాయా త్సదా స్మాన్పరమ్ 3

భావం : జనుల యొక్క సమస్త ఆపదలను తొలగించి మహాభక్తుల హృదయాలలో నివాసముండువాడు, విరాట్ యొక్క పశ్చిమ దిక్కు ముఖము నుండి పుట్టిన గురువై అఘోరగ రూపుడై సృష్టిస్థితి లయములను చేయువాడు, ప్రపంచ ఆధిపత్యమునకై మహాతపస్సులు చేయు తాపసులకు ఫలములనిచ్చువాడు, విద్యాపరాక్రమవంతుడు, మహిమాన్వితుడైన అహభూన ఋషి సదా మమ్ములను మిక్కిలిగా రక్షించుగాక.

శ్లో॥ ధీరోదార మహాగ్రగణ్య సుర సమ్మోదాక రోద్యత్ప్రభు
ర్వీరో భూరి పరాక్ర మాక్రమిత షడ్వర్గారి జిత్ప్రాణదః
వైరాడుత్తర దిఙ్ముఖోద్భవ మహాతేజాశ్చ సత్సన్నిధి
స్తత్వార్థాధి గతోహి ప్రత్నఋషిరా ట్పాయాత్సదాస్మాన్ పరమ్ 4

భావం : ధైర్యవంతులు, ఉదారవంతులలో అగ్రగణ్యుడును, దేవతలకు అత్యంతానందం కలిగించిన వాడును, గొప్పవీరుడు, గొప్ప పరాక్రమము చేత కామాది శత్రువర్గమును జయించినవాడు, ప్రాణములు రక్షించువాడు, విరాట్ పురుషుని ఉత్తర దిక్కు ముఖము నుండి పుట్టిన తత్పురుష రూపుడును, మహాతేజోవంతుడు, సజ్జనుల పెన్నిధియైనవాడు వేదాంతార్థము నెరిగిన వాడైన ప్రత్నస ఋషి ఎల్లప్పుడు మమ్ములను రక్షించుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమత్పూర్వ ముఖోజ్జ్వల స్సమధికో లోకాదిమూర్తిర్విభు
స్తస్యోర్ధ్వానన జాతవేదమయ సద్రూపోజ్జ్వలైకాకృతి

ర్మోదాధార మహానిధి స్సురవర స్సద్భక్త సమ్మోద కృత్

దైవజ్ఞః పరమస్సుపర్ణ ఋషిరా ట్పాయా త్సదాస్మాన్ పరమ్ 5

భావం : మంగళకరుడును, ఐదుముఖముల నుండి వచ్చు కాంతులతో మిక్కిలి ప్రకాశించువాడును, పరమేశ్వరుని ఊర్ధ్వముఖము నుండి పుట్టిన ఈశాన రూపుడు, అన్నిలోకాలకు ఆదిరూపమైన వేదవిభుడు, వేద స్వరూపుడైన మంచి రూపముతో కాంతివంతమైన ఆకారము గలవాడు, సంతోషానికి ఆధారమైనవాడు, మహానిధియైన వాడు, దేవతాశ్రేష్ఠుడు, మంచి భక్తులకు ఆనందాన్ని కలిగించువాడు, దైవస్వరూపుడైన వాడు, పరమశ్రేష్ఠుడైన సుపర్ణ ఋషిరాట్ ఎల్లప్పుడు మమ్ములను బాగా కాపాడుగాక.

శ్రీ విశ్వకర్మాష్టకమ్

రచన : "కళాప్రపూర్ణ" "దర్శనాచార్య" కీ॥శే॥ కొండూరు వీరరాఘవాచార్యులు

శ్లో॥ విశ్వ విశ్వ వినోద హేతు మహేతు మీశ్వర మద్వయం
విశ్వరూప మరూప మాద్య మనీశ్వరం సరమం షదం
విశ్వ సృష్టి మసృష్ట మేక మనేక మద్భుత దర్శనం
విశ్వకర్మ పరాత్పరం జగదాది మవ్యయ మాశ్రయే. 1

తా. ఈయనంత విశ్వముల వినోదములకు హేతువైన వాఁడయ్యును తాను ఏ హేతువును లేక యుండువాఁడును, ఈశ్వరుఁడును; తనకంటె నితరము లేనివాడును, నానావిధ జంగమ స్థావరములతో నిండిన విశ్వమే రూపముగాఁ గలవాఁడును, పరమార్థదృష్టి ననుసరించి చూచిన ఏరూపమును లేనివాడును, మొదటి వాఁడును, తన్ను శాసించు నొండొక ఈశ్వరుడు లేనివాడును, సర్వజీవులకును పొందఁదగిన పరమ పదమును, విశ్వముల యొక్క సృష్టిగల వాఁడును, తానెవ్వరిచేతను సృష్టింపబడనివాఁడును, ఒక్కఁడును, ఉపాధి భేదమునుబట్టి, వ్యష్టి దృష్టి ననుసరించి చూచిన అనేక కారుఁడును, కావుననే యాశ్చర్యకరమగు దర్శనము గలవాఁడును, జగత్తులకు ఆదియు, అవ్యయుఁడును నగు విశ్వకర్మ పరాత్పరు నాశ్రయించుచున్నాను.

శ్లో॥ జాగ్రదాది సమస్త సాక్షిణ మీక్షితార మలక్షణమ్
నిర్వికల్ప సమాధి గోచరనిత్య చిత్సుఖ రూపకమ్
భూతభావన మద్వితీయ మఖండ మేకరసం కవిమ్
విశ్వకర్మవిభుం జగద్గురు మాశ్రయే కరుణాలయమ్ 2

తా. జాగ్రత్తు స్వప్నము సుషుప్తి అను నన్ని యవస్థలకును సాక్షియు,

నిఖిలప్రాణి హృదయములందుండి యన్నింటిని బరికించువాఁడును, ఏవిధమైన లక్షణమునకును లోనుగానివాఁడును, నిర్వికల్ప సమాధి యందుఁదోఁచు సచ్చిదానందమే (సత్తు చిత్తు ఆనందము) స్వరూపముగా గలవాడును, సర్వప్రాణులను బ్రేరేపించువాడును, తనకంటే రెండవ సర్వశక్తుఁడు లేనివాఁడును, ఖండము కాని వాఁడును, రసైక స్వరూపుడును, సర్వము నెఱింగిన వాఁడును, జగత్తులకెల్ల గురుఁడును, కరుణ కునికి పట్టయిన వాఁడను నగు విశ్వకర్మ విభు నాశ్రయించుచున్నాను,

శ్లో॥ దేవ దేవ మదేవ మీడ్య మంచిత్యశక్తి మనన్తకమ్
జన్మమృత్యు జరాదిభావ వికారదూర మదూరగం
సర్వభూత హృదాలయస్థిత సాక్షిణం పరమేశ్వరం
విశ్వకర్మ విభుం జగద్గురు మాశ్రయే హృదయాలయే. 3

తా. ఇంద్రాది దేవతలకును నారాధింపఁదగిన దేవుఁడును, తన కింకొక దేవుఁడు లేనివాడును, స్తుతింపఁదగినవాఁడును, విచారింప నలవికాని శక్తి కలవాఁడును, అంతములేనివాఁడును, పుట్టుక, చావు, ముదిమి (కొంతకాలముండుట పెరుగుట తరుగుట) మొదలగు నాఱు వికారములు లేనివాఁడును, జిజ్ఞాసువులకు జ్ఞానులకు దూరమున లేనివాడును ఎల్లప్రాణుల హృదయాలయములందును సాక్షియైయున్న వాఁడును, పరమేశ్వరుఁడను, జగద్గురుఁడుననగు విశ్వకర్మ విభుని హృదయమును నాలయములో సేవింతును.

శ్లో॥ భేద వర్జిత మప్రమేయ మసంగ మద్భుత మక్షయమ్
నిష్కలం నిరవద్య మాద్య మనంతశక్తి మజం విభుమ్
నిస్తులం నిగమాంత వేద్య మనీశ్వరం సకలేశ్వరం
విశ్వకర్మ పరాత్పరం హృది భావయామి నిరంతరం. 4

తా. సజాతీయము విజాతీయము స్వగతమునను మూడు భేదములులేని వాఁడును, ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములకు గోచరింపనివాఁడును, శరీరేంద్రియ సంఘాతముతోడి సంగములేనివాఁడును, అద్భుతుఁడును, నాశరహితుఁడును, నిష్కళుడును, ఏ దోషములు లేనివాఁడును, ఆద్యుఁడును, అంతులేని శక్తిగలవాఁడును, పుట్టుక లేనివాఁడును, సర్వవ్యాపియు, సాటిలేనివాఁడును, వేదాన్తములగు నుపనిషత్తులచే నెఱుంగ దగినవాఁడును, తనకు పైనధిపతి లేనివాఁడును, అన్నింటి కధినాథుఁడును నగు విశ్వకర్మ పరాత్పరుని హృదయమునందెడ తెగక భావించుచున్నాను.

శ్లో॥ సానగాది మహర్షి మానస ఖేలనం మునిపాలనమ్
నాదబిందుకళాతిగం భువనాధిథనామ నామయమ్
శాంతపావన మద్వితీయ మంచిత్యవైభవ ముత్తమం
విశ్వకర్మ పరాత్పతం జగదాది మవ్యయ మాశ్రయే. 5

తా. సానగుఁడు, సనాతనుఁడు మున్నగు మహర్షుల మనోవీథులందు విహరించువాఁడును, నాదము, బిందువు, కళ అను సుపాసనా కాలము నందనుసరింపఁ దగిన సాధనముల కతీతుఁడును, లోక ప్రభుఁడును, అనామయుఁడును, శాంత పవిత్రుడును, ఆలోచింప నలవికాని విభవము కలవాడును, సర్వోత్తముఁడుననగు విశ్వకర్మ పరాత్పరు నాశ్రయించుచున్నాను.

శ్లో॥ సర్వతోముఖ మాదిదేవ మసత్సరాది పదాతిగమ్
బంధముక్తి వివర్జితం నిజభక్త ముక్తివిధాయకమ్
ఘోరసంసృతి దావ పావక శామకంరిపు వారకం
విశ్వకర్మ విభుం జగద్గురు మాశ్రయే హృదయాలయే. 6

తా. ఎల్లయెడలను ముఖములు గలవాడును, అనగా ముఖమేవైపునకు

దిరిగిన అది యాదిక్కునందలి వస్తువులను గ్రహించును గావున ఈ దేవుడును అన్నింటి నెఱింగినవాడని సర్వతోముఖ శబ్దములోని యర్థము. ఆదిదేవుఁడును, అసత్తు సత్తు సదసత్తు మొదలగు పదములచే జెప్పుటకు వీలుగాని వాఁడును ("నాఽ సదాసీ న్నో సదాసీత్ " అన్న శ్రుతి ప్రకారము) బంధము ముక్తిలేనివాఁడును, తన భక్తులకు ముక్తి నిచ్చువాఁడును, భయంకరమగు సంసార దావానలమును శమింప జేయువాడును, అంత శ్శతువులగు కామ క్రోధాదుల నణచువాఁడును నగు జగద్గురు విశ్వకర్మ భగవానుని హృదయాలయములో నర్చింతును.

శ్లో॥ నామ రూప విలాసలాలస శీల మానవదుర్లభమ్
బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరేంద్ర దివాకరాది సురాత్మకం
అప్రతర్క్య మగమ్యమాది మునీంద్రమానస దీపకం
విశ్వకర్మ పరాత్పరం హృది భావయామి నిరంతరం. 7

తా. నామము రూపము అను రెండంశముల విలాసమునకే ప్రాధాన్య మిచ్చి సచ్చిదానంద స్వరూపము నెరుంగక యజ్ఞులై నానా దేవతల యాకారాదుల యందనురక్తులై రాగ ద్వేషములకు గురియగు భేద బుద్ధులకు చిక్కనివాఁడును, సృష్టి స్థితి లయము తిరోధానము అనుగ్రహము అను పంచకర్మముల కధిపతులైన బ్రహ్మ విష్ణు ఈశానుఁడు ఇంద్రుడు సూర్యుఁడు నను పంచమూర్తుల తోడను ఇంకను తక్కుంగల దేవతల తోడను గూడిన వాడును, అనగా వారి వారి శక్తులన్నియు సమష్టిగా రూపొందిన విరాట్స్వ రూపుడు నని భావము. ("యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ" అను శ్రుతి ప్రకారము) తర్కించుటకు వీలుగానివాడును, అగమ్యుడును, ఆద్యర్షులగు సానగాదులయు, సనకసనందనాదులయు మానసములను వెలిగించినవాఁ డును నగు విశ్వకర్మేశ్వరుని యెడతెగక మదిలో ధ్యానింతును.

శ్లో॥ సర్వశక్తి మశేష వేదశిరస్తుతం స్తుతి దీపకమ్
నిర్గుణం నిఖిలాత్మకం తమసః పరం జగదాలయం
ఆత్మరూప మఖండ సచ్చిదనంత దివ్యరసామృతం
విశ్వకర్మ విభుం జగద్గురు మాశ్రయే కరుణాలయమ్. 8

తా. అతీతవ్యస్త సమస్త శక్తులుగలవాఁడును, సర్వోపనిషత్తులచేతను స్తుతింపఁబడినవాఁడును, స్తోత్రములయందు ప్రకాశించువాడును, స్తోత్రములను ప్రకాశింపజేయువాడును, గుణరహితుఁడును, సర్వాత్మకుడును, తమస్సుల కవ్వలనుండువాఁడును (తమసస్తుపారే) జగములకు నివాసమైనవాఁడును, ఆత్మస్వరూపుఁడును, అఖండ సచ్చిదానంద దివ్యరసామృత మూర్తియునగు విశ్వకర్మస్వామిని సమాశ్రయించుచున్నాను.

పఠన ఫలమ్

శ్లో॥ విశ్వకర్మాష్టకం పుణ్యం శ్రేయోఽభ్యుదయ కారకం
య దిచ్ఛన్ యః పఠేన్నిత్యం తేన తల్లభ్యతే ధ్రువమ్

తా. మోక్షమును ప్రాపంచికాభ్యుదయమును జేకూర్చు పుణ్యప్రదమగు విశ్వకర్మాష్టకమును నెవ్వడేని గోరుచు భక్తితో బఠించునో యాతఁడా ఫలమును తప్పక పొందును.

ఇది పత్న శ్రీ వీరరాఘవాచార్య కృతమ్
విశ్వకర్మాష్టకం సంపూర్ణమ్

ఈ ప్రకారము ప్రత్న బ్రహ్మర్షి గోత్రుఁడగు వీరరాఘవాచార్యులచే జేయబడిన విశ్వకర్మాష్టకము ముగిసినది.

శ్రీ విశ్వకర్మ స్తోత్రము

సహస్రార పద్మా న్తరే భాసమానం,
చిదానన్ద సన్మాత్ర మోంకార లీనం,
సమాధౌ మహాయోగిభి ర్గమ్యమానం
భజే విశ్వకర్మాణ మానంద కన్దమ్. 1

మహా నన్దరూపం, హృషీకైర్దురాపం,
విషన్మేఘవాతం, భవాంభోధిపోతం,
జగజ్జన్మహేతుం, దిగా ద్యై రతీతం,
భజే విశ్వకర్మాణ మానన్ద కన్దమ్. 2

రమా భారతీ సేవ్య పాదారవిన్దం,
వియన్ముఖ్య భూతాంచ దిస్యారవిన్దం,
అభీతి ప్రసాదాధ్య హస్తార విన్దం,
భజే విశ్వకర్మణ మానన్ద కన్దమ్. 3

శిల్పఋషి ప్రార్థనా

వేద కాలమునకు పూర్వమే ఈ దేశములో అయో, దారు, తామ్ర శిలా, స్వర్ణమయములైన పంచశిల్పములను వెలయించి, వేదాధిపతులు – వేద ప్రస్తుతులు జ్ఞానవిజ్ఞానములను సమ్మేళన మొనర్చి, విశ్వహితమునకు విశాలమగు విశ్వ సామ్య యోగమును ప్రవచించిన సానగాది బ్రహ్మర్షుల ప్రార్థన ఈ దిగువ శ్లోకములందు చేయబడినది.

శ్లో॥ అయశ్శిల్పోపదేష్టార మాద్య వేద ప్రవర్తకమ్
విశ్వకృత్రాఙ్ముఖోద్భూత మీడే సానగ సన్మునిమ్.

శ్లో॥ యజుర్వేద ప్రవక్తారం దారుశిల్ప ప్రవర్తకమ్,
సనాతన మునిం వన్దే విశ్వకృ ద్దక్షిణాస్యజమ్

శ్లో॥ సామశ్రుతి విధాతారం తామ్ర శిల్పోపదేశికమ్,
అహభూన మునిం పన్దే విశ్వకృతృశ్చిమాస్యజమ్.

శ్లో॥ అధర్వశ్రుతి నేతారం శిలాశిల్పకలా సృజమ్,
ప్రత్నబ్రహ్మఋషిం వందే విశ్వకర్మోత్తరాస్యజమ్.

శ్లో॥ స్వర్ణశిల్ప క్రియాచార్యం ప్రణవజ్ఞాన బోధకమ్,
తం సుపర్ణం భజే మౌనిం విశ్వకృత్పంచ మాస్యజమ్.

శ్లో॥ త్వష్టుః ప్రజాపతేః పుత్రం నిపుణం సర్వకర్మసు,
దేవాచార్య మహం వన్దే విశ్వరూపం తపోనిధిమ్.

నతి:

సచ్చిదానంద మాద్యంతరహితం ప్రకృతేః పరమ్,
దిక్కాలాద్యనవచ్ఛిన్నం పరమం తత్త్వమాశ్రయే. 1

అసతస్సత్ప్రవేశాయ తమసో జ్యోతిరా ప్తయే,
మృత్యోరమృత సంప్రాప్త్యై పరంతత్త్వ ముపాస్మహే. 2

గాయత్రీ విశ్వకర్మణా వంచిత్య మహిమాన్వితౌ,
విశ్వశిల్ప ప్రణేతారౌ పితరౌ జగతః స్తువః. 3

సనాతనార్యసత్యం తత్ బ్రువాణం తత్త్వ మద్వయమ్,
అహింసాయోగినం బుద్ధ మాశ్రయే కరుణాలయమ్. 4

శాంతి క్షమా దయా సత్యరూప మీశ్వర పుత్రకమ్,
ఏసుక్రీస్తుం భజే నూత్న మత స్రష్టార మాత్మని. 5

బుద్ధ క్రీస్తు మునీశానాం తత్త్వసార స్వరూపకమ్,
వందే గాంధి మహాత్మానాం దేశ స్వాతంత్ర్యకారకమ్. 6

గాంధీ మహాత్మనః శిష్యం సామ్యయోగ ప్రచారకమ్,
భూదానోద్యమ కర్తారం వినోబా యోగినం భజే, 7

సామ్యయోగ ప్రచారాయ దీక్షా కంకణధారిణః
యమాదినియమోపేతాన్ వన్దే సజ్జన సత్తమాన్. 8

శ్రీమద్ విరాట్ విశ్వకర్మ పరమేశ్వర సుప్రభాత సేవా స్తుతి

సుప్రభాతమ్

రచన : కీ॥శే॥ సౌపర్ణశ్రీ "అభినవమురారి" దురిశేటి వేంకట రామాచార్యులు, నూజివీడు

ఉత్తిష్ఠ నిత్యసంబుద్ధ సంకృతే భోః సనాతన ।
పూర్వా సంధ్యా త్వదర్చాయై ప్రసాధ్యతి నభోఽఽంగణమ్ ॥ 1

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ గాయత్రీ మాతృపూత మనఃస్థిత ।
స్రష్టా భర్తా స్యనేకేషాం విశ్వేషాం స్త్వా న్విలోకయ ॥ 2

పుత్రాః పంచర్షయ స్తేఽఽద్య నమస్కార పురస్సరాః ।
ఉపాసతే వినీతా స్త్వాం త్వత్ స్తోత్రవిక సన్ముఖాః ॥ 3

తమఃప్రగాఢే గ్రహతారకాదీ
న్యుడూని చిత్ర భ్రమశీలవన్తి ।
మహోమయా న్యాసృజతః సమస్త
విశ్వస్యగుప్త్యై తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 4

గ్రహా నవ ద్వాదశ రాశిమధ్యే
చరంతి తత్తత్ఫలదానశీలాః ।
అనాదిత స్త్వత్సమయేన బద్ధాః
శ్రీ విశ్వకర్మన్ తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 5

రాత్రిందివం పక్షవతో హి మాసా
నృతూం స్తథా ద్వేవిషువేయనే చ ।
సంవత్సరం సృష్టవతే నమస్తే
భోవిశ్వకర్మన్ తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 6

అక్షం ధ్రువం నభసి మేరుధరాగ్రభాగే
జ్యోతీంషి తాన్యగణితాని విధాయ చక్రమ్ ।

రాత్రిందివాత్మక భువే ముహురేక వార
మావత్సరం భ్రమయత స్తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 7

భూతాత్మకం జగదిదం పరమాణుమూలం
సోఽ ణుః సమస్త హరణాయ చ సర్వధాలమ్ ।
ఏకత్ర చేదృశవిభిన్న గుణ ప్రదాతుః
భూతాత్మనో భగవత స్తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 8

శిల్పా దృతే జ్వలతి నో మిహిర శ్చ వహ్నిః ।
శిల్పా దృతే వహతి నో సలిలం చ వాయుః ।
శిల్పాదృతే భవతినో ధరణిశ్చ ఖంచ ।
శిల్పాత్మనో భగవత స్తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 9

దృష్టోఽ య మద్య విదుషా తవపాద ఏవ ।
సోఽ త్రాధునా పృగణనీయ విచిత్రశక్తిః ।
కస్త్వాధి గచ్ఛతి సహస్ర శిరోక్షిపాదం ।
విశ్వాత్మనో భగవత స్తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 10

ఋభ్వంగిరో భృగుముఖ గురవః పురాణాః
శిల్పర్ష యో భవతి పూతమానాంసి కృత్వా ।
మందాకినీ పయసి హైమసరోజ మర్ఘ్యం
హంసాయ తే ప్రదదతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 11

సప్తర్షయో ధ్రువ మహో పరిత శ్చరంత ।
శ్చిత్వారుణారుణరుచా స్ఫుటపంకజాని ।
వ్యోమ్నః పయస్సు దదతే 'య ఇమా' పఠంతో ।
దూరే స్థితాయ భవతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 12

ఏషా రుణస్య రుచి రత్ర విభాతి పూర్వ ।
భూమీధరస్య శిరసి ప్లవగాధిపస్య వాయోః ।
సుతస్య మహితధ్వజ వర్తినస్తే ।
ప్రత్యర్థినీ భగవత స్తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 13

సర్వాసు దిక్షు వికచాని మనోహరాణి ।
పుష్పాణి పత్రపుటకోమలముగ్ధహస్తాః ।
వృక్షా లతా శ్చ విసృజంతి చ తే పరస్మై ।
సంకర్మణే భగవతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 14

ఏతే నవప్రియశుకాదిపత త్రిసంఘా ।
గీతం కలధ్వని మనోహర మాత్తభక్త్యా ।
గాయంతితే స్తుతిపరం బహుళార్థయుక్తం ।
శ్రీ విశ్వకర్మ భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 15

మందానిలో వహతి బంధుర మంధనోత్థ ।
మంద్రస్వనేన మధు రేణ లసంతి గేహాః ।
గచ్ఛంతి కర్షకజనా హలకర్ష ణాయ ।
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 16

వాగీశ కేశవ గిరీశ సురేశముఖ్యా ।
విశ్వస్య గుప్తి మనిశం ప్రభవంతి కర్తుమ్ ।
తే నుగ్రహం సమధిగమ్య మహోమహిమ్నో ।
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 17

బ్రహ్మాచ్యుతేశ్వర పురందర భాస్కరాది
బృందారకాగ్ర సరవంద్యపదారవింద ।

ఉన్మీల్య నేత్ర మవలోకయ విశ్వవిశ్వం
బ్రహ్మాండ పత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 18

అర్కేప్రతాప మనిలే వహనం జలేచ
వహ్నౌ చ దాహమపి వర్షణ మంబువాహే ।
విశ్వస్య కోశ భరణాయ నిధాయ భాసి
బ్రహ్మాండ పత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 19

ఏతేఽబ్ధయశ్చ గిరయశ్చ నదీనదాశ్చ
వ్యోమ్ని క్షితా వుదకసీమని జంతవశ్చ ।
త్వాం విశ్వశిల్పిన మచింత్యగుణం వదంతి
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 20

ప్రాభాత శీతతర వాతవిధూతతుంగ
భంగైః కరై ర్ధవళచందనచారుచర్చామ్ ।
కుర్వంతి విశ్వపురుషాయ చ తే సముద్రా
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 21

నద్యో నదాశ్చ సరసీరుహహల్ల కోర్మి
హస్తైః కలధ్వనిమనోహర మర్చనీయమ్ ।
త్వా మర్చయంతి విగుణం త్రిగుణాభిరామం
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 22

సూర్యాబ్జమంగళ బుధాంగిరసోశనోర్క
పుత్రాది రేష గణనీయగణో గ్రహాణామ్ ।
త్వద్వారసీమసు చర త్యతిభీతభీతం
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 23

సంక్రందనాగ్ని యమనైర్ఋతపాశపాణి
వాతైక పింగముఖదిక్పతయో వినీతాః ।
తిష్ఠంతి సప్రహరణాః కటి బద్ధచేలా
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 24

రంభాదిదివ్యరమణీమణయో మనోజ్ఞ
లాస్యప్రబంధసుభగా రథకారముఖ్య ।
నృత్యంతి దేవ విహితాంజలి భద్రముద్రా
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 25

ఏతే చ నారదముఖా మహనీయతత్త్వాః
సంగీత కేన కలనాదమనోహరేణ తే ।
సంకృతే ర్గుణగణా నభివర్ణయంతి
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 26

అర్ధోది తార్క కిరణోజ్జ్వలభాసమాన
మర్ఘ్యం ద్విజా దదతి వూదిక మంత్రపూతమ్ ।
పల్లీపురీగృహతటాక నదీనదేషు
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 27

శ్రీ దేవతా చ గిరిజా ద్రుహిణస్య పత్నీ
సంక్రందనస్య రమణీ సవితు శ్చ సంజ్ఞా ।
నీరాజయంతి మణిదీపశతై ర్భవంతం
బ్రహ్మాండపత్తనవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ 28

ఇతి సుప్రభాతం సంపూర్ణమ్

సంధ్యావందనము

ఓం త్ర్యంబకం యజామహే, సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్
ఉర్వారుక మివ బంధనాత్ మృత్యోర్ముక్షీ యమామృతాత్ ॥
(పై మంత్రముతో విభూతి ధరించవలెను)
ఓం అపవిత్రః పవిత్రోవా, సర్వావస్థాంగతోపివా, ।
యస్మరేద్విశ్వ కర్మాణం, సబాహ్యాభ్యన్తర శ్శుచిః ॥
(పై మంత్రముతో ఉదకం ప్రోక్షించవలెను)

ఆచమనీయము

ఓం విశ్వకర్మణే స్వాహా
ఓం సనాతనాయ స్వాహా
ఓం జగన్మయాయ స్వాహా
ఓం బ్రహ్మణే నమః
ఓం అచ్యుతాయ నమః
ఓం సర్వజ్ఞాయ నమః
ఓం శునాశీరాయ నమః
ఓం వికర్త నాయ నమః
ఓం పరమేష్టినే నమః
ఓం జనార్ధనాయ నమః
ఓం వామదేవాయ నమః
ఓం మఘవతే నమః
ఓం సవిత్రే నమః
ఓం లోకేశాయ నమః
ఓం అధోక్షజాయ నమః
ఓం శంకరాయ నమః
ఓం జిష్ణవే నమః
ఓం పూష్ణే నమః
ఓం ప్రజాపతయే నమః
ఓం విష్ణవే నమః
ఓం శివాయ నమః
ఓం వాస్తోష్పతయే నమః
ఓం కర్మ సాక్షిణే నమః
ఓం స్వయంభూ విశ్వ కర్మణే నమః

స్మృత్యాచమనీయము

ఓం స్వాహా ఓం స్వాహా ఓం స్వాహా
(అని ముమ్మారు జలము తీసుకోనవలెను.)

భూతోచ్చాటనము

ఓం ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః ఏతే భూమి భారకాః
ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే ॥

ప్రాణాయామము

ఓం భూః ఓం భువః ఓగ్ంసువః ఓం మహః ఓం జనః ఓం తపః
ఓగ్ం సత్యం ఓం తత్స వితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య
ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్
ఓమాపోజ్యోతీ రసోమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

సంకల్పము

శుభే శోభనే ముహూర్తే ! శ్రీ మహావిశ్వకర్మాజ్ఞయా ప్రవర్త మానస్య అద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయ ప్రహరార్ధే కశ్యప బ్రహ్మకల్పే । వైవస్వత మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమ పాదే జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే మేరోర్ధక్షిణ దిగ్భాగే శ్రీ శైలస్యవాయువ్య ప్రదేశే కృష్ణా గోదావర్యోః మధ్య ప్రదేశే జగద్గురు శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య వేద ధర్మపీఠ గురుచరణ సన్నిధౌ అస్మిన్ వర్తమాన వ్యవహారిక చాంద్రమానేన స్వస్తిశ్రీ..... నామ సంవత్సరే...... అయణే .....ఋతౌ.....మాసే.....పక్షే .....తిథౌ... వాసరే.... నక్షత్రే శుభ యోగే శుభకరణే ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ

ప్రవర

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యః శుభం భవతు...... శర్మా అహం ప్రాతఃసంధ్యాముపారిష్యే

ఉదయమార్జన మంత్రము

(ఆపోహిష్టామ మంత్రం పఠించవలెను)

(ప్రాతః సంధ్యావందన మంత్రము)

సూర్యశ్చమా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః
పాపేభ్యో రక్షంతామ్ యద్రాత్రియా పాప మకార్షమ్ ।
మనసా వాచాహస్తా భ్యాం, పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా
రాత్రి స్తదవలుంపతు యత్కించ, దు రితం మయి
ఇదమహం । మామమృత యోనౌ । సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా
(ఈ మంత్రము జపించిన తదుపరి జలం పుచ్చుకొనవలెను.)

స్మృత్యాచమనీయము

స్వాహా స్వాహా స్వాహా
(అని ముమ్మారు జలం పుచ్చుకొనవలెను.)

ద్వితీయ మార్జనము

దధి కావణ్ణో అకారిషమ్ । జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః సురభినో ముఖాకరత్ ప్రణ ఆయూగ్ం షితారిషతు !

పై మంత్రమును రెండుసార్లు పఠించి ఉదకమును శిరస్సున రెండుసార్లు చల్లుకోవలెను.

మార్జన మంత్రము :

ఓం ఆపో హిష్ఠామ యోభువఃతాన ఊర్జేదధాతన మహేరణాయ చక్షసే యోవశ్శివత మోరసః । తస్య భాజయతే హనః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగ మామవో । యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయ థాచనః ॥

పై మంత్రమును చదువుచూ ఉదకం శిరస్సున ప్రోక్షించుకొనవలెను.

పాప విమోచన మంత్రము

ద్రుపదాదివ ముంచతు ద్రుపదాదివేన్మమము చానః స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ పూతం పవిత్రేణేవాజ్యమ్ ఆపశ్శున్ధను మైనసః ॥

ఈమంత్రంచే ఉదకమును అభిమంత్రించి ఎడమవైపున వదలవలెను.

ఓం ఓం ఓం మమ ఉపాత్త సమస్త దురితక్షయద్వారా
శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం (ప్రాతః - మాధ్యాహ్నిక- సాయం)
సంధ్యార్ఘ్య ప్రదానం కరిష్యే !

ఓం ఓం ఓం అని ముమ్మారు ఆచమనీయం చేయవలెను.

అర్ఘ్య ప్రదానము

ఓం భూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వ రేణ్యం భర్గోదేవస్య
ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్

పై మంత్రముతో గాయత్రీదేవికి 5సార్లు అర్ఘ్యమును అర్ఘ్యపాత్రలో వదలవలెను.

ఓం మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్
గాయత్రం ఛన్దం పరమాత్మ స్వరూపమ్ సాయుజ్యం
వినియోగమ్ (పై మంత్రమును పఠిస్తూ) గాయత్రీ మావాహయామి
సావిత్రీ మావాహయామి సరస్వతీ మావాహయామి
ఛందర్షీ మావాహయామి శ్రియమావాహయామి

(పై మంత్రముతో గాయత్రీ మాతను ఆవాహనం చేయాలి.)

కరన్యాసము

ఓం తత్సవితుః = బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః
వరేణ్యం = విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః
భర్గోదేవస్య = రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః
ధీమహి = సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః
ధియోయోనః = జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః
ప్రచోదయాత్ = సర్వాత్మనే కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః

అంగన్యాసము

ఓం తత్సవితుః = బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయ నమః
వరేణ్యం = విష్ణ్వాత్మనే శిరసేస్వాహా

భర్గోదేవస్య = రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్
ధీమహి = సత్యాత్మనే కవచాయహుం
ధియోయోనః = జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయ ఔషట్
ప్రచోదయాత్ = సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్
ఓం భూర్భు వస్సువరోమితి దిగ్బంధః

గాయత్రీ ధ్యానము

ఓం ముక్తా విద్రుమహేమనీల ధవళచ్ఛాయై ర్ముఖైస్త్రీక్షణైః ।
యుక్తా మిందు నిబద్ధరత్నమకుటాం తత్వార్థ వర్ణాత్మికాం ॥
గాయత్రీం వరదా భయాంకుశ కశాం శుభ్రం కపాలం గదామ్ ।
శంఖం చక్రమదార వింద యుగళం హస్తైర్ వహంతీం భజే ॥

పూర్వముద్రలు

ఓం సుముఖం సంపుటం చైవ । వితథం విస్త్రృతం తథా ।
ద్విముఖం త్రిముఖం చైవ । చతుః పంచముఖం తథా ।
షణ్ముఖోధో ముఖం చైవ । వ్యాపకాంజలికం తథా ।
శకటం యమ పాశం చ । గ్రధితం సున్ముఖోన్ముఖం ।
ప్రలంబం ముష్టికం చైవ । మత్స్యః కూర్మో వరాహకమ్ ।
సింహా క్రాంతం మహా క్రాంతం । ముద్గరం పల్లవం తథా ।
చతుర్వింశతి ముద్రావై । గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠి తాః ।
ఇతిముద్రా నజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలాభవేత్ ॥

ఉత్తరముద్రలు

సురభి జ్ఞాన చక్రేచయోనిః కూర్మోథపంకజమ్
లింగం నిర్యాణ ముద్రాచ అష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః ॥

గాయత్రీ జపము

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య
ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్
ఈ మంత్రము 108 మార్లు వీలైతే 1000 మార్లు జపించవలెను.

దిజ్ నమస్కారము

1) ఓం నమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్తి తేభ్యో మను బ్రహ్మవంశేభ్యో నమః !
2) ఓం నమః దక్షిణాయై దిశేయాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్తి తేభ్యో మయ బ్రహ్మ వంశేభ్యో నమః
3) ఓం నమః ప్రతీచ్యైదిశే యాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్తి తేభ్యోత్వష్టృ బ్రహ్మ వం శేభ్యో నమః !
4) ఓం నమః ఉదీచ్యై దిశే । యాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్తి తేభ్యో శిల్పి బ్రహ్మ వంశేభ్యోనమః !
5) ఓం నమః ఊర్ధ్వాయై దిశేయాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్తి తేభ్యో విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మవంశేభ్యో నమః ।

దేవతా నమస్కారం

ఓం సంధ్యాయై నమః
ఓం గాయత్ర్యై నమః
ఓం సావిత్ర్యై నమః
ఓం సరస్వత్యై నమః
ఓం సర్వేభ్యోదేవతాభ్యో నమః
ఓం సర్వదేవేభ్యో నమః

ఓం ఋషి భ్యో నమః
ఓం మునిభ్యో నమః
ఓం గురుభ్యో నమః
ఓం పితృభ్యో నమః
ఓం కామోకార్షి నమో నమః
ఓం మన్యురకార్షి నమో నమః

విశ్వకర్మ పరమేశ్వర ఫలప్రాప్తి

సర్వదేవేషు యత్పుణ్యం! సర్వతీర్థేషుయత్ఫలం!
తత్ఫలమ్ విశ్వకర్మాణం । స్తుత్యా ప్రాప్నోతిపూరుషః ॥

గురుధ్యానమ్

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః । గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్ పరంబ్రహ్మ । తస్మై శ్రీ గురవేనమః ॥

పరిపూర్ణం

ఓం యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యాతపః పూజా క్రియాదిషు ।
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవందే జగదీశ్వరీ
మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం పరమేశ్వరీ
యత్పూజితం మయాదేవీ పరిపూర్ణం తదస్తుతే !

ఓం తత్సత్ శ్రీ మద్గాయత్రీ సమేత శ్రీ విరాట్ విశ్వకర్మపరమేశ్వరార్పణమస్తు (సమయం మించినచో ప్రాణాయామం ఆచరించి కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్య ప్రదానం కరిష్యే అని చెప్పి అర్ఘ్యం వదలవలెను)

శ్రీ విశ్వకర్మాష్టాక్షరీ మహామంత్రోద్ధారః ॥

శ్లో॥ విశ్వకర్మా స్వయంజ్యోతి స్సర్వేషాంపరమోయతః ।
తస్మాద్విద్వద్భి రేవాయం పరబ్రహ్మేభిధియ్యతే ॥ 1

సద్యోజాత స్తదోంకారః వామదేవోనమఃపదం ।
అఘోర పరశబ్దార్థః బ్రహ్మే తత్పూరుషాత్మకః ॥ 2

ఈశానస్తు చతుర్థ్యర్థం పంచబ్రహ్మాత్మకోమనుః ।
తారంనమః పరబ్రహ్మే చతుర్థ్యంతం తతఃపరం ॥ 3

సోయమష్టాక్షరోమంత్ర స్సాక్షాన్మోక్షైకసాధనః ।
మహావాక్యాచ్ఛతగుణో హంసమంత్రశతాధికః ॥ 4

బ్రహ్మానుభూతేస్తుత్యోహి విశ్వకర్మప్రకాశకః ।
అష్టాక్షరస్యమంత్రస్య సానగాద్యామహర్షయః ॥ 5

ఛందాంసివేదబృందస్యా ద్విశ్వకర్మాధిదేవతా ।
తారంబీజం నమశ్శక్తిః పరబ్రహ్మేతికీలకం ॥ 6

పుమర్థే వినియోగస్యా న్మంత్రస్యాస్యమహీ యసః ।
ఏతన్మంత్రంః సముచ్చార్య బ్రహ్మాసాయుజ్యమశ్నుతే ॥ 7

ఇతి దైవేశిల్పశాస్త్రే మనుభౌవనర్యోః సంవాదే విశ్వకర్మష్టాక్షర మహామంత్రోద్ధారః ॥ అస్యశ్రీ విశ్వకర్మాష్టాక్షరీ మహామంత్రస్య । సానగ । సనాతన । అహభూన । ప్రత్న । సుపర్ణాఋషయః । ఋగ్యజుస్సామాధర్వణ ప్రణవవేదాశ్ఛందాంసి ॥ విశ్వకర్మ పరమాత్మా దేవతాం । ఓం బీజం । నమశ్శక్తిః । పరబ్రహ్మణేతి కీలకం । శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మా ప్రీత్యర్థే ।

ధర్మార్థైశ్వర్య కామమోక్ష పంచవిధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థే శ్రీ విశ్వకర్మాష్టాక్షరీ మహామంత్రజపే వినియోగః ॥ ఓం అంగుష్టాభ్యాం నమః । నమః తర్జనిభ్యాం నమః । విశ్వకర్మణే మధ్యమాభ్యాం నమః । ఓం అనామికాభ్యాం నమః । నమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః । విశ్వకర్మణేకరతలకరపృష్టాభ్యాం నమః । ఓం హృదయాయ నమః । నమః శిరసే స్వాహా । విశ్వకర్మణే శిఖాయ వౌషట్ । ఓం కవచాయ హుం । నమః నేత్రత్రయాయ వౌషట్ । విశ్వకర్మణే అస్త్రాయఫట్ । ఓం భూర్భువస్సువరో మితిదిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ :

శ్లో॥ సత్యజ్ఞానసుఖస్వరూపమమలం పంచాననం పావనం ।
వేదాంతైః ప్రతిపాద్యమాన విభవం విశ్వైకనిర్మాతరం ।
సర్వప్రాణి మనోంతర స్తమభవం సర్వాత్మకం సర్వదా ।
వందే దేవమహర్నిశం హృదిముదా శ్రీవిశ్వకర్మాభిధం ॥

లం పృథివీతత్వాత్మనే ॥ శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । గంధం పరికల్పయామి । హం ఆకాశతత్వాత్మనే శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । పుష్పం పరికల్పయామి । యంవాయుతత్వాత్మనే శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । ధూపం పరికల్పయామి । రంతేజస్త త్వాత్మనే శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । దీపం పరికల్పయామి ॥ వం అమృతతత్వాత్మనే శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి ॥ సంసర్వతత్వాత్మనే శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణే నమః । సర్వోపచార పూజాం సమర్పయామి ॥ అథమంత్ర॥ ఓం నమో విశ్వ కర్మణే ॥ తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు ॥ పునః హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువోమితి దిగ్విమోకః ॥ ధ్యానం ॥ పంచపూజ ॥ ఓం ఓం ఓం ఓం ఓం ॥

శ్రీ గణపతి పూజ

శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్

వాగ్దేవీ ప్రార్థన

ఓం దేవీం వాచమజనయన్త । దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవోవదన్తి । సానోమంద్రేషు, మూర్జం, దుహానా, ధేనుర్వాగ స్మానుపసుష్టు తైతు అయం ముహూర్తస్సుముహూర్తోస్తు ॥

విశ్వకర్మ ప్రార్థన

శ్రీ దమర్థదమానంద । కందళం, సురసేవితమ్ ।
భజేహం, లోక కర్తారం, । విశ్వకర్మాణ మవ్యయమ్ ॥

పంచఋషుల ప్రార్థన

ప్రాగాది దిఙ్ముఖోత్పన్నా, స్సానగా ద్యామహర్షయః
పంచవేద ప్రవక్తారః । స్మర్త వ్యాస్తే నిరన్తరమ్ ॥

పంచబ్రహ్మల ప్రార్థన

సద్యోజాతాది వక్త్రేభ్యో । పంచభ్యో యేవిజిజ్ఞిరే ।
మన్వాది భ్యోనమః పంచ । బ్రహ్మభ్యస్తేభ్య, అన్వహమ్ ॥

పంచమూర్తుల ప్రార్థన

పంచబ్రహ్మస్వరూపాయాః । సృష్టిస్థిత్యాది కారకాః ।
బ్రహ్మ విష్ణు మహేశేంద్ర । సూర్యమూర్తీ స్స్మరామ్యహమ్ ॥

బ్రహ్మ వంశజుల ప్రార్థన

పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణ । భూమండల నివాసినః
తేభ్యో బ్రహ్మకులీనే భ్యో । బ్రాహ్మణే భ్యో నమోనమః ॥

శుద్ధతత్వ ప్రార్థన

సకల భువన బీజం భాతియస్యస్స్వరూపమ్
నిగమ వినుత మాద్యం । కారణం బ్రహ్మమూర్తేః
ప్రణవమయ మచింత్యం । ప్రాణినాం హృన్నివాసమ్ ।
ప్రకృతి తిమిరభానుం । శుద్ధ తత్త్వం భజామి ॥

ప్రజాపతి ప్రార్థన

యతోయశస్సంపద మిద్ధతేజో బుద్ధించ విద్యాం । ప్రతిభాంచిరాయుః
శ్రద్ధాంచ మేధాం మరుజం బలంచ । ప్రజాపతేత్వత్పదమాశ్రయామి।

పంచశక్తుల ప్రార్థన

1) శ్రీ మదాది శక్తి మనుబ్రహ్మస్వరూపాభ్యాం ।
ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః
2) శ్రీ పరాశక్తి మయబ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం ।
లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః
3) శ్రీ ఇచ్ఛాశక్తి త్వష్ట్ర బ్రహ్మ స్వరూపాభ్యాం
వాణీ హిరణ్య గర్భాభ్యాం నమః
4) శ్రీ క్రియాశక్తి శిల్పి బ్రహ్మస్వరూపాభ్యాం
శచీ పురందరాభ్యాం నమః
5) శ్రీ జ్ఞానశక్తి విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మస్వరూపాభ్యాం సంజ్ఞా భాస్కరాభ్యాం నమః
మాతా పితృభ్యాం నమః । అగ్నయే నమః సర్వేభ్యో
మహాజనే భ్యో నమః

ఆచమనీయము

ఓం విశ్వకర్మణే స్వాహా ఓం సనాతనాయ స్వాహా ఓం జగన్మయాయ స్వాహా

1. ఓం బ్రహ్మణే నమః, 2. ఓం అచ్యుతాయ నమః, 3. ఓం సర్వజ్ఞాయ నమః, 4. ఓం శునాశీరాయ నమః, 5. ఓం వికర్తనాయ నమః, 6. ఓం పరమేష్ఠినే నమః, 7. ఓం జనార్ధనాయ నమః, 8. ఓం వామదేవాయ నమః, 9. ఓం మఘవతేనమః, 10. ఓం సవిత్రే నమః, 11. ఓం లోకేశాయ నమః, 12. ఓం అధోక్షజాయ నమః, 13. ఓం శంకరాయ నమః, 14. ఓం జిష్ణవే నమః, 15. ఓంపూషే నమః, 16. ఓం ప్రజాపతయే నమః, 17. ఓం విష్ణవే నమః, 18. ఓం శివాయ నమః, 19. ఓం వాస్తోష్పతయే నమః, 20. ఓం కర్మ సాక్షిణే నమః, 21. ఓం స్వయంభూ శ్రీ విశ్వకర్మణే నమః

భూతోచ్ఛాటనము

శ్లో॥ ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । ఏతే భూమిభారకాః ।
ఏతే షా మవిరోధేన । బ్రహ్మకర్మ సమారభే ॥

ప్రాణాయామము

ఓమ్ ప్రణవస్య పరబ్రహ్మ ఋషిః పరమాత్మా దేవతా దేవీ గాయత్రీ ఛందః । ప్రాణాయామేజపే వినియోగః

ఓం భూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓం తపః ఓగ్ం సత్యం । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ఓమాఽపోజ్యోతీ రసోమృతం । బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥

సంకల్పము

శుభే శోభనే ముహూర్తే ! శ్రీ మహావిశ్వకర్మాజ్ఞయా ప్రవర్త మానస్య అద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయ ప్రహరార్ధే కశ్యప బ్రహ్మకల్పే । వైవస్వత మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమ పాదే జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే మేరోర్ధక్షిణ దిగ్భాగే శ్రీ శైలస్య వాయువ్యప్రదేశే కృష్ణా గోదావర్యోః మధ్యప్రదేశే స్వగృహేసమస్త దేవతా బ్రాహ్మణసన్నిధౌ అస్మిన్ వర్తమానవ్యావహారిక చాంద్రమానేన స్వస్తిశ్రీ .... నామ సంవత్సరే .... అయనే ... ఋతౌ......

మాసే... పక్షే ..... తిథౌ ... వాసరే శుభనక్షత్రే శుభయోగే, శుభకరణే, ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్ఠాయాం శుభతిథౌ. శ్రీమాన్ శ్రీమతః.......... బ్రహ్మర్షి గోత్రోద్భవస్య........ నామధేయస్య ధర్మపత్నీ.... నామ్నీం అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమ, స్థైర్య, ధైర్య, విజయ, అభయ, ఆయుః ఆరోగ్య, ఐశ్వర్యాభివృధ్యర్థం, ధర్మార్థ ఐశ్వర్య కామ్యమోక్ష, పంచవిధఫలపురుషార్ధ సిద్యర్థం ఇష్టకామ్యార్థఫల సిధ్యర్థం, మనోవాంఛాఫల సిధ్యర్థం. శ్రీగాయత్రీ సమేత శ్రీవిరాట్ విశ్వకర్మపరమేశ్వర పూజాం కరిష్యే. అత్రస్థల, శుధ్యర్థం, వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థం, అభ్యుదయార్థంచ, మహాజనైస్సహ, స్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే, అదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం, శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే తదంగ కలశారాధనం కరిష్యే.

కలశపూజ

కలశస్య శివః పూర్వే । దక్షిణేతు హరిస్మృతః ।
వేదాస్తు పశ్చిమే భాగే । చోదీచ్యాం మఘవాస్థితః ।
భాస్కర స్థూర్ధ్వ భాగేతు । మధ్యే బ్రహ్మగణస్మృతః ।
కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే । నదీనద సమన్వితాః ।
ఋగ్వేదోధ యజుర్వేద । సామవేదో హ్యధర్వణః ।
ప్రణవాఖ్యశ్చతే వేదా ః కలశాంబు సమాశ్రితాః ।

జలప్రార్థన

ఆకల శేషు ధావతి, పవిత్రే పరిషిచ్యతే, ఉగ్దైర్ యజ్ఞేషు వర్ధతే, ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం, విశ్వాభూతాన్యాపః, ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపో, అమృత మాప స్సమ్రాడాపో, విరాడాప । స్వురాడాప,శ్ఛందాగ్ ష్యాపో, జ్యోతీగ్ష్యాపో యజూగ్ష్యాప, సృత్యమాప, స్సర్వాదేవతా ఆపోభూర్భు వస్సువరాప ఓమ్.

నదీ ప్రార్థన

గంగేచ యమునే కృష్ణ, గోదావరి సరస్వతీ ।
నర్మదే సింధు కావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధిం కురు ॥

ఆయాంతు, శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజార్థం, మమ దురితక్షయ కారకాః కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య, దేవం ఆత్మానం చ సంప్రోక్ష్య ॥

ప్రాణ ప్రతిష్ఠ

ఓం అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునఃప్రాణమిహనో ధేహి భోగం జ్యోక్పశ్యేమ, సూర్యముచ్చరన్త, మనుమతే అమృళయానస్స్వస్తి అమృతం వైప్రాణా అమృత మాపః ప్రాణానేవ యధాస్థాన ముపహ్వాయతే ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః స్థిరోభవ, వరదోభవసుముఖో భవ, సుప్రసన్నో భవ, స్థిరాసనం కురు ॥

గణపతి ప్రార్థన

ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవింక వీనా ముపమశ్ర వస్తమం జ్యేష్ఠరాజం, బ్రహ్మణాం, బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్రుణ్వ న్నూ తిభిస్సీద సాదనమ్ ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః, ధ్యాయామి । ఆవాహయామి సువర్ణరత్న ఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి, హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి, శుద్ధ అచమనీయం సమర్పయామి

స్నానం

ఓం ఆపోహిష్ఠామ యోభువః తాన ఊర్జేదధాతన, మహేరణాయ చక్షసే, యోవశ్శివత మోరసః తస్యభాజయతే హనః ఉశతీరివ మాతరః తస్మా అరంగ మామవో యస్యక్షయాయ జిన్వధ ఆపోజనయ ధాచనః ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి.

వస్త్రం

ఓం అభివస్త్రా సువసనా న్యృష్యాభిధేనూ, స్సుదుఘాః పూయ మానః
అభిచన్ద్రా భర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్వాన్ రథినో దేవసోమ ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి.

యజ్ఞోపవీతం

ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్
ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి ।

గంధం

ఓం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ ।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహో పహ్వ యే శ్రియమ్ ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః శ్రీగంధాన్ ధారయామి ।

అక్షతలు

ఓం ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహన్తు పుష్పిణీః ।
హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహా ఇమే. ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః గంధస్యోపరి అలంకరణార్థం అక్షతాన్ సమర్పయామి,

పుష్పములు

ఓం సుముఖాయనమః
ఓం విరాడ్రూపాయ నమః
ఓం జ్యోతిర్మయాయ నమః
ఓం ఫాలచంద్రాయ నమః
ఓం ప్రపంచ కారకాధ్యక్షాయ నమః
ఓం శ్వేత వర్ణాయ నమః
ఓం జగద్రక్షాయ నమః
ఓం జగన్మయాయనమః
ఓం గణాధ్యక్షాయ నమః
ఓం జగద్గురవే నమః
ఓం సూర్యచంద్రాగ్ని లోచనాయ నమః
ఓం విఘ్నరాజాయనమః

ఓం పంచవక్త్రాయ నమః
ఓం నిరామయాయ నమః
ఓం సర్వాభీష్టప్రదాయ నమః
ఓం సర్వకార్యాగ్ర పూజితాయ నమః
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః షోడశనామ పుష్పపూజాం సమర్పయామి

ధూపం

ఓం వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యైర్నా నాగంధై స్సుసంయుతః ।
ఆఘ్రేయ స్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ధూపమాఘ్రాపయామి

ఘంటానాదం

శ్లో॥ ఓం వేదాది వర్ణ సంభూతం, నాదరూపం నిరామయమ్ ।
అజ్ఞాన తిమిరస్యార్కం, ఘంటానాదం సమర్పయామి ॥
శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః, ఘంటానాదం శ్రావయామి

దీపం

శ్లో॥ ఓం సాజ్యం త్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియమ్ ।
గృహాణ మంగళం దీపం త్రైలోక్య తిమిరాపహా ॥
భక్త్యాదీపం ప్రయచ్ఛామి, దేవాయ పరమాత్మనే, ।
త్రాహిమాం నరకాత్ ఘోరాత్ దివ్యజ్యోతిర్నమోస్తుతే ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః సాక్షాత్ దీపం దర్శయామి,

నైవేద్యం

ఓం భూర్భువస్సువః ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం, భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః । ప్రచోదయాత్ ।
సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి । (ఇతి ప్రాతః) ఋతం త్వాసత్యేన పరిషించామి (ఇతిసాయం) అమృతమస్తు అమృతోపస్తరణమసి
శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః, మహానివేదనం సమర్పయామి

ఓం ప్రాణాయస్వాహా । ఓంఅపానాయస్వాహా । ఓం వ్యానాయస్వాహా ఓం ఉదానాయ స్వాహా ఓం సమానాయ స్వాహా ॥ మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి । అమృతా పిధానమసి ॥ ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి హస్తౌ ప్రక్షాళయామి । పాదౌ ప్రక్షాళయామి శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి

తాంబూలం

శ్లో॥ పూగీ ఫలైస్స కర్పూరై ర్నాగవల్లీ దళైర్యుతమ్ ।
ముక్తాచూర్ణ సమాయుక్తం, తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః, దక్షిణాఫలసహిత, తాంబూలం సమర్పయామి

కర్పూరం

హిరణ్య పాత్రం మధోః పూర్ణం దధాతి । మధవ్యోసానీతి ఏకధాబ్రహ్మాణ ముపహరతి, ఏకధైవ యజమాన, ఆయుస్తేజో దధాతి, సామ్రాజ్యం భోజ్యం, స్వారాజ్యం వైరాజ్యం పారమేష్టిగ్ం రాజ్యం, మహారాజ్యమాధిపత్యం, అయగ్ం సముద్ర పర్యాయా స్యాత్సర్వభౌమా, స్సార్వాయుషా ధాతా పరార్ధా పృథివీ, సముద్రపర్యంతాయా ఏకరాడితి, యశస్కరం, బలవంతం, ప్రభుత్వం, త్వమేవ రాజ్యాధిపతిర్బభూవ । సంకీర్ణనాగాశ్వపతిర్నరాణాం, సుమంగల్యం, సతతం దీర్ఘమాయుః శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః, ఆనంద కర్పూర దివ్య మంగళ నీరాజనం దర్శయామి ॥

ధ్యానం

శ్లో॥ సుముఖశ్చజగద్రక్షో । విరాడ్రూపోజగన్మయః
జ్యోతిర్మయో గణాధ్యక్షః । ఫాల చంద్రోజగద్గురుః ।
ప్రపంచకారకాధ్యక్షః । సూర్య చంద్రాగ్నిలోచనః ।
శ్వేతవర్ణో విఘ్నరాజః । పంచవక్త్రోనిరామయః ।
సర్వాభీష్ట ప్రదోలోకే । సర్వకార్యాగ్ర పూజితః ।,
షోడశైతానినామాని । యః పఠే చ్ఛృణుయా దపి ॥

విద్యారంభే వివాహేచ । ప్రవేశే నిర్గమే తథా ।
సంగ్రామే సర్వకార్యేషు । విఘ్నస్తస్యనజాయతే
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః, ధ్యానం సమర్పయామి ।

మంత్రపుష్పం

ఓం ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య యస్పతిర్దేవగ్ం సవితార మభిమాతిషాహం । ఇమం యజ్ఞ మశ్వినోభా బృహస్పతి ర్దేవాః పాన్తు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః, సువర్ణ దివ్యమంత్ర పుష్పం సమర్పయామి

ప్రదక్షిణ నమస్కారం

యానికానిచ పాపాని । జన్మాంతర కృతానిచ ।
తాని తాని ప్రణశ్యన్తి । ప్రదక్షిణ పదే పదే ॥
భవత్స్మరణ మాత్రేణ । శుద్ధాత్మాస్మిమహామయ ।
త్రాహిమాం కృపయాదేవ, శరణాగత వత్సల ॥
అన్యధా శరణం నాస్తి । త్వమేవ శరణం మమ ।
తస్మాత్కారుణ్యభావేన । రక్ష రక్ష గణాధిప ॥
శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ఆత్మ ప్రదక్షిణ త్రయ నమస్కారాన్ సమర్పయామి ।

పునః పూజ

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః ఆవాహనం సమర్పయామి ఆసనం సమర్పయామి, ధూపమాఘ్రాపయామి, దీపం దర్శయామి, నైవేద్యం సమర్పయామి, ఛత్రంఆచ్ఛాదయామి, ఛామరాంవిజయామి, నృత్యం దర్శయామి, గీతంశ్రావయామి, ఆందోళికాన్ ఆరోహయామి, గజాన్ ఆరోహయామి, అశ్వాన్ ఆరోహయామి, రధాన్ ఆరోహయామి, సమస్త రాజోపచార దేవోపచార శక్త్యోపచార భక్త్యోపచార మానసోపచార పూజాం సమర్పయామి.

పరిపూర్ణం

యస్యస్మృ త్యాచనామోక్త్యా । తపః పూజా క్రియాదిషు । న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి । సద్యోవందే గణాధిపమ్ మంత్రహీనం, క్రియాహీనం, భక్తిహీనం గణాధిప యత్పూజితం మయాదేవ । పరిపూర్ణం తదస్తుతే ॥

ప్రసాదస్వీకరణ

అనయా ధ్యానావాహనాది, షోడశోపచార పూజయాచ, భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ మహాగణాధిపతిః, సుప్రీతో, వరదో, భూత్వా ఉత్తరే శుభకర్మణి, అవిఘ్నమస్త్వితి, భవన్తో బ్రువన్తు ఉత్తరే శుభకర్మణి, అవిఘ్నమస్తు ॥

శ్రీమహాగణాధిపతి ప్రసాదం శిరసా గృహ్ణామి ॥

ఉద్వాసన

ఓం యజ్ఞేనయజ్ఞ మయజన్తదేవాః । తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం, మహిమాన స్సచంతే యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సంతి దేవాః ।

శ్రీ మహాగణాధిపతిం యధాస్థాన ముద్వాసయామి, శోభనార్థం పున రాగమనాయచ ॥

శ్లో॥ ఆవాహనం నజానామి । నజానామి విసర్జనమ్ ।

పూజాం చైవ నజానామి । క్షమ్యతాఇచ్ఛ గణాధిప ॥

ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః

పుణ్యాహవాచనమ్

తామ్రపాత్రస్థ ఓషధీషు చూతదళసహిత జలపూరిత పంచ కలశాన్ నిక్షిప్య, ఆదౌ పంచకలశేషు సద్యోజాతాదిమంత్రైః మన్వాది పంచబ్రహ్మాణ మావాహ్య ॥

మనుబ్రహ్మ

ఓం సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవైనమోనమః । భవే భవేనాతి భవే భవస్వమాం భవోద్భవాయ నమః ।

ప్రాక్కలశే సద్యోజాతముఖోద్భవ మనుబ్రహ్మాణమావాహయామి ।

మయబ్రహ్మ

ఓం వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయనమః । కాలాయ నమః కలవికరణాయనమో బలవికరణాయ నమో బలాయనమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూత దమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః దక్షిణకలశే వామదేవ ముఖోద్భవ మయబ్రహ్మాణమావాహయామి ।

త్వష్టృ బ్రహ్మ

ఓం అఘోరేభ్యో దఘోరేభ్యో ఘోరఘోర తరేభ్యః । సర్వేభ్యస్సర్వ శర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥

పశ్చిమ కలశే అఘోర ముఖోద్భవ త్వష్టృబ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

శిల్పి బ్రహ్మ

ఓం తత్పురుషాయ విద్మహే । మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ ఉత్తరకలశే తత్పురుష ముఖోద్భవ శిల్పి బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

విశ్వజ్ఞబ్రహ్మ

ఓం ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽ

ధిపతి ర్బ్రహ్మశివోమే అస్తుసదాశివోమ్ ॥

మధ్యమ కలశే ఈశానముఖోద్భవ విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మాణమావాహయామి ॥

విశ్వకర్మప్రార్థన

ఓం సముద్రాయ వయునాయ సింధూనాం పతయే నమః ॥

నదీనాగ్ం సర్వాసాం పిత్రేజుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాహాఽమర్త్యగ్ం హవిః అని కలశముల యందలి జలమును ప్రార్థించవలయును.

అభిలాష

ఓం పుణ్యాంఽహం దీర్ఘమాయురస్తు (శిరస్యభిమంత్ర్య)

శివా ఆపస్సంతు (కలశేష్వభిమృశ్య)

సౌమనస్యమస్తు (హృదయేఽభిమృశ్య)

అక్షతం చారిష్టం చాస్తు ॥ ఏవం త్రిః

శిరమును కలశములను హృదయమును ముమ్మారు తాకవలయును.

ఓం అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత అర్చంతు పుత్రకా । ఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత । అక్షతాః పాంతు (కలశములపై అక్షతలు ఉంచవలెను)

ఓం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం!

ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వ యేశ్రియమ్ । గంధాః పాంతు ।

ఓం ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహన్తు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహా ఇమే । పుష్పాణిః పాంతు । సౌమంగల్యంచాస్తు, స్వశ్రేయస మస్తు । త్వష్ట్ర ప్రజాపతిః ప్రీయతాం । శాంతిరస్తు । యం కృత్వా । పంచవేద యజ్ఞ క్రియాకరణ కర్మాఽరంభా శ్శుభా శ్శోభనాః ప్రవర్తంతే । తమహమోంకార మాదింకృత్వా । భవద్భిః అనుజ్ఞాతః పుణ్యం పుణ్యాఽహం వాచయిష్యే । వాచ్యతామ్ ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । ద్రవిణోదా

ద్రవిణసస్తు రస్య । ద్రవిణోదాస్సనరస్య ప్రియంసత్ । ద్రవిణోదా వీరవతీ మిషన్నః । ద్రవిణోదారాసతే దీర్ఘమాయుః ।

సవితా పశ్చాదా త్సవితా పురస్తా త్సవితో త్తరాత్తా త్సవితా ధరాత్తాత్ । సవితాన స్సువతు సర్వతాతిగ్ం । సవితానో రాసతాం దీర్ఘమాయుః ।

నవోనవో భవతి జాయమానోஉహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధా త్యాయన్ ప్రచంద్రమా స్థిరతి దీర్ఘ మాయుః ।

ఆప ఉందన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే । యస్త్వాహృదా కీరిణామన్యమానోஉమర్త్యం మర్త్యోజోహవీమి । జాత వేదో యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్త్వ మస్యాం యస్మైత్వగ్ం సుకృతే జాతవేద, ఉలోక మగ్నేకృణవ స్యోనం । అశ్వినగ్ం సపుత్రిణం వీరవంతం గోమంతగ్ం రయిం నశతే స్వస్తి । సంత్వాసించామి యజుషా ప్రజామా యుర్ధనంచ ।

ఇత్యక్షతాన్ నిక్షిప్య ।

దక్షిణ కలశమాదాయ ఈశాన్యకలశేకించిత్ కించిత్ ఉదకం నినయతి దీర్ఘ మాయురస్తు। మనస్సమా ధీయతామ్। సమాహిత మనసస్స్యః ప్రసీదన్తు భవన్తః । ప్రసన్నాస్స్యః । శాంతి రస్తు । పుష్టిరస్తు । వృద్ధిరస్తు అవిఘ్నమస్తు । ఆయుష్యమస్తు । ఆరోగ్య మస్తు । స్వస్తిశివం కర్మాஉస్తు । కర్మసమృద్ధిరస్తు । పుత్రసమృద్ధిరస్తు । వేద సమృద్ధిరస్తు । శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు । ధనధాన్య । సమృద్ధిరస్తు । వంశాభివృద్ధిరస్తు । గోత్రాభివృద్ధిరస్తు । ఇష్టసంపదస్తు ।

(కలశానా మీశాన్యదేశే ఉదకం సించేత్) యత్పాపం తత్ప్రతి హతమస్తు। యచ్ఛ్రేయ స్తదస్తు ।

(ప్రాక్కలశే ఉదకం సించేత్) చంద్రాஉంగారక బుధబృహస్పతి శుక్ర శనైశ్చర రాహుకేతు సహితా ఉదిత్య పురోగాస్సర్వే గ్రహాః ప్రీయన్తామ్ । జన్మలగ్న జన్మ నక్షత్ర తిథివార యోగకరణాధి దేవతాః ప్రీయన్తామ్ ।

(నైఋతి దేశే ఉదకం సించేత్) శామ్యన్తు ఘోరాణి ॥ శామ్యన్తు పాపాని ।

శామ్యంతు ఈతయః ।

(పశ్చిమ కలశే ఉదకం సించేత్) శుభాని వర్ధంతామ్ । శివాఋతవస్సన్తు । శివా ఓషధయస్సన్తు । శివా వనస్పతయస్సన్తు । (మధ్యమ కలశే ఉదకం సించేత్) 1. అహోరాత్రే శివే స్యాతామ్ ॥ 2. ఉత్తరే శుభకర్మణి అవిఘ్నమస్తు । 3. ఉత్తరోత్తరం మహాభివృద్ధిరస్తు । 4 ఉత్తరోత్తరాశ్శుభాః క్రియాస్సం పద్యన్తామ్ 5. శ్రీ విశ్వకర్మపురోగాః సానగాది బ్రహ్మఋషయః ప్రీయంతామ్ । 6. సానగఋషి పురోగాః సర్వే ఋషయః ప్రీయన్తామ్ । 7. ఇంద్ర పురోగాః త్రయ త్రిం శత్కోటిదేవతాశ్చ ప్రీయన్తామ్ । 8. స్వాయంభువ పురోగాః చతుర్దశమనవః ప్రీయన్తామ్ । 9. దక్షపురోగాః త్రయోదశ విశ్వేదేవాశ్చ ప్రీయన్తామ్ । 10. మిత్ర పురోగాః ద్వాదశాఽ దిత్యాశ్చ ప్రీయన్తామ్ 11. అజైక పాత్పురోగాః ఏకాదశ రుద్రాశ్చ ప్రీయన్తామ్ 12. మరీచి పురోగాః నవబ్రహ్మాణః ప్రీయన్తామ్ । 13. ఆదిత్య పురోగాః నవగ్రహాః ప్రీయన్తామ్ । 14. ధరపురోగాః అష్టవసవః ప్రీయన్తామ్ । 15. మాహేశ్వరీ పురోగాః సప్తమాతరః ప్రీయన్తామ్ । 16. బ్రహ్మ పురోగాః పంచమూర్తయః ప్రీయన్తామ్ । 17. శ్రీ విశ్వబ్రహ్మపురోగాః సర్వే దేవాశ్చ ప్రీయన్తామ్ । 18. ఋభ వశ్ఛందాగ్ం స్యాచార్యావేదా యజ్ఞాదక్షిణాశ్చ ప్రీయన్తామ్ । 19. విశ్వేబ్రాహ్మణాశ్చ ప్రీయన్తామ్ । 20. శ్రద్ధామేధే ప్రీయేతామ్ । 21. ప్రియతామ్ భగవాన్ విశ్వకర్మా । 22. ప్రీయతాం భగవాన్ స్వామీ విశ్వరూపః 23. ప్రీయతాం భగవాన్ పితామహః 24. ప్రీయతాం భగవాన్ ప్రపితామహః 25. సత్యఏతా ఆశిషస్సన్తు । పుణ్యాహకాలా వాచ్యన్తామ్ ।

ఉద్గా తేవశకునే, సామగాయసి । బ్రహ్మపుత్ర ఇవసవనేషు శంససి వృషేవ వాజీ శిశుమతి రపీత్యా । సర్వతో నశ్శకునేభద్ర మావద । విశ్వతో నశ్శకునే పుణ్యమావద ।

యాజ్యయా యజతి ప్రతిరైవ్యాజ్యాః । పుణ్యేవలక్ష్మీః పుణ్యామేవ తల్లక్ష్మీం సంభావయతి । పుణ్యం లక్ష్మీం సంస్కురుతే ।

యత్పుణ్యం నక్షత్రం తద్బట్కుర్వీతో పవ్యుషం । యదావై సూర్యవుదేతి ।

అధ నక్షత్రం నైతి । యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్ । యత్ర జఘన్యం పశ్యేత్ తావతి కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్ । తానివా ఏతాని । యమ నక్షత్రాణి । యాన్యేవ దేవ నక్షత్రాణి । తేషు కుర్వీతయత్కారీస్యాత్ । పుణ్యాహ ఏవకురుతే ।

ఓం పుణ్యాహం భవన్తోబ్రువన్తు । ఓం పుణ్యాహమ్

స్వస్తివాచనమంత్రాః

స్వస్తయే వాయు ముపబ్రవామ హైసోమం । స్వస్తిభువనస్యయస్పతిః । బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసోభవన్తునః ।

ఆదిత్య ఉదయనీయ స్వస్త్యా ప్రియన్తే పథ్యం । స్వస్తి మభ్యుద్యంతి । స్వస్త్యై వేదప్రియన్తే । స్వస్త్యుద్యన్తి । స్వస్తుద్యంతి ।

స్వస్తిన ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్ట నేమిః స్వస్తినో బృహస్పతి ర్దధాతు । అష్టోదేవా వసవస్సోమ్యాసః చతస్రోదేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః । తేయజ్ఞం పాంతు రజసః పరస్తాత్ సంవత్సరీణ మమృతగ్గ్ స్వస్తి ॥

మహ్యం సహకుటుంబాయ శుద్ధివృద్ధి అభ్యుదయ కర్మణే మనుమయాది బ్రహ్మగణాన్ నమస్కుర్వాణాయ ఆశీర్వచనం అపేక్షమాణాయ ఆయుష్మతే స్వస్తి భవన్తో బ్రువన్తు । ఆయుష్మతే స్వస్తి (ఏవంత్రిః) । ఓగ్ం స్వస్తి భవన్తో బ్రువన్తు ఓగ్ం స్వస్తి । (ఏవంత్రిః) ।

బుద్ధివాచన మంత్రాః

బుధ్యామస్తోమం సనుయామ వాచమానో మంత్రం సరధే హోప యాతం యశోనుపక్వం మధుగోష్వన్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః ।

సర్వామృద్ధ్నియామితి తంవై తేజసైవ పురస్తాత్పర్య భవచ్ఛందోభిర్మధ్య తోక్షరై రుపరిష్టాద్గాయత్ర్యా సర్వతో ద్వాదశాహం పరిభూయా త్సర్వామృద్ధి మార్ష్నోత్సర్వా మృద్ధిమృధ్నోతి య ఏవం వేద ।

బుధ్యాస్మహావ్యై ర్న మసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్ర ధేయన్నో అస్తు అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతః శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః పంచపంచవైదేవానా । మృర్ధాని త్రీణి । ఛందాగ్ం సిత్రీణి సవనాని । త్రయ ఇమే లోకా బుధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి

వామ దక్షిణ హస్తాభ్యాం దక్షిణోత్తరకలశౌ యుగపత్ గృహీత్వా । బుద్ధిం భవన్తో బ్రువన్తు । బుధ్యతామృద్ధి సమృద్ధిః ముఖసమ ముధృత్య । (తజ్జలమీశాన్యకలశేసించేత్) స్వస్తి పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు వర్షశత సంపూర్ణమస్తు గోత్రాభి వృద్ధిరస్తు । శాంతిః పుష్టి శ్చాస్తు శుభగ్ం శుభమస్తు । పునరపి విశ్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు । సర్వసంపదస్తు ॥

శుద్ధి మంత్రాః

శుచీవో హవ్యా మరుతశ్శుచీ నాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయన్ । శుచి జన్మాన శ్శుచయః పావకాః । అగ్నిశ్శుచిర్ వ్రతతమశ్శృచి ర్వోతాశ్శుచిః కవిః శుచీరోచత ఆహుతః ఉదగ్నే శుచ యస్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే । తవజ్యోతీగ్ ష్యర్చయః ।

ఋగ్వేదమంత్రాః

ఏతోన్వింద్రం స్తవామ శుద్ధం । శుద్ధేనసామ్నా । శుద్ధైరు క్థైర్వా వృధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాం మమత్తు ఇంద్ర శుద్ధోన ఆగహి । శుద్ధ శ్శుద్ధాభి రూతిభిః శుద్ధోరయిం నిధారయ శుద్ధీమ మద్ధిసోమ్యః ఇంద్రశ్శుద్ధోహినో రయిం । శుద్ధోరత్నాని దాశుషే శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నసే । శుద్ధోవాజం శిషాససి బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । ఇతి రత్నదక్షిణాని ప్రక్షిపేత్ ।

పవిత్ర మంత్రాః

యేన దేవాః పవిత్రేణ, ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్ర ధారేణ । పావమాన్యః పునంతుమా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం తేన బ్రహ్మ విదోవయం । పూతం బ్రహ్మ పునీమహే ।

ఇంద్రస్సునీతి సహమా పునాతు సోమస్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా। జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు

దిఙ్మార్జనమంత్రాః

ప్రాచ్యాం దిశి। దేవా ఋత్విజో మార్జయంతామ్। దక్షిణాయాం దిశి। మాసాః పితరోమార్జయంతామ్ ప్రతీచ్యాం దిశి। గృహాః పశవో మార్జయంతామ్ ఉదీచ్యాం దిశ్యపఓషధయో వనస్పతయో మార్జయంతామ్। ఊర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయంతామ్।

పుణ్యాహవాచన దక్షిణ

ఏతేభ్యో సానగసనాతన అహభూన ప్రత్న సుపర్ణాది పంచవింశత్యుత్తర శత బ్రహ్మ ఋషి గోత్రేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాదిత్య పంచ బ్రహ్మస్వరూపేభ్యః స్వస్తిపుణ్యాహవాచన మంత్ర జప దక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే సమమ ॥

వాస్తుదేవతా మంత్రాః

వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ, హ్యస్మాన్త్స్వా వేశ్ అనమీవో భవానః యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వ, శంనఏధి ద్విపదేశం చతుష్పదే। వాస్తోష్పతే శగ్మయాసగ్ం సదాతే। సక్షీమ హిరణ్మ యాగాతు మత్యా। ఆవః క్షేమ ఉతయోగేవరన్నో। యూాయం పాత స్వస్తిభి స్సదానః। అమీవహా। వాస్తోష్పతే విశ్వరూపాణ్యా విశన్త్సఖా। సుశేవ ఏధినః శుభగ్ం శుభమ్।

స్వస్త్యయనం తార్క్ష్య మరిష్టనేమిః। మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్నమిద్రసఖం సమత్సు బృహద్యశో నావమి వారు హేమ। అగ్ం. హోముచ మాంగిర సంగయంచస్వస్త్యాత్రేయం మనసాచ తార్క్ష్యమ్। ప్రయతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తి సంబాధేష్వభయన్నో అస్తు॥

పుణ్యాహవాచనం సమాప్తమ్

శ్రీ విశ్వకర్మాది సమస్త దేవతా మండపారాధనము

ఆచమ్య ఏవం - శుభతిథౌ - ప్రీత్యర్థం మహ దాశీర్వచన సమయే ఆయుర్వర్చోబలాభివృద్ధ్యర్థం శ్రీ విశ్వకర్మాది సమస్తదేవతా ఉద్దిశ్య సమస్త దేవతా ప్రీత్యర్థం సమస్తదేవతా మంటపారాధనం కరిష్యే। మండలమధ్యే శ్రీ విశ్వకర్మాణం ప్రతిష్ఠాప్య ।

విశ్వకర్మ- ఓం విశ్వకర్మా మనసా యద్విహాయా ధాతావిధాతాపరమోత సన్దృక్ । తేషా మిష్టాని సమిషా మదన్తి యత్ర పంచర్షీన్ పర ఎక మాహుః ॥ మండలమధ్యే శ్రీ విశ్వకర్మాణ మావాహయామి-స్థాపయామి పూజయామి।

సానగఋషి - ప్రాచీదిశాం వసన్త ఋతూనా మగ్ని ర్దేవతా బ్రహ్మ ద్రవిణం త్రివృత్సోమస్స ఉపంచదశవర్తని స్త్ర్యవిర్వయః కృత మయానాం పురోవాతో వాతస్సానగ ఋషిః ॥ మండలస్య ప్రాగ్భాగే సానగ బ్రహ్మర్షి మావాహయామి - పూజయామి ।

మను- తం మనురాధత్తతేన మనురార్ధ్నో త్తస్మాన్మా నవ్యః ప్రజా ఉచ్యన్తే తస్మై నమః । ప్రాగ్భాగే మను బ్రహ్మాణ మావాహయామి - పూజయామి ।

రుద్ర - కద్రుదాయ ప్రచేతనే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే వోచేమ శంతమగ్ం హృదే ॥ ప్రాగ్భాగే రుద్ర మావాహయామి - పూజయామి ।

గౌరీ- గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీద్విపదీ సా చతుష్పదీ అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీసహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్ ॥ ప్రాగ్భాగే గౌరీ మావాహయామి - పూజయామి ।

సనాతన దక్షిణా విశాం గ్రీష్మఋతూనా మింద్రో దేవతా క్షత్రం ద్రవిణం పంచదశ స్తోమ-స్స ఉసప్త దశ । వర్తని ర్దిత్య వాడ్వయ స్త్రేతాఽ యానాం దక్షిణాద్వాతో వాత స్సనాతనఋషిః మండలస్య దక్షిణభాగే సనాతన బ్రహ్మ ఋషి మావాహయామి స్థాపయామి । పూజయామి ।

మయ బ్రహ్మ - మయో భూర్వాతో అభివాతూస్రా ఊర్జస్వతీ రోషధీరారిశన్తామ్ ॥ దక్షిణ భాగే మయబ్రహ్మణ మావాహయామి - పూజయామి ॥

విష్ణు - ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ దక్షిణభాగే విష్ణుమావాహయామి - పూజయామి ।

లక్ష్మి - సక్తుమివతితఉనాపునంతో యత్రధీరా - మనసా వాచమక్రత అత్రా సఖాయ స్సఖ్యా నిజానతే । భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి ॥ దక్షిణభాగే లక్ష్మి మావాహయామి - పూజయామి ।

అహభూనఋషి - ప్రతీచీదిశాం వర్షాఋతూనాం విశ్వేదేవతా విట్ ద్రవిణగ్ం సప్తదశ స్తోమస్స ఉ ఏకవిగ్ంశ వర్తని స్త్రివత్సో వయోద్వాపరో౽ యానాం పశ్చాద్వాతో వాతో౽హభూన ఋషిః ॥ మండలస్య పశ్చిమభాగే, అహభూన బ్రహ్మర్షి మావాహయామి-స్థాపయామి పూజయామి ॥

త్వష్ట బ్రహ్మ-తం త్వష్టా౽౽ధ త్తతేన త్వష్టా౽౽ర్ధో త్తస్మా త్త్వాష్ట్రాః పశవ ఉచ్యన్తే తస్మై నమః పశ్చిమ భాగే త్వష్టృ బ్రహ్మణ మావాహయామి - పూజయామి ।

బ్రహ్మ - బ్రహ్మజిజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవహ ॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చయోని మసతశ్చ వివః ॥ పశ్చిమభాగే బ్రహ్మణ మావాహయామి - పూజయామి ।

సరస్వతి - ప్రణోదేవీ సరస్వతీ వాజేభి ర్వాజినీవతీ ధీనా మవిత్ర్య వతు ॥ పశ్చిమభాగే సరస్వతీ మావాహయామి - పూజయామి ॥

ప్రత్న బ్రహ్మర్షి - ఉదీచిదిశాగ్ం శరదృతూనాం మిత్రావరుణౌ దేవతా పుష్టం ద్రవిణ మేకవిగ్ంశ స్తోమస్స ఉత్రిణ వర్తని స్తుర్య వాడ్వయ ఆస్కందోయానా ముత్తరాద్వాతో వాతః ప్రత్న ఋషిః ॥ మండలస్య ఉత్తర భాగే ప్రత్న బ్రహ్మర్షి మావాహయామి-స్థాపయామి పూజయామి ॥

శిల్పి బ్రహ్మ – సుహిరణ్యే సుశిల్పే ఋతస్య యోనా విహసాదయామి॥ ఉత్తరభాగే శిల్పి బ్రహ్మాణమావాహయామి – పూజయామి ॥

ఇంద్ర–ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరిహవామహో జానేభ్యః । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ ఉత్తరభాగే ఇంద్రమవాహయామి – పూజయామి ॥

శచీదేవి– ఇంద్రాణీ మాసునారిషు సుపత్ని మహమ శ్రవం నహ్యస్యా అపరంచన జరసా మరతే పతిః ॥ ఉత్తర భాగే శచీ మావాహయామి – పూజయామి ॥

సుపర్ణఋషి – ఊర్ధ్వాదిశాగ్ం హేమన్తశిశిరా వృతూనా బృహస్పతి ర్దేవతా వర్చోద్రవిణం త్రిణవస్సోమస్స ఉత్రయ స్త్రిగ్ంశ – వర్తనిః షష్ఠవాడ్వయోఽభిభూరయానాం విష్వగ్వాతో వాతస్సుపర్ణఋషిః ॥ మండలస్య ఈశాన్యభాగే సుపర్ణ బ్రహ్మ ఋషి మావాహయామి – స్థాపయామి – పూజయామి ॥

విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మ – విశ్వజ్ఞవర్ధత సఇమాం ల్లోకాన వృణోద్యతిః ॥ మండలస్య ఈశాన్యభాగే విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మాణ మావాహయామి – పూజయామి ॥

ఆదిత్య– ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః దృశే విశ్వాయ సూర్యం చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతుస్థుషశ్చ ॥ ఈశాన్య భాగే ఆదిత్య మావాహయామి – పూజయామి ॥

సంజ్ఞాదేవి – ఛందస్వతీ ఉషసా పేపిశానే సమానం యోనిమను సంచరన్తీ; సూర్యపత్ని సంజ్ఞావిచరతః ప్రజానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరిరేజసా ॥ మండలస్య ఈశాన్య భాగే సంజ్ఞామావాహయామి పూజయామి ॥

వాస్తుపురుష – వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ .... సుశేవ ఏధినః॥ మండలస్య ఈశాన్యభాగే వాస్తు బ్రహ్మాణ మావాహయామి.... పూజయామి ॥

నాభానేదిష్ట – మనుః పుత్రేభ్యో వాయం వ్యభజ ధృనాభానేదిష్ఠం

బ్రహ్మచర్యం వసన్తం నిరభజన్థ్స ఆగచ్ఛత్సోఽబ్రవీత్కథా మానిరభాగితినత్వా విరభాక్ష మిత్ర్య బ్రవీదంగిరస ఇమే సత్రమాసతేతే ॥ ఈశాన్యభాగే నాభా నేదిష్ఠ మావాహయామి – పూజయామి ॥

నవ బ్రహ్మల ఆవాహన

1. మరీచి – ఓం మరీచ్యంగిరా భూచ్చిరసోయం విమన్తి శ్రేష్ఠం విభోర్వతి హోత్రాదధేయః ॥ మరీచి బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

2. అత్రి – ఓం అత్రి ప్రబాపతిర్యశో విదధత్పురస్తాత్పసారవేలా ఉదిత్తోర రక్షాయ ॥ అత్రి బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

3. అంగిరస – ఓం యే యజ్ఞేన దక్షిణయాసమర్త్యా ఇంద్రస్య సఖ్య మమృతత్వ మానశ । తేభ్యో భద్ర మంగి రసోవో అస్తు ప్రతి గృహ్ణీత్త మానవం సుమేధనః ॥ అంగిరస బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

4. పులస్త్య ప్రవోషవిశ్వం ప్రభయామి ॥ పులస్త్య బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

5. పులహ – ఓం పులహవ్యా వర్ధతే యోద్విబుధో వ్యాన ఏషోవ్యా పూరయన్నోధతే ॥ పులహ బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

6. పౌలస్త్య– ఓం పౌలస్త్య ప్రజాపతి ర్ధృతయబ్రహ్మా ఋషీణాం దధా రయః ॥ పౌలస్త్య బ్రహ్మాణమావాహయామి ॥

7. ఓం కశ్యపో విశ్వకర్మాహ్వవిషా వర్ధనేన ప్రజాపతి గర్భేతం భువన మకృణో రవధ్య ॥ కశ్యప బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥

8. ఓం దక్షప్రజాపతి ప్రాయశో ప్రాణీ యిదం పపర్యస్తే పామ మగ్రియెూ ప్రతికీర్తికామం తమాహుతిర్యో జుహుత ప్రేషయ ॥ దక్ష ప్రజాపతి బ్రహ్మాణమావాహయామి ॥

9. ఓం ప్రజాపతి ర్గగ్గురు స్సుప్రజాం సర్వమిదమ్ ॥ మండలస్య ఆగ్నేయభాగే మరీచ్యాది నవబ్రహ్మాణశ్చ ఆవాహయామి ॥ స్థాపయామి – పూజయామి ।

నారాశంస – ఓం మనోన్వా హువామహే నారాశంస్తేనస్తోమేన పిత్రూణాంచ మన్మభిః । ఆన ఏతు మనః పునః । క్రత్వే దక్షాయ జీవస్తే ॥ మండలస్య అగ్నేయ భాగేనారాశంస మావాహయామి – పూజయామి ॥

అగ్నిష్వాత్తాదయః – ఓం అగ్నిష్వాత్తా పితర ఏహ గచ్ఛత సదస్సదస్సదత సుప్రణీతయః ॥ మండలస్య ఆగ్నేయభాగే అగ్నిష్వాత్తాది పితృదేవతాః ఆవాహ యామి – పూజయామి ॥

విశ్వరూప – ఓం విశ్వరూపోవైత్వాష్ట్రః పురోహితో దేవానా మాసీ త్స్వస్రీయోఽసురాణాంతస్య త్రీణిశీర్షాణ్యా సన్థో మపానగ్ం సురాపాన మన్నాదనగ్ం సప్రత్యక్షం దేవేభ్యో భాగమవదత్ ॥ మండలస్య నైఋుతిభాగే విశ్వరూప బ్రహ్మణ మావాహయామి ॥

విశ్వేదేవ – ఓం యత్రదేవా స్సమగచ్ఛన్త విశ్వేతేభ్యో నమః ॥ నైఋుతి భాగే విశ్వేదేవా నావాహయామి – పూజయామి ॥

భౌవనవిశ్వకర్మ – ఓం ఏతేవ హవా ఇంద్రేణ మహాభిషేకేణ, కశ్యపో విశ్వకర్మాణం, భౌవన మభిషేచ: తస్మాదు విశ్వకర్మా : భౌవనస్సమంతం సర్వతః పృథివీం జయన్ పరీయాయాఽ శ్వైరుచమేధ్యై రీజే ॥ నైఋుతి భాగే భౌమన విశ్వకర్మాణ మావాహయామి – పూజయామి ॥

ఋభువులు – ఓం ఋభూణాం త్వాదేవానాం వ్రతపతే వ్రతేనా దధామి ॥ మండలస్య వాయువ్యభాగే ఋభూనావాహయామి – పూజయామి ॥

బృహస్పతి – ఓం బ్రహ్మావై దేవానాం బృహస్పతిః బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య వృద్ధమపి ॥ మండలస్య వాయువ్య భాగే బృహస్పతి మావాహయామి – పూజయామి ॥

గణపతి– ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ం.... సీద సాదనమ్ ॥ వాయువ్య భాగే గణపతి మావాహయామి – పూజయామి ॥

ఆవాహిత సమస్త దేవతారాధనం కుర్యాత్ । శ్రీవిశ్వకర్మాది సమస్త దేవతాభ్యో నమః షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి । నమస్కారం కుర్యాత్ ॥

క్రమానుసారే

ఆసత్యే నేత్యస్య మంత్రస్య అర్చతర్షిః త్రిష్టుప్ఛందః సవితా దేవతా । సూర్యగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । సూర్యగ్రహారాధనేవిని యోగః ॥
శ్లో॥ పద్మాసనః పద్మకరోద్వి బాహుః । హేమద్యుతిస్సప్తతురంగ వాహః ।
దివాకరోలోక గురుః కిరీటీ । మయి ప్రసాదం విదధాతు దేవః ॥

సూర్యుడు

ఆసత్యేన రజ స్సావర్త మానో నివేశయన్న మృతం మర్త్యంచ హిరణ్యయేన సవితార థేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ఓం భూర్భువ స్సువః - సూర్యగ్రహేహాగచ్ఛ - హేమగంధం । హేమపుష్పం । హేమ మాల్యాంబరధరం ! హేమఛత్రాధ్వజరధపతాకాదిశోభితం । మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం । సప్తాశ్వం । ఏక చక్రరథం । ప్రాఙ్ముఖం । పద్మాస నస్థం । వజ్రమణి కిరీటం సుఖాసీనం భానువాసర హేతుభూతం ద్వాదశకళాన్వితం, సింహరాశ్యధిపతిం పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం మండలస్య మధ్యభాగే ॥ వర్తులాకారమండలే సూర్యగ్రహ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ 1 ॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య । అహభూవర్షిః ॥ గాయత్రీఛందః । చంద్రోదేవతా । చంద్రగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే చంద్రగ్రహారాధనేవినియోగః ॥ శ్లో॥ శ్వేతాంబర శ్శ్వేతవపుః కిరీటీ । శ్వేతద్యుతిర్దండధరోద్విబాహు ః । చంద్రోమృతాత్మావరదః కిరిటీ । శ్రేయాంసిమహ్యంవిదధాతు దేవః ॥

చంద్రుడు

ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం । భవావాజ స్యసంగథే ॥ ఓం భూర్భువస్సువః - చంద్రగ్రహేహాగచ్ఛ । శ్వేతవర్ణం । శ్వేత గంధం । శ్వేతపుష్పం । శ్వేతఛత్రరథవతాకాదిశోభితం । మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం । దశాశ్వరథవాహనం । ప్రత్యఙ్ముఖం । దండధరం । మౌక్తిక మణికిరీటం । సుఖాసీనం । ఇందువాసర హేతుభూతం ।

షోడశకళాన్వితం । కర్కటక రాశ్యధిపతిం పత్నీ పుత్ర పరివార సమేతం । మండలస్య ఆగ్నేయభాగే । సముచమురశ్రమండలే । చంద్రగ్రహ మావాహ .... స్థా ..... మి ॥ 2 ॥

అంగారకుడు

అగ్నిర్మూర్ధేత్యస్య మంత్రస్య । మనుఋషిః కుజగ్రహోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । కుజగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । కుజగ్రహారాధనే వినియోగః ॥

శ్లో॥ రక్తాంబరోరక్త వపుః కిరీటీ । చతుర్భుజోమేషగమోగదాభృత్ । ధరాసుతశ్శక్తిధరశ్చశూలీ । సదామమస్యాద్వరద ప్రశాన్తః ఓం అగ్ని ర్మూర్ధాదివఃక కుత్పతిః పృథివ్యాఅయం । అపాగ్ రేతాగ్ం సిజిన్వతి ॥ ఓం భూర్భునస్సు వః - కుజగ్రహేహాగచ్ఛ । రక్తవర్ణం । రక్తగంధం । రక్తపుష్పం । రక్తమాల్యాంబరధరం । రక్త ఛత్రరధపతాకాది శోభితం । మేరుంప్రద క్షిణీకుర్వాణం మేషవాహనం । దక్షిణాభిముఖం । గదాశూలశక్తిధరం । మాణిక్యమణికిరీటం । సుఖాసీనం । అంగారకవాసర హేతుభూతం । మేషవృశ్చిక రాశ్యధిపతిం । పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం । మండలస్య దక్షిణభాగే । త్రికోణాకారమండలే । కుజగ్రహమావాహ .... స్థా ..... మి ॥ 3 ॥

బుధుడు

ఉద్బుధ్యస్వేత్యస్యమంత్రస్య । ప్రత్నర్షిః । బుధగ్రహోదేవతా । గాయత్రీ ఛందః । బుధగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । బుధగ్రహారాధనే వినియోగః ॥

శ్లో॥ పీతాంబరః పీతవపుః కిరీటీ । చతుర్భుజోదండధరశ్చ సౌమ్యః । చర్మాసిదృక్సోమసుతస్సు మేరు । స్సింహాధిరూఢో వరదో బుధశ్చ ।

ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ సృజెథామయంచ । పునఃకృణ్వగ్గ్స్త్వాపితరంయువానమన్వాతాగ్ సీత్వయితంతు మేతం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః బుధగ్రహేహాగచ్ఛ । పీతవర్ణం పీతగంధం । పీతపుష్పం । పీతమాల్యాంబరధరం । పీతఛత్రరధపతాకాదిశోభితం । మేరుం ప్రదక్షిణీ

కుర్వాణం । సింహవాహనం । ఉదఙ్ముఖం । ఖడ్గ చర్మాంబరధరం । విద్రుమమణికిరీటం । సుఖాసీనం సౌమ్యవాసర హేతుభూతం । కన్యా మిధునరాశ్యధిపతిం । పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం । మండలస్యేశాన్యభాగే బాణాకారమండలే । బుధగ్రహ మావాహ ... స్థా ... మి ॥ బృహస్పత్యేత్యస్య మంత్రస్య విశ్వదత్తర్షిః । బృహస్పతిగ్రహోదేవతా ॥ త్రిష్టుప్ఛందః । బృహస్పతి ప్రసాదసిద్ధర్థ్యే । బృహస్పతి గ్రహారాధనే వినియోగః ॥ శ్లో॥ స్వర్ణాంబరం స్వర్ణవపుః కిరీటి । చతుర్భుజోదేవగురు ప్రశాంతః । తధాసిదండంచ కమండలుంచ । తధాక్ష సూత్రాద్వరదోస్తుతస్మై । బ్రహ్మస్పతేఅతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవసర్త ప్రజాతద దస్మాసుద్రవిణం దేహి చిత్రం । ఓం భూర్భువస్సువః - బృహస్పతిగ్రహే హాగచ్ఛ । కనకవర్ణం । కనకగంధం । కనకపుష్పం కనకమాల్యాంబరధరం । కనకఛత్రరధపతాకాది శోభితం । మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణాం । పూర్వాభి ముఖం పద్మాసనస్థం । దండాక్షమాలాధారిణం । పుష్యరాగమణికిరీటం । సుఖాసీనం । గురువాసర హేతుభూతం । ధనుర్మీనరాశ్యధిపతిం । పత్నీ పుత్రపరివార సమేతం । మండలస్య ఉత్తరభాగే । దీర్ఘ చతురశ్రమండలే । బృహస్పతి గ్రహమావాహ..... స్థా....మి ॥ **5** ॥

శుక్రంతే అన్య దిత్యస్యమంత్రస్య । విశ్వాత్మక ఋషిః శుక్ర గ్రహోదేవతా । జగతీఛందః । శుక్రగ్రహ ప్రపాద సిద్ధ్యర్థే । శుక్రగ్రహారాధనే వినియోగః ॥ శ్లో॥ శ్వేతాంబరశ్శ్వేతవపుః కిరీటి । చతుర్భుజోదైత్య గురుః ప్రశాన్తః । తధాసి దండంచకమండలుంచ తధాక్ష సూత్రాద్వరదోస్తు మహ్యాం ॥ శుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్యద్వి షురూపేఅహనిద్యౌరివాసి । విశ్వా హిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూషన్నిహరాతిరస్తు ॥ ఓం భూర్భు వస్సువః - శుక్రగ్రహేహాగచ్ఛ । శ్వేతవర్ణం । శ్వేతగంధం । శ్వేతపుష్పం । శ్వేతమాల్యాంబరధరం । శ్వేతఛత్రరధపతాకాదిశోభితం । మేరుం ప్రద క్షిణీకుర్వాణం । పూర్వాభిముఖం । పద్మాసనస్థం । దండాక్షమాలాజటావల్కల

ధారిణం । వైఢూర్యమణికిరీటం । సుఖాసీనం । శుక్రవాసర హేతుభూతం । తులావృషభరాశ్యధిపతిం । పత్నీపుత్ర పరివారసమేతం । మండలస్యప్రాగ్భాగే । పంచకోణాకారమండలే । శుక్రగ్రహమావాహ.... స్థా....మి ॥ 6 ॥ శమగ్ని రగ్నిభిరిత్యస్య మంత్రస్య । వేదపాల ఋషిః । శనిగ్రహోదేవతా ఉష్ణికచ్ఛందః । శనైశ్చరగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । శనైశ్చరగ్రహారాధనే వినియోగః ॥ శ్లో॥ నీలద్యుతిర్నీలవపుః కిరీటీ । గృధ్రస్థితిశ్చాపకరోధనుష్మాన్ । చతుర్భుజశ్శూలధరః ప్రశాన్త । స్సచాస్తుమహ్యాం వరమందగామీ ॥

శమగ్నిరగ్నిభి స్కరశ్చన్న స్తపతు సూర్యః శంవాతోవాత్వరపా అపస్రిధః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । శనైశ్చరగ్రహే హాగచ్ఛ । నీలవర్ణం । నీలగంధం । నీలపుష్పం । నీలమాల్యాంబరధరం । నీలఛత్ర రథపతాకాది శోభితం । మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం । చాపాసనస్థం । ప్రత్యఙ్ముకం । గృధ్రరథం । శూలాయుధధరం । నీలమణికిరీటం । సువాసినం । మందవాసర । హేతుభూతం మకరకుంభ రాశ్యధిపతిం । పత్నిపుత్ర పరివార సమేతం । మండలస్య పశ్చిమభాగే ధనురాకార మండలే । శనైశ్చర గ్రహమావాహ.... స్థా.... మి ॥ 7 ॥ కయః నశ్చిత్రే త్యస్య మంత్రస్య యాజ్ఞికర్షిః । రాహుగ్రహోదేవతా । గాయత్రీఛంధః । రాహుగ్రహ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । రాహుగ్రహారాధనే వినియోగః ॥ శ్లో ॥ నీలాంబరో నీలవపుః కిరీటీ । కరాళవక్త్రః కరవాళ శూలీ । చతుర్భుజశ్చర్మ ధరశ్చరాహు । స్సింహాధిరూఢో పరదోస్తు తస్మై ॥ కయానశ్చిత్ర అభువదూతి సదావృధ స్సఖా ॥ కయాకిచిష్ట యావృతా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । రాహుగ్రహేహా గచ్ఛ । నీలపర్ణం । నీలగంధం । నీలపుష్పం । నీలమాల్యాంబరధరం । నీలఛత్రరథ పతాకాదిశోభితం మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం । సింహాసనం । నైర్ర్తిముఖం । కరాళవక్త్రం । ఖడ్గచర్మవరకరం । శూర్పాసనస్థం – మరకతమణికిరీటం । సుఖాసీనం । రాహుగ్రహస్థిత రాశ్యధిపతిం । పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం మండలస్య నైరుతిభాగే । శూర్పాకార మండలే ।

రాహుగ్రహమావాహా... స్థా...మి ॥ 8 ॥ కేతుం కృణ్వన్నిత్యస్య మంత్రస్య వామదేవర్షిః । కేతుగణోదేవతా । త్రిష్టుఫ్ ఛందః । కేతుగణప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । కేతుగణారాధనే వినియోగః । శ్లో ॥ ధూమ్రోద్విబాహుర్వరదో గదాభృత్ । గృధ్రాసనస్థోవికృతాననశ్చ । కిరీటకేయూర విబూషితాంగ । స్సచాస్తుమేకేతు గణః ప్రశాన్తః । ఓం కేతుంకృణ్వన్నకేతవే పేశోమర్యా అపేశసే ॥ సముషద్భిరజాయధాః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । కేతుగ్రహోహాగచ్ఛః చిత్రవర్ణం । చిత్రగంధం । చిత్రపుష్పం చిత్రమూల్యాంబరధరం । చిత్రఛత్రరధపతాకాది శోభితం । మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం । ధ్వజాసనస్థం । దక్షిణాభిముఖం । గదాధరం । గోమేధిక మంతకిరీటం । సుఖాసీనం । ర్షిగోత్రం । కేతుగణస్థితరాశ్యధిపతం । పత్నీ పుత్రపరివారసమేతం । మండలస్య వాయువ్యభాగే । ధ్వజాకారమండలే । కేతుగణ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ః ॥ 9 ॥

పూర్వాదిక్రమేణ ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకావాహనం కరిష్యే ॥ పూర్వే – ఓం ఇంద్రాయ నమః – ఇంద్ర మావాహయామి । స్థాపయామి పూజయామి ॥ ఆగ్నేయాం – ఓం అగ్నయే నమః – అగ్ని మావాహయామి । దక్షిణే ఓం యమాయనమః – యమవాహయామి ॥ నైఋుత్యాం – ఓం నిరృతయే నమః – నిర్ఋుతి మావాహయామి । పశ్చిమే – ఓం వరుణాయ నమః – వరుణ మావాహయామి । వాయవ్యాం – ఓం వాయవే నమః – వాయు మావాహయామి । ఉత్తరే – ఓం కుబేరాయ నమః – కుబేర మావాహయామి । ఓం ఈశానాయ నమః – ఈశాన మావాహయామి । పూర్వేశానయోర్మధ్యే (ఉర్ధ్వే) ఓం ఊర్ధ్వపురుషాయ నమః – ఊర్ధ్వ పూరుషమావాహయామి । నిర్ఋుతి వరుణయోర్మధ్యే – ఓం పృథివ్యై నమః – పృథివీమావాహయామి ॥

ఓం శ్రీ విశ్వకర్మాది బ్రహ్మగణా–దిత్యాది నవగ్రహ దిశదిక్పాలక దేవతాభ్యో నమః ॥

అగ్నిముఖమ్

షట్పాత్ర ప్రయోగః

సంకల్పమ్

ఆచమ్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీ విశ్వకర్మాణ ముద్దిశ్య శ్రీ విశ్వకర్మణః ప్రీత్యర్థం జాతాది తత్తత్కర్మ ప్రతిఫల సిద్ధ్యర్థం అముకం కర్మకరిష్యే ।

స్థండిలీ కరణమ్

యత్ర అగ్నిః స్థాప్యతే, తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేన, అష్టదళ మండలం కల్పయిత్వా । తన్మధ్యే ప్రాదేశమాత్రం చతురస్ర మండలం రచయేత్ ।

యత్ర అగ్నిః స్థాప్యతే = ఎచ్చట అయితే అగ్ని స్థాపించబడుతుందో
తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేన = అచ్చట తెల్లని వరిపిండితో
అష్టదళ మండలం కల్పయిత్వా = ఎనిమిది కోణములు కలిగిన మండలము గీయవలెను.
తన్మధ్యే ప్రాదేశమాత్రం = దాని మధ్యలోజిట్టెడు పొడవువెడల్పు కలిగిన
చతురస్ర మండలంరచయేత్ = నలుదిక్కుల సమాన పొడవు కలిగిన మండలం గీయవలెను.

ఉల్లేఖనము = గీయుట

ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాం ఉల్లిఖ్య = రెండు దర్భలను తీసుకొని వానితో గీయుట
ప్రాచీః పూర్వ ముదక్సంస్థం = ముందుగా తూర్పున ఉత్తరమున అంతమయ్యేలాగున.
దక్షిణారంభ మాలిఖేత్ = దక్షిణమున ప్రారంభించిగీయవలెను.
అథోదీచీ: పురస్సంస్థం = అగ్నికి ఉత్తరభాగమున తూర్పున అంతమయ్యేలాగున.
పశ్చిమారంభ మాలిఖేత్ = పడమరవైపు ప్రారంభించి గీయవలెను.
తత్ర ప్రాచీః ఉదక్సంస్థాః = ఉత్తరమున అంతమయ్యేలాగున తూర్పున

ఉదీచీః ప్రాక్సంస్థాః = ఉత్తర భాగమునతూర్పున అంతమయ్యేలాగున
త్రిస్రః త్రిస్రః రేఖాః లిఖిత్వా = మూడు మూడు సార్లు దర్భలతో గీయవలెను.
అద్భిః అవోక్ష్య = దర్భలను ఉదకమునందు తడుపవలెను
దర్భో ప్రాక్ ఉత్సృజ్య = దర్భలను తూర్పునకు వదలవలెను
ఓం భూర్భువస్సువరోమితి = ఓం భూర్భువస్సువఃఅనుమంత్రముతో
తత్తత్కర్మనామాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య = ఆయాకర్మలకు సంబంధించిన అగ్నినిస్థాపించాలి.

అగ్ని ప్రార్థనా

1. ఓం అగ్న అయాహివీతయ ఇత్యాహా హ్వాత్రైవైన మగ్నిం దూతం వృణీమహ ఇత్యాహ హూత్రైవైనం, వృణీతేఽ గ్ని నాఽ గ్ని స్సమిధ్యత ఇత్యాహ సమిన్ధ ఏవైన మగ్నిర్వృత్రాణి జంఘన దిత్యాహ సమిద్ధ ఏ వాస్మి న్నింద్రియం, దధాత్యగ్నే స్తోమం మనా మహ ఇత్యాహ, మనుత ఏవైన మేతానివా అహ్నాగ్ం రూపాణి ॥ ఇత్యగ్నిం ధ్యాత్వా ॥ (అగ్నిని ధ్యానింపవలెను)

2. ఓం చత్వారి శృంగా త్రయో అస్యపాదాద్వేశీర్షి సప్త హస్తాసో అస్య త్రిధా బద్ధోవృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ సప్తహస్తశ్చతు శ్శృంగ స్సప్త జిహ్వోద్వి శీర్షికః త్రిపాత్ప్రసన్న వదనః స్సుఖాసీన శ్శుచి స్మితః స్వా హాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధాం తధా బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తుశక్తి మన్నంస్రుచం స్రువమ్ తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృత పాత్రంతు ధారయన్ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్ ఆత్మాభిముఖ మాసీనమేవం ధ్యాయేద్దు తాశనమ్

ఈ మంత్రములతో అగ్నిని జ్వలింప చేసి ప్రార్థించవలెను.

అక్షతోదక నినయనమ్

ఓం ఏషహిదేవః ప్రదిశోను । సర్వాః పూర్వోహి జాతస్స ఉగర్భే అంతః। సవిజాయమాన స్సృజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః ॥

"ఓం ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః" అనుమంత్రముతో హోమకుండం చుట్టూ అక్షతలు ఉదకము వదలి పెట్టవలెను.

అభిముఖీకరణమ్

ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమ అభిముఖోభవ । సుముఖోభవ ।

సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యథోక్త జిహ్వయా హవిర్గృహాణ ॥

పై మంత్రముతో అగ్నిని తనవైపునకు ప్రసన్నుడవు కమ్మని ప్రార్థించుట

ఉదకప్రోక్షణమ్

ఓం భూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్। ఇతి సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య (చేతిలోనికి ఉదకం తీసుకొనిఅగ్నికి ప్రదక్షిణ క్రమంగా వదలవలెను)

అగ్నిం అలంకృత్య ॥ (అలంకరించుట) ఓం అగ్నయే నమః హుత వహాయ నమః । హుతాశనే నమః । కృష్ణవర్త్మనే నమః । దేవ ముఖాయ నమః । జ్వలజ్జిహ్వాయ నమః । వైశ్వానరాయ నమః । జాతవేదసే నమః । **అగ్నయేనమః :** అను 8 మంత్రములతో హోమ కుండమునకు 8 దిక్కుల యందు నిమ్మకాయలు, పసుపు, కుంకుమ, అక్షతలుంచి నమస్కరించవలెను మంత్రముతో.

పరిసర గ్రహణం

ప్రేయమగా ధిషణా బర్హిరచ్ఛ మనునా కృతా । స్వధయా వితష్టాతా ఆవహన్తి కవయః పురస్తా ద్దేవేభ్యోజుష్ట మిహబర్హిరాసదే ॥ మనుబ్రహ్మాణం సంపూజ్య(మనువిశ్వకర్మను ప్రార్థించవలెను) దర్భపరిస్తణాని పరిగృహ్య । (దర్భలను స్వీకరించవలెను.)

పాత్ర గ్రహణం

ఓం త్వష్టామాయా వేదప సామపస్తమో విభ్రత్పాత్రాణి దేవపానాని

శంతమా శి శీతేమానంపరశుంస్వాయ సంయేన । వృశ్చాదేతసో బ్రహ్మణస్పతిః ఇతి మంత్రేణ పాత్రాణి గృహ్ణీయాత్ ।

ఓం త్వష్టామాయా అను మంత్రముతో త్వష్టు శిల్పాచార్యుని పూజించి పాత్రలను గ్రహించవలెను.

పరిస్తరణాసాదనం

దక్షిణోత్తరైః ఉత్తరాధరైః ప్రాక్ ఉదగగ్రైః పంచదశ దర్భై ః అగ్నేః ప్రాగాది ప్రతిదిశం పరిస్తృణాతి । పురస్తాత్ దక్షిణతః । పశ్చాత్ ఉత్తరతః । ప్రాక్ ఊర్ధ్వతః ।

దక్షిణోత్తరై:	=	దక్షిణ, ఉత్తరములనందు
ఉత్తరాధరైః	=	ఉత్తరం పడమరలనందు
ప్రాక్ ఉదగగ్రైః	=	తూర్పు, ఈశాన్యముల నందు
పంచదశదర్భైః	=	పదిహేను దర్భలను చొప్పున
అగ్నేః	=	అగ్నికి
ప్రాగాది ప్రతిదిశం	=	తూర్పున మొదలుకొని అన్ని దిక్కులకు
పరిస్తృణాతి	=	పరుచలెను
పురస్తాత్	=	ముందుగా
దక్షిణతః	=	దక్షిణవైపున
పశ్చాత్	=	పడమర వైపున
ఉత్తరతః	=	ఉత్తరమువైపున
ప్రాక్	=	తూర్పువైపున
ఊర్ధ్వతః	=	ఈశాన్యం వైపున

సానగాది ఆవాహనమ్

తేషు పంచ పరిస్తరణేషు ప్రాచీదిశాం వసన్తఋతూనామితి మంత్రైః సానగాది బ్రహ్మర్షీన్ ఆవాహ్య ।

సానగాదిఋషుల అవాహనము

తేషు పంచపరిస్తేరణేషు = 5దిక్కులకుపరచిన ఆ ఐదు పరిస్తరణ లపై ప్రాచీదిశాం వసంత ఋతునాం అను మంత్రములతో సానగాది బ్రహ్మర్షీన్ సానగ, సనాతన, అహభూన, ప్రత్న, సువర్ణ, ఋషులను అవాహన చేయవలెను.

సానగఋషిః

ఓం ప్రాచీదిశాం । వసన్త ఋతూనా మగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ద్రవిణం । త్రివృథ్సోమ స్స ఉపంచ దశవర్తని । స్త్ర్యవిర్వయః కృతమయానాం పురోవాతో వాతస్సానగఋషిః । ఇతిప్రాక్ పరిస్తరణే సానగఋషి మావాహయామి ॥

సనాతన ఋషిః

ఓం దక్షిణా దిశాం । గీష్మఋతూనా మింద్రో దేవతా క్షత్రం ద్రవిణం పంచదశ స్తోమస్స ఉసప్తదశ వర్తనిర్దిత్య వాడ్వయ । స్త్రేతాయానాం । దక్షిణాద్వాతో వాతస్సనాతన ఋషిః ఇతి దక్షిణ పరిస్తరణే సనాతనఋషి మావాహయామి

అహభూనఋషిః ।

ఓం ప్రతీచీదిశాం । విశ్వేదేవా దేవతా విట్ ద్రవిణగ్ం । సప్తదశ స్తోమస్స ఉవేకవిగ్ం శవర్తని స్త్రివథ్సో వయో ద్వాపరోఽ యానాం । పశ్చాద్వాతో వాతోఽ హభూన ఋషిః । ఇతి పశ్చిమ పరిస్తరణే అహభూన ఋషి మావాహయామి ॥

పత్న ఋషిః

ఓం ఉదీచిదిశాగ్ం శరదృతూనాం । మిత్రావరుణో దేవతా । పుష్టం ద్రవిణమేకవిగ్ం శస్తోమస్స । ఉత్రిణవర్తని స్తుర్య వాడ్వయ । ఆస్కందోఽ యానాం । ఉత్తరాద్వాతో వాతః । ప్రత్నఋషిః । ఇతి ఉత్తర పరిస్తరణే

ప్రత్నఋషి మావాహయామి ।

సుపర్ణఋషిః

ఓం ఊర్ధ్వాదిశాగ్ం । హేమ న్తశ్శిరా వృతూనాం । బృహస్పతి ర్దేవతా వర్చో । ద్రవిణం త్రిణవస్తోమస్స । ఉత్రయస్త్రిగ్ంశ వర్తని । షష్ఠ వాడ్వయోౖ భి । భూరయానాం విష్వగ్వాతో । వాత స్సువర్ణఋషిః । ఇతి ప్రాగూర్ధ్వ పరిస్తరణే । సుపర్ణఋషి మావాహయామి । అథ గంధపుష్పాక్షతై స్సంపూజ్య।

పాత్రా-సాదనం

ఉత్తరేణాగ్నేః = అగ్నికి ఉత్తరం వైపున
ప్రాగగ్రాన్ = తూర్పునకు కొనలు ఉండులాగున
ద్వాదశదర్భాన్ = పన్నెండు దర్భలను
సగ్స్తీర్య = పరుచవలెను
తేషు = వానిపై
దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ = నేయి ఉన్న పాత్ర, అజ్యమును వంచుపాత్రను
ప్రోక్షణీ ప్రణీత్యౌ = నీరుచల్లు పాత్ర పూర్ణపాత్ర (నిండుగా నీరువున్న పాత్ర)
ఇధ్మసువా = ఇరవై ఒక్క సమిధల కట్ట, నేయివంచుగరిటలను
నిధాయ = బోర్లించి ఉంచవలెను

పవిత్రధారణమ్

నమౌసాగ్రా = సమానమైన కొనులు కలిగిన
ద్వేదర్భే = రెండు దర్భలకు
ప్రాదేశమాత్రే = బోటనవ్రేలు చూపుడువేలుకి మధ్య పొడవుగల
పవిత్రేకృత్వా = పవిత్రం (దర్భలతో) చేయవలెను
అద్భిరనుమృజ్య = నీటితో తడుపవలెను
ఉత్తరయా పవిత్రందృత్వా = తదుపరి పవిత్రం, ధరించవలెను.

పవిత్రవంతః పరివాజ మాసతే పితైషాంప్రత్నో అభిరక్షతివ్రతం మహత్సముద్రం వరుణ స్థిరోదధేధీరా ఇచ్ఛే కుర్ధరుణే ష్వారభంపవిత్రంతే వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గా త్రాణిపర్యేషి విశ్వతః అతప్తతనూర్నత దామో అశ్నుతే । శ్రుతాస ఇద్వహన్త స్తథ్సమాశతః ।

ప్రోక్షణీపాత్ర సంస్కారః

సపవిత్రేణ పాణినా	=	పవిత్రం ధరించిన చేతితో
స పవిత్రం ప్రేక్షణ	=	పవిత్రం వున్న ప్రోక్షణీ పాత్రను
పాత్రమాదాయ	=	తూర్పువైపుగా తీసుకొనివచ్చి
దక్షిణతో నిధాయ	=	దక్షిణం వైపున ఉంచవలెను
తస్మిన్ =		అందు
అక్షతైస్సహఆప ఆనీయ	=	అక్షతలు, ఉదకముఉంచవలెను
పంచదర్భగ్రధిత	=	5 దర్భలతో కట్టబడిన
ప్రోక్షణ కూర్చం నిధాయ	=	నీరు చల్లు దర్భ కూర్చను ఉంచవలెను
హస్తయోః	=	రెండుచేతుల
అంగుష్టోపకనిష్టికాభ్యాం	=	బొటన, ఉంగరపు వ్రేళ్ళతో
పవిత్రం ఉదగగ్రే గృహీత్వా	=	ఉత్తరం వైపుకొనలు వుండులాగున పవిత్రమును పట్టి తీసుకొని
ప్రాచీః త్రిరుత్పూయ	=	తూర్పునకు ముమ్మారు గెంటవలెను.
ఉత్తానానిపాత్రాణి పర్యావృత్య	=	ఉత్తరం వైపున బోర్లించిన పాత్రలను సవ్య స్థితిగా పెట్టవలెను
అష్టదర్భైః గ్రధితం	=	8 దర్భలతో కట్టబడిన
ఇధ్మంచ విస్రస్య	=	ఇధ్మముల కట్టనువిప్పి
ప్రోక్ష్య	=	నీటిని చల్లవలెను
తత్ పవిత్రం	=	ఆ పవిత్రమును
పూర్ణపాత్రేనినీయ	=	పూర్ణపాత్రయందు ఉంచవలెను.

పూర్ణపాత్ర సంస్కారః

పూర్ణపాత్ర మాదాయ	= పూర్ణపాత్రను తీసుకొని
అపరేణాగ్నిం సంస్థాప్య	= తూర్పువైపుగా తీసుకొని వచ్చి ముందుంచి
పవిత్రాంతర్హితే	= పవిత్రము ఉన్న
పూర్ణపాత్రే	= పూర్ణపాత్రయందు
అక్షతైస్సహఅపఆనీయ	= అక్షతలు, ఉదకము ఉంచవలెను.
తస్మిన్ పంచదర్భైః	= అందు ఐదు దర్భలతో
రచిత ప్రోక్షణ కూర్చం	= తయారు చేసిన ప్రోక్షణ కూర్చనుఉంచి
హస్తయోః	= రెండుచేతుల
అంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం	= బొటన ఉంగరపు వ్రేళ్ళతో
పవిత్రం ఉదగగ్రేగృహీత్వా	= ఉత్తరం వైపు కొనలు ఉండునట్లుగా పవిత్రం తీసుకొని
ప్రాచీఃత్రిరుత్పూయ	= తూర్పునకు ముమ్మారు గెంటవలెను.
ముఖసమమృధృత్య	= ముఖానికి సమానంగా లేవనెత్తి
ప్రాగూర్ధ్వ పరిస్తరణే సాదయిత్వా	= ఈశాన్య పరిస్తరణలపై ఉంచవలెను.
అష్టదర్భైః ప్రచ్ఛాద్య	= ఆ పాత్రపై 8 దర్భలతో కప్పవలెను.
తత్ పవిత్రం అజ్యపాత్రే నినీయ	= అందున్న పవిత్రమును అజ్యపాత్రయందు ఉంచవలెను.

బ్రహ్మాసనవిధిః

బ్రహ్మముఖోద్భవం	= బ్రహ్మవంశజుడైన
త్వష్టు బ్రహ్మణం	= త్వష్టు బ్రహ్మను
దక్షిణతః	= దక్షిణం వైపున
త్రిషు దర్భేషు	= 3 దర్భలను
నిషాదయి త్వా	= పరచి
త్వం బ్రహ్మభవ	= నీవు బ్రహ్మవు అయి ఉన్నావు
హేబ్రహ్మన్	= ఓ బ్రహ్మ

ఇదమాసనం = ఇదినీకు ఆసనము అగుగాక

సుఖాసనం = ఈ ఆసనము సుఖము నిచ్చుగాక

ఆజ్యపాత్ర సంస్కారః

పవిత్రాంతర్హితాం = పవిత్రం ఉన్న

ఆజ్యస్థాలీం ఆదాయ = ఆజ్యపాత్రను తీసుకొని

అగ్రతో నిధాయ = ముందుంచుకొని

ఆజ్యం విలాప్య = ఆజ్యమును వేడిచేసి

పవిత్రాం తర్హితాయాం = పవిత్రం వున్న

ఆజ్యం స్థాల్యాం = ఆజ్యపాత్రలో

ఆజ్యం నిరూప్య = నెయ్యిని ఉంచవలెను

ఉదీచోంగారాన్ నిరూహ్య = హోమకుండంలో ఉత్తరంవైపు నున్ననిప్పు కణములను వేరుచేసి

తేషు అధిశ్రిత్య = వానిపై ఆజ్యపాత్రను ఉంచవలెను.

జ్వలతాతృణేన = వెలుగుతున్న దర్భలను

అధోగామిన్యా = తలక్రిందులుగా చేసి

దీప్త్యా = వెలుగుచుండునట్లు ఉంచి

ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్యా = నేతియందు ప్రతిబింబించునట్లు చూపవలెను

ఉదక్ ఉద్వాస్య = తదుపరి ప్రక్కన వదలి వేయవలెను

ద్వేదర్భాగ్రే = రెండు దర్భచివర్లను

ప్రచ్ఛిద్య = త్రుంచి

ప్రక్షాళ్య = కడిగి

అజ్యేప్రాశ్య = నేతిని తాకించి

దర్భాగ్రం = దర్భ చివర్లను

ప్రజ్వాల్య = వెలిగించి

త్రిః = ముమ్మారు

పర్యగ్నిం కృత్వా = అగ్నికి చుట్టూ తిప్పవలెను
అంగారాన్ ప్రత్యూహ్యా = వేరుచేసిన నిప్పుకణములను యధాస్థితికి పంపి
ఆజ్యపాత్రం = ఆజ్యపాత్రను
అగ్రతో నిధాయ = ముందుంచుకొవలెను
అంగుష్ఠఅనామికాభ్యాం = బొటన, ఉంగరవ్రేళ్ళతో
పవిత్రం ఉదగగ్రేగృహీత్వా = ఉత్తరం వైపు కొనలు వుండు లాగున పవిత్రమును తీసుకొని
ప్రాచీః = తూర్పునకు
త్రిరుత్పూయ = మూడుసార్లు గెంటవలెను
తత్ పవిత్రగ్రంధిం = ఆ పవిత్రపు ముడిని
విస్రస్య = విప్పి
ప్రక్షాళ్య = కడిగి
ప్రాగగ్రం = తూర్పువైపుకొనలు ఉండునట్లుగా
అగ్నౌప్రహరతి = అగ్నియందుంచవలెను

సృక్ స్రువ సంస్కారః

సృక్ స్రువౌ ఆదాయ = సృక్ స్రువములు తీసుకొని
అగ్నౌ ప్రతితప్య = అగ్ని వద్ద వేడిచేసి
త్రిభిఃదర్భాగ్రైః = మూడుదర్భలతో
సమ్మృజ్య = తుడవవలెను
పునఃప్రతితప్య = మరలా వేడి చేసి
ప్రోక్ష్య = ఉదకము చల్లి
ఆజ్యస్థాల్యాః = ఆజ్యపాత్రకు
పార్శ్వయోః = ఇరువైపుల
నిధాయ = సృక్ స్రువములను ఉంచి

దర్భాన్ అద్భిః = దర్భలను ఉదకంతో
సంస్కృశ్య = తుడువవలెను
అగ్నౌప్రహరతి = అగ్నిలో ఉంచవలెను

ఇధ్మసంస్కారః

ఏకవింశతి = ఇరువది ఒక్క
ఇధ్మాని = సమిధలను
ఆదాయ = తీసుకొని
ద్విః = రెండు సార్లు
అభిఘార్య = నేతిని చల్లవలెను
త్రికుశైః = మూడు దర్భలతో
గ్రథిత = కట్టబడిన
త్రీన్ = మూడు
పరిధీన్ = సమిధలను
గృహీత్వా = తీసుకొని
పశ్చిమ = పడమరవైపున
దక్షిణోత్తరేషు = దక్షిణ, ఉత్తరముల వైపున
నిక్షిప్య = ఉంచి
ద్వే = రెండు
ఆఘారసమిధౌ = వెలుగుచున్నసమిధలను
అగ్నీశాన కోణయోః = ఆగ్నేయ ఈశాన్య కోణములయందు
ఊర్ధ్వాగ్రే = పైకి కొనలు ఉండునట్లు
సంస్థాప్య = ఉంచవలెను.
ప్రాగ్దేశే = తూర్పువైపున
అనూయాజ సమిధం = అనూయాజ అను సమిధను
నిధాయ = ఉంచవలెను

మధ్యమపరిధిం = తూర్పుసమిధను
ఉపస్పృశ్య = తాకవలెను
శేషాన్= మిగిలిన
పంచదశ = 15
పరిధీన్ = సమిధలను
గృహీత్వా = తీసుకొని
ఇధ్మాని = సమిధలను
అలంకృత్య = అలంకరించవలెను
స్వయం = తాను
అలంకృత్య = బొట్టు పెట్టుకొనవలెను
బ్రహ్మాణం = బ్రహ్మను
అలంకృత్య = అలంకరించి
ఇధ్మాని అభిఘార్య = సమిధల పై నేతిని చల్లి
అగ్ని మీళే పురోహితం = అగ్ని మీళే పురోహితం
ఇతి = అను
మంత్రేణ = మంత్రముతో
అగ్నిందృత్వా = అగ్నిని ధ్యానించవలెను

మంత్రం: అగ్ని మీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం హోతారం రత్న ధాతమం అగ్నఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే నిహోతా సత్సి బర్హిషి

బ్రహ్మన్ = ఓ బ్రహ్మా
అస్మిన్ = ఈ
ప్రకృతే కర్మాణి = ప్రకృతికర్మయందు
ఇధ్మాని = సమిధలను
ఆధాస్యే? = ఉంచవచ్చునా?

ఆధత్స్వ = ఉంచుము.

బ్రహ్మ ఆజ్ఞాందదాతి = బ్రహ్మఆజ్ఞను ఇచ్చును. (ఉంచవలెను)

॥ పూర్వపరిషేచనమ్ ॥

అదితేను మన్యస్వ = హోమకుండమునకు దక్షిణం వైపున పడమర ప్రారంభించి తూర్పునకు నీరు చల్లవలెను.

అనుమతేను మన్యస్య = హోమకుండమునకు పడమర వైపున దక్షిణమున ప్రారంభించి ఉత్తరంకు నీరు చల్లవలెను

సరస్వతేను మన్యస్వ = హోమకుండమునకు ఉత్తరంవైపు పడమర ప్రారంభించి తూర్పునకు చల్లవలెను.

దేవసవితుః ప్రసువ = హోమగుండం చుట్టూ నీళ్లు చల్లవలెను.

ఇధ్మహోమః

ఇధ్మాని అగ్నౌ ప్రక్షిప్య = సమిధలను అగ్నిలో ఉంచవలెను

ఇధ్మప్రక్షేపణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోసు = హోమకుండమందు సమిధలను ఉంచు ఈ సమయము మంచి సమయము అగుగాక అని కోరవలెను.

ప్రధానాహుతిః

విశ్వ కర్మాదిశాంపతిస్సనః । పశూన్పాతు సోఽ స్మాన్పాతు । తస్మై నమ స్వాహా విశ్వకర్మణే పరబ్రహ్మణ ఇదంనమమ ।

జాతకర్మాది తత్తత్కర్మ ప్రతిఫల సిద్ధ్యర్థం ఆదౌ ప్రాచీదిక్ అగ్నిర్దేవతా ఇతి పంచమంత్రైః పంచాజ్యభాగాన్ జుహోతి । ఏకం – ద్వే – త్రీణి– చత్వారి – పంచ – స్రువేణ ఆజ్యం గృహీత్వా। 5 సార్లు నేయిని తీసుకొని

పంచాజ్యభాగాః

ఓం ప్రాచీదిక్ అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్ం సదిశాం దేవం । దేవతా నామృచ్ఛతు యోమైతస్యై దిశోఽభిదాసతిస్వాహా । దేవతానా మగ్నయ ఇదం నమమ ॥ ఓం దక్షిణాదిక్ ఇంద్రోదేవతా । ఇంద్రగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానా మృచ్ఛతు యోమైతస్యైదిశోఽభిదాసతి స్వాహా ॥ దేవతానా మింద్రా యేదం నమమ ॥ ఓం ప్రతీచీదిక్ విశ్వే దేవతా । విశ్వేదేవాస్సదిశాం దేవౌ । దేవతానా మృచ్ఛతు యోమైతస్యైదిశోఽభిదాసతిస్వాహా ॥ దేవ తానాం విశ్వేదేవేభ్య ఇదం నమమ ॥ ఓం ఉదీచీదిక్ మిత్రావరుణో దేవతా । మిత్రావరుణాసదిశాం । దేవా దేవతానా మృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోఽభిదాసతి స్వాహా ॥ దేవతానాం మిత్రావరుణాభ్యా మిదం నమమ ॥

ఓం ఊర్ధ్వాదిక్ బృహస్పతి ర్దేవతా బృహస్పతిగ్ం సదిశాం । దేవం దేవతానా మృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోఽభిదాసతి స్వాహా ॥ దేవతానాం బృహస్పతయ ఇదం నమమ॥

భూస్స్వాహా పృధివ్యా ఇదం నమమ ॥ భువస్స్వాహా । అధ్భ్య ఇదం నమమ । సువస్వాహా – అగ్నయ ఇదం నమమ ॥ మహస్స్వాహా । వాయవ ఇదం నమమ ॥ జన స్స్వాహా – ఆకాశాయ ఇదం నమమ ॥

ఉత్తరపరిషేచనం

1) అదితేస్వమగ్గ్స్థాః
2) అనుమతేన్వమగ్గ్స్థాః ।
3) సరస్వతేన్వమగ్గ్స్థాః ।
4) దేవసవితఃప్రాసావీః

॥ పూర్ణపాత్ర, ఇధ్మసంస్కారములు లేకుండా చేస్తే చతుష్పాత్ర ప్రయోగమగును.॥

జయాదయః

ఇతర దర్వ్యాజుహోతి । ఆదౌ జయాదయః । ఓం చిత్తం చ స్వాహా ॥ చిత్తాయేదం నమమ । ఓం చిత్తశ్చస్వాహా ॥ చిత్యా ఇదం మమ । ఓం ఆకూతం చ స్వాహా – ఆకూతాయేదం నమమ । ఓం ఆకూతిశ్చ స్వాహా ॥ ఆకూత్యా ఇదం నమమ । ఓం విజ్ఞాతం చ స్వాహా ॥ విజాతాయేదం నమమ । ఓం విజ్ఞానం చ స్వాహా ॥ విజ్ఞానాయేదం నమమ । ఓం మనశ్చ స్వాహా – మనస ఇదం నమమ । ఓం శక్వరీశ్చ స్వాహా – శక్వరీభ్య ఇదం నమమ । ఓం దర్శశ్చ స్వాహా దర్శాయేదం నమమ । ఓం పూర్ణమాసశ్చ స్వాహా – పూర్ణ మాసాయేదం నమమ । ఓం బృహచ్చస్వాహా – బృహాత ఇదం మమ । ఓం । ఓం రథంతరం చ స్వాహా – రథంతరా యేదం నమమ ।

ప్రజాపతిః :– ఓం ప్రజాపతిర్జయా నింద్రాయ వృష్ణే ప్రాయశ్చదుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మై విశస్సమనమంత సర్వాస్స ఉగ్రస్సహిహవ్యో బభూవస్వాహా త్వష్ట్రే ప్రజాపతయ ఇదం నమమ ॥

అగ్నిః :– ఓం అగ్నిర్భూతానా మధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్ క్షత్రేస్యామా శిష్యస్యాం పురో ధాయా మస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ భూతానామధిపతయే అగ్నయ ఇదం నమమ ।

ఇంద్రః :– ఓం ఇంద్రో జ్యేష్ఠానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్ క్షత్రేస్యామా శిష్యస్యాం పురో ధాయా మస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ జ్యేష్ఠానామధిపతయే ఇంద్రాయేదం నమమ ।

త్వష్టా : – త్వష్టా పృథివ్యాఽధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్ క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పరో ధాయా మస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । పృథివ్యాధిపతయే త్వష్ట్రేదం న మమ ।

భానుః :– భాను రంతరిక్షస్యాఽధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్ .... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । అంతరిక్షస్యాధిపతయే భానవ ఇదం నమమ ।

సూర్యః :- సూర్యో దివోధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ..... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । దివోధిపతయే సూర్యాయేదం నమమ ।

చంద్రః :- చంద్రమా నక్షత్రాణా మధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్ ..... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । నక్షత్రాణా మధిపతయే చంద్రమస ఇదం నమమ ।

బృహస్పతిః :- బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ .... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । బ్రహ్మణోధిపతయే బృహస్పతయ ఇదం నమమ ।

మిత్రః :- మిత్రస్సత్యానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ...... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । సత్యానా మధిపతయే మిత్రా యేదం నమమ ।

వరుణః :- వరుణోఽపా మధిపతి నమావత్విస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్ ..... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ అపామధిపతయే వరుణాయేదం

సముద్రః :- సముద్రస్రోత్యానా మధిపతి స్సమావత్వస్విన్...... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ స్రోత్యానా మధిపతయే సముద్రాయేదం నమమ ।

అన్నం :- అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । సామ్రాజ్యానా మధిపతయే అన్నా యేదం నమమ ।

సోమః :-సోమ ఓషధీనా మధిపతిస్సమావత్వస్మిన్ ...... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । ఓషధీనా మధిపతయే సోమాయేదం నమమ ।

సవితా :- సవితా ప్రసవానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । ప్రసవానా మధిపతయే సవిత్రేదం నమమ ।

రుద్రః :- రుద్రః పశూనా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ .... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ పశూనామధిపతయే రుద్రాయేదం నమమ । అప ఉపస్పృశ్య

త్వష్టా :- త్వష్టా రూపాణా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా రూపాణామధిపతయే త్వష్ట్ర ఇదం నమమ ।

విష్ణుః :- విష్ణుః పర్వతానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ పర్వతానా మధిపతయే విష్ణవ ఇదంనమమ ।

మరుతః :- మరుతోగణానా మధిపతి సమావత్వస్మిన్ ......

దేవహూత్యాగ్ స్వాహా గణానామధిపతిభ్యోమరుద్భ్య ఇదం నమమ

పితరః :- పితరః పితామహ పరేవరే తతాస్తతా మహా ఇహమావత అస్మిన్ బ్రహ్మన్... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । పిత్రాదిభ్యో దేవేభ్య ఇదం నమమ ।

పితామహా : - (జీవత్పితృకస్య) పితామహ అవరేతతా స్తతా మహా ఇహ మావత, అస్మిన్ బ్రహ్మన్.... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ పితామహేభ్యః అవరేభ్యః । త తామహేభ్యః ఇదం నమమ ।

ప్రపితామహాః । (జీవత్పి తామహస్య) పితరః పరేతతా స్తతామహా ఇహమావత । అస్మిన్ బ్రహ్మన్ .... దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । పితృభ్యః తరేభ్యః ఇదం నమమ । అప ఉపస్పృశ్య । పితృ పితామహయోః జీవతోః జప ఏవ కర్తవ్యః ।

బ్రహ్మ :- సనో భువనస్య పతే । యస్యత ఉపరిగృహా । ఇహచ ఉరుబ్రహ్మణైస్మైక్షత్రాయ మహిశర్మ యచ్ఛ స్వాహా ॥ భువనస్య పతయే । బ్రహ్మణ ఇదం నమమ ।

ప్రజాపతిః :- ప్రజాపతే నత్వదేతాన్యన్యో । విశ్వాజాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో । అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయోర ఈణాగ్ స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ ।

భూస్స్వాహా - పృధివ్యా ఇదం నమమ । భువస్స్వాహా - అద్భ్య ఇదం నమమ । సువస్స్వాహా - అగ్నయ ఇదం నమమ ॥

స్విష్టకృద్ధోమః

యదస్యకర్మణా త్యరీరిచం । యద్వాన్యూనమిహాకరం । అగ్నిష్ట త్స్విష్టకృద్విద్వాన్ । సర్వగ్ం స్విష్టగ్ం । సుహుతః కరోతు స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం నమమ ।

శమ్యా అపోహ్యా । ఆఘారసమిధౌ ప్రహరతి ।

అనాజ్ఞాతాది హోమాః

అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి జ్ఞాతాఽ జ్ఞాతాది సకల దోష నిర్హరణార్థం అనాజ్ఞాత త్రయం । కర్మాంతరిత కర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం హోమాంచ కరిష్యే :

జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకల దోష ప్రాయశ్చిత్త హోమః

అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతే మిథు । అగ్నే తదస్య కల్పయత్వగ్ం హివేత్థ యథాతథగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ ।

పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష సమ్మితః । అగ్నేతదస్య కల్పయత్వగ్ం హివేత్థయథాత థగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ ।

యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షాణ యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః ॥ అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతు విద్విజానన్ యజిష్ఠోదేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి స్వాహా । అగ్నయ ఇదం నమమ ।

కర్మాంతరిత కర్మ విపర్యాస ప్రాయశ్చిత్త హోమః

త్వంనో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవయాసి సీష్ఠాః । యజిష్ఠో వహ్ని తమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ం సిప్రము ముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా అగ్నీ వరుణాభ్యా మిదం నమమ ।

సత్వంనో అగ్నే వమోభవోతీనేదిష్ఠో । అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ం । రరాణో వీహి మృఢీకగ్ం । సుహవోన ఏధి స్వాహా ॥ అగ్నీ వరుణాభ్యామిదం నమమ ।

స్వరాక్షరపదవృత్త వర్ణలోప ప్రాయశ్చిత్త హోమః

అభిర్గీర్భిర్యదతోన । ఊనమాప్యాయ । యహరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రాఋజాసి భూయిష్ఠ భాజో । అధతే స్యామ స్వాహా ఇంద్రాయ హరివత ఇదం నమమ ।

వాఙ్నియమలోప ప్రాయశ్చిత్త హోమః

ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదథే పదం । సమూఢ మస్య పాగ్ం సురే స్వాహా । విష్ణవ ఇదం నమమ ।

త్ర్యంబకం యజామహే । సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుక మివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతా త్స్వాహా ॥ త్ర్యంబకా యేదం నమమ ।

ఋత్విజ్మౌఢ్య ప్రాయశ్చిత్త హోమః

యద్విద్వాగ్ం సోయద విద్వాగ్ం । సోముగ్ధాః కుర్వ న్నృత్విజః । అగ్నిర్మాతస్మా దేనసశ్శ్రద్ధా । దేవీచ ముంచ తాగ్ స్వాహా । అగ్నయే శ్రద్ధా దేవ్యా ఇదం నమమ ।

అగ్న్యుపఘాతప్రాయశ్చిత్త హోమః

పునస్త్వాదిత్యారుద్రా । వసవస్సమింధతాం । పునర్బ్రహ్మాణో । వసునీధయజ్ఞైః । ఘృతేవత్వం తనువో వర్ధయస్వ । నత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామా స్స్వాహా ॥ అగ్నయే వసునీధా యేదం నమమ ।

క్రియాపరాధ ప్రాయశ్చిత్త హోమః

యజ్ఞపతి మృషయ ఏనసా అహుః । ప్రజానిర్భక్తా అనుతప్య మానా। మధవ్యౌ స్తోకావపతౌరరాధ । సంనస్తా భ్యాగ్ం సృజతు విశ్వకర్మా ఘోరా ఋషయో నమో అస్త్వేభ్య స్వాహా । విశ్వకర్మణే పరమాత్మన ఇదం నమమ ।

చక్షుష ఏషాం మనసశ్చసంధౌ । బృహస్పతయే మహిషద్యుమన్నమః నమో విశ్వకర్మణే స ఉపాత్వస్మా ననన్యాన్ స్సోమపాన్మన్యమానః । ప్రాణస్య విద్వాన్ త్సవరేన ధీర । ఏనశ్చ కృవాన్మహి బద్ధ ఏషాగ్ స్వాహా । విశ్వకర్మణే పరమాత్మన ఇదం నమమ ।

తం విశ్వకర్మన్ । ప్రముంచా స్వ స్తయే । యే భక్షయ భతోన । వసూన్యా నృహుః । యానగ్నయోఽన్వతప్యంత ధిష్టియా । ఇయం తేషామనయా

దర్విష్ట్వే । స్విష్టిం నస్తాం కృణోతు స్వాహా । విశ్వకర్మణే పరమాత్మన ఇదం నమమ ।

విశ్వకర్మా నమః పితృభ్యో । అభియేనో అఖ్యన్యజ్ఞకృతో । యజ్ఞ కామాస్సుదేవా । అకామావో దక్షిణాం నని నిమమాన స్తస్మాదేనసః పాపయిష్ట స్వాహా ॥ విశ్వకర్మణే పరమాత్మన ఇదం నమమ ।

యావంతో వైసదస్యాస్తే । సర్వే దక్షిణ్యా స్తేభ్యో । యోదక్షిణాం వనయే దైభ్యో । వృశ్చ్యేత యద్వైశ్వ కర్మణాని । జుహోతి స్వాహా విశ్వకర్మణే పరమాత్మన ఇదం నమమ ।

యజుర్హ్రేష ప్రాయశ్చిత్త హోమః

అస్మిన్ కర్మణి యజుర్హ్రేష ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ భువ స్స్వాహా । వాయవ ఇదం నమమ । భూర్భువస్సువస్వాహా । త్వష్ట్రే ప్రజాపతయ ఇదం నమమ । ఏ తావత్పర్యంతం సంభావిత సకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా । త్వష్ట్రే ప్రజాపతయ ఇదం నమమ । ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా । అదితేన్వమగ్గ్ స్థాః । అనుమతేన్వమగ్గ్ స్థాః । సరస్వతేన్వ మగ్గ్ స్థాః । దేవస్సవితః ప్రాసావీః ॥

సదసినన్మే భూయా స్సర్వమసితి పూర్ణపాత్ర మాదాయ ।

సదసినన్మే భూయా స్సర్వమసి । సర్వంమేభూయాః । పూర్ణ మసి । పూర్ణంమే భూయాః । అక్షిత మసి । మామే క్షేష్టాః ।

మార్జన :- సముద్రంవః ప్రహిణోమిస్వాం యోనిమపి గచ్ఛత । అచ్ఛిద్రః ప్రజాయా భూయాసం మాపరాసేచిమత్పయః । అంజలౌ పూర్ణాపాత్ర మానయతి । రేత ఏవాస్యాం ప్రజాందధాతి । ప్రజయాహి మనుష్యః పూర్ణః । ముఖం విమృష్టే అవభృధస్యైవరూపం । కృత్వోత్తిష్ఠతి ॥

బ్రహ్మత్వదక్షిణ :- తతః బ్రహ్మాణం పూజయామి । భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం । మనసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్యం । తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ । యజ్ఞేశ్వర మావాహనాది సర్వోపచారై స్సంపూజ్య । నమస్కృత్య ।

జయాదయస్సమాప్తాః

పూర్ణాహుతిః

సంకల్పమ్

ఆచమ్య ... ఏవం.... శుభతిథౌ సమస్త దేవతావాహనాది పూజాహోమ సంపూర్ణ ఫలసిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతి హోమం కరిష్యే ।

అగ్నిధ్యానం

అగ్నిమీళే పురోహితం । యజ్ఞస్యదేవ మృత్విజం । హోతారం రత్నధాతమం । అగ్నఆయాహి వీతయే । గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతా సత్సి బర్హిషి ॥

ఆజ్యగ్రహణం

ఏకం–ద్వే–త్రీణి–చత్వారి–పంచ–షట్–సప్త–అష్టమ–నవ–దశమ–ఏకాదశ–ద్వాదశ–వారం ఆజ్యం గృహీత్వా ।

ఆజ్యహోమం

ఆశ్వోష్ఘృతే నత్మన్యా । సమక్త ఉపదేవాగ్ం । ఋతుశః పాధ । ఏతు వనస్పతి ర్దేవలోకం । ప్రజానన్నగ్నివా । హవ్యాస్వది తాని వక్షత్ । ప్రజాపతే స్తపసావా । వృధాన స్సద్యోజాతో దధిషే యజ్ఞమగ్నే స్వాహా ॥ కృతేన హవిషా పురోగాయాహి । సాధ్యా హవిరదన్తు దేవా స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ ॥

పూర్ణాహుతి ద్రవ్యం

పూర్ణాహుతి ద్రవ్యం అలంకృత్య । స్వయం అలంకృత్య । మంచి గంధపు చెక్కలు, జాపత్రి, జాజికాయ, వట్టివ్రేళ్లు, యాలుక్కాయలు, పట్టుగుడ్డ, తెల్ల ఆవాలు, ధూపము, పూర్ణాలు, ఎండుకొబ్బరిగిన్నె, అగరు, ఆవునెయ్యి, హవ్యచూర్ణం, బ్రహ్మాణం అలంకృత్య । ఉత్థాయ । అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి హే బ్రహ్మాన్ పూర్ణాహుతి ద్రవ్యం ఆధాస్యే ।

పూర్ణాహుతిహోమం

ఓం పూర్ణాహుతి ముత్తమాం జుహోతి । సర్వంవై పూర్ణాహుతిః సర్వమేవాప్నోతి । అథో ఇయంవై పూర్ణాహుతిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । వసోర్ధారాం జుహోతి । వసోర్మేధారాస దితివా ఏషాహూయతే । ఘృతస్య వా ఏవ । మేషాధారాఽముష్మిన్లోకే పిన్వమానో పతిష్ఠత । ఆజ్యేన జుహోతి తేజోవా ఆజ్యం తేజో వసోర్ధారా తేజసైవాస్మై । తేజోఽవరుంధేఽథో కామావై । వసోర్ధారా కామానే వావరుంధే ॥

అథత్స్వ ॥ పూర్ణాహుతి ప్రక్షేపణ ముహూర్త స్సుము హూర్తోఽస్తు । అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి యజుర్భ్రేష ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓం భువస్స్వాహా । వాయవ ఇదం నమమ ॥

హస్తం ప్రక్షాళ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఏతావత్పర్యన్తం నానాప్రకారేణ సంభావిత సకల దోష నిర్వారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఓం భూర్భువసస్సువస్స్వాహా – ప్రజాపతయ ఇదం నమమ ॥

నమస్కారం

స బ్రహ్మా స శివ స్సహరి స్సేంద్ర స్సోక్షరః పరమస్స్వరాట్ । ఇతి నమస్కారం కృత్వా । ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా । పూర్ణపాత్రం ఆదాయ । సముద్రం వః ప్రహిణీ మితి మంత్రేణ పూర్ణపాత్రోద కేన మార్జనం కుర్యాత్ । సంప్రోక్ష్య ॥

మార్జన

సముద్రం వః ప్రహిణోమిస్వాం యోని మపి గచ్ఛత అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయా సం మాపరాసేచిమత్పయః । అంజలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి । రేత ఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి । ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః ముఖం విమృష్టే అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వో త్తిష్ఠతి ॥

బ్రహ్మపూజ

భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ।

యజ్ఞేశ్వరపూజ

యజ్ఞేశ్వర మావాహనాది సర్వోపచారైః సంపూజ్య । తర్పణం కుర్యాత్ । తతః ప్రవర

అగ్నిప్రదక్షిణ

అగ్నే నయ సుపథారాయతి అగ్నేః ప్రదక్షిణత్రయం కుర్యాత్ ।

1) అగ్నే నయ సుపథారయే । అస్మాన్ విశ్వాని దేవవయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో । భూయిష్టానే నమ ఉక్తింవిధేమ ।

2) ప్రవశ్శుక్రాయభానవే భరధ్వగ్ం । హవ్యం మతిం చాగ్నయే సుపూతం । యోదైవ్యాని మానుషా । జనూగ్ష్యంత ర్విశ్వాని విద్మనాజిగాతి ।

3) అచ్ఛాగిరో మతయో దేవయ న్తీ రగ్నియ న్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః సుసం దృశగ్ం సుప్రతీకగ్గ్ స్వంచగ్ం । హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణామ్ ।

4) అగ్నేత్వ మస్మద్యుయోధ్యమీవా । అనగ్నిత్రా అభ్యమంత కృష్టీః । పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయ । దేవక్షాం । విశ్వేభిరజరేభిర్యజత్ర ।

5) అగ్నేత్వం పారయానవ్యో । అస్మాన్ స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులాన ఉర్వీ । భవాతో కాయ తనయా యశంయోః ।

6) ప్రకారవో మననా వచ్యమానా । దేవద్రీచంనయథ దేవయన్తః దక్షిణావాడ్వాజినీ । ప్రాచ్యేతి హవిర్భరంత్యగ్న యేఘృతాచీ ॥

నమస్కారం

ఓ అగ్ని దేవా ఒక నమస్కారం । నీకు రెండు నమస్కారములు

సకృత్తే అగ్నే నమః । ద్విస్తే నమః త్రిస్తే నమః । చతుస్తే నమః ।

పంచకృత్వస్తే నమః । దశకృత్వస్తే నమః । శతకృత్వస్తే నమః । సహస్ర కృత్వస్తే నమః । అసహస్రకృత్వస్తే నమః । అపరిమిత కృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ం సీః ॥ అహం పరస్తాదహ మవస్తాదహం జ్యోతిషావి తమోవవార యదంతరిక్షం తదుమేపితా భూదహగ్ం సూర్యముభయతోద దర్శాహం భూయా స్సముత్తమస్సమానానామ్ ॥ సంతత శ్రీరస్తు- సమస్త సన్మంగళాని భవన్తు । నిత్యత శ్రీరస్తు । నిత్య మంగళాని భవన్తు ।

పూర్ణాహుతి - హోమం సంపూర్ణమ్.

క్షమాప్రార్థన

శ్లో॥ మత్కర్మకుర్వతాం పుంసాం । కర్మలో పోభ వేద్యది ।
తత్కర్మ సఫలం కుర్యః । తిస్రః కోట్యో మహర్షయః ॥
అపరాధ సహస్రాణి । క్రియన్తేఽ హర్నిశం మయా ।
దాసోఽ యమితి మాం మత్వా । క్షమస్య శ్రీయజ్ఞేశ్వర ॥
యత్కరోమియ దశ్నామి । యజ్జుహోమి దదామియత్ ।
యత్తాపశ్యామి వార్ష్ణేయ । తత్కరోమిత్వ దర్పణమ్ ॥
ప్రమాదాత్కుర్వతాం కర్మ । ప్రచ్యకేత్యాధ్వరేయది ।
స్మరణాదేవ తత్ శిల్పో । సంపూర్ణం స్యాతితి స్మృతి ॥

ఓం

శ్రీ గురుభ్యో నమః । విశ్వకర్మభ్యో౽మ్ ॥

1. ఓం గణానాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనాముప మశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆ నః శృణ్వన్నూతిభిస్సీద సాదనమ్ ॥ మహాగణపతయే నమః ॥

2. ఓం దేవీం వాచమజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సా నో మంద్రేషమూర్జం దుహానా । ధేనుర్వాగస్మానుప సుష్టుతైతు వాగ్దేవ్యై నమః ॥

3. ఓం వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోయుజం వాజే అద్యాహువేమ । స నో నేదిష్ఠా హవనాని జోషతే విశ్వశంభూరవసే సాధుకర్మా ॥ వాచస్పతయే నమః ॥

పంచశాంతయః

ఓం భద్రం కర్ణేభిశృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభి ర్యజత్రాః । స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ॥

స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం శం నో మిత్రః శం వరుణః । శం నో భవత్వర్యమా । శం న ఇంద్రో బృహస్పతిః । శం నో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే వాయో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి । ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి। తన్మామవతు । తద్వక్తారమవతు । అవతు మామ్ । అవతు వక్తారమ్ । ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠిత మావిరావీర్మ ఏధి వేదస్య మ ఆణీస్థః శ్రుతం మే మా ప్రహాసీర - నేనాధితే నాహోరాత్రాన్ సందధామ్యృతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి తన్మామవతు తద్వక్తారమవత్వవతు మామవతు వక్తారమవతు వక్తారమ్ । ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమదం పూర్ణాత్ పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణ స్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శ్రీ విశ్వకర్మోపనిషత్ (పూర్వభాగం)

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

స దైవ శుద్ధైక మగ్ర మాసీత్ । తం నిత్యం నిష్కళం నిర్వికారం సత్యం సత్యజ్ఞానానంద రూపం సనాతన మేక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ । తస్మిన్ మరుశుక్తి స్ఫటికాదౌ । జల తాప్య పురుష । రేఖాదివద్రక్త శ్వేత కృష్ణగుణమయ । గుణ సామ్యా నిర్వాచ్యా మూల ప్రకృతిరాసీత్ । తత్రప్రతిబింబితం యత్తత్సాక్షీ చైతన్యమాసీత్ । సా వికృతిం ప్రాప్య సత్వోద్రిక్తా వ్యక్తాఖ్యావరణ శక్తిః బ్రహ్మచైతన్యం । తత్రప్రతిబింబితం సస్వాధీన మాయుః । ససృష్టి స్థితి లయానా మాదికర్తా । స జగదుంకుర రూపో భవతి । తస్మిన్ విలీనం జగదా విర్భావయతి । బ్రహ్మోధిష్ఠితావరణ శక్తితో రజోద్రిక్తా మహదాఖ్యా విక్షేప శక్తిః । తత్రప్రతతిబింబితం యత్తద్విరాట్ । సత తదభిమానీ స్పష్ట వపుర్విశ్వకర్మా ప్రధాన పురుషోఽభవత్ । తస్మాదాత్మాన ఆకాశః స్సంభూతః । ఆకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః। అగ్నేరాపః । ఆపః పృథివీ । ఏతాని తన్మాత్రాణి గుణాభవంతి । జగ ద్యోని స్స ౣష్టా కామస్తమో గుణమధిష్ఠాయ సూక్ష్మ తన్మాత్రాణి స్థూలీకర్తుమ్ సోఽ

కామయత । సృష్టేః పరిమితాని భూతాన్యేకమేకమ్ ద్విధా విధాయ। తయోరేకం పునశ్చతుర్ధా విభజ్య । స్వేస్వేతర ద్వితీయాంశైః పంచ పంచధా సంయోజ్య । పంచీకృత భూతరనంతకోటి బ్రహ్మాండాని । తత్త్వదండోచిత చతుర్దశ భువనాని । తత్తద్భువనోచిత గోళక స్థూల శరీరాణ్యసృజత్ భూతేభ్యః । ఓషధయస్సర్వేతేభ్యోన్నం। తత స్థావర జంగమ ప్రపంచో భవతి । అఖండోఽపి దీప్యతేఽయమేవ హృత్కోశేషు పరిచ్ఛిన్న జీవత్వేన । అవిచారకృతో బంధః । విచారవాన్మోక్షో భవతి । ఇత్యుపనిషత్॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శ్రీ విశ్వకర్మోపనిషత్ (ఉత్తర భాగం)

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

అథ పురుషో హ వై విశ్వకర్మాఽకామయత ప్రజాః సృజేయేతి । విశ్వకర్మణః ప్రాణోజాయతే । మనః సర్వేంద్రియాణి చ । ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్య ధారిణీ । విశ్వకర్మణో బ్రహ్మ

జాయతే । విశ్వకర్మణో రుద్రో జాయతే । విశ్వకర్మణో నారాయణో జాయతే। విశ్వకర్మణః ప్రజాపతయః ప్రజాయంతే । విశ్వకర్మణో ద్వాదశాదిత్యా రుద్రా వసవస్సర్వే దేవతా స్సర్వే ఋషయ స్సర్వాణి చ ఛందాంసి సర్వాణి భూతాని వా సముత్పద్యంతే। విశ్వకర్మణి ప్రవర్ధంతే । విశ్వకర్మణి ప్రలీయంతే ॥ ఓమ్ ॥ అథ నిత్యో దేవేఏకో విశ్వకర్మా । యే దేవానాం నామధా ఏకఏవ విశ్వకర్మా । విరాడ్విశ్వకర్మా । స్వరాడ్విశ్వకర్మా । సంరాడ్విశ్వకర్మా । అథ రుద్రో విశ్వకర్మా । బ్రహ్మ విశ్వకర్మా । శివశ్చ విశ్వకర్మా । విష్ణుశ్చ విశ్వకర్మా । శక్రశ్చ విశ్వకర్మా । ద్యావా పృథివ్యౌ చ విశ్వకర్మా । కాలశ్చ విశ్వకర్మా । దిశశ్చ విశ్వకర్మా । దిగంతరశ్చ విశ్వకర్మా । అగ్నిశ్చ విశ్వకర్మా । ఊర్ధ్వశ్చ విశ్వకర్మా । అధశ్చ విశ్వకర్మా । ఊర్ధ్వశ్చ విశ్వకర్మా । అధశ్చ విశ్వకర్మా । అవాంతరం చ విశ్వకర్మా । అంతర్బహిశ్చ విశ్వకర్మా । విష్వకర్మణో నిరాకృతిః । విశ్వకర్మణ ఏవేదం సర్వం । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । నిష్కళంకో నిరంజనో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాత శ్శుద్ధాభద్వంద్వైకో విశ్వకర్మా । న ద్వితయోఽస్తి కశ్చిత్ । య ఏవం వేద । స విశ్వకర్మైవ భవతి స విశ్వకర్మైవ భవతి । ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్ । విశ్వకర్మణే ఇత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరం । నమ ఇతి ద్వే అక్షరే । విశ్వకర్మణే ఇతి పంచాక్షరాణి । ఓం విశ్వకర్మణే ఇతి

షడక్షరాణి । ఓం నమో విశ్వకర్మణే ఇత్యష్టాక్షరం పదమ్ । మో హ వై విశ్వకర్మాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి । అనుపబ్రువన్ సర్వమాయురేతి । విందతే ప్రాజాపత్యం రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । తతోఽమృతత్వ మశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి । య ఏవం వేద । విశ్వకర్మా చ విద్మహే పంచవక్త్రాయ ధీమహి । తన్నో బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ ॥ య ఇదం కాలత్రయం జపతి । స సర్వాన్ లోకాన్ సృజతి । స సర్వాన్ లోకాన్ జయతి। స సర్వాన్ భోగానవాప్నోతి । బ్రహ్మత్వం చ గచ్ఛతి । యో హ వై విశ్వకర్మోపనిషదమధీతే స సర్వేభ్యో పాపేభ్యో విముక్తో భవతి ॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శ్రీమచ్ఛిల్పవిద్యా రహస్యోపనిషత్

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

అథ శిల్పవిద్యా రహస్యోపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః । సకల నిగమాగమ సారపారగం పరిపక్వభావభర మాచార్యం ప్రణమ్య ఛాత్రః

పరిపృచ్ఛతి । భగవన్ మే మహాశిల్పతత్వ రహస్యం బ్రూహీతి । తగ్ం స హోవాచ । అణోరణీయో మహతో మహీయోఽతో న వేదితుగ్ం శిల్పరహస్యగ్ం శక్నోతి । భవ తస్మాత్సావతధానః । వాఙ్మనో గోచరాతీ తానంత దివ్య తేజోమయో నిత్యో నిర్వికల్పో నిరంజనో నిరాఖ్యాతోఽతి శుద్ధో దేవ ఏకః పరబ్రహ్మో విరాజితే । స ఏవాఖిలాజాండ కోటీనాం మూలబీజం భవతి । తస్మాన్న ద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ । స నిరాకారోఽపి సాకారత్వం విధత్తే । నిరాకార సాకారావస్య నైసర్గికౌ వర్తేతే । జగదుదయ కారణం తన్మనో జాయతే । మనస్సంకల్పా త్సర్వం జగత్సంకల్పితం భవతి । తదేవైవం ప్రారభ్యతే జగచ్ఛిల్పమ్ । య ఇమా విశ్వాభువనాని జుహ్వ దృష్టి ర్హోతా నిష సాదా పితానః । స ఆశిషా ద్రవిణ మిచ్ఛమానః పరమచ్ఛదోవర ఆ వివేశ । విశ్వాని సృష్ట్యవన ప్రళయ రూపాణి కర్మాణి యస్యాసౌ విశ్వకర్మా భవతి । యస్మిన్నిదగ్ం సర్వం భువనం జజాన । యస్మా దిదగ్ం సమస్తగ్ం సంకల్పరూపగ్ం శిల్ప ప్రకల్ప్యతే స విశ్వకర్మా పరమాత్మా భవతి । ఆదిశిల్పకృత్తతః స భవతి మనసా యత్సృజ్యతే విశ్వకద స్తత్సర్వగ్ం శిల్పమేవ భవతి । యత్తద్విధాన మనబ్రూహీతి ఛాత్రేణ పృష్టో దేశికస్స పునరువాచేతి। యదా స పరబ్రహ్మాణ సంకల్పోదయో భవతి । తదైవాహంకారః ప్రజాయతే తస్మాత్పంచ చ భూతాని । భూతేభ్య ఓషధయ స్సర్వే । తేభ్యోఽన్నం తతః స్థావర

జంగమః ప్రపంచో భవతి । కారణం భవత్యత్ర చోపాదాన మాకాశాదీని । అఖండోఽపి దీవ్యతేఽయమేవ హృత్కోశేషు పరిచ్ఛిన్న జీవత్వేన వ్యాప్నోతి చాకాశవ త్సర్వమ్ । అలంచకార నక్షత్రాదిభి రాకాశమ్ । శైల కానన ద్రుమాదిభిశ్చ వసుంధరామ్ । నానార్థభాజం వాచగ్ం శిల్పవిచిత్ర సుందరా మకరోత్ । ఏవమే వాలంకృతవాన్ పదార్థాని వై సర్వాణి । సర్వమేతద్భవతి విశ్వకృదః శిల్ప । యదా తదా భవ జ్జగద్విజ్ఞాన శూన్యగ్ం నోఽకామయతాత్మానం పంచాస్యమ్ । తదైవా విరాసీ త్ప్రవృత్త్యై । తస్యైవ తేజోంఽశా దభవన్ బ్రహ్మాణో మను ర్మయస్త్వష్టా శిల్పీ విశ్వజ్ఞ ఇతి పంచ । తానేవగ్ం హోవాచ విశ్వకర్తా । ప్రవర్తయత లోకం పంచకర్మభిరతి । ప్రవర్తత ఇత్యేతైః పంచభిరితి ప్రపంచో భవతి । యజ్ఞ ఏవేదం కర్మ యజ్ఞః కర్మైవ । శృణుత తద్యథా సృష్టి స్థితి లయ తిరోధానానుగ్రహ రూపాణీతి । ఏతద్భవత్యేవం విశ్వకర్మణః కుర్యాదేవమేవచ లోకస్య । దాతారో భవంతు జ్ఞానస్య విజ్ఞానస్య చ శిల్పినః । అధిష్ఠాతాహం కర్మణః సకలస్య యజ్ఞరూపః । విలసితం మేవం యయైవ జగచ్ఛిల్పస్య కౌశలం । గుహ్యమిదమాధ్యాత్మమ్ । రహస్యం భవతి ప్రాణినా మజ్ఞేయమ్ । తదేత ద్వివృణుత లోకస్య । ప్రకల్పయత యజ్ఞగ్ం శిల్పేన । శిల్పేనైవేద ముప బృంహితమ్ । యజ్ఞో భవతి లోకానాం నిశ్రేయసే । సిద్ధ్యేర న్వివిధాన్యపి కార్యాణి । భవతి చ తన్నానావిధ

శిల్ప బహుళమ్ । శిల్పాదృతే కించి త్స్వత్రమితి నోచ్యతే నోచ్యత ఇతి । తతోఽవశ్యం విసృజత విసృజతోపకరణాని జ్యేష్ఠాః । అభ్యర్చనీయోఽహం యజ్ఞేనైవ లోకస్య । తాన్యేవం వేది కుండ రథ పాత్రాదీ న్యభూహయత । కారయతాధ్వరాన్ సర్వైరపి లోకైరను శ్రుతమితి । ఏకైక స్యైకైకోఽధ్యక్ష ఇతి వేదస్య । తత్రాథర్వణ శ్శిల్ప భూమిష్ఠ మత్యంతమ్ । మంత్రేణైవ స్వరూపాణి ప్రకర్తవ్యాని । ధ్యానేనైవ పశ్యంతి తద్రూపమ్। రూపేణైవ ధ్యాయంతే తద్దైవతమ్ । రూపమేవ తచ్ఛిల్పమ్ । తాన్యయో దారుశిలా తామ్ర హిరణ్యవికారాణి । మృదాదీ న్యధమాని । యదస్యోక్తం తద్వికారం తస్య । ఆయతనవంతి వై సర్వాణ్యపి దైవతాని । ఏవమేవా పరాణ్యపి శిల్పవిలసితాని కర్మాణి। భవంత్యేతాని చ మోక్ష ప్రదాని । సంపద్యేరన్ సర్వ కల్యాణాని లోకాః । సంచిన్ను యాత్పుణ్యమేభిః శిల్పైరితి । బ్రాహ్మణానా మేతద్భవతి శిల్పమ్ । యద్యబ్రాహ్మణో భవేన్న శిల్పీతి । అబ్రవీదేవం పునరాచార్య సర్వజ్ఞః । యదాయదా వహీయతే లోకా దస్మా ద్ధర్మగ్ం శిల్పరూపమ్ । తదైవావి ర్భూయతే భగవాన్విశ్వకర్మాత్మన స్తేజసః ప్రకల్ప్యాకారాన్ । తస్మాదేవ ప్రజాపత్యృషయః ప్రజాయంతే శిల్ప విభవః । తేభ్య ఏవ పారంపర్యగ్ం సమాగతం భవతి శైల్పికర్మాచార్యత్వం చ । దేవానామ ప్యాచార్యాస్త ఏవ విభ్రాజంతే మహాంతః నిరుక్తాస్తే భవంత్యాది కర్తారో లోక ప్రవర్తకాః । తద్వివిధ మేవగ్ం శిల్పం

దైవం మానుషంచేతి । నాభానేదిష్ఠాదీన్యత్ర ప్రథమాని । అన్యాని మానుషాణీ త్యుచ్యంతే । దేవమూర్తి దేవాయతనేష్వాదికం భవతి సర్వం దైవ మితి విచిత్రగ్ం శిల్పమ్ । మానుషం చైవ భవతి శస్త్రాస్త్ర యంత్ర హల ప్రాసాద వాప్యాభరణాదీనీతి । తయో రేవగ్ం శిల్పయోర్భవంతి వాగీశ్వరీ మేర్వాదీన్యుప కరణాని । ఏభ్యో దశభ్య ఏవ క్రియతే సర్వంవై విచిత్రగ్ం శిల్పమ్ । అతః శిల్పమూలాని సర్వాణి । పూజనీయాని సర్వేషామతో భవంతివై శిల్పాని । ఏభిః సుఖం జీవేయు ర్లోకాః । ఏభిరాప్నుయా న్నిశ్రేయసమ్ । ఏభిర్భవంతి జగంతి చక్షుష్మంతి । ఏభిః పూజ్యంతేత్ర వేధసః స్థపతయశ్చ । ఏభిః పూర్ణం భవత్యానందం చ । ఏభి ర్ముముక్షువః ప్రాప్నువంతి మోక్షమ్ । ఇత్యేవం భవతి శిల్పమ్ । శిల్పగ్ం హాస్మిన్నధిగమ్యతే । తస్మాజ్జగత్సర్జనం భవతి శిల్పమ్ । యజ్ఞోభవతు శిల్పమ్ । శిల్పం వై భవతు యజ్ఞః । పుణ్యం భవతు శిల్పమ్ । జ్ఞానం భవతు విజ్ఞానం చ శిల్పమ్ । లౌకికం భవతు వైదికం చాపి శిల్పమ్ । బ్రాహ్మణానామే వేదగ్ం. శిల్పం భవతు । తత్త్వం భవతి శిల్పమ్ । రహస్యం భవతి శిల్పమ్ । జగత్సర్వగ్ం శిల్పమేవ భవతి । తదేవ విశ్వవర్ధకం భవతి ॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఓం స॒హ నా॑వవతు । స॒హ నౌ॑ భునక్తు । స॒హవీ॒ర్యం॑కరవావహై । తే॒జ॒స్వినా॒వధీతమస్తు॒ – మా వి॑ద్విషా॒వహై॑ । ఓం శాంతి॒ః శాంతి॒ః

శాంతిః ॥

తైత్తిరీయ పంచబ్రహ్మోపనిషత్ - 1

ఓం సహ నావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం యస్మాద్విశగ్ం సమస్తం క్రియతే । స మాం విశ్వకర్మా పాతు । విశ్వస్రష్టా విశ్వభర్తా విశ్వశాంతికః । జీవాత్మా భువనానాం సిద్ధానాం కిన్నరాణాం యః జీమూతవర్షకః । త్రాతానుమాతా పురుషః పరః । విరాడ్విశ్వకర్మా స్వరాడ్విశ్వకర్మా సగ్ం రాడ్విశ్వకర్మా । బ్రహ్మ విష్ణు రుద్ర శతముఖాదయో దేవా జాయంతే । విశ్వే దేవా వసవః పితరో గంధర్వా ఇమే సర్వే లోకా శ్చేతి విశ్వకర్మణః । వ్యోమ్నా మారుతః । మారుతాద్వైశ్వా నరః । వైశ్వానరాజ్జలమ్ । జలాద్భూమిః। భూమ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యో బీజాని। బీజేభ్యోఽఖిల సస్యాని। సస్యోద్భవం ధాన్యమ్। ధాన్యేభ్యోఽన్నం భవతి। అన్నాదేవ రసః । తద్రసేన జంతూనాగ్ం సర్వేషాగ్ం రేతః శుక్ర శోణిత రూపమే వాహ । తస్మాత్పిండా స్సముత్పన్నాః । సముత్పన్నాని స్థావర జంగమ రూపాణి । జ్ఞాతాన్యనేకాని పిండ బ్రహ్మాండాని । ఇతి విశ్వకర్మణా భూతాని। విశ్వకర్మణా వృద్ధాని। తేనైవేహ ప్రతిష్ఠితాని। పంచముఖేభ్యః

పంచ శీర్షస్వాస్య మనుః ప్రథమః । మయో ద్వితీయః । త్వష్టా తృతీయః । శిల్పీ చతుర్థః । విశ్వజ్ఞః పంచమ ఇతి స ఏవార్కో విధీయతే । సానగః సనాతనోఽహభూనః ప్రత్నః సంపర్ణశ్చేత్యేతే చ సర్వే గోత్ర పురుషాః । ప్రాకృతేష్వాద్యాద్యా । ఈశ్వరో విశ్వకర్తా ఆహుః । కశ్యపోఽత్రిస్తాభ్యాగ్ం సూర్యచంద్రాదయో జాయంతే । గవాద్యాః కుంభిసూత్రాః । స్థలజా జలజాః కీటకా శ్చతుర్విధాః ప్రకృతయః । ప్రజాతా వేదవిద్యాః సాంఖ్యాదయోఽపి కర్మజ్ఞానబోధకాః । నిగమాగమాశ్చ । సర్వం విశ్వం నిర్మితం । స విశ్వకర్మా పరబ్రహ్మ । ఇత్యుపనిషత్ । య తదుపనిష త్పఠే త్ప్రాతరాది సమయే । స సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । తద్వైవం విశ్వకర్మకారణమ్ పంచబ్రహ్మాధిగచ్ఛతి ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

పంచబ్రహ్మోపనిషత్ - 2

బ్రహ్మాది పంచబ్రహ్మాణో యత్ర విశ్రాంతిమాప్నుయుః ।
తదఖండ సుఖాకారం రామచంద్రపదం భజే ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు - మా విద్విషావహై। ఓం శాంతిః శాంతిః

శాంతిః ॥

ఓం అథ పైప్పలాదో భగవాన్భో కిమాదౌ కిం జాతమి సద్యోజాతమితి । కిం భగవ ఇతి । అఘోర ఇతి । కిం భగవ ఇతి । వామదేవ ఇతి । కిం వా పునరిమే భగవ ఇతి । తత్పురుష ఇతి । కిం వా పునరిమే భగవ ఇతి । సర్వేషాం దివ్యానాం ప్రేరయితా ఈశాన ఇతి । ఈశానో భూత భవ్యస్య సర్వేషాం దేవయోగినామ్ । కతి వర్ణాః । కతి భేదాః కతి శక్తయః । యత్సర్వం తద్గుహ్యమ్ । తస్మై నమో మహాదేవాయ మహారుద్రాయ । ప్రోవాచ తస్మై భగవాన్ మహేశః ।

గోప్యా ద్గోప్యతరం లోకే యద్యస్తి శ్రుణు శాకల ।
సద్యోజాతం మహీ పూషా రమా బ్రహ్మ త్రివృత్స్వరః ॥ 1
ఋగ్వేదో గార్హపత్యం చ మంత్రాః సప్త స్వరాస్తథా ।
వర్ణం పీతం క్రియా శక్తిః సర్వాభిష్ట ఫలప్రదమ్ ॥ 2
అఘోరం సలిలం చంద్ర గౌరీ వేద ద్వితీయకమ్ ।
నీరదాభం స్వరం సాంద్రం దక్షిణాగ్నిరుదాహృతమ్ ॥ 3
పంచాశద్వర్ణ సంయుక్తం స్థితిరిచ్ఛా క్రియాన్వితమ్ ।
శక్తి రక్షణ సంయుక్తం సర్వాఘౌఘ వినాశనమ్ ॥ 4
సర్వదుష్ట ప్రశమనం సర్వైశ్వర్య ఫలప్రదమ్ ।

వామదేవం మహాబోధ దాయకం పావకాత్మకమ్ ॥ 5
విద్యాలోక సమాయుక్తం భానుకోవె సమప్రభమ్ ।
ప్రసన్నం సామ వేదాఖ్యం నానాష్టక సమన్వితమ్ ॥ 6
ధీర స్వరమధీనం చాహవనీయ మనుత్తమమ్ ।
జ్ఞాన సంహార సంయుక్తం శక్తిద్వయ సమన్వితమ్ ॥ 7
వర్ణం శుక్లం తయోమిశ్రం పూర్ణ బోధకరం స్వయమ్ ।
ధామత్రయ నియంతారం ధామత్రయ సమన్వితమ్ ॥ 8
సర్వ సౌభాగ్యదం నృణాం సర్వకర్మ ఫలప్రదమ్ ।
అష్టాక్షర సమాయుక్తమష్ట పత్రాంతర స్థితమ్ ॥ 9
యత్తత్పురుషం ప్రోక్తం వాయు మండల సంవృతమ్ ।
పంచాగ్నినా సమాయుక్తం మంత్రశక్తి నియామకం ॥ 10
పంచాశత్ స్వరవర్ణాఖ్య మథర్వవేద స్వరూపకమ్ ।
కోటికోటి గణాధ్యక్షం బ్రహ్మాండాఖండ విగ్రహమ్ ॥ 11
వర్ణం రక్తం కామదం చ సర్వాధి వ్యాధి భేషజమ్ ।
సృష్టి స్థితి లయాదీనాం కారణం సర్వశక్తి ధృక్ ॥ 12
అవస్థా త్రితయాతీతం తురీయం బ్రహ్మ సంజ్ఞితమ్ ।
బ్రహ్మ విష్ణ్వాదిభిః సేవ్యం సర్వేషాం జనకం పరమ్ ॥ 13
ఈశానం పరమం విద్యాత్ ప్రేరకం బుద్ధి సాక్షిణమ్ ।

ఆకాశాత్మక మవ్యక్త మోంకార స్వర భూషితమ్ ॥ **14**

సర్వదేవమయం శాంతం శాంత్యతీతం స్వరాద్బహిః

అకారాది స్వరాధ్యక్ష మాకాశమయ విగ్రహమ్ ॥ **15**

పంచకృత్య నియంతారం పంచబ్రహ్మాత్మకం బృహత్ ।

పంచబ్రహ్మోపసంహారం కృత్వా స్వాత్మని సంస్థితః ॥ **16**

స్వమాయా వైభవాన్ సర్వాన్ సంహృత్య స్వాత్మని స్థితిః ।

పంచబ్రహ్మాత్మకాతీతో భాసతే స్వస్వతేజసా ॥ **17**

ఆదావంతే చ మధ్యే చ భాససే నాన్య హేతునా

మాయయా మోహితాః శంభో ర్మహాదేవం జగద్గురమ్ ॥ **18**

న జానంతి సురాః సర్వే సర్వకారణ కారణమ్ ।

న సందృశే తిష్ఠతి రూపమస్య పరాత్పరం పురుషం విశ్వధామ ॥ **19**

యేన ప్రకాశతే విశ్వం యత్రైవ ప్రవలీయతే ।

తద్బ్రహ్మ పరమం శాంతం తద్బ్రహ్మాస్మి పరం పదమ్ ॥ **20**

పంచబ్రహ్మ పరం విద్యాత్ సద్యోజాతాది పూర్వకమ్ ।

దృశ్యతే శ్రూయతే యచ్చ పంచబ్రహ్మాత్మకం స్వయమ్ ॥ **21**

పంచధా వర్తమానం తం బ్రహ్మకార్యమితి స్మృతమ్ ।

బ్రహ్మకార్యమితి జ్ఞాత్వా ఈశానం ప్రతిపద్యతే ॥ **22**

పంచబ్రహ్మాతకం సర్వం స్వాత్మని ప్రవిలాప్య చ ।

సోఽహమస్మీతి జానీయా ద్విద్విన్ బ్రహ్మామృతో భవతే ॥ 23

ఇత్యేతద్ బ్రహ్మజానీయాద్యః స ముక్తో న సంశయః ।

పంచాక్షరమయం శంభుం పరబ్రహ్మ స్వరూపిణమ్ ॥ 24

నకారాది యకారాంతం జ్ఞాత్వా పంచాక్షరం జపేత్ ।

సర్వం పంచాత్మకం విద్యాత్పంచ బ్రహ్మాత్మ తత్త్వతః ॥ 25

పంచబ్రహ్మాత్మికీం విద్యాం యోఽధీతే భక్తిభావితః ।

స పంచాత్మకతామేత్య భాసతే పంచధా స్వయమ్ ॥ 26

ఏకముక్త్వా మహాదేవో గాలవస్య మహాత్మనః ।

కృపాం చకార తత్రైవ స్వాంతర్ధి మగమత్స్వయమ్ ॥ 27

యస్య శ్రవణ మాత్రేణాశ్రుతమేవ శ్రుతం భవేత్ ।

అమతం చ మతం జ్ఞాతమవిజ్ఞాతం చ శాకల ॥ 28

ఏకేనైవ తు పిండేన మృత్తికాయాశ్చ గౌతమ ।

విజ్ఞాతం మృణ్మయం సర్వం మృదభిన్నం హి కార్యకమ్ ॥ 29

ఏకేన లోహమణినా సర్వం లోహమయం యథా ।

విజ్ఞాతం స్యాదథైకేన నఖానాం కృంతనేన చ ॥ 30

సర్వం కార్ష్ణాయసం జ్ఞాతం తదభిన్నం స్వభావతః ।

కారాణాభిన్న రూపేణ కార్య కారణమేవ హి ॥ 31

తద్రూపేణ సదా సత్యం భేదోనోక్తి న భిన్నం నోభయాత్మకమ్ ॥ 32

భేదః సర్వత్ర మిథ్యైవ ధర్మాదే రనిరూపణాత్ ।
అతశ్చ కారణం నిత్యమేక మేవాద్వయం ఖలు ॥ 33

అత్ర కారణ మద్వైతం శుద్ధ చైతన్యమేవ హి ।
అస్మిన్ బ్రహ్మపురే వేశ్వ దహరం యదిదం మునే ॥ 34

పుండరీకం తు తన్మధ్యే ఆకాశో దహరోఽస్తి తత్ ।
స శివః సచ్చిదానందః సోఽన్వేష్టవ్యో ముముక్షుభిః ॥ 35

అయం హృది స్థితః సాక్షీ సర్వేషా మవిశేషతః ।
తేనాయం హృదయం ప్రోక్తః శివః సంసార మోచకః ॥ 36

ఇత్యుపనిషత్ । ఓం సహనావవత్వితి శాంతిః ॥

వాస్తుసూత్రోపనిషత్

ఓం భద్రం కర్ణేభి .... దేవహితం యదాయుః ॥

ప్రథమ ప్రపాఠకః - షట్ శిల్ప విచారః

వాస్తోష్పతిర్జ్ఞేయ ఇతి |1| షట్‌శిల్పాంగ ప్రయోగేణ ప్రజనయంతి రూపాణి |2| యూపమిదం జ్యోతిః |3| వృత్త జ్ఞానం రేఖాజ్ఞానం చ యో జానాతి స స్థాపకః |4| శిల్పాత్ ప్రతిమా జాయంతే |5| సప్రవహణః శిల్పసూత్రా ధ్యాయం స్థాపక విద్యాం చావదత్ |6| శరీర మూర్తి రహితే మన ఆవేశ్య విశేషణ వికల్పి

దోషయుక్తం భవతి ఇతి |7| వాస్తు షడంగమితి శ్రేష్ఠమ్ |8| షడ్ధా శైలం జ్ఞేయం |9| శైలాదంగ రాగ జ్ఞానం ప్రసరతి |10|

ద్వితీయ ప్రపాఠకః - ఖిల పంజర జ్ఞానమ్

నిర్ధిష్టార్థక ప్రతిమా గ్రాహ్యా |1| తత్పాతనం ప్రథమా క్రియా |2| తన్మర్ధనం ద్వితీయా క్రియా |3| విలమితి మర్మ జ్ఞేయమ్ |4| న కృత్య రూపార్థం రేఖా కరణం కర్తవ్యమ్ |5| ఆదౌ వృత్తమ్ |6| ఏకైకస్య సంయోగే ఏకే భవతి |7| రేఖాన్వయే సర్వాంగాణి న్యాసయ |8| తేజాంసి సరల రేఖాణి |9| నాభౌ రూపకర్మ ప్రారభ్యతే |10| ప్రాజాపత్య రీత్యా వృత్తంహి తేజః తదాపాం భాసే చతురస్రం |11| కర్ణద్వయం మరుద్భావేన ఆచరంతి |12| ధరేవ కర్ణికా క్షేత్రమాకర్షయంతి స్థాపకాః |13| తత్ర మధ్యే లబ్ధబిందూ రసాయాః ప్రాణః |14| త్రిహుతాగ్నిః స్మర్యతేఽపి చ లోకే |15| నిమ్నగా స్త్రిహుతా అప ఇతి |16| షట్కోణకో హి ఆకర్షణీ విద్యా విశేషః |17| యథారూపే తథాయూపేఽను చ్ఛేదాంతా గ్రాహ్యాః |18|ఖనన ప్రకారో ధ్యేయః|19| సూత్రాయనే రేఖాః సుభగా భవంతి |20| ఉత్థితరేఖా అగ్నిరూపాః పార్శ్వగా అబ్రూపాః తిర్యగ్రేఖా మరుద్రూపా ఇతి |21| రూప సౌభాగ్యాద్ ధ్యాన భావో జాయతే |22| అగ్నిరేఖాయా ముత్తుంగ రూపాణి జాయంతే |23|

అభ్రేఖాయాం ఉత్సుక రూపాణి జాయంతే |24| మారుత రేఖాయాం తైజస రూపాణి |25| రేఖాజ్ఞానం సర్వమితిజ్ఞేయం |26|

తృతీయ ప్రపాఠకః - శైలభేదనమ్

రూపస్య భావో ముఖ్యః|1| భావానుసారతో రేఖా విధానమితి జ్ఞేయమ్ |2| తేషాం బహుధా కృత్యం శ్రేయః|3| న్యాసార్థం కాలబోధో ధ్యేయ ఇతి |4| ఖనిత్రాణి అభిమంత్రయేత్ |5| ఖనిత్రపంచకం శ్రేష్ఠం |6| రూప ప్రకర్షార్థం రూపాంగం స్నిగ్ధమితి |7|శిల్పకారాః ప్రలేపయంతి ద్రావకరసమ్ |8| ఏషాం హేతివిద్యా శ్రేష్ఠా |9| రక్షార్థం పర్ణ మణిః పరిధేయః |10| భేదనాదంగ సౌభగం ప్రభవతి |11| రేఖానుపాతే నాంగాని నిధేయానీతి శ్రేష్ఠ కృత్యమ్ |12| గాథానుప్రాసే లక్షణం వ్యక్తం భవతి |13| ధ్యాన ప్రయోగే రూప సౌష్టవం స్పష్టం భవతి |14| యథా ప్రకృతిస్తథా రూపలక్షణమ్ |15| అంగానా మర్ధాకలం సుషమం ధ్యేయమ్ |16| హసవిధి ఉభయదిశి చోర్ధ్వే వర్ధయేత్ |17| రక్షా విధానేన విఘ్నఘాతయః |18| రేఖాక్రమేణ భేదనం చతుర్ధా జ్ఞేయమ్ |19| నేమ్యోత్తరే రూపాంగం న వర్ధయేత్ |20| ఖనిత్ర చాలన విధి ర్ధ్యేయ విశేషః |21|

అథ చతుర్థః ప్రపాఠకః - అంగప్రయోగః

ప్రతీతాత్ ప్రతీకః |1| రూపాదంగాని సంజాయంతే |2|ద్విధాతో బ్రహ్మరూపవద్భవతి |3| తత్త్వజ్ఞానేన రూపార్థం కోషకా ముఖ్యాః |4| వర్గీకరణం ముఖ్యకృత్యమ్ |5| కోష్ఠకాంతరాలే రూపస్యావయవో ధ్యేయః |6| పరిమితాంగ హారాద్ భావలక్షణాని జాయంతే |7| కోష్ఠకే వ్యతిక్రాంతే రూప మవిద్యం భవతి |8| శుల్బం యజ్ఞస్య సాధనం శిల్పం రూపస్య సాధనమితి |9| శిల్పకారాణాం రూప శైలే రూప శాలాది ధ్యేయమ్ |10| యూపాద్ రూపం రూపాద్ యూపం ఇతి స్వభావః |11| యూప మానం ధ్యేయమ్ |12| షట్ భాగస్య ప్రయోగో ధ్యేయః |13| పురుషస్య త్రదూపేఽంగస్తంభ శ్చత్వారోఽష్టాంగ క్రమేణోపజాయంతే |14| పలాశ దండ రజ్జు సంయోగే రేఖామానయ |15| నిమ్నా దూర్ధ్వావధి సదా రేఖాదీనాచర |16| పురుషస్తంభ ఇవ స్తంభోవై యజ్ఞస్య రూపమ్ |17| యథా స్తంభస్య యూపస్య దశాంగం తథా పురుషస్య దశ యజ్ఞ ప్రజ్ఞాశ్చ |18| స్థాపకాచార్యాః స్తంభాద్ రూపం బోధయంతి |19| స్తంభః కామ కామిన స్త్రిధా మానయంతి |20| దైవ యజ్ఞార్థం యూపః |21| తదా పితృమేథేన వృషస్తంభం పశుమేధార్థం మిథున స్తంభం కామచారా హోమే రోపయంతి

|22| తద్భోధే మానుషా రూపజ్ఞా భవంతి |23| పురుషస్య రూపాకలే కోష్ఠకస్యాధో భావరూపం ప్రసరతి |24| దశాంగయూపే రూపే ఇతి తస్య భావ స్సమానః |25| బ్రహ్మకీలాధారః బ్రహ్మ కీలేన సహక్షేత్రం విభాజయ |26| అంగా దంగం సంజాయతే |27| రేఖా సంయోగే తత్ క్షేత్రేఽంగాని సౌభగాని భవంతి |28| క్షేత్రనేమి రోధయేదితి రేఖచత్వరేచ |29|

అథ పంచమ ప్రపాఠకః - రూప భావనా బోధః

భావస్యారోపణం రూపకర్మణి విధేయమ్ |1| భావస్యాధారో రసః |2| మనసి వృత్తి ర్బహుధా ప్రజాయతే తదా భిన్న భిన్న రసాద్రూపం నైకం భవతి |3| నవధా రసః |4| ప్రథమ రసః శృంగారః |5| శృంగార రూపార్థ మఙ్రేఖా గ్రాహ్యాః |6|స హాసో ద్వితీయ రసః |7| ముఖ లక్షణాద్ రసం జానంతి సర్వే ఈక్షణేన |8|స తృతీయః కరుణరస భావ ఇతి |9| రౌద్రః శిల్పకారేషు చతుర్థో రసః |10| తిర్యగ్రేఖాయాం భావో ప్రకటో భవతీతి విశేషః |11| స వీరభావః పంచమః |12| వైర భావే ఉత్కటే భయంకరో భవతి స విలక్షణః షష్ఠ రసః |13| తస్యాంగ మారుత రేఖాయామితి స సప్తమః |14| శాంత భావః సోఽష్టమో రసః |15| భావానుగత రూపాణి చతుర్ధా ముఖ్యాని |16| లోకే భావ బోధస్య హేతుర్మనః

|17| మనుష్యాణాం వృత్తి ర్యుఖ్యేతి |18| సంకల్పాత్ వికల్ప ఇతి విశేషః |19| ఏష భువనకోశో దేహానుభూత్యాః క్రమః |20| అరూపాద్రూపం తస్య ఫలమ్ |21| దిశాను సృతే ర్దిశాపాలాను పాసంతే |22| ఏవం దైవ భేదాన్ మార్గభేదా జాయంతే |23|

అథః షష్ఠ ప్రపాఠకః - సంబంధ ప్రబోధనం

న్యాసధారణా శ్రేష్ఠా |1| వృత్త్యా దైవ చింతనే భేదః సంజాయతే |2| లక్షణ ప్రకాశార్థం శిల్పవిద్యా |3| న్యాసోఽలంకార ముద్రాయుధ బాధ్ర కక్ష వాహనోప దేవారి స్తువక క్రమేణ రూప నవాంగ విశేషోధ్యేయః |4| తిస్రః రేఖాః శ్రేష్ఠాః |5|రూపక్షేత్రే కోష్ఠకాలి ర్మ్యఖ్యా |6| షోడశ కోష్ఠక మధ్యే రూపాణి ప్రభవంతి తద్రూపార్థం శ్రేష్ఠమ్ |7| విలమితి మర్మ బ్రహ్మైవ నిధేయం |8| షోడశ కోష్ఠక ప్రమాణ విభాగస్తు బ్రాహ్మ దైవ జైవోప దైవ యాజక క్రమేణ పంచధా ధ్యేయః |9| రూపాంగం చతుర్ధేతి విశేషః |10| బిందు బ్రహ్మైవ బ్రహ్మ ధ్రువమ్ |11| బ్రహ్మ సత్యాదౌ |12| బ్రహ్మ బింద్వవలంబనేన రూపాంగాణి సౌభగాని భవంతి |13| అలంకరణం దైవభూషణ మితి |14| ప్రమోదాద్రతిః ప్రసరతి |15| కర ముద్రా రూపస్య భావం జ్ఞాపయతి |16| బాధ్రం బలం జ్ఞాపయతి రూపే |17| ఆసనం షడ్ధా జ్ఞేయమ్ |18|

గుణానుసృతం రూపత్రయమ్ |19| వాహనం రూపస్య ప్రకృతి జ్ఞాపక విశేషః |20| ఉపదైవతం ప్రతిరూపమితి |21| ఉప దైవాతాద్ రూపజ్ఞానం ప్రసరతి |22| ఆరిసంధా ధ్యేయా |23| రూపధారాయా వృత్తిరితి శ్రేష్ఠా |24| స్తోతౄణాం రూపే సుభగ విశేషః |25| ప్రజ్ఞార్థమేతద్ వాస్తూపాఖ్యానమ్ |26|

ఓం భద్రం కర్ణేభి .... ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఈశావాస్యోపనిషత్

శుక్ల యజుర్వేదః వాజసనేయ - సంహితోపనిషత్

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్ పూర్ణ ముదచ్యతే । పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం ఈశావాస్య మిదగ్ం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ । తేన త్యక్తేన భుంజీథా మా గృధః సమాః । ఏవం త్వయి నాన్యథేతోఽస్తి న కర్మ లిప్యతే నరే ॥ అసుర్యా నామ తే లోకా అంధేన తమసావృతాః। తాగ్ంస్తే ప్రేత్యాభిగచ్ఛంతి యే కే చాత్మహనో జనాః । అనేజదేకం మనసో జవీయో నైనద్దేవా ఆప్నువన్ పూర్వమర్షత్ । తద్ధావతోఽన్యానత్యేతి తిష్ఠత్ తస్మిన్నపో మాతరిశ్వా దధాతి ॥ తదేజతి తన్నైజతి తద్దూరే తద్వంతికే । తదంతరస్య సర్వస్య తదు సర్వస్యాస్య

బాహ్యతః ॥ యస్తు సర్వాణి భూతాన్యాత్మన్యేవానుపశ్యతి । సర్వ భూతేషు చాత్మానం తతో న విజుగుప్సతే ॥ యస్మిన్ సర్వాణి భూతాన్యాత్మైవాభూద్విజానతః । తత్ర కో మోహః కశ్శోక ఏకత్వ మనుపశ్యతః ॥ స పర్యగా చ్ఛుక్ర మకాయ మవ్రణ మస్నావిరగ్ం శుద్ధ మపాప విద్ధమ్ । కవి ర్మనీషీ పరిభూ స్స్వయంభూ ర్యాథా తథ్యతోఽర్థాన్ । వ్యదధా చ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః ॥ అంధం తమః ప్రవిశంతి యేఽవిద్యా ముపాసతే । తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ విద్యాయాగ్ం రతాః । అన్యదేవాహు ర్విద్యయాన్య దాహు రవిద్యయా । ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్తద్విచచక్షిరే ॥ విద్యాం చావిద్యాం చ యస్త ద్వేదోభయగ్ం సహ । అవిద్యయా మృత్యుం తీర్త్వా విద్యయాఽమృత మశ్నుతే ॥ అంధం తమః ప్రవిశంతి యేఽసంభూతి ముపాసతే । తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ సంభూత్యాగ్ం రతాః ॥ అన్యదేవాహుః సంభవా దన్యదాహు రసంభవాత్ । ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్త ద్విచచక్షిరే ॥ సంభూతిం చ వినాశం చ యస్తద్వేదోభయగ్ం సహ । వినాశేన మృత్యుం తీర్త్వా సంభూత్యాఽమృతమశ్నుతే ॥ హిరణ్మయేన పాత్రేణ స త్యస్యాపిహితం ముఖమ్ । తత్త్వం పూషన్నపావృణు సత్య ధర్మాయ దృష్టయే ॥ పూషన్నేకర్షే యమ సూర్య ప్రాజాపత్య వ్యూహ రశ్మీన్

సమూహ తేజో యత్తే రూపం కల్యాణతమం తత్తే పశ్యామి । యోఽ_సావసౌ పురుషః సోఽ_హమస్మి॥ వాయురనిల మమృతమథేదం భస్మాంతగ్ం శరీరమ్ । ఓం 3 క్రతో స్మర కృతగ్ం స్మర క్రతో స్మర కృతగ్ం స్మర ॥ అగ్నేనయ సుపథా రాయే అస్మాన్, విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥

ఓం పూర్ణమదః .... ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

బృహదారణ్యకోపనిషత్ (2-6)

మధుకాండః - వంశబ్రాహ్మణః

అథ వంశః । పౌతిమాష్యో గౌపవనాత్, గౌపవనః పౌతిమాష్యాత్, పౌతిమాష్యో, గౌపవనాత్, గౌపవనః కౌశికాత్, కౌశికః కౌండిన్యాత్ కౌండిన్యః శాండిల్యాత్, శాండిల్యః కౌశికాచ్చ, గౌతమాచ్చ, గౌతమః ॥ 1 ॥ ఆగ్నివేశ్యాత్, అగ్నివేశ్యః శాండిల్యాచ్చానభిమ్లాతాచ్చ, ఆనభిమ్లాత ఆనభిమ్లాతాత్, ఆనభిమ్లాత ఆనభిమ్లాతాత్, ఆనభిమ్లాతో గౌతమాత్, గౌతమః సైతవ ప్రాచీనయోగ్యాభ్యాం, సైతవ ప్రాచీనయోగ్యౌ పారాశర్యాత్, పారాశర్యో భారద్వాజాత్ భారద్వాజో భారద్వాజాచ్చ గౌతమాచ్చ, గౌతమో భారద్వాజాత్, భారద్వాజః పారాశర్యాత్, పారాశర్యో బైజవాపాయనాత్, బైజవాపాయనః

కాశికాయనేః, కాశికాయనిః ॥ 2 ॥ ఘృతకౌశికాత్, ఘృతకౌశికః పారాశర్యాయణాత్, పారాశర్యాయణః పారాశర్యాత్, పారాశర్యో జాతూకర్ణ్యాత్, జాతూకర్ణ్య ఆసురాయణాచ్చ యస్కాచ్చ, ఆసురాయణస్త్రైవణేః, త్రైవణి రౌపజంధనేః, ఔపజంధనిరాసురేః, ఆసురిర్భారద్వాజాత్, భారద్వాజ ఆత్రేయాత్, ఆత్రేయో మాంటేః, మాంటిర్గౌ తమాత్, గౌతమో గౌతమాత్, గౌతమోవాత్స్యాత్, వాత్స్యః శాండిల్యాత్, శాండిల్యః కైశోర్యాత్ కాప్యాత్, కౌశోర్యః కాప్యః కుమార హారితాత్, కుమారహారితో గాలవాత్, గాలవో విదర్భీ కౌండిన్యాత్, విదర్భీ కౌండిన్యో వత్స నపాతో బాభ్రవాత్, వత్సనపాత్ బాభ్రవః పథః సౌభరాత్, పంథాః సాభరోఽ యాస్యా దాంగిరసాత్, అయాస్య అంగిరస ఆభూతే స్త్వాష్ట్రాత్, ఆభూతిస్త్వాష్ట్రో విశ్వరూపాత్, త్వాష్ట్రాత్ విశ్వరూపః, త్వాష్ట్రోఽ శ్విభ్యామ్, అశ్వినౌ దధీచ ఆథర్వణాత్, దధ్యఙ్ ఆథర్వణోఽ థర్వణోదైవాత్, అథర్వాదైవో మృత్యోః ప్రాధ్వంసనాత్, మృత్యుప్రాధ్వంసనః ప్రధ్వంసనాత్, ప్రధ్వంసన ఏకర్షేః, ఏకర్షి ర్విప్రచిత్తేః, విప్రచిత్తిర్వ్యష్టేః, వ్యష్టిః సనారోః, సనారుః సనాతనాత్, సనాతనః సనగాత్, సనగః పరమేష్ఠినః పరమేష్ఠీ బ్రహ్మణః, బ్రహ్మ స్వయంభు, బ్రహ్మణే నమః ॥ 3 ॥

ఇతి షష్ఠం బ్రాహ్మణమ్ ॥

శ్వేతాశ్వేతరోపనిషత్

తృతీయోఽధ్యాయః

ఓం సహనావవత్వితి శాంతిః ॥ య ఏకో జాలవానీశత ఈశనీభిః సర్వాల్లోకానీశత ఈశనీభిః । య ఏవైక ఉద్భవే సంభవే చ య ఏతద్విదురమృతాస్తే భవంతి ॥

ఏకో హి రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థు ర్య ఇమాం ల్లోకా నీశత ఈశనీభిః ।

ప్రత్యఙ్జనాం స్తిష్ఠతి సంచుకోపాంతకాలే సంసృజ్య విశ్వా భువనాని గోపాః ॥ 2 ॥

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహురుత విశ్వతస్పాత్ ।

సం బాహుభ్యాం ధమతి సంపతత్రై ర్ద్యావా భూమీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥ 3 ॥

యో దేవానాం ప్రభవశ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధిపో రుద్రో మహర్షిః।

హిరణ్యగర్భం జనయామాస పూర్వం స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు ॥ 4 ॥

యా తే రుద్ర శివా తనూరఘోరాఽ పాపకాశినీ ।

తయా నస్తనువా శంతమయా గిరిశతాంభి చాకశీహి ॥ 5 ॥

యామిషుం గిరిశంత హస్తే బిభర్ష్యస్తవే ।

శివాం గిరిత్ర తాం కురు మా హిగ్ంసీః పురుషం జగత్ ॥ 6 ॥

తతః పరంబ్రహ్మ పరంబృహంతం యథా నికాయం సర్వ భూతేషు గూఢమ్ ।
విశ్వస్యైకం పరివేష్టితార మీశం తం జ్ఞాత్వాఽమృతా భవంతి ॥ 7 ॥
వేదాహమేతం పురుషం మహాంత మాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ।
తమేవ విదిత్వాఽతి మృత్యుమేతి నాన్యః పంథా విద్యతేఽయనాయ ॥ 8 ॥
యస్మాత్పరం నాపరమస్తి కించిద్య స్మాన్నాణీయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ ।
వృక్ష ఇవ స్తబ్ధో దివి తిష్ఠత్యేక స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వం ॥ 9 ॥
తతో యదుత్తర తరం తదరూప మనామయమ్ ।
య ఏతద్విదు రమృతాస్తే భవంత్యథేతరే దుఃఖమేవాపియంతి ॥ 10 ॥
సర్వానన శిరోగ్రీవః సర్వభూతాగుహాశయః ।
సర్వవ్యాపీ స భగవాన్ తస్మాత్సర్వగతః శివః ॥ 11 ॥
మహాన్ ప్రభుర్వై పురుషః సత్త్వస్యైష ప్రవర్తకః ।
సునిర్మలామిమాం ప్రాప్తి మీశానో జ్యోతి రవ్యయః ॥ 12 ॥
అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽంతరాత్మా సదా జనానాం హృదయే సంనివిష్టః ।
హృదా మనీషీ మనసాఽభి క్లృప్తో య
ఏతద్విదం రమృతాస్తే భవంతి ॥ 13 ॥
సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
సభూమిం విశ్వతో వృత్వాఽత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥ 14 ॥
పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ ।
ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనా తిరోహతి ॥ 15 ॥

సర్వతః పాణిపాదం తత్ సర్వతోఽక్షి శిరోముఖమ్ ।
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి ॥ **16** ॥
సర్వేంద్రియ గుణాభాసం సర్వేంద్రియ వివర్జితమ్ ।
సర్వస్య ప్రభుమీశానం సర్వస్య శరణం బృహత్ ॥ **17** ॥
నవద్వారే పురే దేహీ హగ్ంసో లేలాయతే బహిః ।
వశీ సర్వస్య లోకస్య స్థావరస్య చరస్య చ ॥ **18** ॥
అపాణిపాదో జవనో గ్రహీతా పశ్యత్యచక్షుః స శృణోత్యకర్ణః ।
స వేత్తి వేద్యం న చ తస్యాస్తి వేత్తా తమాహురగ్ర్యం పురుషం మహాంతమ్ ॥ **19** ॥
అణోరణీయా న్మహతో మహీయానాత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య జంతోః ।
తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదా న్మహిమాన మీశమ్ ॥ **20** ॥
వేదాహమేత మజరం పురాణం సర్వాత్మానం సర్వగతం విభుత్వాత్ ।
జన్మనిరోధం ప్రవదంతి యస్య బ్రహ్మవాదినో హి ప్రవదంతి నిత్యమ్ ॥ **21** ॥

చతుర్థోఽధ్యాయః

య ఏకోఽవర్ణో బహుధా శక్తియోగా ద్వర్ణా ననేకా న్నిహితార్థో దధాతి ।
వి చైతి చాంతే విశ్వమాదౌ స దేవః
స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు ॥ **1** ॥
త దేవాగ్ని స్తదాదిత్య స్తద్వాయు స్తదు చంద్రమాః ।
తదేవ శుక్రం తద్బ్రహ్మ తదాపస్తత్ ప్రజాపతిః ॥ **2** ॥
త్వం స్త్రీ త్వం పుమానసి త్వం కుమార ఉత వా కుమారీ ।

త్వం జీర్ణో దండేన వంచసి త్వం జాతో భవసి విశ్వతోముఖః ॥ 3 ॥
నీలః పతంగో హరితో లోహితాక్ష స్తడిద్గర్భ ఋతవః సముద్రాః।
అనాదిమత్త్వం విభుత్వేన వర్తసే యతో జాతాని భువనాని విశ్వా ॥ 4 ॥
అజామేకాం లోహిత శుక్ల కృష్ణాం బహ్వీః ప్రజాః సృజమానాం సరూపాః ।
అజో హ్యేకో జుషమాణోఽనుశేతే జహాత్యేనాం భుక్తభోగా మజోఽన్యః ॥ 5 ॥
ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిషస్వజాతే ।
తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్య త్త్వనశ్న న్నన్యోఽభిచాకశీతి ॥ 6 ॥
సమానే వృక్షే పురుషో నిమగ్నోఽనీశయా శోచతి ముహ్యమానః ।
జుష్టం యదా పశ్యత్యన్య మీశమస్య మహిమానమితి వీతశోకః ॥ 7 ॥
ఋచోక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః ।
యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య
ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసతే ॥ 8 ॥
ఛందాంసి యజ్ఞాః క్రతవో వ్రతాని భూతం భవ్యం యచ్చ వేదా వదంతి ।
అస్మాన్మాయీ సృజతే విశ్వమేత త్తస్మింశ్చాన్యో మాయయా సంనిరుద్ధః ॥ 9 ॥
మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినం తు మహేశ్వరమ్ ।
తస్యావయవ భూతైస్తు వ్యాప్తం సర్వమిదం జగత్ ॥ 10 ॥
యో యోనిం యోనిమధితిష్ఠత్యేకో యస్మిన్నిదం సం చ విచైతి సర్వమ్ ।
తమీశానం వరదం దేవమీడ్యం నిచాయ్యేనాం శాంతిమత్యంతమేతి ॥ 11 ॥
యే దేవానాం ప్రభవ శ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధిపో రుద్రో మహర్షిః ।

హిరణ్య గర్భం పశ్యతి జాయమానం స నో బుద్ధ్యా శుభయా సంయునక్తు ॥ 12 ॥

యో దేవానామధిపో యస్మింల్లోకా అధిశ్రితాః ।

య ఈశేఽస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ 13 ॥

సూక్ష్మాతిసూక్ష్మం కలిలస్య మధ్యే విశ్వస్య స్రష్టార మనేకరూపమ్ ।

విశ్వస్యైకం పరివేష్టితారం జ్ఞాత్వా శివం శాంతి మత్యంతమేతి ॥ 14 ॥

స ఏవ కాలే భువనస్యగోప్తా విశ్వాధిపః సర్వభూతేషు గూఢః ।

యస్మిన్ యుక్తా బ్రహ్మర్షయో దేవతాశ్చ తమేవం జ్ఞాత్వా మృత్యుపాశాం శ్ఛినత్తి ॥ 15 ॥

ఘృతాత్ పరం మండమివాతి సూక్ష్మం జ్ఞాత్వా శివం సర్వభూతేషు గూఢమ్ ।

విశ్వస్యైకం పరివేష్టితారం జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః ॥ 16 ॥

ఏష దేవో విశ్వకర్మా మహాత్మా సదా జనానాం హృదయే సంనివిష్టః ।

హృదా మనీషా మనసాఽభిక్లృప్తో య ఏతద్వి - దురమృతాస్తే భవంతి ॥ 17 ॥

యదా తమస్తత్ర దివా న రాత్రిర్న సన్న చాసచ్ఛివ ఏవ కేవలః।

తదక్షరం తత్సవితు ర్వరేణ్యం ప్రజ్ఞా చ తస్మాత్ప్రసృతా పురాణీ ॥ 18 ॥

నైన మూర్ధ్వం న తిర్యంచం న మధ్యే పరిజగ్రభత్ ।

న తస్య ప్రతిమా అస్తి యస్య నామ మహద్యశః ॥ 19 ॥

న సందృశే తిష్ఠతి రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్ ।

హృదా హృదిస్థం మనసా య ఏనమేవం విదురమృతాస్తే భవంతి ॥ 20 ॥

అజాత ఇత్యేవం కశ్చిద్భీరుః ప్రతిపద్యతే ।

రుద్రయత్తే దక్షిణం ముఖం తేన మాం పాహి నిత్యమ్ ॥ 21 ॥

మాన స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః ।

వీరాన్ మానో రుద్ర భామినోఽవధీ

ర్హవిష్మంతః సదమిత్త్వా హవామహే ॥ 22 ॥

ఓం సహనావవత్వితి శాంతిః ॥

మైత్రాయణ్యుపనిషత్

చతుర్థ ప్రపాఠకే అథ యథేయం కౌత్సాయనీ స్తుతిః

ఓం ఆప్యాయంత్వితి శాంతిః ॥

త్వం బ్రహ్మాత్వం చ వై విష్ణుస్త్వం రుద్రస్త్వం ప్రజాపతిః ।

త్వమగ్నిర్వరుణో వాయుస్త్వమింద్రస్త్వం నిశాకరః ॥

త్వం మనుస్త్వం యమశ్చ త్వం పృథివీ త్వమథాచ్యుతః

స్వార్థే స్వాభికేఽర్థే చ బహుధా తిష్ఠసే దివి ॥

విశ్వేశ్వర నమస్తుభ్యం విశ్వాత్మా విశ్వకర్మకృత్ ।

విశ్వభుగ్విశ్వమాయస్త్వం విశ్వక్రీడారతిః ప్రభుః ॥

నమః శాంతాత్మనే తుభ్యం నమో గుహ్యతమాయ చ ।

అచింత్యాయా ప్రమేయాయ అనాది నిధనాయ చేతి ॥

ఓం ఆప్యాయంత్వితి శాంతిః ॥

వజ్రసూచికోపనిషత్

యజ్జ్ఞానాద్యాంతి మునయో బ్రాహ్మణ్యం పరమాద్భుతమ్ ।

తత్రైపద బ్రహ్మతత్త్వ మహమస్మీతి చింతయే ॥

ఓం ఆప్యాయంత్వితి శాంతిః ॥

చిత్సదానంద రూపాయ సర్వధీ వృత్తిసాక్షిణే ।

నమో వేదాంత వేద్యాయ బ్రహ్మణేఽనంతరూపిణే ॥

ఓం ॥ వజ్రసూచీం ప్రవక్ష్యామి శాస్త్రమజ్ఞానభేదనమ్ ।

దూషణం జ్ఞానహీనానాం భూషణం జ్ఞానచక్షుషామ్ ॥ **1** ॥

బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రా ఇతి చత్వారో

వర్ణాంస్తేషాం వర్ణానాం బ్రాహ్మణ ఏవ ప్రధాన

ఇతి వేదవచనాను రూపం స్మృతిభి రప్యుక్తమ్ ।

తత్ర చోద్యమస్తి కో వా బ్రాహ్మణోనామం కిం జీవః కిం దేహః కిం జాతిః కిం జ్ఞానం కిం కర్మ కిం ధార్మిక ఇతి ।

తత్ర పథమో జీవో బ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న ।

అతీతా నాగతానేక దేహానాం జీవస్యైక రూపత్వాత్

ఏకస్యాపి కర్మవశాదనేక దేహ సంభవాత్ సర్వ శరీరాణాం జీవస్యైక రూపత్వాచ్చ । తస్మాన్న జీవో బ్రాహ్మణ ఇతి । తర్హి దేహో బ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న॥ ఆచాండాలాది పర్యంతానాం మనుష్యాణాం పాంచ భౌతికత్వేన దేహస్యైక రూపత్వా జ్జరామరణ ధర్మా ధర్మాది

సామ్య దర్శనాద్బ్రాహ్మణః శ్వేతవర్ణః క్షత్రియో రక్త వర్ణో వైశ్యః పీతవర్ణః శూద్రః కృష్ణవర్ణ ఇతి నియమాభావాత్ । పిత్రాది శరీర దహనే పుత్రాదీనాం బ్రహ్మహత్యాది దోషాసంభవాచ్చ । తస్మాన్న దేహో బ్రాహ్మణ ఇతి ॥ తర్హి జాతిబ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న । తత్ర జాత్యంతర జంతుష్వనేక జాతి సంభవా మహర్షయో బహవః సంతి । ఋష్యశృంగో మృగ్యాః, కౌశికః కుశాత్, జాంబుకో జంబూకాత్, వాల్మీకో వల్మీకాత్, వ్యాసః కైవర్త కన్యకాయాం శశపృష్టాత్ గౌతమః, వసిష్ఠ ఉర్వశ్యాం, అగస్త్యః కలశేజాత ఇతి శ్రుతత్వాత్ । ఏతేషాం జాత్యా వినాప్యగ్రే జ్ఞానప్రతిపాదితా ఋషయో బహువః సంతి । తస్మాన్న జాతిర్బ్రాహ్మణ ఇతి ॥ తర్హి జ్ఞానం బ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న । క్షత్రియాదయోఽపి పరమార్థ దర్శినోఽభిజ్ఞా బహవః సంతి । తస్మాన్న జ్ఞానం బ్రాహ్మణ ఇతి ॥ తర్హి కర్మ బ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న । సర్వేషాం ప్రాణినాం ప్రారబ్ధ సంచితాగామి కర్మ సాధర్మ్య దర్శనా త్కర్మాభి ప్రేరితాః సంతో జనాః క్రియాః కుర్వంతీతి । తస్మాన్న కర్మ బ్రాహ్మణ ఇతి ॥ తర్హి ధార్మికో బ్రాహ్మణ ఇతి చేత్తన్న । క్షత్రియా దయో హిరణ్యదాతారో బహవః సంతి । తస్మాన్న ధార్మికో బ్రాహ్మణ ఇతి ॥ తర్హికో వా బ్రాహ్మణో నామ । యః కశ్చిదాత్మాన మద్వితీయం జాతిగుణ క్రియాహీనం షడూర్మి షడ్భావేత్యాది సర్వదోష రహితం సత్య జ్ఞానానందానంత స్వరూపం స్వయం నిర్వకల్ప మశేష కల్పాధార మశేష భూతాంతర్యా మిత్వేన వర్తమాన మంతర్బహి శ్చాకాశ వదనుస్యూత మఖండానంద స్వభావ మప్రమేయ

మనుభవకైక వేద్య మపరోక్షతయా భాసమానం కరతలామలకవ త్సాక్షాదపరోక్షీ కృత్య కృతార్థతయా కామరాగాది దోష రహితః శమదమాది సంపన్నో భావ మాత్సర్య తృష్ణాశా మోహాదిరహితో దంభాహంకారాదిభి రసంస్పృష్ట చేతా వర్తత ఏవముక్తలక్షణో యః స ఏవ బ్రాహ్మణః ఇతి శృతి స్మృతి పురాణేతిహాసానా మభిప్రాయః । అన్యథా హి బ్రాహ్మణత్వ సిద్ధి ర్నాస్త్యేవ । సచ్చిదానంద మాత్మాన మద్వితీయం బ్రహ్మ భావయే దాత్మానం సచ్చిదానంద బ్రహ్మ భావయేదిత్యుపనిషత్ । ఓం ఆప్యాయంత్వితి శాంతిః ॥

ఐతరేయ బ్రాహ్మణః (13-6)

ఆర్భవం శంసతి

ఆర్భవం శంసతి । ఋభవో వై దేవేషు తపసా సోమపీథ మభ్యజయంస్తేభ్యః ప్రాతస్సవనే వాచి కల్పమిషంస్తానగ్నిర్వసుభిః ప్రాతస్సవనాదనుదత తేభ్యో మాధ్యందినే సవనే వాచి కల్పయిషంస్తానింద్రో రుద్రై ర్మాధ్యందినాత్సవనాదనుదత తేభ్యస్తృతీయసవనే వాచి కల్పయిషంస్తాన్విశ్వేదేవా అనోనుద్యంత నేహ పాస్యంతి నేహేతి స ప్రజాపతిరబ్రవీత్సవితారం తవ వా ఇమేఽన్తే వాసాస్త్వమేవేభిః సంపిబస్వేతి స తథేత్యబ్రవీత్సవితా తాన్వైత్వముభతః పరిపిబేతి తాన్ప్రజాపతిరుభయతః పర్యపిబత్ ॥ తే ఏతే ధాయ్యే అనిరుక్తే ప్రాజపత్యే శస్యేతే అభిత ఆర్భవం సురూపకృత్నుమూతయేఽయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా ఇతి ప్రజాపతిరేవైనాంస్తదుభయతః పరిపిబతి తస్మాదు శ్రేష్ఠీ పాత్రే

రోచయత్యేవ యం కామయతే తం ॥ తేభ్యో వై దేవా అపైవా బీభత్సంత మనుష్యగంధాత్త ఏతే ధాయ్యే అంతరదంధత యేభ్యో మాతైవా పిత్ర ఇతి ॥ ఇతి త్రయోదశాధ్యాయే షష్ఠః ఖండః॥

ఐతరేయ బ్రాహ్మణః (18-8)

సత్రయాగమహావ్రత - విశ్వకర్మసవన

యథా వై పురుష ఏవం విషువాంస్తస్య యథా దక్షిణోఽర్ధ ఏవం పూర్వోఽర్ధో విషువతో యథో త్తరోఽర్ధ ఏవముత్తరోఽర్ధో విషువతస్తస్మాదుత్తర ఇత్యాచక్షతే ప్రబాహుక్సతః శిర ఏవ విషువాన్విదల సంహిత ఇవ వై పురుషస్తద్ధాపి స్యూమేవ మధ్యే శీర్ష్ణో విజ్ఞాయతే ॥ యాని వై పురా సంవత్సరాద్రేతాంసి జాయంతే యాని పంచ మాన్యాని యాని షణ్మాస్యాని స్రేవ్యంతి వై తాని న వై తైర్భుంజతే ॥ అథ యాన్యేవ దశమాస్యాని జాయంతే యాని సాంవత్సరికాణి తైర్భుంజతే తస్మాత్సంవత్సర ఏవై తదహః శంసేత్॥ సంవత్సరో హ్యేత దహరాప్నోతి సంవత్సరం హ్యేత దహరాప్నువం త్యేష హ వై సంవత్సరేణ పాప్మాన మపహత ఏష విషువతాఽ జ్గేభ్యో హైవ మాసైః పాప్మాన మపహతే శీర్ష్ణో విషువతా ॥ అథ సం త్సరేణ పాప్మానం హతేఽప విషువతా య ఏవం వేద ॥ వైశ్వకర్మణ మృషభం సవనీయ స్యోపాలంభ్య మాలభేరన్ద్విరూప ముభయత ఏతం మహావ్రతీయేఽహని ॥ ఇంద్రో వై వృత్రం హత్వా విశ్వకర్మాఽభవ త్ప్రజాపతిః ప్రజాః సృష్ట్వా విశ్వకర్మాఽభవత్సంవత్సరో విశ్వకర్మేంద్రమేవ తదాత్మానం ప్రజాపతిం

సంవత్సరం విశ్వకర్మాణ మాప్నువంతీంద్ర ఏవ తదాత్మని ప్రజాపతౌ సంవత్సరే విశ్వకర్మణ్యంతతః ప్రతితిష్ఠతి ప్రతితిష్ఠతి య ఏవం వేద య ఏవం వేద ॥

ఇతి అష్టాదశాధ్యాయే అష్టమః ఖండః ॥

ఐతరేయ బ్రాహ్మణః (30-1)

శిల్పాని శంసంతి

శిల్పాని శంసంతి ॥ దేవశిల్పాన్యేతేషాం వై శిల్పానామ నుకృతీహ శిల్పమధిగమ్యతే హస్తీ కంసో వాసో హిరణ్య మశ్వతరీ రథ శిల్పమ్ ॥ శిల్పం హాస్మిన్నధిగమ్యతే య ఏవం వేద ॥ యదేవ శిల్పానీ3 ఆత్మ సంస్కృతిర్వావ శిల్పాని ఛ్ఛందోమయం వా ఏతైర్యజమాన ఆత్మానం సంస్కురుతే ॥ నాభానేదిష్ఠం శంసతి రేతో వై నాభా నేదిష్ఠో రేతస్తత్సించతి ॥ తమ నిరుక్తం శంసత్యనిరుక్తం వై రేతో గుహా యోన్యాం సిచ్యతే ॥ స రేతో మిశ్రో భవతి క్ష్మయా రేతః సం జగ్మానో నిషించదితి రేతః సమృద్ధ్యా ఏవ ॥ త స నారాశంసం శంసతి ప్రజా వై నరో వాక్మంసః ప్రజాస్యేవ తద్వాచం దధాతి తస్మాదిమాః ప్రజా వదత్యో జాయంతే ॥ తం హైకే పురస్తాచ్ఛంసంతి పురస్తా దాయతనా వాగితి వదంతః ॥ ఉపరిష్టాదేక ఉపరిష్టాదాయతన వాగితి వదంతః ॥ మధ్య ఏవ శంసే న్మధ్యాయతనా వా ఇయం వాక్ ॥ ఉపరిష్టా న్నేదీయసీ వోపరిష్టా

న్నేదీయసీవ వా ఇయం వాక్ ॥ తం హోతా రేతో భూతం సిక్త్వా మైత్రా వరుణాయ సంప్రయచ్ఛ త్యేతస్య త్వం ప్రాణాన్కల్పయేతి ॥

ఇతి త్రింశోధ్యాయస్య ప్రథమ ఖండః ॥

వైశ్వకర్మణ సూక్తమ్

కృష్ణ యజుర్వేదకాండ - 4, ప్రశ్నః - 6, అనువాక - 2

ఓం ॥ య ఇమా విశ్వాభువనాని జుహ్వాదృషిర్హోతా నిషసాదా పితానః । స ఆశిషా ద్రవిణ మిచ్ఛమానః పరమచ్ఛదోవర ఆ వివేశ ॥ విశ్వకర్మా మనసా య ద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత సందృక్ । తేషామిష్టాని సమిషామదంతిం యత్ర సప్తర్షీన్ పర ఏకమాహుః ॥ యో నః పితా జనితా యో విధాతా యో నస్సతో అభ్యాసజ్జజాన । యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తగ్ం సంప్రశ్నం భువనాయం త్యన్యా ॥ త ఆ యజంత ద్రవిణగ్ం సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితార్తో న భూనా । అసూర్తా సూర్తా రజసో విమానే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని ॥ న తం విదాథ య ఇదం జజానాన్యద్ యుష్మాకమంతరం భవాతి । నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాసశ్చరంతి ॥ పరోదివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవోభిరసురై ర్గుహా యత్ । కగ్ంస్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవా స్సమగచ్ఛంత విశ్వే ॥ తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర

దేవా స్థ్సమగచ్ఛంత విశ్వే ॥ అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్నిదం విశ్వం భువన మధిశ్రితమ్ ॥ విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆది ద్గంధర్వో అభవ ద్ద్వితీయః । తృతీయః పితా జనితౌషధీనామపాం గర్భం వ్యదధా త్పురుత్రా ॥ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్నన్న మానే । యదేదంతా అదదృగ్ంహంత పూర్వ ఆదిద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్ ॥ విశ్వత శ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సం బాహుభ్యాం నమతి సం పతత్రై ర్ద్యావాపృథివీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥ కిగ్గ్ం స్విదాసీ దధిష్ఠాన మారంభణం కతమత్స్విత్ కిమాసేత్ । యదీ భూమిం జనయన్విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణో న్మహినా విశ్వచక్షాః ॥ కిగ్గ్ంస్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీద్యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః । మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్॥ యా తే ధామాని పరమాణియావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా । శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి

స్వధావస్స్వయం యజస్వ తనువం జుషాణః । వాచస్పతిం విశ్వకర్మణ మూతయే మనోయుజం వాజే అద్యా హువేమ । స నో నేదిష్ఠా హవనాని జోషతే విశ్వశంభూరవసే సాధుకర్మా ॥ విశ్వకర్మన్, హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ తనువం జుషాణః॥ ముహ్యం త్వన్యే అభిత స్సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ విశ్వకర్మన్,

హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమింద్ర మకృణోరవధ్యమ్ । తస్మై విశస్స మనమంత పూర్వీ రయముగ్రో విహవ్యో యథా౽సత్ ॥ సముద్రాయ వయునాయ సింధునాం పతయే నమః ॥ నదీనాగ్ం సర్వాసాం పిత్రే జుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాహా మర్త్యంగ్ం హవిః ॥

గాయత్రీ సూక్తమ్ (అథర్వ (19-71)

1. బ్రహ్మా। గాయత్రీ। (త్యవసానా పంచపదా౽తి జగతీ।

స్తుతా మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయంతాం పావమానీ ద్విజానామ్ । ఆయుః ప్రాణం ప్రజాం పశుం కీర్తిం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసమ్ । మహ్యం దత్త్వా వ్రజత బ్రహ్మలోకమ్ ॥

కృష్ణ యజుర్వేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తమ్

క్రమపాఠః

య ఇమా । ఇమా విశ్వా । విశ్వా భువనాని । భువనాని జుహ్వత్ । జుహ్వదృషిః । ఋషిర్హోతా । హోతా నిషసాద । నిషసాదా పితా । నిషసాదేతి నిషసాద । పితా నః । న ఇతి న ః ॥ స ఆశిషా । ఆశిషా ద్రవిణం । ఆశిషేత్యా - శిషా । ద్రవిణ మిచ్ఛమానః । ఇచ్ఛమానః పరమచ్ఛదః । పరమచ్ఛదో వరే । పరమచ్ఛద ఇతి పరమ–ఛదః । వర ఆ । ఆవివేశ । వివేశేతి వివేశ ॥ 1 ॥

విశ్వకర్మా మనసా విశ్వకర్మేతి విశ్వ - కర్మా । మనసా యత్ ।

యద్విహాయాః । విహాయా ధాతా । విహాయా ఇతి విహాయాః । ధాతా విధాతా । విధాతా పరమా । విధాతేతి వి-ధాతా । పరమోత । ఉతసందృక్ । సందృగితి సం-దృక్ ॥ తేషామిష్టాని । ఇష్టానిసం । సమిషా । ఇషా మదంతి । మదంతి యత్ర । యత్ర సప్తర్షీన్ । సప్తర్షీన్పరః । సప్తర్షీనితి సప్తఋషీన్ । పరఏకం । ఏకమాహుః । ఆహురిత్యాహుః ॥ 2 ॥

యోనః । నః పితా । పితాజనితా । జనితా యః । యోవిధాతా । విధాతా యః । విధాతేతి । వి-ధాతా । యోనః । నస్సత ః । సతోఅభి । అభ్యా । ఆసత్ । సజ్జజాన । జజానేతి జజాన ॥ యో దేవానాం । దేవానాం నామధాః । నామధా ఏకః । నామధా ఇతి నామ-ధాః । ఏకఏవ । ఏవతం । తగ్ం సంప్రశ్నం । సంప్రశ్నం భువనా । సంప్రశ్నమితి సం-ప్రశ్నం । భువనా-యంతి । యంత్యన్యా । అన్యేత్యన్యా ॥ 3 ॥

తఆ । అయజంత । అయజంత ద్రవిణం ద్రవిణగ్ం సం । సమస్మై । అస్మా ఋషయః । ఋషయః పూర్వే । పూర్వే జరితారః । జరితారోన । నభూనా । భూనేతి భూనా ॥ అసూర్తా సూర్తా । సూర్తా రజసః । రజసో విమానే । విమానే యే । విమాన ఇతి వి-మానే । యే భూతాని । భూతాని సమకృణ్వన్న్ । సమకృణ్వన్నిమాని ।

సమకృణ్వన్నితి సం - అకృణ్వన్న్। ఇమానీతీమాని ॥ 4 ॥

నతం। తం విదాథ। విదాథ యః। య ఇదం। ఇదం జజాన। జజానాన్యత్। అన్యద్యుష్మాకం। యుష్మాక మంతరం। అంతరం భవాతి। భవాతీతి భవాతి ॥ నీహారేణ ప్రావృతాః। ప్రావృతా జల్ప్యా। జల్ప్యా చ। చాసుతృపః। అసుతృప ఉక్థశాసః। అసుతృప ఇత్యసుతృపః। ఉక్థశాసశ్చరంతి। ఉక్థశాస ఇత్యుక్థ - శాసః। చరంతీతి చరంతి ॥ 5 ॥

పరో దివా। దివాపరః। పర ఏనా। ఏనా పృథివ్యా। పృథివ్యా పరః। పరో దేవేభిః। దేవేభిరసురైః। అసురైర్గుహా। గుహాయత్। యదితియత్ ॥ కగ్గంస్విత్। స్విద్గర్భం। గర్భం ప్రథమమ్। ప్రథమం దధ్రే। దధ్ర ఆపః। ఆపో యత్ర। యత్ర దేవాః। దేవాస్సమగచ్ఛంత। సమగచ్ఛంత విశ్వే। సమగచ్ఛంతేతి సం - అగచ్ఛంత। విశ్వ ఇతి విశ్వే ॥ 6 ॥

తమిత్। ఇద్గర్భం। గర్భం ప్రథమం। ప్రథమం దధ్రే। దధ్ర ఆపః। ఆపోయత్ర। యత్ర దేవాః। దేవా స్సమగచ్ఛంత సమగచ్ఛంత విశ్వే। సమగచ్ఛంతేతి సం। అగచ్ఛంత। విశ్వ ఇతి విశ్వే ॥ అజస్య నాభౌ। నాభావధి। అధ్యేకం ఏకమర్పితం। అర్పితం యస్మిన్న్। యస్మిన్నిదం। ఇదం విశ్వం। విశ్వం భువనం। భువనమధి। అధిశ్రితం। శ్రితమితి శ్రితం ॥ 7 ॥

విశ్వకర్మాహి । విశ్వకర్మేతి విశ్వ–కర్మా । హ్యజనిష్ఠ । అజనిష్ఠ దేవః । దేవ ఆత్ । ఆదిత్ । ఇద్గంధర్వః । గంధర్వో అభవత్ । అభవద్ద్వితీయః । ద్వితీయ ఇతి ద్వితీయః ॥ తృతీయఃపితా । పితా జనితా । జనితౌష – ధీనామ్ । ఓషధీనామపాం । అపాం గర్భం । గర్భం వి । వ్యదధాత్ । అవదధాత్పురుత్రా । పురుత్రేతి పురు – త్రా ॥ 8 ॥

చక్షుషఃపితా । పితా మనసా । మనసాహి । హి ధీరః । ధీరోఘృతం । ఘృత మేనే । ఏనే అజనత్ । ఏనే ఇత్యేనే । అజనన్నన్నమానే । నన్నమానే ఇతి నన్నమానే ॥ యదేత్ । ఇదంతాః । అంతా అదదృగ్ంం హంత । అదదృగ్ంహంత పూర్వే ॥ పూర్వఆత్ । ఆదిత్ ఇద్ద్యావాపృథివీ । ద్యావాపృథివీ అప్రథేతాం । ద్యావాపృథివీ ఇతిద్యావా – పృథివీ । అప్రథేతా మిత్యప్రథేతాం। ॥ 9 ॥

విశ్వతశ్చక్షురుత । విశ్వతశ్చక్షురితి విశ్వతః చక్షుః ఉత విశ్వతో ముఖః । విశ్వతో ముఖో విశ్వతోహస్తః । విశ్వతోముఖ ఇతి విశ్వతః – ముఖః । విశ్వతోహస్త ఉత । విశ్వతోహస్త ఇతి విశ్వతః – హస్తః । ఉత విశ్వతస్పాత్ । విశ్వతస్పాదితి విశ్వతః – పాత్ ॥ సం బాహుభ్యాం । బాహుభ్యాం నమతి । బాహుభ్యామితి బాహు – భ్యాం । నమతి సం । సంపతత్రైః । పతత్రై ర్ద్యావాపృథివీ । ద్యావాపృథివీ జనయన్న్ । ద్యావాపృథివీ ఇతి ద్యావా – పృథివీ । జనయన్దేవః । దేవఏకః । ఏక

ఇత్యేకః ॥ 10 ॥

కిగ్గంస్విత్ । స్విదాసీత్ । ఆసీదధిష్ఠానం । అధిష్ఠాన మారంభణం । అధిష్ఠాన మిత్యధి - స్థానం । ఆరంభణం కతమత్ । ఆరంభణ మిత్యా-రంభణం । కతమత్స్విత్ । స్వితిక్మ్ । కిమాసీత్ । ఆసీదిత్యాసీత్ ॥ యదీ భూమిం । భూమిం జనయన్న్ । జనయన్విశ్వకర్మా విశ్వకర్మా వి । విశ్వకర్మేతి విశ్వకర్మా । విద్యామ్ । ద్యామౌర్ణోత్ । ఔర్ణోన్మహినా । మహినా విశ్వచక్షాః । విశ్వచక్షా ఇతి విశ్వ - చక్షాః ॥ 11 ॥

కిగ్గంస్విత్ । స్విద్వనం । వనంకః । కఉ । ఉసః । సవృక్షః । వృక్ష ఆసీత్ । ఆసీద్యతః । యతోద్యావా పృథివీ । ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః । ద్యావాపృథివీ ఇతి ద్యావా - పృథివీ । నిష్టతక్షురితి నిః తతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా । మనసాపృచ్ఛత । పృచ్ఛతేత్ । ఇదు । ఉతత్ । తద్యత్ । యదధ్యతిష్ఠత్ । అధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని । అధ్యతిష్ఠదిత్యధి - అతిష్ఠత్ । భువనాని ధారయన్న్ । ధారయన్నితి ధారయన్న్ ॥ 12 ॥

యాతే । తే ధామాని । ధామాని పరమాణి । పరమాణియా । యావమా । అవయామా । యా మధ్యమా । మధ్యమా విశ్వకర్మన్న్ । విశ్వకర్మన్నుత । విశ్వకర్మన్నితి విశ్వ-కర్మన్న్ । ఉతేమా ఇమేతీమా ॥ శిక్షా సఖిభ్యః । సఖిభ్యో హవిషి । సఖిభ్య ఇతి సఖి-భ్యః । హవిషి స్వధావః । స్వధావస్స్వయం । స్వధావ ఇతి స్వధా-వః । స్వయం

యజస్వ । యజస్వతనువం । తనువం జుషాణః । జుషాణ ఇతి జుషాణః ॥ **13** ॥

వాచస్పతిం । పతిం విశ్వకర్మాణం । విశ్వకర్మాణ మూతయే । విశ్వకర్మాణమితి విశ్వ-కర్మాణం । ఊతయే మనో - యుజం । మనోయుజం వాజే । మనోయుజమితి మనః-యుజం । వాజే అద్య । అద్యాహువేమ । హువేమేతి హువేమ ॥ సనః । నోనేదిష్ఠా । నేదిష్ఠా హవనాని । హవనానిజోషతే ॥ జోషతే విశ్వశంభూః । విశ్వశంభూ రవసే । విశ్వశంభూరితి విశ్వ - శంభూః । అవసే సాధుకర్మా । సాధుకర్మేతి సాధు-కర్మా ॥ **14** ॥

విశ్వకర్మన్ హవిషా । విశ్వకర్మన్నితి విశ్వ-కర్మన్న్ । హవిషా వావృధానః । వావృధానస్స్వయం । స్వయం యజస్వ । యజస్వ తనువం । తనువం జుషాణః । జుషాణ ఇతి జుషాణః ॥ ముహ్యంత్వన్యే । అన్యే అభితః । అభిత స్సపత్నాః । సపత్నా ఇహ । ఇహాస్మాకం । అస్మాకం మఘవా । మఘవాసూరిః । మఘవేతి మఘ-వా । సూరిరస్తు । అస్త్విత్యస్తు ॥ **15** ॥

విశ్వకర్మన్ హవిషా । విశ్వకర్మన్నితి విశ్వ-కర్మన్న్ । హవిషా వర్ధనేన । వర్ధనేన త్రాతరం । త్రాతర మింద్రం । ఇంద్ర మకృణోః । అకృణోరవధ్యం । అవధ్య మిత్యవధ్యం ॥ తస్మైవిశః । విశస్సం ।

సమనమంత । అనమంతపూర్వీః । పూర్వీరయం । అయముగ్రః । ఉగ్రో విహవ్యః । విహవ్యో యథా । విహయ ఇతి వి-హవ్యః । యథాసత్ । అసదిత్యసత్ ॥ 16 ॥

సముద్రాయ వయునాయ । వయునాయ సిధూనాం । సిధూనాం పతయే । పతయే నమః । నమో నదీనామ్ । నదీనాగ్ం సర్వాసాం । సర్వాసాం పిత్రే । పిత్రే జుహుత । జుహుంతా విశ్వకర్మణే । విశ్వకర్మణే విశ్వా । విశ్వకర్మణ ఇతి విశ్వ-కర్మణే । విశ్వాహా । అహామర్త్యం । అమర్త్యగ్ం హవిః । హవిరితి హవిః ॥

య ఇమా సూక్తమ్

ఋగ్వేద - మండల - 10, సూక్త - 81

ఓం ॥ య ఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వాదృషిర్హోతా న్యసీదత్పితా నః । స ఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛమానః ప్రథమచ్ఛ దవరా ఆ వివేశ ॥ 1 ॥

కిం స్విదాసీ దధిష్ఠాన మారంభణం కతమత్స్వి త్కథాసీత్ । యతో భూమిం జనయన్విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణోన్మహినా విశ్వచక్షాః ॥ 2 ॥

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహురుత విశ్వతః స్పాత్ । సం బాహుభ్యాం ధమతి సం పతత్రై ర్ద్యావాభూమీ జనయ

న్దేవ ఏకః ॥ 3 ॥

కిం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ।
మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్
॥ 4 ॥

యా తేధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మ
న్నుతేమా । శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం
వృధానః ॥ 5 ॥

విశ్వకర్మన్, హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత
ద్యామ్ । ముహ్యంత్వన్యే అభితో జనాస ఇహాస్మాకం మఘవా
సూరిరస్తు ॥ 6 ॥

వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజే అద్యా
హువేమ । స నో విశ్వాని హవనాని జోష ద్విశ్వశంభూ రవసే
సాధుకర్మా ॥ 7 ॥

చక్షుషః పితా సూక్తమ్

ఋగ్వేద మండల - 10, సూక్త - 82

ఓం ॥ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్
నమ్నమానే । యదేదంతా అదదృహంత పూర్వ ఆది ద్యావా పృథివీ
అప్రథేతామ్ ॥ 1 ॥

విశ్వకర్మా విమనా అద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత స్వంధృక్ । తేషా మిష్టాని సమిషా మదంతి యత్రా సప్తఋషీన్పర ఏకమాహుః ॥ 2 ॥

యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తం సంప్రశ్నం భువనా యంత్యన్యా ॥ 3 ॥

త ఆయజంత ద్రవిణం సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా । అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమ కృణ్వన్నిమాని ॥ 4 ॥

పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభి రసురై ర్యదస్తి । కం స్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమపశ్యంత విశ్వే ॥ 5 ॥

తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛంత విశ్వే । అజస్య నాభా వధ్యేకమర్పితం యస్మి న్విశ్వాని భువనాని తస్థుః ॥ 6 ॥

న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్య ద్యుష్మాకమంతరం బభూవ । నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాస శ్చరంతి ॥

య ఈశే సూక్తమ్

అథర్వవేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తాని - 1 (కాండ - 2 సూక్త - 34) 1-5

అథర్వా। 1 పశుపతిః, 2 దేవాః, 3 అగ్నిః విశ్వకర్మా, 4 వాయుః ప్రజాపతిః, 5 ఆశీః। త్రిష్టుప్।

య ఈశే పశుపతిః పశూనాం చతుష్పదాముత యో ద్విపదామ్। నిష్క్రీతః స యజ్ఞియం భాగమేతం రాయ స్పోషా యజమానం సచంతామ్ ॥ 1 ॥

ప్రముఞ్చంతో భువనస్య రేతో గాతుం ధత్త యజమానాయ దేవాః। ఉపాకృతం శశమానం యదస్థాత్। ప్రియం దేవానా మప్యేతు పాథః ॥ 2 ॥

యే బధ్యమానమను దీధ్యానా అన్వైక్షంత మనసా చక్షుషా చ। అగ్నిష్టానగ్రే ప్రముమోక్తు దేవో విశ్వకర్మా ప్రజయా సంరరాణః ॥ 3 ॥

యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపా విరూపా సంతో బహుధైక రూపాః। వాయుష్టానగ్రే ప్ర ముమోక్తు దేవః ప్రజాపతిః ప్రజయా సంరరాణః ॥ 4 ॥

ప్రజానంతః ప్రతి గృహ్ణంతు పూర్వే ప్రాణ మఙ్గేభ్యః పర్యా చరంతమ్। దివం గచ్ఛ ప్రతితిష్ఠా శరీరైః స్వర్గం యాహి పథిభి ర్దేవయానైః ॥ 5 ॥

యే భక్షయంతో సూక్తమ్

అథర్వవేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తాని - 2, (కాండ - 2 సూక్త - 35) 1-5

అంగిరాః। విశ్వకర్మా। త్రిష్టుప్, 1 బృహతీ గర్భా, 4-5 భురిక్।

యే భక్షయంతో న వసూన్యా నృధుర్యానగ్నయో అన్వతప్యంత ధిష్ట్యాః । యా తేషామవయా దురిష్టిః స్విష్టిం నస్తాం కృణవద్ విశ్వకర్మా ॥ 1 ॥

యజ్ఞపతి మృషయ ఏనసాహు ర్నిర్భక్తం ప్రజా అనుతప్య మానమ్ । మథవ్యా న్స్తోకానప యాన్ రరాథ సం నష్టేభిః । సృజితు విశ్వకర్మా ॥ 2 ॥

అదాన్యాన్త్సోమపాన్ మన్యమానో యజ్ఞస్య విద్వాన్సమయే న ధీరః । యదేనశ్చకృవాన్ బద్ధం ఏష తం విశ్వకర్మన్ ప్ర ముఞ్చా స్వస్తయే ॥ 3 ॥

ఘోరా ఋషయో నమో అస్త్వేభ్యశ్చక్షుర్యదే షాం మనసశ్చ సత్యమ్ । బృహస్పతయే మహిష ద్యుమన్నమో విశ్వకర్మన్ నమస్తే పాహ్యా1స్మాన్ ॥ 4 ॥

యజ్ఞస్య చక్షుః ప్రభృతిర్ముఖం చ వాచాశ్రోత్రేణ మనసా జుహోమి । ఇమం యజ్ఞం వితతం విశ్వకర్మణా దేవా యంతు సుమనస్యమానాః ॥ 5 ॥

ఏతం భాగం సూక్తమ్

అథర్వవేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తాని - 3, కాండ - 6, సూక్త 122 1-5

భృగుః । విశ్వకర్మా । త్రిష్టుప్, 4-5 జగతీ ।

ఏతంభాగం పరిదదామి విద్వాన్ విశ్వకర్మన్ ప్రథమజా ఋతస్య ।
అస్మాభిర్దత్తం జరసః పరస్తాదచ్ఛిన్నం తంతుమను సం తరేమ
॥ 1 ॥

తతం తంతుమన్వేకే తరంతి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనేన ।
అబంధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛంతో దాతుం చేచ్ఛిక్షాంత్స స్వర్గ ఏవ
॥ 2 ॥

అన్వారభేథా మను సంరభేథామేతం లోకం శ్రద్దధానాః సచంతే ।
యద్ వాం పక్వం పరివిష్టమగ్నౌ తస్య గుప్తయే దంపతీ సం
శ్రయేథామ్ ॥ 3 ॥

యజ్ఞం యంతం మనసా బృహంత మన్వారోహామి తపసా
సయోనిః । ఉపహూతా అగ్నే జరసః పరస్తాత్ తృతీయే నాకే
సధమాదం మదేమ ॥ 4 ॥

శుద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా ఇమా బ్రహ్మణాం హస్తేషు
ప్రపృతక్ సాదయామి । యత్కామ ఇదమభిషిం - చామి వోఽహమింద్రో
మరుత్వాంత్సదదాతు తన్మే ॥ 5 ॥

అగ్నిర్మాపాతు సూక్తమ్

అథర్వవేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తాని - 4

(కాం-19, సూక్త-17), 1-10 అథర్వా। మంత్రోక్తాః। జగతీ; 5,7,10 జగతీ; 6 భురిక్; 9 పంచపదాఽతి శక్వరీ।

అగ్నిర్మా పాతు వసుభిః పురస్తాత్ తస్మిన్క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా ॥ 1 ॥

వాయు ర్మాంతరిక్షేణైతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరిదదే స్వాహా ॥ 2 ॥

సోమో మా రుద్రై ర్దక్షిణాయా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా ॥ 3 ॥

వరుణో మాదిత్యైరేతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా ॥ 4 ॥

సూర్యో మా ద్యావాపృథివీభ్యాం ప్రతీచ్యాం దిశః పాతు తస్మిన్ క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా

గోపాయత్తం తస్మా ఆత్మానం పరి దద్మే స్వాహా ॥ 5 ॥

ఆపో మౌషధీమతీ ర్రేతస్యా దిశః పాంతు తాసు క్రమే తాసు శ్రయే తాం పురం ప్రైమి। తా మా రక్షంతు తా మా గోపాయంతు తాభ్య ఆత్మానం పరి దద్మే స్వాహా ॥ 6 ॥

విశ్వకర్మా మా సప్తబ్రుషిభి రుదీచ్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాలయతు తస్మా ఆత్మానం పరిదద్మే స్వాహా ॥ 7 ॥

ఇంద్రో మా మరుత్వానేతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిం ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దద్మే స్వాహా ॥ 8 ॥

ప్రజాపతిర్మా ప్రజననవాన్సహ ప్రతిష్ఠాయా ధ్రువాయా దిశః పాతు తస్మిన్ క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దద్మే స్వాహా ॥ 9 ॥

బృహస్పతిర్మా విశ్వైర్దేవై రూర్ధ్వాయా దిశః పాతు తస్మిన్ క్రమే తస్మింఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దద్మే స్వాహా ॥ 10 ॥

అగ్నింతే సూక్తమ్

అథర్వవేదీయ వైశ్వకర్మణ సూక్తాని - 5, (కాం - 19, సూక్త - 18) 1-10 అథర్వా। మంత్రోక్తాః। 1, 8 సామ్నీ త్రిష్టుప్; 2 - 6 ఆర్చ్యనుష్టుప్ (5 సమ్రాడార్చ్యనుష్టుప్); 7, 9, 10 (ద్విపదా) ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్।

అగ్నిం తే వసువన్తమృచ్ఛంతు । యే మాఘాయవః ప్రాచ్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 1 ॥

వాయుం తేఽంతరిక్షవంతమృచ్ఛంతు । యే మాఘాయవా ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 2 ॥

సోమం తే రుద్రవంత మృచ్ఛంతు । యే మాఘాయవో దక్షిణాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 3 ॥

వరుణం త ఆదిత్యవంత మృచ్ఛంతు । యే మాఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 4 ॥

సూర్యం తే ద్యావాపృథివీవ ంత మృచ్ఛంతు । యే మాఘాయవః ప్రతీచ్యాం దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 5 ॥

అపస్త ఓషధీ మతీ ర్ఋచ్ఛంతు ।
యే మాఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 6 ॥

విశ్వకర్మాణం తే సప్తఋషివంత మృచ్ఛంతు ।
యే మాఘాయవ ఉదీచ్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 7 ॥

ఇద్రం తే మరుత్వంత మృచ్ఛంతు ।

యే మాఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభి దాసాత్ ॥ 8 ॥

ప్రజాపతిం తే ప్రజననవంత మృచ్ఛంతు ।

యే మాఘాయవో ధ్రువాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 9 ॥

బృహస్పతిం తే విశ్వదేవవంత మృచ్ఛంతు ।

యే మాఘాయవ ఊర్ధ్వాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ 10 ॥

వైశ్వకర్మణ సూక్తమ్

(ప్రణవవేద (శుక్లయుజుర్వేద) సప్తదశోధ్యాయః 17-32

య ఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వదృషి ర్హోతా న్యసీదత్ పితా నః । స ఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛ మానః ప్రథమచ్ఛదవరాఽ ఆ వివేశ ॥ 17 ॥

కిం స్విదాసీదధిష్ఠాన మారంభణం కతమత్స్వి త్కథాఽసీత్ । యతో భూమిం జనయన్ విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణోన్మహినా విశ్వచక్షాః ॥ 18 ॥

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతో బాహురుత విశ్వతః స్పాత్ । సం బాహుభ్యాం ధమతి సం పతత్రై ర్ద్యావా భూమీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥ 19 ॥

కిం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః । మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్

॥ 20 ॥

యా తే ధామాని పరమాణి యాఽవమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా । శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం వృధానః ॥ 21 ॥

విశ్వకర్మన్, హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ । ముహ్యంత్వన్యే అభితః సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ 22 ॥

వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజే అద్యా హువేమ । స నో విశ్వాని హవనాని జోష ద్విశ్వ శంభూ రవసే సాధుకర్మా ॥ 23 ॥

విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమింద్ర మకృణోరవధ్యమ్ । తస్మై విశః సమనమంత పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాఽసత్

॥ 24 ॥

చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్ నమ్నమానే । యదేదంతా అదదృహంత పూర్వ ఆదిద్ ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్

॥ 25 ॥

విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత సందృక్ ।
తేషామిష్టాని సమిషా మదంతి యత్ర సప్త ఋుషీన్ పర ఏకమాహుః
॥ 26 ॥

యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని
విశ్వా । యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తం సంప్రశ్నం భువనా
యంత్ర్యన్యా ॥ 27 ॥

త ఆఽయజంత ద్రవిణం సమస్మా ఋుషయః పూర్వే జరితారో
న భూనా । అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమ
కృణ్వన్నిమాని ॥ 28 ॥

పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభి రసురైర్యదస్తి ।
కంస్విద్ గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమపశ్యంత
పూర్వే ॥ 29 ॥

తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛంత
విశ్వే । అజస్య నాభా వధ్యేకమర్పితం యస్మిన్ విశ్వాని భువనాని
తస్థుః ॥ 30 ॥

న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్య ద్యుష్మాకమంతరం బభూవ ।
నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాస శ్చరంతి ॥ 31 ॥

విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆదిద్గంధర్వో అభవద్ ద్వితీయః ।

తృతీయః పితా జనితౌషధీనామపాం గర్భం వ్యదధాత్ పురుత్రా

॥ 32 ॥

పంచవక్త్ర ప్రతిపాదక మంత్రాః

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః । భవేభవే నాతిభవే భవస్వమామ్ । భవోద్భవాయ నమః ॥

వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కల వికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూత దయనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥

అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోర తరేభ్యః । సర్వేభ్యస్సర్వ శర్వేభ్యో నమస్తేఽ అస్తు రుద్ర రూపేభ్యః ।

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

ఈశాన స్సర్వ విద్యానామీశ్వర స్సర్వభూతానాం । బ్రహ్మాధిపతి బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మాశివోమే అస్తు సదాశివోమ్ ॥

పంచబ్రహ్మా గాయత్ర్యః

సద్యోజాత ముఖ జన్మనే రుద్రరూపాయ ధీమహి । తన్నో మనుః ప్రచోదయాత్ ॥ వామదేవ ముఖ జన్మనే విష్ణురూపాయ ధీమహి ।

తన్నో యయః ప్రచోదయాత్ ॥ అఘోర్ర ముఖ జన్మనే ధాతృరూపాయ ధీమహి । తన్నస్త్వష్టా ప్రచోదయాత్ ॥ తత్పురుషముఖ జన్మన ఇంద్ర రూపాయ ధీమహి । తన్నశ్శిల్పీః ప్రచోదయాత్ ॥ ఈశాన ముఖ జన్మనే మిత్రరూపాయ ధీమహి । తన్నో విశ్వజ్ఞః ప్రచోదయాత్ ॥

అథ పంచబ్రహ్మా సూక్తాని

శ్రీ మన్యు సూక్తమ్

యస్తే మన్యో ఇతి సప్తర్చస్య సూక్తస్య । తాపసో మన్యుఋషిః । మన్యుర్దేవతా ఆద్యాస్త్రిస్త్రిష్టుభః తతశ్చత స్రో జగత్యః మన్యుదేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । జపే వినియోగః ।

1. ఓం సంసృష్టం ధనముభయం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః హృదయాయ నమః
2. సమాకృతమస్మభ్యంధత్తాం తర్జనీభ్యాం నమః శిరసే స్వాహా ।
3. వరుణశ్చ మన్యుః మధ్యమాభ్యాం నమః శిఖాయై వషట్ ।
4. భియందధానా అనామికాభ్యాం నమః కవచాయ హుం
5. హృదయేషు శత్రవః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః నేత్రత్రయాయ వౌషట్
6. పరాజితాసో అపనిలయంతాం కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః అస్త్రాయ ఫట్

ఓం భూర్భువస్సురోమితి దిగ్బంధః

పంచబ్రహ్మ సూక్తాని (1నే సంప్రదాయ)ః

యస్తే మన్యు సూక్తమ్

(మనుబ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - (ఋ 10-83) మన్యుస్తాపసః । మన్యుః । 1 జగతీ; 2-7 త్రిష్టుప్

హరిః ఓమ్ ॥ యస్తే మన్యోఽవిధద్వజ్ర నాయక సహ ఓజః పుష్యతి విశ్వమానుషక్ । సాహ్యామ దాసమార్యం త్వయా యుజా సహస్కృతేన సహసా సహస్వతా ॥ మన్యురింద్రో మన్యురేవాస దేవో మన్యుర్హోతా వరుణో జాతవేదాః । మన్యుం విశ ఈళతే మానుషీర్యాః పాహి నో మన్యో తపసా సజోషాః ॥ అభీహి మన్యో తవస స్తవీయా న్తపసా యుజా వి జహి శత్రూన్ । అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహా చ విశ్వా వసూన్యా భరా త్వం నః ॥ త్వం హి మన్యో అభిభూ త్యోజాః స్వయంభూర్భామో అభిమాతిషాహః । విశ్వ చర్షణిః సహురిః సహావానస్మాస్వోజః పృతనాసు ధేహి ॥ అభాగః సన్నప పరేతో అస్మి తవ క్రత్వా తవిషస్య ప్రచేతః । తం త్వా మన్యో అక్రతుర్జిహీళాహం స్వా తనూర్బల దేయాయ మేహి ॥ అయం తే అస్మ్యుప మేహ్యర్వాఙ్ ప్రతీచీనః సహురే విశ్వధాయః । మన్యో వజ్రిన్నభి మామా వవృత్స్వ హనావ దస్యూం రుత బోధ్యాపేః ॥ అభి ప్రేహి దక్షిణతో భవామేఽధావృత్రాణి జంఘనావ భూరి ।

జుహోమి తే ధరుణం మధ్వో అగ్రముభా ఉపాంశు ప్రథమా పిబావ ॥

మయోభూర్వాతో సూక్తమ్

(మయబ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 2 (ఋ 10-169) శబరః కాక్షీవతః । గావః । త్రిష్టుప్ ।

మయో భూర్వాతో అభివాతూస్రా ఊర్జస్వతీ రోష ధీరా రిశంతామ్ । పీవస్వతీ ర్జీవధన్యాః పిబంత్వవసాయ పద్వతే రుద్ర మృళ ॥ యాః సరూపా విరూపా ఏకరూపా యాసామగ్నిరిష్ట్యా నామాని వేద । యా అంగిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః పర్జన్య మహి శర్మ యచ్ఛ ॥ యాదేవేషు తన్వ(అ)1 మైరయంత యాసాం సోమో విశ్వా రూపాణి వేద । తా అస్మభ్యం పయసా పిన్వమానాః ప్రజావతీరింద్ర గోష్ఠే రిరీహి ॥ ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో విశ్వై ర్దేవైః పితృభిః సంవిదానః । శివాః సతీరూప నో గోష్ఠ మాకస్తాసాం వయం ప్రజయా సం సదేమ ॥

త్వష్టా దుహిత్ర సూక్తమ్

(త్వష్టృ బ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 3 (ఋ 10-17) దేవశ్రవా యామాయనః । 1, 2 సరణ్యూః; 3-6 పూషా; 7-9 సరస్వతీ; 10-1 ఆపః; 11-13 ఆపః సోమోవా । 1-12 త్రిష్టుప్; 13 అనుష్టుప్పుర స్తాద్బృహతీ వా; 14 అనుష్టుప్ ।

త్వష్టా దుహిత్రే వహతుం కృణోతీతీదం విశ్వం భువనం సమేతి। యమస్య మాతా పర్యుహ్యమానామహో జాయా వివస్వతో ననాశ ॥ అపాగూహన్నమృతాం మర్త్యేభ్యః కృత్వీ సవర్ణామదదుర్వివస్వతే। ఉతాశ్వినావ భరద్యత్తదాసీ దజహాదు ద్వా మిథునా సరణ్యూః ॥ పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్ర విద్వానష్టపశుర్భువనస్య గోపాః స త్వైతేభ్యః పరి దదత్పితృభ్యో౽గ్నిర్దేవేభ్యః సువిదత్రియేభ్యః ॥ అయుర్విశ్వాయుః పరి వాసతి త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్। యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవః సవితా దధాతు ॥ పూషేమా ఆశా అను వేద సర్వాః సో అస్మాఁ అభయతమేననేషత్। స్వస్తిదా అఘృణిః సర్వవీరో౽ప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రజానన్ ॥ ప్ర పథే పథామజనిష్ట పూషా ప్రపథే దివః ప్రపథే పృథివ్యాః। ఉభే అభి ప్రియతమే సధస్థే ఆ చ పరా చ చరతి ప్రజానన్ ॥ సరస్వతీం దేవయంతో హవంతే సరస్వతీ మధ్వరే తాయమానే। సరస్వతీం సుకృతో అహ్వయంత సరస్వతీ దాశుషే వార్యం దాత్ ॥ సరస్వతియా సరథం యుతాథ స్వధాభిర్దేవి పితృభిర్మదంతీ। ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయస్వానమీవా ఇష ఆ ధేహ్యస్మే ॥ సరస్వతీం యాం పితరో హవంతే దక్షిణా యజ్ఞమభిక్షమాణాః। సహస్రార్ఘ మిళో అత్ర భాగం రాయస్పోషం యజమానేషు ధేహి ॥ ఆపో అస్మాన్మాతరః శుంధయంతం ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునంతు। విశ్వం హి రిప్రం

ప్రవహంతి దేవీరుదిదాభ్యః శుచిరా పూత ఏమి ॥ ద్రప్సశ్చస్కంద ప్రథమా అనుద్యూనిమం చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః సమానం యోనిమను సంచరంతం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త హోత్రాః ॥ యస్తే ద్రప్సః స్కందతి యస్తే అంశుర్బాహుచ్యుతో ధిషణాయా ఉపస్థాత్ । అధ్వర్యోర్వా పరి వా యః పవిత్రాత్తం తే జుహోమి మనసా వషట్కృతమ్ ॥ యస్తే ద్రప్సః స్కన్నో యస్తే అంశురవశ్చ యః పరః స్రుచా । అయం దేవో బృహస్పతిః సం తం సించతు రాధసే ॥ పయస్వతీ రోషధయః పయస్వన్మామకం వచః । అపాం పయస్వదిత్పయస్తేన మా సహ శుంధత ॥

వాస్తోష్పతి సూక్తమ్ (ఋ 7-54)

వసిష్టః । వాస్తోష్పతిః । త్రిష్టుప్ ।

వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీ హ్యస్మాన్త్స్వావేశో అన మీవో భవానః । యత్త్వేమహే ప్రతి తంనో జుషస్వ శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గయస్ఫానో గోభిరశ్వేభిరిందో । అజరా సస్తే సఖ్యేస్యామ పితేవ పుత్రాన్ ప్రతినో జుషస్వ ॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయా సం సదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతు మత్యా । పాహి క్షేమ ఉతయోగే వరం నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥

తక్షన్‌రథమ్ సూక్తమ్

(పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 5, ఋభు సూక్తాని - 3) (ఋ 1-111) కుత్స ఆంగిరసః । ఋభవః । 1-4 జగతీ; 5 త్రిష్టుప్ ।

తక్షన్రథం సువృతం విద్మనాపసస్తక్షన్, హరీ ఇంద్రవాహా వృషణ్వసూ । తక్షన్పితృభ్యామృభవో యువద్వయస్తక్షన్వత్సాయ మాతరం సచాభువమ్ ॥ ఆ నో యజ్ఞాయ తక్షత ఋభు మద్వయః క్రత్వే దక్షాయ సుప్రజావతీమిషమ్ । యథా క్షయామ సర్వవీరయా విశా తన్నః శర్ధాయ దాసథా స్వింద్రియమ్ ॥ ఆ తక్షత సాతిమస్మభ్యమృభవః సాతిం రథాయ సాతిమర్వతే నరః । సాతిం నో జైత్రీం సం మహేత విశ్వహా జామిమజామిం పృతనాసు సక్షణిమ్ ॥ ఋభుక్షణ మింద్రమాహువ ఊతయ ఋభూన్, వాజాన్మరుతః సోమం పీతయే । ఉభా మిత్రావరుణా నూనమశ్వినా తే నో హిన్వంతు సాతయే ధియే జిషే ॥ ఋభుర్భరాయ సం శిశాతు సాతిం సమర్యజిద్వాజో అస్మాఁ అవిష్టు । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥

పంచబ్రహ్మ సూక్తాని (2నే సంప్రదాయ)

యేనజ్యోతీం సూక్తమ్

(మనుబ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 1

యేన జ్యోతీగ్ం ష్యాయవే మనవేచ వివేదిథ । మందానో అస్య బర్హిషో వి రాజసి ॥ దేవైర్దత్తం మనునా సాకమేతద్వాధూయం వాసో వధ్వశ్చ వత్సం । యో బ్రహ్మణే చికితుషే దదాతి స ఇద్రక్షాగ్ం సి తల్పాని సంతి ॥ మనుః పృథివ్యా యజ్ఞియమైచ్ఛ త్సఘృతం నిషిక్త మవింద త్సోఽబ్రవీత్కోస్యేశ్వరో యజ్ఞోపి కర్తోరితి ॥ తం మను రాధత్త తేన మనురాధ్నో త్తస్మాన్మానవ్యః ప్రజా ఉచ్యంతే తం ధాతాదత్త తేన ధాతాధ్నో త్సంవత్సరో వై ధాతా తస్మా త్సంవత్సరం ప్రజాః పశవోఽను ప్రజాయంతే య ఏవం పునరాధేయస్యర్ధిం వేద ॥ మనుర్భవ జనయా దైవ్యంజన మిత్యాహ మానవ్యో వై ప్రజా స్తా ఏవద్యాః కురుతే మనసో హవిరసీ త్యాహ స్వగాకృత్యై గాత్రాణాం తే గాత్రభాజో భూయాస్మే త్యాహా శిషమేవైతా మాశాస్తే ॥

అనునోద్యాను సూక్తమ్

(మయబ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 2

అనునోద్యాను మతిర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతాం । అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషే మయః ॥ మృడా నో రుద్రో

తన్నోమయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమతే । యచ్ఛంచ యోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతౌ ॥ మయో భూర్వాతో అభి వాతూస్రా ఊర్జస్వతీ రోషధీరారిశంతాం । పీవస్వతీ ర్జీవధనాః పిబంత్వవసాయ పద్వతే రుద్రమృడ ।

త్వష్టా వీరం సూక్తమ్

(త్వష్టృ బ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 3

త్వష్టా వీరం దేవకామం జజాన త్వష్టురర్వా జాయతే ఆశురశ్వః । త్వష్టేదం విశ్వం భువనం జజాన బహోఃకర్తార మిహయక్షిహోతః । ఇహ త్వష్టార మగ్రియం విశ్వరూపముప హ్వాయే । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ తన్నస్తురీయ మధపోష యిత్ను దేవత్వష్ట ర్వీరరాణస్యస్వ । యతో వీరః కర్మణ్య స్సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః ॥ శివ స్త్వష్ట రిహాగసి విభుఃపోష ఉతత్మనా। యజ్ఞేయజ్ఞే న ఉదవ ॥ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాంత్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మేఽథా దేవానా మప్యేతు పాథః ॥

సుశిల్పే బృహతీ సూక్తమ్

(శిల్పిబ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 4

సుశిల్పే బృహతీ మహీ పవమానో వృషణ్యతి । నక్తోషాసాన దర్శతే ॥ ఏతా ఉవస్సుభగా విశ్వరూపా విపక్షోభి శ్రీయమాణా

ఉదాత్తైః । ఋషిష్వాస్సతీః కవష్ట శ్శుంభమానా ద్వారో దేవైస్సు ప్రాయణా భవంతు । అంతరా మిత్రా వరుణా చరంతీ ముఖం యజ్ఞానామభి సంవిదానే । ఉషాసావాగ్ం సుహిరణ్యే సుశిల్పే ఋతస్య యోనా విహ సాదయామి ॥ యత్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్ । ఇంద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను । యస్మిన్ త్సూర్యా అర్పితా స్సప్తసాకం । తస్మిన్ రాజాన మధి విశ్రయేమమ్ ॥ యేభిశ్శిల్పైః ప్రప్రథానా మదృగ్ంహత్ । యేభి ర్ద్యామభ్యపిగ్ంశ త్ప్రజాపతిః । యేభి ర్వాచం విశ్వరూపాగ్ం సవవ్యయత్ । తేనేమ మగ్న ఇహ వర్చసా సమంగ్ధి ॥

హిరణ్యపాణి సూక్తమ్

(విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మ సూక్తమ్) పంచబ్రహ్మ సూక్తాని - 5

హిరణ్యపాణి మూతయే సవితార ముపహ్వయే । సచేత్తా దేవతా పదం । ఉపయామ గృహీతోసి దేవాయత్వా సవిత్రే ॥ తరణి ర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వ మాభాసి రోచనం ॥ ఉపయామ గృహీతోస్సి సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వత ఏషతే యోని స్సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వతే ॥

పంచదేవతా గాయత్ర్యః

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ నారాయణాయ విద్మహే వాసు దేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ వేదాత్మనాయ విద్మహే హిరణ్యగర్భాయ ధీమహి । తన్నో బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ ॥ దేవరాజాయ విద్మహే వజ్రహస్తాయ ధీమహి । తన్నో ఇంద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ భాస్కరాయ విద్మహే మహద్ద్యుతికరాయ ధీమహి । తన్నో ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్ ॥

రుద్ర సూక్తమ్

పంచదేవతా సూక్తాని - 1

పరిణో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు పరి త్వేషస్య దుర్మతి రఘాయోః । అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృడయ ॥ స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగం న భీమముపహత్నుముగ్రమ్ । మృడా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో అన్యం తే అస్మన్నివపంతు సేనాః ॥ మీఢుష్టమ శివతమ శివో నస్సుమనా భవ పరమే వృక్ష ఆయుధంనిధాయ కృత్తిం వసాన ఆచరపినాకం బిభ్రదాగహి ॥ అరోహన్బిభరోషి సాయకాని ధన్వ । అరోహన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్ । అరోహన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్ । న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి ॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వ

శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వం వాతై రరుణైర్యాసి శంగయస్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా॥ ఆ వో రాజాన మధ్వరస్య రుద్రం హోతారం సత్య యజం రోదస్యోః। అగ్నిం పురా తనయిత్నో రచిత్తా ద్ధిరణ్య రూపయవసే కృణుధ్వమ్ ॥

విష్ణు సూక్తమ్

పంచ దేవతా సూక్తాని - 2

విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసి యో అస్కభా యదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధో రుగాయో విష్ణోస్స్యూరసిర్రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోః శ్నప్త్రేస్థో విష్ణో స్స్యూరసి విష్ణో ర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా॥ తదస్య ప్రియ మభి పాథో అశ్యామ్। నరో యత్ర దేవయవో మదంతి। ఉరుక్రమస్య స హి బంధురిత్థా। విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉథ్సః॥ ప్రతద్విష్ణు స్తవతే వీర్యాయ। మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః। యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు। అధిక్షియంతి భువనాని విశ్వా॥ పరో మాత్రయా తనువా వృధాన। న తే మహిత్వమన్వశ్నువంతి। ఉభే తే విద్మ రజసీ పృథివ్యా విష్ణో దేవత్వమ్। పరమస్య విథ్సే॥ విచక్రమే పృథివీమేష ఏతామ్। క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్। ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాసః। ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమాచకార॥ త్రిర్దేవః

పృథివీమేష ఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా । ప్రవిష్ణురస్తు తవసస్తవీయాన్ । త్వేషగ్గ్హ్యస్య స్థవిరస్య నామ ॥ అతో దేవా అవంతునో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా స్సప్తధామభిః ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ త్రీణీ పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ । విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇంద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యంతి సూరయః । దివీవ చక్షు రాతతమ్ ॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్స మింధతే । విష్ణోర్య త్పరమం పదమ్ ॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయ సర్వస్తోమోఽతి రాత్రఉత్తమ మహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్త్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి ॥

బ్రహ్మ సూక్తమ్

బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాత్ । విసీమతః సురుచో వేన ఆవః । స బుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాః । సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః । పితా విరాజామృషభో రయీణామ్ । అంతరిక్షం విశ్వరూప ఆవివేశ । తమర్కై రభ్యర్చంతి వత్సమ్ । బ్రహ్మ సంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ॥ బ్రహ్మ దేవానజనయత్ । బ్రహ్మ విశ్వమిదంజగత్ । బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితమ్ । బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా ॥ అంతర

స్మిన్నిమే లోకాః । అంతర్విశ్వమిదం జగత్ । బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తేన కోఽర్హతి స్పర్ధితుమ్ ॥ బ్రహ్మన్దేవా స్త్రయస్త్రింశత్ ।

బ్రహ్మన్నింద్రప్రజాపతీ । బ్రహ్మన్ హ విశ్వా భూతాని । నావీవాంతః సమాహితా ॥ చతస్ర ఆశాః ప్రచరంత్వగ్న యః । ఇమం నో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్ । ఘృతం పిన్వన్నజరజ్ సువీరమ్ । బ్రహ్మ సమిద్భవత్యా హుతీనామ్ ॥ 6 ॥

ఐంద్ర సూక్తమ్

పంచ దేవతా సూక్తాని - 4 (ఋ 8-98)

నృమేధః । ఇంద్రః । **1-6, 8** ఉష్ణిక్; **7, 10, 11** కకుస్; **9, 12** పుర ఉష్ణిక్ ।

ఇంద్రాయ సామగాయత విప్రాయ బృహతే బృహత్ । ధర్మకృతే విపశ్చితే పనస్యవే ॥ త్వమింద్రాభి భూరసి త్వం సూర్య మరోచయః । విశ్వకర్మా విశ్వదేవో మహా అసి ॥ విభ్రాజన్ జ్యోతిషా స్వ(అ) 1 రగచ్ఛో రోచనం దివః । దేవాస్త ఇంద్ర సఖ్యాయ యేమిరే ॥ ఏంద్ర నో గధి ప్రియః సత్రాజిదగోహ్యః । గిరిర్న విశ్వతస్పృథుః పతి ర్దివః ॥ అభి హి సత్యనోమపా ఉభేబభూథ రోదసీ । ఇంద్రాసి సున్వతో వృధః పతిర్దివః ॥ త్వం హి శశ్వతీనా మింద్ర దర్తా పురామసి । హంతా దస్యో ర్మనోర్వృధః పతిర్దివః ॥ అధాహీంద్ర గిర్వణ ఉప త్వా

కావాన్మహః సస్పృజ్మహే। ఉదేవ యంత ఉదభిః ॥ వార్ణా త్వాయవ్యాభి ర్వధంతి శూర బ్రహ్మాణి । వావృధ్వాంసం చిదద్రివో దివే దివే ॥ యుంజంతి హరీ ఇషిరస్య గాథయోరౌ రథ ఉరు యుగే । ఇంద్ర వాహా వచోయుజా ॥ త్వం న ఇంద్రా భర్త ఓజో నృమ్ణం శతక్రతో విచార్షణే । ఆ వీరం పృతనా షహమ్ ॥ త్వం హి నః పితా వసో త్వం మాతా శతక్రతో బభూవిథ । అధా తే సుమ్నమీమహే ॥ త్వాం శుష్మిన్పురు హూత వాజయంత ముపబ్రువే శతక్రతో । స నోరాస్వ సువీర్యమ్ ॥

సౌర సూక్తమ్

పంచ దేవతా సూక్తాని - 5 (ఋగ 10-170)

విభ్రాట్ సౌర్యః । సూర్యః । 1-3 జగతీ; 4 ఆస్తార పంక్తిః ।

విభ్రాడ్ బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయు ర్దధ ద్యజ్ఞపతావ విహ్రుతమ్ । వాతజూతో యో అభిరక్షతి త్మనాప్రజాః పుపోష పురుధా వి రాజతి ॥ విభ్రాడ్ బృహత్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మన్దివో ధరుణే సత్యమర్పితమ్ । అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహంతమం జ్యోతిర్జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా ॥ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరుత్తమం విశ్వజి ద్ధన జిదుచ్యతే బృహత్ । విశ్వభ్రాడ్భ్రాజో మహి సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథే సహ ఓజో అచ్యుతమ్ ॥ విభ్రాజన్ జ్యోతిషా

స్వ(ఱ్)1రగచ్ఛో రోచనం దివః । యేనేమా విశ్వా భువనాన్యా భృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా ॥

వసిష్ఠాది పంచర్షి మంత్రాః (తై సం 4-3-2)

అయం పురో భువస్తస్య ప్రాణో భౌవాయనో వసంతః ప్రాణాయనో గాయత్రీ వాసంతీ గాయత్రియై గాయత్రం గాయత్రా దుపాగ్‌ం శురుపాగ్‌ం శోస్త్రివృత్ త్రివృతో రథంతరగ్‌ం రథంతరా ద్వసిష్ఠ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ।

అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య మనో వైశ్వకర్మణం గ్రీష్మో మానస స్త్రిష్టుగ్ గ్రైష్మీ త్రిష్టుభ ఐడమైడా దంతర్యామోఽంతర్యామాత్ పంచదశః పంచదశాద్ బృహద్ బృహతో భరద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా మనో గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ।

యం పశ్చా ద్విశ్వవ్యచా స్తస్య చక్షుర్వైశ్వవ్యచసం వర్‌షాణి చాక్షుషాణి జగతీ వార్‌షీ జగత్యా ఋక్షమమృక్ష మాచ్ఛుక్రః శుక్రా థ్సప్తదశః సప్తదశా ద్వైరూపం వైరూపా ద్విశ్వామిత్ర ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా చక్షు ర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ।

ఇదముత్తరా థ్సువస్తస్య శ్రోత్రగ్‌ం సౌవగ్‌ం శరచ్ఛ్రౌ త్ర్యనుష్టుప్ ఛార్దద్యనుష్టుభః స్వారగ్గ్ స్వారా న్మన్థీ మన్థిన ఏకవిగ్‌ంశ ఏకవిగ్‌ంశాద్ వైరాజం వైరాజా జ్జమదగ్నిర్ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా

శ్రోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ।

ఇయముపరి మతిస్తస్యై వాఙ్మాతీ హేమంతో వాచ్యాయనః పంక్తిర్ హైమంతీ పంక్తై నిధనవ న్నిధనవత ఆగ్రయణ ఆగ్రయణాత్ త్రిణవ త్రయస్త్రిగ్ంశౌ త్రిణవ త్రయస్త్రిగ్ంశాభ్యాగ్ం శాక్వర రైవతే శాక్వర రైవతాభ్యాం విశ్వకర్మర్షిః ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా వాచం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥

సానగాది పంచర్షిమంత్రాః (తై సం 4-3-3)

ప్రాచీదిశాం వసంత ఋతూనా మగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ద్రవిణం త్రివృథ్స్తోమః స్స ఉ పంచదశవర్తని స్త్ర్యవి ర్వయః కృతమయానాం పురోవాతో వాతస్సానగఋషిః ।

దక్షిణాదిశాం గ్రీష్మఋతూనా మింద్రో దేవతా క్షత్రం ద్రవిణం పంచదశస్త్యోమ స్స ఉ సప్తదశవర్తనిర్దిత్య వాడ్వయ స్త్రేతాఽయానాం దక్షిణా ద్వాతో వాత స్సనాతన ఋషిః ।

ప్రతీచీదిశాం వర్షాఋతూనాం విశ్వేదేవా దేవతా విట్ద్రవిణగ్ం సప్తదశ స్తోమ స్స ఉ వే కవిగ్ంశ వర్తని స్త్రివత్సో వయో ద్వాపరోఽయానాం పశ్చా ద్వాతో వాతోఽహభూన ఋషిః ।

ఉదీచీదిశాగ్ం శరదృతూనాం మిత్రావరుణౌ దేవతా పుష్టం ద్రవిణ మేకవిగ్ంశ స్తోమ స్స ఉ త్రిణవవర్తని స్తుర్యవాడ్వయ

ఆస్కందోఽ యానా ముత్తరా ద్వాతో వాతః ప్రత్న ఋషిః ।

ఊర్ధ్వా దిశాగ్ం హేమంత శిశిరా వృతూనాం బృహస్పతి ర్దేవతా వర్చో ద్రవిణం త్రిణవ స్తోమ స్స ఉ త్రయస్త్రిగ్ంశ వర్తనిః షష్ఠవా ద్వయోఽ భిభూరయానాం విష్వగ్వాతో వాత స్సుపర్ణ ఋషిః ।

విశ్వకర్మా దిశాంపతిః సూక్తమ్

తైత్తిరీయ సంహితా కాండః - 5, ప్రశ్నః - 5, అనువాకః - 5

ఓం విశ్వకర్మా దిశాంపతి స్స నః పశూన్పాతు సోఽ స్మా న్పాతు తస్మై నమః ప్రజాపతీ రుద్రో వరుణోఽ గ్ని ర్దిశాంపతి స్స నః పశూన్పాతు సోఽ స్మాన్పాతు తస్మై నమ ఏతా వై దేవతా ఏతేషాం పశూనా మధిపతయ స్తాభ్యో వా ఏష ఆ వృశ్చ్యతే యః పశుశీర్ షాణ్యుపదధాతి హిరణ్యేష్టకా ఉప దధాత్యేతాభ్య ఏవ దేవతాభ్యో నమస్కరోతి ॥ బ్రహ్మ వాదినో వదన్త్యగ్నౌ గ్రామ్యాన్పశూ న్ప్రదధాతి శుచాఽ ఽ రణ్యా నపర్యతి కిం తత ఉచ్ఛిగ్ంషతీతి యద్ధిరణ్యేష్టకా ఉపదధాత్యమృతం వై హిరణ్యమమృతేనైవ గ్రామ్యేభ్యః పశుభ్యో భేషజం కరోతి నైనాన్, హినస్తి ప్రాణో వై ప్రథమా స్వయమాతృణ్ణా ???? ???????? వ్యానో ద్వితీయాఽ పాన స్తృతీయాఽ నుప్రాణ్యా త్ప్రథమాగ్ం స్వయమాతృణ్ణా ముపధాయ ప్రాణేనైవ ప్రాణగ్ం సమర్ధయతి వ్యాన్యా ద్వితీయాముపదాయ వ్యానేనైవ వ్యానగ్ం సమర్ధయ త్యపాన్యా

త్రృతీయాముపదా యాపానే నైవాపానగ్ం సమర్ధయత్యథో ప్రాణై
రేవైనగ్ం సమిన్ధే భూర్భువ స్సువరితి స్వయమాతృణ్ణా ఉప దధాతీమే
వై లోకా స్స్వయమాతృణ్ణా ఏతాభిః ఖలు వై వ్యాహృతీభిః ప్రజాపతిః
ప్రాజాయత యదేతాభి ర్వ్యాహృతీభి స్స్వయమాతృణ్ణా ఉపదధాతి
మానేవ లోకానుపదాయ్యైషు లోకేశ్వధి ప్ర జాయతే ప్రాణాయ
వ్యానాయాపానాయ వాచేత్వా చక్షుషే త్వా తయా దేవతయాఽ
ఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువాసీ దాగ్నినా వై దేవాస్సువర్గం లోకమజిగాగ్ం స్తేన
పతిత్తుం నాశక్నువన్త ఏతాశ్చతస్ర స్స్వయమాతృణ్ణా అపశ్యన్తా దిక్షూపా
దధత తేన సర్వతశ్చక్షుషా సువర్గం లోకమాయన్, యచ్చతస్ర
స్స్వయమాతృణ్ణా దిక్షూపదధాతి సర్వత శ్చక్షుషైవ తదగ్నినా
యజమాన స్సువర్గం లోకమేతి ॥

శ్యేనాయ పత్వనే సూక్తమ్

తైత్తరీయ సంహితా కాండః - 3, ప్రశ్నః - 2, అనువాక - 8

శ్యేనాయ పత్వనే స్వాహా వట్థ్స్వయ మభిగూర్తాయ నమో
విష్టంభాయ ధర్మణే స్వాహా వట్థ్స్వయమభి గూర్తాయ నమః పరిధయే
జనప్రథనాయ స్వాహా వట్థ్స్వయ మభిగూర్తాయ నమ ఊర్జే
హోత్రాణాగ్ం స్వాహా వట్థ్స్వయ మభిగూర్తాయ నమః పయసే
హోత్రాణాగ్ం స్వాహా వట్థ్స్వయ మభిగూర్తాయ నమ బ్రుతవృతపా

స్సువర్ద్యాట్ థ్స్వాహో వట్థ్స్వయమభి గూర్తాయ నమ స్తృంపంతాగ్ం హోత్రా మధోర్ఘృతస్య యజ్ఞపతిమృషయ ఏనసాఽఽహుః । ప్రజా నిర్భక్తా అనుతప్య మానా మధవ్యౌ స్తోకావస్త తౌ రరాధ । సం నస్తాభ్యాగ్ం సృజతు విశ్వకర్మా ఘోరా ఋషయో నమో అస్త్వేభ్యః । చక్షుష ఏషాం మనసశ్చ సంథౌ బృహస్పతయే మహిషద్యుమ న్నమః । నమో విశ్వకర్మణే స ఉ పాత్వస్మా ననన్యాన్ థ్సోమపాన్ మన్యమానః । ప్రాణస్య విద్వాన్థ్సమరే న ధీర ఏనశ్చకృవాన్ మహిబద్ధ ఏషామ్ । తం విశ్వకర్మన్ ప్రముంచా స్వస్తయే యే భక్షయంతో న వసూన్యా నృహుః । యా నగ్నయోఽన్వతప్యంత ధిష్ణియా ఇయం తేషా మవయా దురిష్ట్యైస్విష్టిం నస్తాం కృణోతు విశ్వకర్మా । నమః పితృభ్యో అభియేనో అఖ్యన్, యజ్ఞకృతో యజ్ఞకామా స్సుదేవా అకామా వో దక్షిణాం న నీనిమ మా నస్తస్మా దేనసః పాపయిష్ట । యావంతో వై సదస్యాస్తే సర్వే దక్షిణ్యాస్తేభ్యో యో దక్షిణాం న నయేదైభ్యో వృశ్చ్యేంత యద్వైశ్వకర్మణాని జుహోతి సదస్యానేవ తత్ప్రీణాత్యస్మే దేవాసో వపుషే చికిథ్సత యమాశిరా దంపతీ వామ మశ్నుతః । పుమాన్పుత్రో జాయతే విందతే వస్వథ విశ్వే అరపా ఏధతే గృహః । ఆశీర్దాయా దంపతీ వామ మశ్నుతా మరిష్టో రాయ స్సచతాగ్ం సమోకసా । య ఆఽసిచథ్సందుగ్ధం కుంభ్యా సహేష్టేన యామన్నమతిం జహాతు

సః । సర్పిగ్రీవీ పీవర్యస్య జాయా పీవానః పుత్రా అకృశాసో అస్య । సహజాని ర్యస్సుమఖస్యమాన ఇంద్రా యూ౽౽శిరగ్ం సహ కుంభ్యా౽దాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజాస్త్వమిషం దధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సంజయ న్క్షేత్రాణి సహసా౽హమింద్ర కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్థ్సపత్నాన్ । భూతమసి భూతే మాధా ముఖమసి ముఖం భూయాసం ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరి గృహ్ణామి విశ్వే త్వా దేవా వైశ్వానరాః ప్రచ్యావయంతు దివి దేవాన్ దృగ్ం హాంతరిక్షే వయాగ్ంసి పృథివ్యాం పార్థివాన్ ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా౽వ సోమం నయామసి । యథా న స్సర్వ మిజ్జగ దయక్ష్మగ్ం సుమనా అసత్ । యథా న ఇంద్ర ఇద్విశః కేవలీ స్సర్వా స్సమనసః కరత్ । యథా నస్సర్వా ఇద్దిశో౽స్మాకం కేవలీరసన్న్ ॥

దేవాసురాస్సయంత్తా సూక్తమ్ - 1 (తై సం 1-5-1)

దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్ తే దేవా విజయముపయం తో౽గ్నౌ వామం వసు సం న్యదధతేదము నో భవిష్యతి యది నో జేష్యంతీతి తదగ్ని ర్వ్యకామయత తేనాపా క్రామత్ తద్దేవా విజిత్యా వరురుత్సమానా అన్వాయన్ తదస్య సహసా౽దిత్సంత సో౽రోదీద్యదరోదీత్ తద్రుద్రస్య రుద్రత్వం యదశ్రువశీయత తద్రజతగ్ం

హిరణ్య మభవత్ తస్మాద్రజతగ్ం హిరణ్య మదక్షిణ్య మశ్రుజగ్ం
హి యో బర్హిషి దదాతి పురాఽస్య సంవత్సరా ద్గృహే రుదంతి
తస్మాద్ బర్హిషి న దేయగ్ం సోఽగ్నిర బ్రవీద్ భాగ్య స్యాన్యథ వ
ఇదమితి పునరాధేయం తే కేవల మిత్యబ్రువ న్నృధ్నవత్ ఖలు స
ఇత్యబ్రవీద్యో మద్దేవత్యమగ్ని మాదధాతా ఇతి తం పూషాఽఽ
ధత్త తేన పూషాఽఽర్ధ్నోత్ తస్మాత్ పౌష్ణాః పశవ ఉచ్యంతే తం
త్వష్టాఽఽధత్త తేన త్వష్టాఽఽర్ధ్నోత్ తస్మాత్ త్వాష్ట్రాః పశవ
ఉచ్యంతే తం మనురాధత్త తేన మనురార్ధ్నోత్ తస్మాన్ మానవ్యః
ప్రజా ఉచ్యంతే తం ధాతాఽఽధత్త తేన ధాతాఽఽర్ధ్నోత్
సంవత్సరోవై ధాతా తస్మాత్ సంవత్సరం ప్రజాః పశవోఽను ప్ర
జాయంతే య ఏవం పునరాధేయ స్యర్ధిం వేదర్ధ్నోత్యేవ యోఽ
స్యైవం బంధుతాం వేద బంధు మాన్ భవతి భాగధేయం వా
అగ్నిరాహిత ఇచ్ఛమానః ప్రజాం పశూన్ యజమాన స్యోప
దోద్రావోద్వాస్య పునరాద ధీత భాగ ధేయే నైవైనగ్ం సమర్ధయత్యథో
శాంతిరేవాస్యైషా పునర్వస్వోరా దధీతై తద్వై పునరాధే యస్య
నక్షత్రంయత్ పునర్వసు స్వాయామేవైనం దేవతా యా మాధాయ
బ్రహ్మవర్చసీ భవతి దర్భైరాదధాత్యయా తయామత్వాయ దర్భైరా
ద ధాత్యద్భ్య ఏవైనమోషధీభ్యో వరుధ్యాధత్తే పంచకపాలః పురోడాశో
భవతి పంచ వా ఋతవ ఋతుభ్య ఏవైన మవరుధ్యాఽఽధత్తే ॥

దేవాసురాస్సయంత్తా సూక్తమ్ - 2 (తై సం 2-4-3)

గాయత్రీసూక్తమ్

దేవాసురాస్సయంత్తా ఆసన్ తేషాం గాయత్ర్యోజో బలమింద్రియం వీర్యం ప్రజాం పశూనాథ్సంగృహ్యాదాయా పక్రమ్యా తిష్ఠత్తేఽమన్యన్త యతరాన్, వా ఇయముపా వర్థ్స్యతి త ఇదం భవిష్యంతీతి తాం వ్యహ్వాయంత విశ్వకర్మన్నితి దేవా దాభీత్యసురా స్సా నాన్యతరాగ్ శ్చ నోపావర్తత తే దేవా ఏతద్యజురపశ్య న్నోజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామ నామసి విశ్వమసి విశ్వాయు స్సర్వమసి సర్వాయ ుణరభిభూరితి వావ దేవా అస ురాణామోజో బల మింద్రి యం వీర్యం ప్రజాం పశూనవృఞ్జత యద్గాయత్ర్యపక్రమ్యా తిష్ఠత్తస్మా దేతాం గాయత్రీతీష్టి మాహు స్సంవథ్సరో వై గాయత్రీ సంవథ్సరో వై తదపక్రమ్యా తిష్ఠద్యదేతయా దేవా అసురాణా మోజో బల మింద్రియం వీర్యం ప్రజాం పశూనవృఞ్జత తస్మాదేతాగ్ం సంవర్గ ఇతీష్టిమాహు ర్యో భ్రాతృవ్యవాన్త్స్యాథ్స స్పర్ధమాన ఏతయేష్ట్యా యజేతాగ్నయే సంవర్గాయ పురోడాశ మష్టాకపాలం నిర్వపేత్తగ్ం శృతమాస న్నమే తేన యజుషాభి మృశే దోజ ఏవ బలమింద్రియం వీర్యం ప్రజాం పశూన్ భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే భవత్యాత్మనా పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి ॥

పురుష సూక్తమ్

తైత్తిరీయారణ్యక ప్రశ్నే - 3

ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ । శం నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే । ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥ పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి ॥ ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్‌శ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥ త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాఽఽభవాత్పునః । తతో విశ్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి ॥ తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధిపూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత వసంతో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మ శ్శరద్ధవిః ॥ సప్తాస్యాసన్ పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధఃకృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్ ॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః । తేన దేవా అయజంత । సాధ్యా ఋషయశ్చయే ॥

తస్మా ద్యజ్ఞా థ్సర్వహుతః । సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్‌స్తాగ్ శ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చ యే ॥ తస్మా ద్యజ్ఞాథ్సర్వ హుతః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాగ్‌ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజు స్తస్మాదజాయత ॥ తస్మాదశ్వా అజాయంత । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥ యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరు పాదావుచ్యేతే ॥ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్‌ం శూద్రో అజాయత ॥ చంద్రమా మనసో జాతః । చక్షో స్సూర్యో అజాయత । ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణా ద్వాయు రజాయత ॥ నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో ద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లోకాగ్‌ం అకల్పయన్ ॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః । నామాని కృత్వాఽభివదన్, యదాస్తే ॥ ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే ॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాః । తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానస్సచంతే । యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సంతి దేవాః ॥ అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । విశ్వకర్మణ

స్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే ॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యఃపంథా విద్యతేఽయనాయ ॥ ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అంతః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే । తస్య ధీరాః పరిజానంతి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతి వేధసః ॥ యోదేవేభ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యోదేవేభ్యో జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే ॥ రుచం బ్రాహ్మం జనయంతః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య దేవా అసన్వశే ॥ హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ । అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥

ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే - ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఋగ్వేదీయ పురుష సూక్తమ్

(ఋగ్వేద 10-90) నారాయణః। పురుషః। 1-5 అనుష్టుప్, 16 త్రిష్టుప్ ।

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥ పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వ స్యేశానో యదన్నే

నాత్తిరోహతి ॥ ఏతావానస్య మహిమా తోజ్యాయాంశ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥ త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్య క్రామ త్సాశనా నశనే అభి ॥ తస్మాద్విరాళజాయత విరాజో అధిపూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసంతో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్పురుషం జాత మగ్రతః । తేన దేవా అజయంత సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ హుతః సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూన్తాంశ్చక్రే వాయవ్యా నారణ్యాన్గ్రామ్యా శ్చ యే ॥ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత ॥ తస్మాదశ్వా అజాయంత యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥ యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కా ఊరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత ॥ చంద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత । ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ॥ నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాం అకల్పయన్ ॥ సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రిః సప్త

స్తమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయ జంత దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానః సచంత యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సంతి దేవాః ॥ 16 ॥

హిరణ్యగర్భ సూక్తమ్ (ఋ 10-121)

హిరణ్యగర్భః ప్రాజాపత్యః । కః । త్రిష్టుప్ ।

హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః । యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ। య ఈశే అస్య ద్విపద - శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ యస్యేమే హిమవంతో మహిత్వా యస్య సముద్రం రసయా సహాహుః । యస్యేమాః ప్రదిశో యస్యబాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ యేన ద్యౌ రుగ్రా పృథివీ చ దృళ్హాయేన స్వః స్తభితం యేన నాకః । యో అంతరిక్షే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ యం క్రందసీ అవసా తస్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమానే । యత్రాధి సూర ఉదితో విభాతి

కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ఆపో హ యద్బృహతీ ర్విశ్వ మాయన్గర్భం దధానా జనయంతీరగ్నిమ్ । తతో దేవానాం సమ వర్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ యశ్చిదాపో మహినా పర్యపశ్యద్దక్షం దధానా జనయంతీ యజ్ఞమ్ । యో దేవేష్వధి దేవ ఏక ఆసీ త్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ మా నో హింసీజ్జనితా యః పృథివ్యా యోవా దివం సత్యధర్మా జజాన। యశ్చాప శ్చంద్రా బృహతీర్జజాన కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ । యత్కామస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥

అంభృణీ సూక్తమ్ (ఋ 10 - 125)

వాగాంభృణీ। వాగాంభృణీ। 1, 3-8 త్రిష్టుప్; 2 జగతీ।

అహం రుద్రేభి ర్వసుభి శ్చరామ్యహ మాదిత్యైరుత విశ్వ దేవైః । అహం మిత్రావరుణోభా బిభర్మ్యహ మింద్రాగ్నీ అహమశ్వినోభా ॥ అహం సోమమాహనసం బిభర్మ్యహం త్వష్టారముత పూషణం భగమ్ । అహం దధామి ద్రవిణం హవిష్మతే సుప్రావ్యే(ఏ)3 యజమానాయ సున్వతే ॥ అహం రాష్ట్రీ సంగమనీ వసూనాం చికితుషీ ప్రథమా యజ్ఞియానామ్ । తాంమా దేవా వ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూర్యా వేశయంతీమ్ ॥ మయా సో అన్నమత్తి యో విపశ్యతి యః

ప్రాణితి య ఈం శృణోత్యుక్తమ్ । అమన్తవో మాం త ఉప క్షియంతి శ్రుధి శ్రుత శ్రద్ధివం తే వదామి ॥ అహమేవ స్వయమిదం వదామి జుష్టం దేవేభిరుత మానుషేభిః । యం కామయే తంతముగ్రం కృణోమి తం బ్రహ్మాణం తమృషిం త సుమేధామ్ ॥ అహం రుద్రాయ ధనురా తనోమి బ్రహ్మద్విషే శరవే హంతవా ఉ । అహం జనాయ సమదం కృణోమ్యహం ద్యావాపృథివీ ఆ వివేశ ॥ అహం సువే పితరమస్య మూర్ధన్మమ యోనిరప్స్వ(అ)1 ంతః సముద్రే । తతో వి తిష్ఠే భువనాను విశ్వోతామూం ద్యాం వర్ష్మణోప స్పృశామి ॥ అహమేవ వాత ఇవ ప్ర వామ్యారభమాణా భువనాని విశ్వా । పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యైతావతీ మహినా సం బభూవ ॥

ప్రజాపతి సూక్తమ్ (ఋ 10 - 129)

ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ । భావ వృత్తమ్ । త్రిష్టుప్ ।

నాసదాసీన్నో సదాసీత్తదానీం నాసీద్రజో నో వ్యోమా పరో యత్ ।
కిమావరీవః కుహ కస్య శర్మ న్నంభః కిమాసీద్గహనం గభీరమ్ ॥
న మృత్యురాసీదమృతం న తర్హి న రాత్ర్యా అహ్న ఆసీ త్ప్రకేతః ।
ఆనీదవాతం స్వధయా తదేకం తస్మాద్ధాన్యన్న పరః కిం చనాస ॥
తమ ఆసీ త్తమసా గూళ్హమగ్రేఽప్రకేతం సలిలం సర్వమా ఇదమ్ ।
తుచ్ఛ్యేనాభ్వ పిహితం యదాసీ త్తపసస్త న్మహినాజాయ తైకమ్ ॥

కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ।
సతో బంధుమసతి నిరవిందన్, హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా ॥
తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషామధః స్విదాసీ 3 దుపరి స్విదాసీ3త్ ।
రేతోధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్త్స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥
కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్ర వోచ త్కుత ఆజాతా కుత ఇయం
విసృష్టిః । అర్వాగ్దేవా అస్య విసర్జనేనాథా కో వేద యత ఆబభూవ ॥
ఇయం విసృష్టి ర్యత ఆబభూవ యది వా దధే యది వా న । యో
అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమ - న్సో అంగ వేద యది వా న వేద ॥

యజ్ఞ సూక్తమ్

(ఋ 10-130) యజ్ఞః ప్రాజాపత్యః । భావవృత్తమ్ । 1 జగతీ 2 - 7 త్రిష్టుప్ ॥

యో యజ్ఞో విశ్వతస్తంతుభిస్తత ఏకశతం దేవకర్మే భిరాయతః ।
ఇమే వయంతి పితరో య ఆయయుః ప్ర వయాప వయేత్యాసతే
తతే ॥ పుమాఁ ఏనం తనుత ఉత్కృణత్తి పుమాన్, వి తత్నే అధి నాకే
అస్మిన్ । ఇమే మయూఖా ఉప సేదురూ సదః సామాని చక్రుస్త
సరాణ్యోతవే ॥ కాసీత్ప్రమా ప్రతిమా కిం నిదానమాజ్యం కిమాసీత్ప
రిధిః క ఆసీత్ । ఛందః కిమాసీత్ప్రఉగం కిముక్థం యద్దేవా
దేవమయజంత విశ్వే ॥ అగ్నేర్గాయత్ర్య భవత్స యుగ్వోష్ణిహయా

సవితా సంబభూవ । అనుష్టుభా సోమ ఉక్థైర్మహస్వాన్బృహస్పతేర్బృహతీ వాచమావత్ ॥ విరాణ్మిత్రావరుణయోరభిశ్రీరింద్రస్య త్రిష్టుబిహ భాగో అహ్నః । విశ్వాన్దేవాన్ జగత్యా వివేశ తేన చాక్లృప్ర ఋషయో మనుష్యాః ॥ చాక్లృప్రే తేన ఋషయో మనుష్యా యజ్ఞే జాతే పితరో నః పురాణే । పశ్యన్మన్యే మనసా చక్షసా తాన్, య ఇమం యజ్ఞమయజంత పూర్వే ॥ సహస్తోమాః సహచ్ఛందస ఆవృతః సహప్రమా ఋషయః సప్త దైవ్యాః । పూర్వేషాం పంథామనుదృశ్య ధీరా అన్వాలేభిరే రథ్యో (ఓ) 3 న రశ్మీన్ ॥ 7 ॥

కర్మార సూక్తమ్

(ఋ 10-72) బృహస్పతిర్బృహస్పతిర్వా లౌక్య అదితిర్వా దాక్షాయణీ । దేవాః । అనుష్టుప్ ।

దేవానాం ను వయంజానా ప్రవోచామ విపన్యయా । ఉక్థేషు శస్యమానేషు యః పశ్యాదుత్తరే యుగే ॥ బ్రహ్మణస్పతిరేతా సం కర్మార ఇవాధమత్ । దేవానాం పూర్వ్యే యుగేఽసతః సదజాయత ॥ దేవానాం యుగే ప్రథమేఽసతః సదజాయత । తదాశా అన్వజాయంత తదుత్తానపదస్పరి ॥ భూర్జజ్ఞ ఉత్తానపదో భువ ఆశా అజాయంత । అదితేర్దక్షో అజాయత దక్షాద్వదితిః పరి ॥ అదితిర్హ్యజనిష్ట దక్ష యా దుహితాతవ । తాం దేవా అన్వజాయంత భద్రా అమృత బంధవః ॥ యద్దేవా అదః సలిలే సుసంరబ్ధా అతిష్ఠత ।

అత్రా వో నృత్యతామివ తీవ్రో రేణురపాయత ॥ యద్దేవా యత యో యథా భువనాన్యపిన్వత । అత్రా సముద్ర ఆ గూళ్హమా సూర్యమజ భర్తన ॥ అష్టౌ పుత్రాసో అదితేర్యే జాతాస్తన్వ(అ)1 స్పరి । దేవా ఉప ప్రైత్సప్తభిః పరా మార్తాండమాస్యత్ ॥ సప్తభిః పుత్రై రదితిరుప ప్రైత్పూర్వ్యం యుగమ్ । ప్రజాయై మృత్యవే త్వత్పునర్మార్తాండమా భరత్ ॥

ధాతృ సూక్తమ్ (ఋ 10-190)

అఘమర్షణో మాధుచ్ఛందసః । భావవృత్తమ్ । అనుష్టుప్ ।

ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధా త్తపసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్ర్యజాయత తతః సముద్రో అర్ణవః ॥ సముద్రా దర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహో రాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ ॥ సూర్యా చంద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వమకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాంతరిక్షమథో స్వః ॥

అస్యవామీయ సూక్తమ్

ఋ 1-164

అస్య వామస్య పలితస్య హోతుస్తస్య భ్రాతా మధ్యమో అస్త్యశ్నః । తృతీయో భ్రాతా ఘృతపృష్ఠో అస్యత్రాపశ్యం విశ్పతిం సప్తపుత్రమ్ ॥ సప్త యుంజంతి రథ మేకచక్ర మేకో అశ్వో వహతి సప్తనామ ।

త్రినాభి చక్రమజర మనర్వం యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుః ॥
ఇమం రథ మధి యే సప్త తస్థుః సప్త చక్రం సప్త వహంత్యశ్వాః ।
సప్త స్వసారో అభి సం నవంతే యత్ర గవాం నిహితా సప్త నామ ॥
కో దదర్శ ప్రథమం జాయమాన మస్థన్వంతం యదస్థా బిభర్తి ।
భూమ్యా అసుర సృగాత్మా క్వ స్విత్కో విద్వాంస ముపగా త్రృష్టుమేతత్ ॥
పాకః పృచ్ఛామి మనసా విజానం దేవానామేనా నిహితా పదాని ।
వత్సే బష్కయేఽధి సప్త తంతూన్, వితత్నిరే కవయ ఓతవా ఉ ॥
అచికిత్వా ఞ్చికితుష శ్చిదత్ర కవీ న్పృచ్ఛామి విద్మనే న విద్వాన్ ।
వి యస్త స్తంభ షళిమా రజాంస్యజస్య రోపే కిమపి స్విదేకమ్ ॥
ఇహ బ్రవీతు య ఈమంగ వేదాస్య వామస్య నిహితం పదం వేః ।
శీర్ష్ణః, క్షీర్మ్ దుహ్రతే గావో అస్య వవ్రిం వసానా ఉదకం పదాపుః ॥
మాతా పితరమృత ఆ బభాజ ధీత్యగ్రే మనసా సం హి జగ్మే ।
సాభీభత్సుర్గ ర్భరసా నివిద్ధా నమస్వంత ఇదుపవాక మీయుః ॥
యుక్తా మాతాసీద్ధురి దక్షిమాయా అతిష్ఠ ద్గర్భో వృజనీష్వతః ।
అమీమే ద్వత్సో అను గామపశ్య ద్విశ్వరూప్యం త్రిషు యోజనేషు ॥
తిస్రో మాతౄస్త్రీన్పితౄ న్బిభ్రదేక ఊర్ధ్వ స్తస్థౌ నేమవ గ్లాపయంతి ।
మంత్ర యంతే దివో అముష్య పృష్టే విశ్వవిదం వాచమవిశ్వ మిన్వామ్ ॥
ద్వాదశారం నహి తజ్జరాయ వర్వర్తి చక్రం పరిద్యామృతస్య । ఆ
పుత్రా అగ్నే మిథునాసో అత్ర సప్త శతాని వింశతిశ్చ తస్థుః ॥

పంచ పాదం పితరం ద్వాదశా కృతిం దివ ఆహుః పరే అర్ధే పురీ షిణమ్ । అథేమే అన్య ఉపరే విచక్షణం సప్తచక్రే షళర ఆహురర్పితమ్ ॥ పంచారే చక్రే పరివర్తమానే తస్మిన్నా తస్థుర్భువనాని విశ్వా । తస్య నాక్షస్తప్యతే భూరిభారః సనాదేవ న శీర్యతే సనాభిః ॥ సనేమి చక్రమజరం వి వామృత ఉత్తానాయాం దశ యుక్తా వహంతి । సూర్యస్య చక్షూ రజసైత్యావృతం తస్మిన్నార్పితా భువనాని విశ్వా ॥ సాకం జానాం సప్తథమాహూ రేకజం షళిద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి । తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః స్థాత్రే రేజంతే వికృతాని రూపశః ॥ స్త్రియః సతీస్థాఁ ఉ మే పుంస ఆహుః పశ్యదక్షణ్వాన్న వి చేతదంధః । కవిర్యః పుత్రః స ఈమాచికేత యస్తావిజానా త్సపితుష్పితాసత్ ॥ అవః పరేణ పర ఏనావరేణ పదా వత్సం బిభ్రతీ గౌరుదస్థాత్ । సాకద్రీచీ కం స్విదర్ధం పరాగా త్క్వస్విత్సూతే నహియూథే అంతః ॥ అవః పరేణ పితరం యో అస్యాను వేద పర ఏనావరేణ । కవీయమానః క ఇహ ప్ర వోచద్దేవం మ కుతో అధి ప్రజాతమ్ ॥ యే అర్వాంచస్తాఁ ఉ పరాచ ఆహుర్యే పరాంచస్తాఁ ఉ అర్వాచ ఆహుః । ఇంద్రశ్చ యా చక్రథుః సోమ తాని ధురా న యుక్తా రజసో వహంతి ॥ ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిష స్వజాతే । తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్య నశ్నన్నన్యో అభిచాకశీతి ॥ యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య భాగ

మనిమేషం విదథాభి స్వరంతి । ఇనో విశ్వస్య భువనస్య గోపాః స మా ధీరః పాకమత్రా వివేశ ॥ యస్మిన్ వృక్షే మధ్వదః సుపర్ణా నివిశంతే సువతే చాధి విశ్వే । తస్యే దాహుః పిప్పలం స్వాద్వగ్రే తన్నోన్నశద్యః పితరం న వేద ॥ యద్గాయత్రే అధి గాయత్రమాహితం త్రైష్టుభాద్వా త్రైష్టుభం నిరతక్షత । యద్వా గజ్జగత్యాహితం పదం య ఇత్తద్విదుస్తే అమృతత్వ మానశుః ॥ గాయత్రేణ ప్రతి మిమీతే అర్కమర్కేణ సామత్రైష్టుభేన వాకమ్ । వాకేన వాకం ద్విపదా చతుష్ప దాక్షరేణ మిమతే సప్త వానీః ॥ జగతా సింధుం దివ్య స్తభాయ ద్రథంతరే సూర్యం పర్యపశ్యతే । గాయత్రస్య సమిధ స్తిస్ర ఆహు స్తతో మహ్నా ప్ర రిరిచే మహిత్వా ॥ ఉప హ్వాయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం సుహస్తో గోధుగుత దోహ దేనామ్ । శ్రేష్ఠం సవం స వితా సావిషన్నోఽభీద్ధో ఘర్మస్తదు ష ప్ర వోచమ్ ॥ హింకృణ్వతీ వసుపత్నీ వసూనాం వత్సమిచ్ఛంతీ మనసాభ్యాగాత్ । దుహామ శ్విభ్యాం పయో అఘ్నియం సా వర్ధతాం మహతే సౌభగాయ ॥ గౌరమీమేదను వత్సం మిషంతం మూర్ధానం హింకృణో న్మాతవా ఉ । సృక్వాణం ఘర్మమభి వావశానా మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః ॥ అయం స శింక్తే యేన గౌరభీవృతా మిమాతి మాయుం ధ్వసనావధిశ్రితా । సా చిత్తిభిర్ని హి చకార మర్త్యం విద్యుద్భవంతీ ప్రతి వవ్రి మౌహత ॥ అనచ్ఛయే తురగాతు జీవ మేజ ద్ధ్రువం

మధ్య ఆ పస్త్యానామ్ । జీవో మృతస్య చరతి స్వధాభి రమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః ॥ అపశ్యం గోపా మని పద్య మానమా చ పరా చ పథిభి శ్చరంతమ్ । స సధ్రీచీఃస విషూచీర్వసాన ఆవరీవర్తి భువనేష్వంతః ॥ య ఈం చకార న సో అస్య వేద య ఈం దదర్శ హిరుగిన్ను తస్మాత్ । స మాతు ర్యోనా పరివీతో అంతర్బహు ప్రజా నిరృతి మావివేశ ॥ ద్యౌర్మే పితా జనితా నాభి రత్ర బంధుర్మే మాతా పృథివీ మహీయమ్ । ఉత్తా నయో శ్చమ్వో(ఓ)3 ర్యోని రంతరాత్రా పితా దుహితు ర్గర్భమాధాత్ ॥ పృచ్ఛామి త్వా పరమంతం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి యత్ర భువనస్య నాభిః । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ఇయం వేదిః పరో అంతః పృథివ్యా అయం యజ్ఞో భువనస్య నాభిః । అయం సోమో వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మా యం వాచః పరమం వ్యోమ ॥ సప్తార్ధ గర్భా భువనస్య రేతో విష్ణో స్తిష్ఠంతి ప్రదిశా విధర్మణి । తే ధీతిభి ర్మనసా తే విపశ్చితః పరిభువః పరి భవంతి విశ్వతః ॥ న వి జానామి యది వేదమస్మి నిణ్యః సంనద్ధో మనసా చరామి । యదా మాగన్ప్రథమజా ఋతస్యాది ద్వాచో అశ్నువే భాగమస్యాః ॥ అపాఙ్ ప్రాఙేతి స్వధయా గృభీతోఽమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః । తా శశ్వంతా విషూచీనా వియంతాన్య(అ)1న్యం చిక్యుర్న ని చిక్యురన్యమ్ ॥ ఋచో అక్షరే పరమేవ్యోమన్, యస్మిన్దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః ।

యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసతే ॥ సూర్యవసా ద్భగవతీ హి భూయా అథో వయం భగవంతః స్యామ । అద్ధి తృణమఘ్న్యే విశ్వ దానీం పిబ శుద్ధ ముదక మాచరంతీ ॥ గౌరీర్మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్ ॥ తస్యాః సముద్రా అధి వి క్షరంతి తేన జీవంతి ప్రదిశ శ్చతస్రః । తతః, క్షరత్యక్షరం తద్విశ్వముపజీవతి ॥ శకమయం ధూమ మారాదపశ్యం విషూవతా పర ఏనావరేణ । ఉక్షాణం పృశ్ని మప చంత వీరాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్ ॥ త్రయః కేశిన ఋతుథా వి చక్షతే సంవత్సరే వపత ఏక ఏషామ్ । విశ్వమేకో అభి చష్టే శచీభి ర్ధ్రాజిరేకస్య దదృశే న రూపమ్ ॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తాని విదు ర్బ్రాహ్మణా యే మనీషిణః । గుహా త్రీణి నిహితా నేంగయంతి తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి ॥ ఇంద్రం మిత్రం వరుణ మగ్నిమాహు రథో దివ్యః స సుపర్ణో గరుత్మాన్ । ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదంత్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వానమాహుః ॥ కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివ ముత్పతంతి । త ఆవవృత్ర న్త్సదనా దృతస్యాది ద్ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే ॥ దాదశ ప్రధయ శ్చక్రమేకం త్రీణి నభ్యాని కఉ తచ్చికేత । తస్మిన్సాకం

త్రిశతా న శంకవో౽ర్పితాః షష్టిర్న చలా చలాసః ॥ యస్తే స్తనః శశయో యో మయోభూర్యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి । యో రత్నధా వసువిద్యః సుదత్రః సరస్వతి తమిహ ధాతవే కః ॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవా స్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానః సచంత యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సంతి దేవాః ॥ సమాన మేత దుదక ముచ్చైత్యవ చాహభిః । భూమిం పర్జన్యా జిన్వంతి దివం జిన్వంత్యగ్నయః ॥ దివ్యం సుపర్ణం వాయసం బృహంతమపా గర్భం దర్శత మోషధీనామ్ । అభీపతో వృష్టిభి స్తర్పయంతం సరస్వంత మవసే జోహ వీమి ॥ శాంతా పృథివీ శివమంతరిక్షం ద్యౌర్నో దేవ్యభయన్నో అస్తు । శివాదిశః ప్రదిశ ఉద్దిశో న ఆపో విద్యుతః పరిపాంతు సర్వతః శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శత్రుంజయ సూక్తమ్ (ఋ 10 - 166)

ఋషభో వైరాజః శాక్వరో వా । సపత్నఘ్నమ్ । 1-4 అనుష్టుప్; 5 మహాపంక్తిః ।

ఋషభం మా సమానానాం సపత్నానాం విషాసహిమ్ । హంతారం శత్రూణాం కృధి విరాజం గోపతిం గవామ్ ॥ అహమస్మి సపత్నహేంద్ర ఇవారిష్టో అక్షతః । అధః సపత్నా మే పదోరిమే సర్వే అభిష్ఠితాః ॥ అత్రైవ వో౽పి నహ్యామ్యుభే అర్త్నీ ఇవజ్యయా ।

వాచస్పత్తే నిషేధేమాన్, యథా మదధర్రం వదాన్ ॥ అభిభూర్ర హమాగమం విశ్వకర్మేణ ధామ్నా । ఆ వశ్చిత్తమా వో వ్రతమా వో౽హం సమితిం దదే ॥ యోగక్షేమం వ ఆదాయాహం భూయాసముత్తమ ఆ వో మూర్ధాన మక్రమీమ్ । అధస్పదాన్మ ఉద్వదత మండూకా ఇవోదకా న్మండూకా ఉదకాదివ ॥

శాకున సూక్తమ్

అనుహవం పరిహవం పరీవాదం పరిక్షపం । దుస్వప్నం దురుదిత్తం తస్మై తద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ ॥ అనుహూత్తం పరిహూతగ్ం శకునై ర్యదశాకునమ్ । మృగస్య స్రృత మక్ష్ణయా తద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ ॥ ఆరాత్తే అగ్నిరస్త్వారా త్పరశురస్తు తే । నివాతే త్వాభివర్షతు స్వస్తితేస్తు వనస్పతే స్వస్తిమేస్తు వనస్పతే ॥ నమ శ్శకృత్సదే రుద్రాయ నమో రుద్రాయ శకృత్సదే । గోష్ఠమసి నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః । సిగసినసి వజ్రో నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః । ఉద్గాతేవ శకునే సామగాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శగ్ంససి । స్వస్తినశ్శకునే అస్తు ప్రతిన స్సుమనాభవ ॥

త్వష్టృసూక్తమ్

ఇహత్వష్టార మగ్రియం విశ్వరూప ముపహ్వయే । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ దేవ స్త్వష్టా సవితా విశ్వరూపః పుపోష ప్రజాః

పురుధా జజాన । ఇమాచ్చ విశ్వా భువనాన్యస్య మహ ద్దేవానా మసురత్వమేకమ్ ॥ గర్భేనునౌ జనితా దంపతీ కర్దేవ స్త్వష్టా సవితా విశ్వరూపః । నకిరస్య ప్రమినంతి వ్రతాని వేద నావస్య పృథివీ ఉతద్యౌః ॥ తన్న స్తురీప మద్భుతం పురువారం పురుత్మనా। త్వష్టా పోషాయ విష్యతు రాయేనా భానో అస్మయుః ॥ విశ్వేభ్యో హిత్వా భువనేభ్య స్పరి త్వష్టా జనత్సామ్న స్సామ్నః కవిః । స ఋణచి ధృణవా బ్రహ్మణస్పతి ర్ద్రుహో హంతా మహ ఋతస్య ధర్తరిః ॥ ఉతస్య దేవో భువనస్య సక్షణి స్త్వష్టాగ్నాభి స్సజోషా జూజువద్రథమ్ । ఇడా భగో బృహద్దివోత రోదసీ పూషా పురం ధిరశ్వినావ ధాపతీ ॥ పరాయతీం మాతర మన్వచష్ట ననానుగా న్యస్మనూ గమాని । త్వష్టుర్గృహే అపిబత్సోమ మింద్ర శ్శతధన్యం చమో స్సుతస్య ॥ జేష్ఠ ఆహ చమసా ద్వా కరోత్తి కనీయాన్ త్రీన్ కృణవా మేత్యాహ । కనిష్ఠ ఆహ చతురస్కరేత్తి త్వష్ట ఋభవ స్తత్ప నయ ద్వచః ॥ సత్య మూచుర్నర ఏవాహి చక్రురను స్వధా మృభవో జగ్మురేతామ్ । విభ్రాజమానాం శ్చమసాం అహే వావేన త్వష్టా చతురో దదృశ్వాన్ ॥ అహమింద్రో వరుణస్తే మహిత్వోర్వీ గభీరే రజసి సుమేకే । త్వష్టేవ విశ్వాభువనాని విద్వాన్త్సమైరయన్ రోదసీధారయం చ ॥ అనవస్తే రథమశ్వాయ తక్షన్ తష్టా వజ్రం పురుహూత ద్యుమంతం । బ్రహ్మాణ ఇంద్రం మహయంతో అర్కై

రవర్ధయు న్నహయే హంతవా ఉ ॥ అరోహతాయు జరసం వృణానా అనుపూర్వం యతమానాయ తిష్ఠ । ఇహ త్వష్టా సుజనిమా సజోషా దీర్ఘమాయుః కరతి జీవసేవః ॥ మహ్యం త్వష్టా వజ్ర మతక్షదాయసం మయ దేవాసో వృజన్నపి క్రతుమ్ । మమానీకం సూర్యస్యేవ దుష్టరం మాయార్యంతి కృతేన కర్త్వేనచ ॥ త్వష్టారం వాయు మృభవో య ఓహత్తే దేవ్యాహోతారా ఉషసం స్వస్తయే। బృహస్పతిం వృత్రఖాదం సుమేధస మింద్రియం సోమం దనసా ఉ ఈమహే ॥ ఉత మాతా బృహద్దివా శృణోతు న స్త్వష్టా దేవేభి ర్జనిభిః పితావచః । ఋభుక్షా వాజో రథస్పతి ర్భగో రణ్వాశ్వంస శ్శశమానస్య పాతునః ॥ త్వష్టా వాస్తో వ్యదధా చ్ఛుభే బృహస్పతే ప్రశిషా కవీనామ్ । తేనేమాం నారీం సవితా భగశ్చ సూర్యామివ పరిధత్తాం ప్రజయా ॥ తానో రాసన్రతిషా చోవసూన్యా రోదసీ వరుణానీ శృణోతు । వరుత్రీభి స్సుశరణో నో అస్తు త్వష్టా సుదత్రో విదధాతు రాయః ॥ స్తోత్రమింద్రో మరుద్గణ స్త్వష్టుమాన్ మిత్రో అర్యమా । ఇమా హవ్యా జుషంతనః ॥ ఆయన్నః పత్నీ ర్గమంత్యచ్ఛా త్వష్టా సుపాణి ర్దధాతు వీరాన్ ॥ ఉతత్యం చమసం నవం త్వష్టుర్దేవస్య నిష్కృతమ్ । అకర్త చతురః పునః ॥ అత్రాహ గోరమన్వత నామ త్వష్టు రపీచ్యమ్ । ఇత్థా చంద్రమసో గృహే ॥ అగ్నే పత్నీ రిహావహ దేవానా ముశతీరుప ।

త్వష్టారం సోమపీతయే ॥ త్వష్టా రూపాణి హి ప్రభుః పశూన్ విశ్వాన్ త్సమానజే । తేషాం న స్ఫాతి మాయజ ॥ దశేమం త్వష్టు ర్జనయంత గర్భ మతంద్రాసో యువతయో బిభృతమ్ । తిగ్మానీకం స్వయశసం జనేషు విరోచమానం పరీషీం నయంతి ॥ పిశంగరూప స్సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాం త్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మే అథా దేవానా మప్యేతు పాథః ॥

అప్రీ సూక్తాంతర్గత త్వష్టృ మంత్రాణి

ఋగ్వేద 1-13, 142, 188; 2-3; 2-4; 5-5; 7-2; 9-5; 10-70, 110

ఇహత్వష్టారమగ్రియం విశ్వరూపముపహ్వయే । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ తన్న స్తురీపమద్భుతం పురువారం పురు త్మనా । త్వష్టా పోషాయ విష్యతు రాయే నాభా నో అస్మయుః ॥ త్వష్టా రూపాణి హి ప్రభుః పశూన్, విశ్వా న్త్సమానజే । తేషాం న స్ఫాతిమా యజ ॥ పిశంగరూపః సుభరో వయోధాః శ్రుష్టివీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాం త్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మే అథా దేవానామప్యేతు పాథః ॥ తన్నస్తురీపమధ పోషయిత్ను దేవత్వష్టర్విరరాణః స్యస్వ । యతో వీరః కర్మణ్యః సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః ॥ శివస్త్వష్ట రిహాగహి విభుః పోష ఉత త్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞే న ఉదవ ॥ తన్న

స్తురీపమథ పోషయిత్ను దేవ త్వష్టర్వి రరాణః స్యస్వ। యతో వీరః కర్మణ్యః సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః ॥ త్వష్టార మగ్రజాం గోపాం పురోయావానమా హువే। ఇందురింద్రో వృషా హరిః పవమానః ప్రజాపతిః ॥ దేవ త్వష్టర్యద్ధ చారుత్వ మానద్య దంగిర సామభవః సచాభూః। స దేవానాం పాథ ఉప ప్రవిద్వాను శన్, యక్షిద్రవిణోదః సురత్నః ॥ య ఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ రూపైరపింశ ద్భువనాని విశ్వా। తమద్య హోతరిషితో యజీయాన్ దేవం త్వష్టార మిహయక్షి విద్వాన్ ॥

అనడ్వాన్ సూక్తమ్

(అ-4-11) 1-12 భృగ్వంగిరాః। అనడ్వాన్, ఇంద్రః। త్రిష్టుప్; **1, 4** జగతీ, **2** భురిక్, **7** త్ర్యవసానా షట్పదానుష్టుబ్ గర్భోపరిష్టా జ్జాగతాని చృచ్ఛశ్వరీ, **8-12** అనుష్టుప్।

అనడ్వాన్ దాధార పృథివీముత ద్యామనడ్వాన్ దాధారోర్వ(1) న్తరిక్షమ్। అనడ్వాన్ దాధార ప్రదిశః షడుర్వీరనడ్వాన్ విశ్వం భువనమా వివేశ॥ అనడ్వా నింద్రః స పశుభ్యో వి చష్టే త్రయాంఛక్రో వి మిమేత్తే అధ్వనః। భూతం భవిష్యద్ భువనా దుహానః సర్వా దేవానాం చరతి వ్రతాని ॥ ఇంద్రో జాతో మనుష్యేష్వ న్యర్ఘర్మ స్తప్తశ్చరతి శోశుచానః। సుప్రజాః సంత్స ఉదారే న సర్షద్యో

నాప్నుయాదనడుహో విజానన్ ॥ అనడ్వాన్ దుహే సుకృతస్య లోక ఏనం ప్యాయమతి పవమానః పురస్తాత్ । పర్జన్యో ధారా మరుత ఊధో అస్య యజ్ఞః పయో దక్షిణా దోహో అస్య ॥ యస్య నేశే యజ్ఞపతిర్న యజ్ఞో నాస్య దాతేశే న ప్రతిగ్రహీతా యో విశ్వజిద్ విశ్వభృద్ విశ్వకర్మా ఘర్మం నో బ్రూత యతమశ్చతుష్పాత్ ॥ యేన దేవాః స్వరారురుహు ర్హిత్వా శరీరమమృతస్య నాభిమ్ । తేన గేష్మ సుకృతస్య లోకం ఘర్మస్య వ్రతేన తపసా యశస్యవః ॥ ఇంద్రో రూపేణాగ్నిర్వహేన ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాట్ । విశ్వానరే అక్రమత వైశ్వానరే అక్రామతానడుహ్యక్రమత । సోఽదృంహయత సోఽ ధారయత ॥ మధ్యమేతదనడుహో యత్రైష వహ ఆహితః । ఏతా వదస్య ప్రాచీనం యావాన్ ప్రత్యఙ్ సమాహితః ॥ యో వేదానడుహో దోహాం త్సప్తానుపదస్వతః ప్రజాం చ లోకం చాప్నోతి తథా సప్త ఋషయో విదుః ॥ పద్భిః సేదిమవక్రామన్నిరాం జంఘా భిరుత్ఖిదన్ । శ్రమేణానడ్వాన్ కీలాలం కీనాశ శ్చాభి గచ్ఛతః ॥ ద్వాదశ వా ఏతా రాత్రీర్వ్రత్యా ఆహుః ప్రజాపతేః । తత్రోప బ్రహ్మ యో వేద తద్ వా అనడుహో వ్రతమ్ ॥ దుహే సాయం దుహే ప్రాతర్దుహే మధ్యందినం పరి । దోహా యే అస్య సంయంతి తాన్ విద్మాను పదస్వతః ॥ **12** ॥

ఏకో విభుః సూక్తమ్

(అ 7-21) - బ్రహ్మా । ఆత్మా । శక్వరీ విరాడ్గర్భా జగతీ ।

సమేత విశ్వే వచసా పతిం దివ ఏకో విభూరతిథి ర్జనానామ్ । స పూర్వ్యో నూతనమావివాసత్ తం వర్తానిరను వావృత ఏకమిత్ పురు ॥

విశ్వస్రష్టా సూక్తమ్

(అ 6 - 61) 1-3 అథర్వా। రుద్రః। 1 త్రిష్టుప్ 2 - 3 భురిక్

మహ్యమాపో మధుమదేరయంతాం మహ్యం సూరో అభర జ్యోతిషే కమ్ । మహ్యం దేవా ఉత విశ్వే తపోజా మహ్యం దేవః సవితా వ్యచో ధాత్ ॥ అహం వివేచ పృథివీముత ద్యామహ మృతూంరజనయం సప్త సాకమ్ । అహం సత్యమనృతం యద్ వదామ్యహం దైవీం పరి వాచం విశశ్చ ॥ అహం జజాన పృథివీ ముత ద్యామహ మృతూంరజనయం సప్త సింధూన్ । అహం సత్య మనృతం యద్ వదామి యో అగ్నీషోమావజుషే సఖాయా ॥ 3 ॥

యజ్ఞ సూక్తమ్

(అ 19-58) 1-6 బ్రహ్మా। యజ్ఞః, బహుదైవత్యమ్ । త్రిష్టుప్; 2 పురోఽనుష్టుప్; చతుష్పదాఽతిశక్వరీ, 5 భురిక్।

ఘృతస్య జూతిః సమనా సదేవా సంవత్సరం హవిషా వర్ధయంతీ ।

శ్రోత్రం చక్షుః ప్రాణోచ్ఛిన్నో నో అస్త్వచ్ఛిన్నా వయమాయుష్తో వర్చసః ॥ ఉపాస్మాన్ ప్రాణో హ్వయతాముప వయం ప్రాణం హవామహే । వర్చో జగ్రాహ పృథివ్య(1)ంతరిక్షం వర్చః సోమో బృహస్పతిర్విధర్తా ॥ వర్చసో ద్యావాపృథివీ సంగ్రహణీ బభూవథుర్వర్చో గృహీత్వా పృథివీ మను సం చరేమ । యశసం గావో గోపతిముప తిష్ఠంత్యాయతీర్యశో గృహీత్వా పృథివీమను సం చరేమ ॥ వ్రజం కృణుధ్వం స హి వో నృపాణో వర్మా సీవ్యధ్వం బహులా పృథూని । పురః కృణుధ్వ మాయసీరధృష్టా మా వః సుస్రోచ్చమసో దృంహతా తమ్ ॥ యజ్ఞస్య చక్షుః ప్రభృతిర్ముఖం చ వాచా శ్రోత్రేణ మనసా జుహోమి । ఇమం యజ్ఞం వితతం విశ్వకర్మణా దేవా యంతు సుమనస్యమానాః ॥ యే దేవానామృత్విజో యే చ యజ్ఞియా యేభ్యో హవ్యం క్రియతే భాగధేయమ్ । ఇమం యజ్ఞం సహ పత్నీభిరేత్య యావంతో దేవాస్తవిషా మాదయంతామ్ ॥ **6** ॥

అయం దేవాయ సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - **1** (ఋ **1-20**) మేధాతిథిః కాణ్వః । ఋభవః । గాయత్రీ ।

అయం దేవాయ జన్మనే స్తోమో విప్రేభి రాసయా । అకారి రత్నధాతమః ॥ య ఇంద్రాయ వచోయుజా తతక్షు ర్మనసా హరీ ।

శమీభి ర్యజ్ఞమాశత ॥ తక్షన్నా సత్యాభ్యా పరిజ్మానం సుఖం రథమ్ ।
తక్ష న్ధేనుం సబర్దుఘామ్ ॥ యువానా పితరా పునః సత్యమంత్రా
ఋజూయవః । ఋభవో విష్ట్యక్రత ॥ సం వో యదాసో అగ్మతేంద్రేణ
చ మరుత్వతా । ఆదిత్యేభిశ్చ రాజభిః ॥ ఉత త్యం చమసం నవం
త్వష్టుర్దేవస్య నిష్కృతమ్ । అకర్త చతురః పునః ॥ తే నో రత్నాని
ధత్తనత్రిరా సాప్తాని సున్వతే । ఏకమేకం సుశస్తిభిః ॥ అధారయంత
వహ్నయోఽభజంత సుకృత్యయా । భాగం దేవేషు యజ్ఞియమ్ ॥

తతం మే సూక్తమ్ (ఋ 1 - 110)

ఋభుసూక్తాని - **2**, కుత్స ఆంగిరసః । ఋభవః । **1-4, 6-8** జగతీ; **5, 9** త్రిష్టుప్ ।

తతం మే అపస్తదు తాయతే పునః స్వాదిష్ఠాధీతి రుచథాయ శస్యతే । అయం సముద్ర ఇహ విశ్వదేవ్యః స్వాహా కృతస్య సము తృప్ణుత ఋభవః ॥ ఆభోగయం ప్రయదిచ్ఛంత ఐతనాపాకాః ప్రాంచో మమకే చిదాపయః । సౌధన్వనాస శ్చరితస్య భూమనా గచ్ఛత సవితు ర్దాశుషో గృహమ్ ॥ తత్సవితా వోఽమృతత్వ మాసు వదగోహ్యం యచ్ఛ్రవ యంత ఐతన । త్యం చిచ్చమస మసురస్య భక్షణమేకం సంత మకృణుతా చతుర్వయమ్ ॥ విష్ట్వీ శమీ తరణిత్వేన వాఘతో మర్తాసః సంతో అమృతత్వ మానశుః । సౌధన్వనా ఋభవః

సూరచక్షసః సంవత్సరే సమపృచ్యంత ధీతిభిః॥ క్షేత్రమివ వి మము స్తేజనేన ఏకం పాత్ర మృభవో జేహమానమ్ । ఉపస్తుతా ఉపమం నాధమానా అమర్త్యేషు శ్రవ ఇచ్ఛమానాః ॥ ఆ మనీషా మంతరిక్షస్య నృభ్యః స్రుచేవ ఘృతం జుహవామ విద్మనా। తరణిత్వా యే పితు రస్య సశ్చిర ఋభవో వాజమరుహన్దివో రజః ॥ ఋభుర్న ఇంద్రః శవసా నవీయా నృభుర్వాజేభి ర్వసుభి ర్వసుర్దదిః । యుష్మాకం దేవా అవసాహని ప్రియే(ఏ)3భి తిష్ఠేమ పృత్సుతీ రసున్వతామ్ ॥ నిశ్చర్మణ ఋభవో గామపింశత సం వత్సేనా సృజతా మాతరం పునః । సౌధన్వనాసః స్వపస్యయా నరో జిబ్రీ యువానా పితరా కృణోతన ॥ వాజేభిర్నో వాజ సాతా వవిడ్ఢ్యృభుమా ఇంద్ర చిత్రమా దర్షి రాధః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతా మదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥

కిముశ్రేష్ఠ సూక్తమ్ (ఋ 1-161)

ఋభుసూక్తాని - 4, దీర్ఘతమా ఔచథ్యః । ఋభవః । 1-13 జగతీ; 14 త్రిష్టుప్ ।

కిము శ్రేష్ఠః కిం యవిష్ఠో న ఆజగన్కిమీయతే దూత్య (అం)1 కద్యదూచిమ । న నిందిమ చమసం యో మహా కులోఽగ్నే భ్రాత ర్ద్రుణ ఇద్భూతిమూదిమ ॥ ఏకం చమసం చతురః కృణోతన తద్వో

దేవా అబ్రువన్తద్వ ఆగమమ్ । సౌధన్వనా యద్యేవా కరిష్యథ సాకం దేవై ర్యజ్ఞియాసో భవిష్యథ ॥ అగ్నిం దూతం ప్రతి యద బ్రవీత నాశ్వః కర్త్వో రథ ఉతేహ కర్త్వః । ధేనుః కర్త్వా యువశా కర్త్వా ద్వా తాని భ్రాతరను వః కృత్వ్యేమసి ॥ చకృవాంస ఋభవ స్తద పృచ్ఛత క్వేదభూద్యః స్య దూతో న ఆజగన్ । యదావాఖ్య చ్చమసా న్చతురః కృతానాది త్త్వష్టా గ్నాస్వంతర్న్యానజే ॥ హనామైనా ఇతి త్వష్టా యదబ్రవీ చ్చమసం యే దేవపాన మనిందిషుః । అన్యా నామాని కృణ్వతే సుతే సచా అన్యైరేనా న్కన్యా(ఆ)3 నామభిః స్పరత్ ॥ ఇంద్రో హరీ యుయుజే అశ్వినా రథం బృహస్పతి ర్విశ్వరూపా ముపాజత । ఋభు ర్విభ్వా వాజో దేవా అగచ్ఛత స్వపసో యజ్ఞియం భాగ మైతన ॥ నిశ్చర్మణో గామరిణీత ధీతిభిర్యా జరంతా యువశా తాకృణోతన । సౌధన్వనా అశ్వాదశ్వ మతక్షత యుక్త్వా రథముప దేవా అయాతన ॥ ఇదముదకం పిబతే త్యబ్రవీతనేదం వా ఘా పిబతా ముంజనేజనమ్ । సౌధన్వనా యది తన్నేవ హర్యథ తృతీయే ఘా సవనే మాదయాధ్వై ॥ ఆపో భూయిష్ఠా ఇత్యేకో అబ్రవీదగ్ని ర్భూయిష్ఠ ఇత్యన్యో అబ్రవీత్ । వర్ధయంతీం బహుభ్యః ప్రైకో అబ్రవీ దృతా వదంత శ్చమసా అపింశత ॥ శ్రోణా మేక ఉదకం గామ వాజతి మాంసమేకః పింశతి సూనయా భృతమ్ । ఆ నిమ్రుచః

శకృదేకో అపాభరత్కిం స్విత్పుత్రేభ్యః పితరా ఉపావతుః ॥ ఉద్వ త్స్వస్మా అకృణోతనా తృణం నివత్స్వపః స్వపస్యయా నరః । అగోహ్యస్య యదసస్తనా గృహే తదద్యే మృభవో నాను గచ్ఛథ ॥ సంమీల్య యద్భువనా పర్యసర్పత క్వస్విత్తాత్యా పితరా వ ఆసతుః । అశపత యః కరస్నం వ ఆదదే యః ప్రాబ్రవీ ప్రోతస్మా అబ్రవీతన ॥ సుషుష్వాంస ఋభవ స్తదపృచ్ఛతా గోహ్య క ఇదం నో అబూబుధత్ । శ్వానం బస్తో బోధయితార మబ్రవీ త్సంవత్సర ఇదమద్యా వ్యఖ్యత ॥ ద్దివా యాంతి మరుతో భూమ్యాగ్నిరయం వాతో అంతరిక్షేణ యాతి । అద్భిర్యాతి వరుణః సముద్రైర్యుష్మా ఇచ్ఛంతః శవసో నపాతః ॥

ప్రఋభుభ్యో సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - **5** (ఋ **4-33**) వామదేవః । ఋభవః । త్రిష్టుప్ ।

ప్ర ఋభుభ్యో దూతమివ వాచమిష్య ఉపస్తిరే శ్వైతరీం ధేను మీళే । యే వాత జూతా స్తరణిభి రేవైః పరి ద్యాం సద్యో అపసో బభూవుః॥ యదా రమక్ర న్నృభవః పితృభ్యాం పరివిష్టీ వేషణా దంసనాభిః । ఆది ద్దేవానా ముప సఖ్యమాయన్ ధీరాసః పుష్టి మవహన్ మనాయై ॥ పునర్యే చక్రుః పితరా యువానా సనా యూపేవ జరణా శయానా । తే వాజో విభ్వా ఋభు రింద్రవంతో

మధు ప్సరసో నోఽవంతు యజ్ఞమ్ ॥ యత్ సంవత్సమృభవో గామరక్ష న్, యత్ సంవత్సమృభవో మా అపింశన్ । యత్ సంవత్సమభరన్ భాసో అస్యాస్తాభిః శమీభిరమృతత్వ మాశుః ॥ జ్యేష్ఠ ఆహ చమసా ద్వా కరేతి కనీయాన్త్రీన్ కృణవా మేత్యాహ । కనిష్ఠ ఆహ చతురస్కరేతి త్వష్ట ఋభవ స్తత్ పనయ ద్వచోవః ॥ సత్యమూచు ర్నర ఏవా హి చక్రు రను స్వధా మృభవో జగ్మురేతామ్ । విభ్రాజమానాం శ్చమసా అహేవావేన త్త్వష్టా చతురో దదృశ్వాన్ ॥ ద్వాదశ ద్యూన్, యదగోహ్య స్యాతిథ్యే రణ న్నృభవః ససంతః । సుక్షేత్రా కృణ్వన్నన యంత సింధూన్ ధన్వాతిష్ఠ న్నోషధీ ర్నిమ్న మాపః ॥ రథం యే చక్రుః సువృతం నరేష్ఠాం యే ధేనుం విశ్వజువం విశ్వరూపామ్ । త ఆ తక్షంత్వృభవో రయిం నః స్వవసః స్వపసః సుహస్తాః ॥ అపో హ్యేషా మజుషంత దేవా అభి క్రత్వా మనసా దీధ్యానాః । వాజో దేవానా మభవత్ సుకర్మేంద్రస్య ఋభుక్షా వరుణస్య విభ్వా ॥ యే హరీ మేధయోక్థా మదంత ఇంద్రాయ చక్రుః సుయుజా యే అశ్వా । తే రాయస్పోషం ద్రవిణా న్యస్మే ధత్త ఋభవః, క్షేమయంతో న మిత్రమ్ ॥ ఇదాహ్నః పీతిముత వో మదం ధుర్న ఋతే శ్రాంతస్య సఖ్యాయ దేవాః । తే నూనమస్మే ఋభవో వసూని తృతీయే అస్మి న్సవనే దధాత ॥

ఋభుర్విభ్వా సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - 6 (ఋ 4 - 34) వామదేవః । ఋభవః । త్రిష్టుప్ ।

ఋభుర్విభ్వా వాజ ఇంద్రో నో అచ్ఛేమం యజ్ఞం రత్నధేయోప యాత । ఇదా హి వో ధిషణా దేవ్యహ్నామధాత్ పీతిం సంమదా అగ్మతా వః ॥ విదానాసో జన్మనో వాజరత్నా ఉత ఋతుభిరృభవో మాదయధ్వమ్ । సం వో మదా అగ్మత సం పురంధిః సువీరామస్మే రయిమేరయధ్వమ్ ॥ అయం వో యజ్ఞ ఋభవోఽకారి యమా మనుష్వత్ ప్రదివో దధిధ్వే । ప్ర వోఽచ్ఛా జుజుషాణాసో అస్థురభూత విశ్వే అగ్రియోత వాజాః ॥ అభూదు వో విధతే రత్నధేయమిదా నరో దాశుషే మర్త్యాయ । పిబత వాజా ఋభవో దదే వో మహి తృతీయం సవనం మదాయ ॥ ఆ వాజా యాతోప న ఋభుక్షా మహో నరో ద్రవిణసో గృణానాః । ఆ వః పీతయోఽభిపిత్వే అహ్నామిమా అస్తం నవస్వ ఇవ గ్మన్ ॥ ఆ నపాతః శవసో యాతనోపేమం యజ్ఞం నమసా హూయమానాః । సజోషసః సూరయో యస్య చ స్థమధ్వః పాత రత్నధా ఇంద్రవంతః ॥ సజోషా ఇంద్ర వరుణేన సోమం సజోషాః పాహి గిర్వణో మరుద్భిః । అగ్రేపాభిరృతుపాభిః సజోషా గ్నాస్పత్నీభీ రత్నధాభిః సజోషాః ॥ సజోషస

ఆదిత్యైర్మాదయధ్వం సజోషస ఋభవః పర్వతేభిః । సజోషస్తో దైవ్యేనా సవిత్రా సజోషసః సింధుభీ రత్నధేభిః ॥ యే అశ్వినా యే పితరా య ఊతీ ధేనుం తతర్ఘుఋభవో యే అశ్వా । యే అంసత్రా య ఋధగ్రోదసీ యే విభ్వో నరః స్వపత్యాని చక్రుః ॥ యే గోమంతం వాజవంతం సువీరం రయిం ధత్థ వసుమంతం పురుక్షుమ్ । తే అగ్రేపా ఋభవో మందసానా అస్మే ధత్త యే చ రాతిం గృణంతి ॥ నాపాభూత న వోఽతీతృషా మానిఃశస్తా ఋభవో యజ్ఞే అస్మిన్ । సమింద్రేణ మదథ సం మరుద్భిః సంరాజభీ రత్నధేయాయ దేవాః ॥

ఇహోపయాత సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - **7** (ఋ **4-35**) వామదేవః । ఋభవః । త్రిష్టుప్ ।

ఇహోప యాత శవసో నపాతః సౌధన్వనా ఋభవో మాప భూత । అస్మిన్, హి వః సవనే రత్నధేయం గమం త్వింద్రమను వో మదాసః ॥ ఆగన్నృభూణామిహ రత్నధేయ మభూత్ సోమస్య సుషుతస్య పీతిః । సుకృత్యయా యత్ స్వపస్యయా చ ఏకం విచక్ర చమసంచతుర్ధా ॥ వ్యకృణోత చమసం చతుర్ధా సఖే విశిక్షేత్యబ్రవీత । అథైత వాజా అమృతస్య పంథాం గణం దేవానామృభవః సుహస్తాః ॥ కిం మయః స్విచ్చమస ఏష ఆస యం కావ్యేన చతురో విచక్ర ।

అథా సునధ్వం సవనం మదాయ ప్రాత ఋభవో మధునః సోమ్యస్య ॥ శచ్యాకర్త పితరాయువానా శచ్యాకర్త చమసం దేవపానమ్ ॥ శచ్యా హరీ ధనుతరావతష్టేంద్ర వాహా వృభవో వాజరత్నాః ॥ యో వః సునోత్యభిపిత్వే అహ్నాం తీవ్రం వాజాసః సవనం మదాయ । తస్మై రయిమృభవః సర్వవీరమా తక్షత వృషణో మందసానాః ॥ ప్రాతః సుత మపిబో హర్యశ్వ మాధ్యందినం సవనం కేవలం తే । సమృ భుభిః పిబస్వ రత్నధేభిః సఖీర్యా ఇంద్ర చకృషే సుకృత్యా ॥ యే దేవాసో అభవతా సుకృత్యా శ్యేనా ఇవే దధి దివి నిషేద । తే రత్నం ధాత శవసో నపాతః సౌధన్వనా అభవతామృతాసః ॥ యత్తృతీయం సవనం రత్న ధేయమకృణుధ్వం స్వపస్యా సుహస్తాః । తదృభవః పరిషక్తం వ ఏతత్ సం మదేభిరింద్రియేభిః పిబధ్వమ్ ॥

అనశ్వోజాత సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - 8 (ఋ 4 - 36) వామదేవః। ఋభవః। 1-8 జగతీ; 9 త్రిష్టుప్।

అనశ్వో జాతో అనభీశురుక్థ్యో(ఓ)3 రథస్త్రిచక్రః పరి వర్తతే రజః । మహత్తద్వో దేవ్యస్య ప్రవాచనం ద్యామృభవః పృథివీం యచ్చ పుష్యథ ॥ రథం యే చక్రుః సువృతం సుచేతసోఽవిహ్వా రంతం మనసస్పరిధ్యయా । తా ఊ న్వ (అ) 1 స్య సవనస్య

ప్రీతయ ఆ వో వాజా ఋభవో వేద యామసి ॥ తద్వో వాజా ఋభవః సుప్రవాచనం దేవేషు విభ్వో అభవన్మహిత్వనమ్ । జివ్రీ యత్ సంతా పితరా సనాజురా పునర్యువానా చరథాయ తక్షథ ॥ ఏకం వి చక్ర చమసం చతుర్వయం నిశ్చర్మణో గామరిణీత ధీతిభిః । అథా దేవేష్వమృతత్వమానశ శ్రుష్టీ వాజా ఋభవస్తద్వ ఉక్థ్యమ్ ॥ ఋభుతో రయిః ప్రథమశ్రవ స్తమో వాజశ్రుతాసో యమజీజనన్నరః । విభ్వతష్టో విదథేషు ప్రవాచ్యో యందేవాసోఽవథా స విచర్షణిః ॥ స వాజ్యర్వా స ఋషిర్వచస్యయా స శూరో అస్తా పృతనాసు దుష్టరః । స రాయస్పోషం స సువీర్యం దధే యం వాజో విభ్వాఁ ఋభవో యమావిషుః ॥ శ్రేష్ఠం వః పేశో అధి ధాయి దర్శతం స్తోమో వాజా ఋభవ స్తం జుజుష్టన । ధీరాసో హిష్ఠా కవయో విపశ్చితస్తాన్, వ ఏనా బ్రహ్మణా వేదయామసి ॥ యూయమస్మభ్యం ధిషణాభ్యస్పరి విద్వాంసో విశ్వా నర్యాణి భోజనా । ద్యుమంతం వాజం వృష శుష్మముత్తమమయా నో రయిమృభవస్తక్షతా వయః ॥ ఇహ ప్రజామిహ రయిం రరాణా ఇహ శ్రవో వీరవత్తక్షతా నః । యేన వయం చితయేమాత్యన్యాంతం వాజం చిత్రమృభవో దదా నః ॥

ఉపనోవాజా సూక్తమ్

ఋభుసూక్తాని - 9 (ఋ 4-37) వామదేవః। ఋభవః। 1-4 త్రిష్టుప్; 5-8 అనుష్టుప్।

ఉప నో వాజా అధ్వరమృభుక్షా దేవా యాత పథిభి ర్దేవ యానైః। యథా యజ్ఞం మనుషో విశ్వా(ఆ)3 సు దధిధ్వే రణ్వాః సుదినే ష్వహ్నామ్ ॥ తే వో హృదే మనసేసంతు యజ్ఞా జుష్టాసో అద్య ఘృతనిర్ణిజో గుః। ప్ర వః సుతాసో హరయంత పూర్ణాః క్రత్వే దక్షాయ హర్ష యంత పీతాః ॥ త్ర్యుదాయం దేవహితం యథావః స్తోమో వాజా ఋభుక్షణో దదే వః। జుహ్వే మనుష్వదుపరాసు విక్షు యుష్మే సచా బృహద్దివేషు సోమమ్ ॥ పీవో అశ్వాః శుచద్రథా హి భూతాయఃశిప్రా వాజినః సునిష్కాః। ఇంద్రస్య సూనో శవసో నపాతోఽను వశ్చేత్యగ్రియం మదాయ ॥ ఋభుమృభుక్షణో రయిం వాజే వాజిన్తమం యుజమ్। ఇంద్రస్వంతం హవామహే సదాసాతమ మశ్వినమ్ ॥ సేదృభవో యమవథ యూయమింద్రశ్చ మర్త్యమ్। సధీభిరస్తు సనితా మేధసాతాసో అర్వతా ॥ వి నో వాజా ఋభుక్షణః పథశ్చితన యష్టవే। అస్మభ్యం సూరయః స్తుతా విశ్వా ఆశాస్తరీషణి ॥ తం నో వాజా ఋభుక్షణ ఇంద్ర నాసత్యా రయిమ్। సమశ్వం చర్షణిభ్య ఆ పురు శస్త మఘత్తయే ॥

ఋభుక్షణో సూక్తమ్ (ఋ 7 - 48)

ఋభుసూక్తాని - 10, వసిష్ఠః 1 1-3 ఋభవః, 4 ఋభవో విశ్వేదేవా వా। త్రిష్టుప్।

ఋభుక్షణో వాజా మాదయధ్వమస్మే నరోమఘవానః స్తుతస్య । ఆ వోఽర్వాచః క్రతవో న యాతాం విభ్వోరథం నర్యం వర్తయంతు ॥ ఋభు ర్ఋభుభిరభి వః స్యామ విభ్వో విభుభిః శవసా శవాంసి । అస్మే అవతు వాజసాతా వింద్రేణ యుజా తరుషేమ వృత్రమ్ ॥ తే చిద్ధి పూర్వీరభి సంతి శాసా విశ్వా అర్య ఉపరతాతి వన్వన్ । ఇంద్రో విభ్వా ఋభుక్షా వాజో అర్యః శత్రో ర్మిథత్యా కృణవన్, విన్నృమ్ణమ్ ॥ నూ దేవాసో వరివః కర్తనా నో భూత నో విశ్వేఽవసే సజోషాః । సమస్మే ఇషం వసవో దదీరన్, యూయంపాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥

ధాతృ సూక్తమ్ (అథర్వ 7-17)

1-4 భృగుః। ధాతా, సవితా, 4 అగ్నిః, త్వష్టా, విష్ణుః। 1 త్రిపదా ఆర్షీ గాయత్రీ, 2 అనుష్టుప్, 3 - 4 త్రిష్టుప్।

ధాతా దధాతు నో రయి మీశానో జగతస్పతిః । స నః పూర్ణేన యచ్ఛతు ॥ ధాతాదధాతు దాశుషే ప్రాచీం జీవాతు మక్షితామ్ । వయం దేవస్య ధీమహి సుమతిం విశ్వరాధసః ॥ ధాతా విశ్వా

వార్యా దధాతు ప్రజా కామాయ దాశుషే దురోణే । తస్మై దేవా అమృతం సం వ్యయంతు విశ్వే దేవా అదితిః సజోషాః ॥ ధాతా రాతిః సవితేదం జుషంతాం ప్రజాపతి ర్నిధిపతి ర్నో అగ్నిః । త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సంరరాణో యజమానాయ ద్రవిణం దధాతు ॥

కర్మసూక్తమ్ (అథర్వ 19-68)

1 బ్రహ్మ। కర్మ। అనుష్టుప్।

అవ్యసశ్చ వ్యచసశ్చ బిలం వి ష్యామి మాయయా । తాభ్యా ముద్ధృత్య వేదమథ కర్మాణి కృణ్మహే ॥

అమావాస్యా సూక్తమ్ (అథర్వ 7-79)

1-4 అథర్వా। అమావాస్యా। త్రిష్టుప్, 1 జగతీ।

యత్ తే దేవా అకృణ్వన్ భాగధేయ యమావాస్యే సంవసంతో మహిత్వా। తేనా నో యజ్ఞం పిపృహి విశ్వ వారే రయిం నో ధేహి సుభగే సువీరమ్ ॥ అహమేవా స్మ్యమావాస్యా3 మామా వసంతి సుకృతో మయీమే । మయి దేవా ఉభయే సాధ్యాశ్చేంద్ర జ్యేష్ఠాః సమగచ్ఛంత సర్వే ॥ ఆగన్ రాత్రీ సంగమనీ వసూనామూర్జం పుష్టం వస్వావేశయంతీ । అమావాస్యాయై హవిషా విధేమోర్జం దుహానా పయసా న ఆగన్ ॥ అమావాస్యే న త్వదేతా న్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరిభూర్జజాన । యత్ కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయంస్యామ పతయోరయీణామ్ ॥

పూర్ణిమా సూక్తమ్ (అథర్వ 7-80)

1-4 అథర్వా। పౌర్ణమాసీ, 3 ప్రజాపతిః। త్రిష్టుప్, 2 అనుష్టుప్।

పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తా దున్మధ్యతః పౌర్ణ మాసీ జిగాయ। తస్యాం దేవైః సంవసంతో మహిత్వా నాకస్య పృష్టే సమిషా మదేమ ॥ వృషభం వాజినం వయం పౌర్ణమాసం యజామహే। స నో దదాత్వక్షితాం రయి మను పదస్వతీమ్ ॥ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరిభూ ర్జజాన। యత్ కామస్తే జుహుమ స్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ పౌర్ణమాసీ ప్రథమా యజ్ఞియాసీదహ్నాం రాత్రీణామతి శర్వరేషు। యే త్వాం యజ్ఞై ర్యజ్ఞియే అర్ధయంత్యమీ తే నాకే సుకృతః ప్రవిష్టాః ॥

త్రిశిరాస్త్వాష్ట్ర సూక్తమ్ - 1

(ఋ 10-8) త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః 1 1-6 అగ్నిః 7 - 9 ఇంద్రః। త్రిష్టుప్॥

ప్ర కేతునా బృహతా యాత్యగ్నిరా రోదసీ వృషభో రోరవీతి। దివశ్చిదంతా ఉపమా ఉదానళ్గాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥ ముమోద గర్భో వృషభః కకుద్మాన స్రేమా వత్సః శిమీవా అరావీత్। స దేవతాత్యు ద్యతాని కృణ్వ న్త్స్వేషు క్షయేషు ప్రథమో జిగాతి ॥ ఆ యో మూర్ధానం పిత్రోరరబ్ధ న్యధ్వరే దధిరే సూరో అర్ణః। అస్య పత్మన్నరుషీ రశ్వబుధ్నా ఋతస్య యోనౌ తన్వో జుషంత ॥ ఉష ఉషో

హి వస్తో అగ్రమేషి త్వం యమ యోరభవో విభావా। ఋతాయ సప్త దధిషే పదాని జనయన్మిత్రం తన్వే (ఏ) 3 స్వాయై ॥ భువశ్చక్షుర్మహ ఋతస్య గోపా భువో వరుణో యదృతాయ వేషి। భువో అపాం నపాజ్జాత వేదో భువో దూతో యస్య హవ్యం జుజోషః ॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా నియుద్భిః సచసే శివాభిః। దివి మూర్ధానం దధిషే స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్య వాహమ్॥ అస్య త్రితః క్రతునా వవ్రే అంతరిచ్ఛన్ధీతిం పితురేవైః పరస్య। సచస్యమానః పిత్రోరుపస్థే జామి బ్రువాణ ఆయుధాని వేతి ॥ స పిత్ర్యాణ్యా యుధాని విద్వా నింద్రేషిత ఆప్త్యోఅభ్యయుధ్యత్। త్రిశీర్షాణం సప్తరశ్మిం జఘన్వాన్ త్వాష్ట్రస్య చిన్నిః ససృజే త్రితో గాః ॥ భూరీదింద్ర ఉదినక్షంత మోజోఽవాభి నత్సత్పతిర్మన్య మానమ్। త్వాష్ట్రస్య చిద్విశ్వరూపస్య గోనా మాచక్రాణస్త్రీణి శీర్షా పరా వర్క్ ॥ 9 ॥

త్రిశిరాస్త్వాష్ట్ర సూక్తమ్ - 2

(ఋ 10-9) త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః సింధుద్వీపో వాంబరిషః। ఆపః। 1-4, 6 గాయత్రీ 5 వర్ధమానా। 7 ప్రతిష్ఠా। 8 - 9 అనుష్టుప్ ॥

ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే ॥ యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః ॥ తస్మా అరంగ మామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ।

ఆపో జనయథా చ నః ॥ శం నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శం యోరభి స్రవంతు నః ॥ ఈశానా వార్యాణాం క్షయంతీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ॥ అప్సు మే సోమో అబ్రవీ దంతర్విశ్వాని భేషజా । అగ్నిం చ విశ్వశంభువమ్ ॥ ఆపః పృణీత భేషజం వరూథం తన్వే (ఏ) 3 మమ । జ్యోక్ చ సూర్యం దృశే ॥ ఇదమాపః ప్ర వహత యత్కిం చ దురితం యమి। యద్వాహ మభిదుద్రోహ యద్వా శేప ఉతానృతమ్ ॥ ఆపో అద్యాన్వచారిషం రసేన సమగస్మహి । పయస్వానగ్న ఆ గహి తం మా సం సృజ వర్చసా ॥ 9 ॥

సాధనోభౌవన సూక్తమ్

(ఋ 10 - 157) భువన ఆప్త్యః సాధనో వా భౌవనః । విశ్వేదేవాః ।

ద్విపదా త్రిష్టుప్ ॥

ఇమా ను కం భువనా సీషధామేం ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః ॥ యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరింద్రః సహ చీక్లృపాతి ॥ ఆదిత్యైరింద్రఃసగణో మరుద్భిరస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్ ॥ హత్వాయ దేవా అసురాన్, యదాయన్దేవా దేవత్వమభి రక్షమాణాః ॥ ప్రత్యంచమర్క మనయఞ్ఛచీభి రాదిత్స్వధా మిషిరాం పర్యపశ్యన్ ॥

త్వష్టాగర్భకర్తా సూక్తమ్

(ఋ 10-184) త్వష్టా గర్భకర్తా విష్ణుర్వా ప్రాజాపత్యః । లింగోక్తదేవతాః (విష్ణు త్వష్టృ ప్రజాపతి సినీవాలి సరస్వత్యశ్వినః) గర్భార్థాశీః । అనుష్టుప్ ॥

విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పింశతు । ఆ సించతు
ప్రజాపతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే ॥ గర్భం ధేహి సినీవాలి గర్భం
ధేహి సరస్వతి । గర్భం తే అశ్వినౌ దేవానా ధత్తాం పుష్కరస్రజా ॥
హిరణ్యయే అరణీ యం నిర్మంథతో అశ్వినా । తంతే గర్భం హవా
మహే దశమేమాసి సూతవే ॥ 3 ॥

విశ్వేదేవా సూక్తమ్

(ఋ 10-128) విహవ్యః । విశ్వేదేవాః । 1-8 త్రిష్టుప్, 9 జగతీ ॥

మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయం త్వేంధానాస్తన్వం పుషేమ ।
మహ్యం నమంతాం ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వయాధ్యక్షేణ పృతనా జయేమ ॥
మమ దేవా విహవే సంతు సర్వ ఇంద్రవంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః ।
మమాంతరిక్ష మురు లోకమస్తు మహ్యం వాతః పవతాం కామే
అస్మిన్ ॥ మయి దేవా ద్రవిణమా యజంతాం మయ్యాశీరస్తు
మయి దేవ హూతిః । దైవ్యా హోతారో వనుషంత పూర్వేఽరిష్టాః
స్యామతన్వా సువీరాః ॥ మహ్యం యజంతు మమ యాని హవ్యా
కూతిః సత్యా మనసో మే అస్తు । ఏనో మా ని గాం కతమచ్చనాహం

విశ్వే దేవాసో అధి వోచతా నః ॥ దేవీః షళుర్వీరురునః కృణోత్తః విశ్వేదేవాస ఇహవీరయధ్వమ్ । మా హాస్మహి ప్రజయా మా తనూభిర్మా రధామ ద్విషతే సోమ రాజన్ ॥ అగ్నే మన్యుం ప్రతినుదన్పరేషామదబ్ధో గోపాః పరి పాహి నస్త్వమ్ । ప్రత్యంచో యంతు నిగుతః పునస్తే (ఏ) 3 మైషాం చిత్తం ప్రబుధాం వి నేశత్ ॥ ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య యస్పతి ర్దేవం త్రాతారమభి మాతి షాహమ్ । ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ఉరువ్యచా నో మహిషః శర్మ యంసదస్మిన్, హావే పురుహూతః పురుక్షుః । స నః ప్రజాయై హర్యశ్వ మృళయేంద్ర మా నో రీరిషో మా పరా దః ॥ యే నః సపత్నా అప తే భవంత్వింద్రాగ్నిభ్యామవ బాధామహే తాన్ । వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం మోగ్రం చేత్తారమధిరాజమక్రన్ ॥ 9 ॥

సానగాది సూక్తమ్

సనక - సనందన - సనాతనాదయః । హిరణ్యం । అనుష్టుప్; 5, 8 - 9 త్రిష్టుప్, 7 అతిశక్వరీ, 11 జగతీ । (ఋ 10 - 128 సూక్తస్యానంతరమ్)

ఆయుష్యం వర్చస్యం రాయస్పోషమౌద్భిదమ్ । ఇదం హిరణ్యం వర్చస్వ జైత్రాయా విశతాదిమామ్ ॥ ఉచ్చై ర్వాజి పృతనాషాట్ సభాసాహం ధనంజయమ్ । సర్వాః సమగ్రా బుద్ధయో హిరణ్యేౖ

స్మిన్ సమాహితాః ॥ శునమహం హిరణ్యస్య పితుర్నామేవ జగ్రభ ।
తేన మాం సూర్యత్వచ మకరం పూరుష ప్రియమ్ ॥ సమ్రాజం చ
విరాజం చా భిష్టిర్యా చ మే ధ్రువా । లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య యా ముఖే
తయా మామింద్ర సం సృజ ॥ అగ్నేః ప్రజాతం పరి యద్ధిరణ్య
మమృతం యజ్ఞే అధి మర్త్యేషు । య ఏనద్వేద స ఇదేన మర్హతి
జరామృత్యు ర్భవతి యో బిభర్తి ॥ యద్వేద రాజా వరుణో యదు
దేవీ సరస్వతీ । ఇంద్రో యద్వృత్రహా వేద తన్మే వర్చస ఆయుషే ॥
న తద్రాక్షాంసి న పిశాచాశ్చరంతి దేవానామోజః ప్రథమజం హ్యే
(ప) । యో బిభర్తి దాక్షాయణా హిరణ్యం స దేవేషు కృణుతే
దీర్ఘమాయుః స మనుష్యేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః ॥ యదాబధ్నన్
దాక్షాయణా హిరణ్యం శతానీ కాయ సుమనస్యమానా । తన్న ఆ
బధ్నామి శతశారదా యాయుష్మాన్ జరదష్టిర్యథాసత్ ॥ ఘృతా
దుల్లుప్తం మధుమత్సువర్ణం ధనంజయం ధరుణం ధారయిష్ణు ।
ఋణక్ సపత్నాదధరాంశ్చ కృణ్వదారోహ మాం మహతే సౌభగాయ ॥
ప్రియం మా కురు దేవేషు ప్రియం రాజసు మా కురు । ప్రియం
విశ్వేషు గోప్త్రేషు మయి ధేహి రుచా రుచమ్ ॥ అగ్నిర్యేన విరాజతి
సూర్యో యేన విరాజతి । విరాజ్యేన విరాజతి తేనాస్మాన్ బ్రహ్మణస్పతే
విరాజ సమిధం కురు ॥ **11** ॥

త్వష్టారూపకర్తా సూక్తమ్

త్వష్టా రూపకర్తా (నేజమేషః)। విష్ణుః। అనుష్టుప్। (ఋ 10-184 సూక్తస్యానంతరమ్)

నేజమేష పరా పత సుపుత్రః పునరాపత । అస్యై మే పుత్ర కామాయై గర్భమా ధేహి యః పుమాన్ ॥ యథేయం పృథివీ మహ్యుత్తానా గర్భమాదధే । ఏవం తం గర్భమా దేహి దశమేమాసి సూతవే ॥ విష్ణోః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్ । పుమాంసం పుత్రానా ధేహి దశమే మాసి సూతవే ॥ 3 ॥

విశ్వకర్మ దశతిః

సామవేద సంహితాః ఉత్తరార్చిక, షోడశోధ్యాయః ద్వితీయ ఖండః

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామ వస్యురా చకే ॥1585 ॥

కయా త్వం న ఊత్యాభి ప్ర మందసే వృషన్ । కయా స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ 1586 ॥

ఇంద్రమిద్దేవతాతయఇంద్రం ప్రయత్యధ్వరే । ఇంద్రం సమీకే వనినో హవామహ ఇంద్రం ధనస్య సాతయే ॥ 1587 ॥

ఇంద్రో మహ్నా రోదసీ పప్రథచ్ఛవ ఇంద్రః సూర్య మరోచయత్ । ఇంద్రే హ విశ్వా భువనాని యేమిర ఇంద్రే స్వానాస ఇందవః ॥

1588 ॥

విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ తన్వ3ꣳస్వా
హి తే ముహ్యన్త్వన్యే అభితో జనాస ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥

1589 ॥

అయా రుచా హరిణ్యా పునానో విశ్వా ద్వేషాꣳసి తరతి సయు
గ్వభిః సూరో న సయుగ్వభిః । ధారా పృష్ఠస్య రోచతే పునానో
అరుషో హరిః । విశ్వా యద్రూపా పరియాస్యృక్వభిః సప్తాస్యేభి
రృక్వభిః ॥ 1590 ॥

ప్రాచీమను ప్రదిశం యాతి చేకితత్సꣳ రశ్మిభిర్యతతే దర్శతో
రథో దైవ్యో దర్శతోరథః । అగ్మన్నుక్థాని పాꣳస్యేంద్రం జైత్రాయ
హర్షయన్ । వజ్రశ్చ యద్భవథో అనపచ్యుతా సమత్స్వనపచ్యుతా
॥ 1591 ॥

త్వꣳ హి త్యత్పణీనాం విదో వసు సం మాతృభిర్మర్జయసి స్వ
ఆ దమ ఋతస్య ధీతిభిర్దమే । పరావతో న సామ తద్యత్రా
రణంతి ధీతయః । త్రిధాతుభిరరుషీభిర్వయో దధే రోచమానో
వయో దధే ॥ 1592 ॥

సామగాన

కౌథుమశాఖా

శ్రీ గాయత్ర నామ

ఓం తత్సవితుర్వరేణీయోం భార్గో దేవస్య ధీమాహీఽ 2 ధియో యోనః ప్రచోఽ 1212 హిం ఆఽ 2 ॥ దాయో ఆఽ 3 4 5 ॥

పురుష సూక్త నామ

ఉహువా హాఉ । (త్రిః) । సహస్రశీర్షాః పురూ2, 3 షాః । సహస్రాక్షః సహస్రాఽ 2, 3 పాత్ । సభూమిగ్ం సర్వతో వా2, 3, ర్త్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగూఽ లామ్ । ఉహువాహాఉ । (ద్విః) । ఉహువాఽ 3హాఉ । వాఽ 3 । ఇట్ (స్థి) ఇడాఽ 2, 3, 4, 5 ॥

ఉహువౌహోవాఽ 2 । (త్రిః) । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురూ2, 3 షాః ॥ పాదోస్యేహా భవత్పూఽ 2, 3 నాః । తథా విష్వఙ్వ్యక్రాఽ 2, 3 మాత్ ॥ అశనానశనే ఆఽ 2, 3భీ। ఉహువౌహోవాఽ 2 1 (ద్విః) ఉహువౌ। హోఽ 2 । వాఽ 2, 3, 4 । ఔ హోవా । ఈఽ 2, 3, 4 డా। ఉహువౌహోవాఽ 21 (ద్విః) । ఉహువౌ । హోఽ 2 । వాఽ 2, 3, 4 । ఔ హోవా సూఽ 2, 3, 4 వాః । ఉహువౌహోవాఽ 2 1 (ద్విః) । ఉహువౌ। హోఽ 2 । వాఽ 2, 3, 4, 1 ఔ హోవా । ఊఽ 2, 3, 4, 5 ॥ ఇయౌహోవాఽ 21 (త్రిః) । పురుష

ఏవేదజ్సా 2, 3 ర్వామ్ ॥ యద్భూతం యచ్చ భావాఉ2, 3 యామ్ ॥ పాదోస్య సర్వా భూతాఉ2, 3 నీ॥ త్రిపాదస్యామృతం దాఉ2, 3 ఇవీ। ఇయా హోఉ21 (ద్విః)। ఇయా। హోఉ2। వాఉ2, 3, 4 ॥ ఔహోవా। ఈఉ2, 3, 4 డా। ఇ యా హోవాఉ21 (ద్విః) ఇయా। హోఉ2। వా2, 3, 4। ఔహోవా। జ్యోఉ2, 3, 4 తీః। ఇయా హోవాఉ2 (ద్విః)। ఇయా। హోఉ 2। వా2, 3, 4। ఔహోవా ॥ ఈఉ2, 3, 4, 5 ॥

హాఉ హాఉ హాఉ। తావానస్య। మహోఉ2, 3, ఇ మాఉ3 ॥ హాఉ హాఉ హాఉ। తతో జ్యాయాజ్శ్చ పూరుఉ2, 3, షా3ః ॥ హాఉ హాఉ హాఉ ॥ ఉతామృతత్వ స్యేశాఉ2, 3 నాఉ3ః ॥ హాఉ హాఉ హాఉ। య దన్నేనా తిరో హాఉ2, 3 తీఉ3। హాఉ హాఉ హాఉ। వాఉ3 ॥ ఇట్ (స్థి) ఇడాఉ2, 3, 4, 5 ॥

హాఉ హాఉ హాఉ వా। తతో విరాడజాయత। హాఉ హాఉ హాఉ వా। విరాజో అధిపూరుషః ॥ హాఉ హాఉ హాఉ వా। సజాతో అత్యరిచ్యత ॥ హాఉ హాఉ హాఉవా। పశ్చాద్భూమిమథోపురః। హాఉ హాఉ హాఉ వాఉ3 ॥ ఈ2, 3, 4, 5 ॥

హాఉ హాఉ హాఉ। అస్మీనస్మిన్ (త్రిః)। నృమ్ణా ఇ నృమ్ణమ్। (త్రిః)। నిధాఇమాహే। (త్రిః)। కయానశ్చిత్రఉ3 ఆభూఉ1

వాఽ2 త్ । ఊ తీ సదా వృూఽ 3ధాః సాఽ 1ఖాఽ 2 ॥ కయాశ చిష్ఠఽ 3యావాఽ 1ర్తాఽ 2, 3 ॥ హాఉ హాఉ హాఉ । అస్మిన్నస్మిన్ । (త్రిః) । నృమ్ణా ఇ నృమ్ణమ్ । (త్రిః) । నిధామహే । (ద్విః) । నిధా 2, 3 ఇ । మాఽ 2 । హోఽ 2, 3, 4 । ఔహోవా । సువర్జ్యో తీఽ 2, 3, 4, 5 ః ॥

శాంతి మంత్రాః

శం న ఇంద్రో వసుభిర్దేవో అస్తు శమాదిత్యైభి ర్వరుణః సుశంసః । శం నో రుద్రో రుద్రేభిర్జలాషః శం నస్త్వష్టాగ్నాభిరిహ శృణోతు ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

శం నః సత్యస్య పతయో భవంతు శం నో అర్వంతః శము సంతు గావః । శం న ఋభవః సుకృతః సుహస్తాః శం నో భవంతు పితరో హవేషు ॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఆభీర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మహాసీత్ ।

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ధాయ్యా మంత్రాః

సురూప కృత్నుమూతయే సుదుఘామివ గోదుహే। మసి
ద్యవిద్యవి ॥

యేభ్యో మాతా మధుమత్ పిన్వతే పయః
ద్యౌరదిత్ రద్రిబర్హాః। ఉక్థశుష్మాన్ వృషభరాన్ ఆదిత్యా అను
మదా స్వస్తయే ॥

ఏవా పిత్రే విశ్వదేవాయ వృష్ణే యజ్ఞైర్విధేమ హవిర్భిః। బృహస్పతే
సుప్రజా వీరవంతో వయం స్యామ రయీణామ్ ॥

అయం వేనశ్చోదయత్ పృశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయూ రిమానే
ఇమమపాం సంగమే సూర్యస్య శిశుం న తిభీ రిహంతి ॥

శ్రీ మను బ్రహ్మోపనిషత్

అథ మనుబ్రహ్మోపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః । యస్మాద్విమాని భూతాని జాయన్తే । తేనేదం లోకం సృజతి । యేన భూతాని జీవాని జాతాని జాయన్తే । లయ మేష్యన్తి తేన । సఏవ విశ్వకర్మణః । ప్రాఙ్ముఖోద్భూతో మనుర్విశ్వకర్మా । సలోకే గాయన్తి మనుర్నామ ॥

సవా భువనానాం దేవానాం సిద్ధానాం కిన్నరాణాం యః పురాణశ్చ సానగర్షిః । సగోత్ర గోనుమతాం పురుషః పరః । తేనేహ పరమం వేద । మనుబ్రహ్మణాద్యోగ్ం సముద్భవతి । తస్మాత్సర్వజ్ఞాన్మను బ్రహ్మణ స్సకాశాన్మన్వాదయః ఖం వాయు రగ్ని రాపః పృధివ్యాఖ్యాని భూతాని । తేనౌషధయః । తన్మాజ్జాతాని సర్వాణి బీజాని । తేష్వన్నాదయో రసాః । ప్రవర్తన్తే । తేనైద సర్వేషాం ప్రాణినాం శుక్ల శోణిత రూపేణ స???? శ్రీ పున్న పుంసకాని పిణ్డాని సముత్పన్నాని । స్థావర జంగమరూపాణ్యనే కానిచ। స మను శ్శివరూపేణ గాయన్తే । స ఋగ్వేదేన గీయతే । తేనైవ సర్వా విద్యా స్సాఙ్గా ధర్మశాస్త్రాదయ స్సర్వాః కళాః । తద్జ్ఞానా దేవ సర్వాః । ప్రాణినస్సాలోకతా మాప్నోతి తం మనురాఌ దత్త తేన మనురాధ్నో త్తస్మాన్మానవ్యః ప్రజా ఉచ్య న్తే తస్మైనమః ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్ట మాయతవ్యసే వో చేమశ న్తమగ్ం హృదే ప్రాచీదిశాం వస్తన ఋతానా మగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ద్రవిణం త్రివృత్సోమ స్సఉ పఞ్చ దశవర్తనిస్త్య విర్యయః కృత మయానాం పురోవాతో వాత స్సానగ ఋషిః ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః । భవే భవే నాతి భవే భవస్వ మాం మనోద్భవాయ నమః ॥ పంచవక్త్రాయ విద్మహే । బ్రహ్మాగ్రజాయ ధీమహి । తన్నో మనుః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇదం మనుం దశ వారం కాలత్రయం యః పఠతే । స సర్వాన్కామా న్భుక్త్వాంతే । పాపం నాశయతి । నస పునరావర్తతే నస పునరావర్తత । మను రూపతాయే త్యుపనిషత్ ॥

ఇతి శ్రీ మనుబ్రహ్మోపనిషత్ సమాప్తమ్

శ్రీ మయ బ్రహ్మోపనిషత్

అథ మయ బ్రహ్మోపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః । యస్మా దఖల్విదం బ్రహ్మ । క్రియతే విశ్వకర్మణా । తద్దక్షిణ ముఖోద్భూతో మయోనామ స్సనాతన ఋషిః । స గోత్రగః పురాణః పరః । తేనేహ పరమం వేద । మయ బ్రహ్మ ణోద్యోగ్ం సముద్భవతి । తస్మాత్సర్వేశ్వరాన్మయ బ్రహ్మణ స్సకాశాన్మ యాదయో జాయన్తే తేనైవ మహదాదయో భూతాద్యాకాశాదీని । తేనైవ సర్వాణి బీజాని స్త్రీ పున్న పుంసకానీ । ప్రాణాని చరాణి స్థావరాణి చ । సమయో నారాయణ రూపేణా మ్నాయతే । సశుక్ల కృష్ణ భేదేన యజుషా ప్రతిపాదయతే । తేనైవ సర్వాన్ విద్యా మీమాంసాదయో శాస్త్రాః సర్వాః కళాః । తద్జ్ఞానదేవ సర్వాః ప్రాణినః సారూపతామేతి ॥ మయో భూర్వాతో అభివాతూస్రా ఊర్జస్వతీ రోషధీరాం శన్తామ్ ॥ ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ దక్షిణా దిశాం గ్రీష్మఋతానా మిన్ద్రో దేవతా క్షత్రం ద్రవిణం పఞ్చ దశస్తోమ స్సఉ సప్తదశ వర్త నిర్దిత్య వాడ్వయ స్త్రేతాఉ యానాం దక్షిణాద్వాతో వాత స్సనాతన ఋషిః । వామ దేవాయ నమో విష్ణవే నమః శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమో కలవికరణాయనమో బలవికరణాయ నమో బలాయనమో బల ప్రమథ నామస్సర్వభూత దమనాయనమో మయోన్మనాయ నమః ॥ పంచవక్త్రాయ విద్మహే । లోక కర్త్రేచ ధీమహి । తన్నో మయః ప్రచోదయాత్ ॥ య ఇదం ద్వాదశ వారం కాలత్రయం యోజపతే । స సర్వాన్ భోగా న్భుక్త్వాంతే । స మహాపాతకో పాతకేభ్యః । పూతోభవతి, స సర్వాన్ వేదా నధీతో భవతి। మయరూపతామే త్యుపనిషత్ ॥

ఇతి మయబ్రహ్మోపనిషత్ సమాప్తమ్.

శ్రీ త్వష్ట్ర బ్రహ్మోపనిషత్

ఓం అథ త్వష్ట్ర బ్రహ్మోపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః । త్వష్టా హవై విశ్వకర్మా । సఏవ విశ్వకర్మణః । పశ్చిమ ముఖోద్భూతోఽహభూనర్షిః । సోయజ్యోతి స్త్వష్టా ప్రజాయతే । త్వష్ట్ర బ్రహ్మణ మన్వాదయో జాయన్తే ఖం వాయుర్జ్యోతి రాపః పృథివీ । విశ్వస్య ధారిణీ! త్వష్టా బ్రహ్మోజాయతే । త్వష్టా ద్వాదశాదిత్యాః వసవశ్ఛందాగ్ంసి సముత్పద్యంతే । ఆదౌరుద్రో విశ్వకర్మణః । విష్ణుశ్చ విశ్వకర్మణః । ఇన్ద్రాదిత్య సర్వేదేవాశ్చ త్వష్ట్ర బ్రహ్మణః । యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్ । నిష్కళంకో నిరంజనో నిర్వికల్పో నిరామయో నిరాఖ్యాతో శుద్ధ ఏక ఏవ విశ్వకర్మా । నద్వితీయోఽస్తి బ్రహ్మాది తృణ పర్యన్తం త్వష్ట్ర ఏవ తిష్ఠతి । త్వష్ట్ర ప్రణవ స్వరూపమ్ । అకార ఉకార మకారయతి । ఓం మిత్యే కాక్షరమ్ । నను ఇతిద్వే అక్షరే । ఓం నమ ఇతి త్రయాక్షరాణి । ఓం నమోత్వష్ట బ్రహ్మణాయేత్యష్టాక్షరాణి । పరమేవ్యో మన్నాదో భవతి । సర్వ మాయురేతి । విందతే ప్రాజాపత్యం । తతోఽమృతం ప్రత్యగానందం ॥

తానే కథా సముత్పద్యన్తే సముచ్యతే । నమో యోగి జన్మ సంసార బన్ధనాత్ । ఓం నమో (విశ్వకర్మణే) త్వష్ట్ర బ్రహ్మయేతి మన్త్రోపాసకః । తం త్వష్టాఽఽధత్తతేన । త్వష్టాఽఽర్ధ్నో త్తస్మా త్వాష్ట్రాః పశవ ఉచ్యన్తే తస్మై నమః ॥ బ్రహ్మ జిజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవాహ సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చ వివః ॥ అఘోరేభ్యో ఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్యో స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు త్వష్ట్ర బ్రహ్మ రూపేభ్యః ॥ ప్రతీచీదిశాం వర్షాఋతూనాం విశ్వేదేవా దేవతా విట్ ద్రవిణం సప్తదశస్తోమస్స ఉవేకవిగ్ంశ పర్తని స్త్రివత్సోవయో ద్వాపరోఽయానాం పశ్చాద్వాతో వాతోఽహ భూనర్షిః ॥ పంచవక్త్రాయ విద్మహే । మహా పూజ్యాయ ధీమహి । తన్నో త్వష్ట్రః ప్రచోదయాత్ ॥

య ఇదం కాలత్రయం షోడశవారం పఠతే స సర్వేభ్య పాపేభ్యో విముక్తో భవతి । స సర్వాన్భోగానావ్నోతి సర్వవేద పారాయణ పుణ్యం లభతే। పరంబ్రహ్మణ్యేకో త్వష్టరూప విశ్వకర్మణః। స్థావర జంఘ సంసార బంధనం । ప్రథమాద్యహోరాత్ర క్రీడా పాపం నాశయతి । పంచమహా పాతకోపాతాది పాపం నాశయతి। స సాయుజ్య మావ్నోతి। య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥

ఇతి త్వష్ట బ్రహ్మోపనిషత్ సమాప్తమ్.

శ్రీ శిల్పి బ్రహ్మోపనిషత్

అథ శిల్పీవై అకామయత ప్రజాస్సృజేయేతి । శిల్పి ప్రజాపతి నా ప్రాణోజాయతే । త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణో మనస్సర్వేంద్రి యాణిచ । ప్రజాపత్యాత్మన ఆకాశ స్సమ్భూతః । ఆకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః । అగ్నే రాపః । అద్భ్యః పృథివీ । పృథివ్యా ఓషధయః । ఓషధీభ్యోఽన్నం । అన్నాత్పురుషః। శిల్పీప్రపంచ ధారిణీ। శిల్పి ప్రజాపతినా బ్రహ్మాజాయతే। శిల్పి ప్రజాపతినా నారాయణో

శ్రీ విశ్వజ్ఞోపనిషత్ (దైవజ్ఞోపనిషత్)

ఓం అథ విశ్వజ్ఞోపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః। యేనేదం విశ్వ సమస్తం క్రియతే । సమాం విశ్వ కర్మాపాతు । సఏవ విశ్వకర్మణః ఈశాన ముఖే జాయతే దైవజ్ఞ । సలోకే గాయన్తి విశ్వజ్ఞ ర్నామః పంచస్వధి కరణేషు ప్రపంచ ఆత్మా । జగచ్చక్షురిత్యాచక్షతే । ప్రణవః పూర్వరూపం । ఆకాశోత్తరరూపం వాయుః సంధిః । ప్రాణ స్పంధానం । అథాధిలోకం పృధివీ పూర్వరూపమ్। ఆపోత్తరరూపం తేజస్సంధిః కర్మణః సంధానమ్।

అధాధివజ్రం సృష్టిః పూర్వరూపం స్థిత్యుత్తర రూపం లయః సంధిః విజ్ఞాన స్పంధానం । ఆనందప్రదమ్ ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజనాత్ ః ఆనందాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే ఆనందేన జాతాని జీవన్తి। ఆనందం ప్రయంత్య భిసం విశన్తీతి । తద్విజ్ఞానస్య తద్బ్రహ్మేత్మా, తత్రా ద్యక్షరమోంకార, అకార ఉకార మకార ఇతి । తాసనేకధా నముత్పద్యన్తే ॥

విశ్వత శ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతో హస్త విశ్వత స్పాత్ । సంబాహుభ్యాం నమతి సంపతత్రైః ద్యావా పృధివీ జనయన్దేవ ఏకః ॥ భాస్వతీం త్వా సాదయామి । జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి । జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి । జ్యోతిష్కృతీం త్వా సాదయామి । జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి । మల్మలాభవన్తీం త్వా సాదయామి । దీప్యమానాం త్వా సాదయామి ॥ హిరణ్య మేన స్సవితా రధేనా దేవోయాతి పశ్యన్ । దేవం దేవత్ర సూర్య మగన్మజ్యోతి రుత్తమం దృశే విశ్వాయ సూర్యమే తన్మ మండలం। ప్రణవ స్వరూపమే తత్ప్రజా మండలాత్మా ప్రదీస్యతేతాని లోకాని సురక్షన్తి । మను బ్రహ్మాది పంచబ్రహ్మ మండలం సమాప్నోతి లోకాధిపతయః। విశ్వజ్ఞః పురాతనో సుపర్ణస ఋషిర్గోత్రగ సమాఖ్యాతః ॥

ఋగ్యజుస్సామాధర్వణ సమిష్టి భూతేన ప్రణవేన వేదనేషోంత రాదిత్యో విశ్వజ్ఞో హిరణ్మయః పురుషః ప్రగీయతే పఞ్చ బ్రహ్మమయః । విశ్వజ్ఞ స్వయంభూః విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మైవ తదమృతం ఏష పురుష స్సర్వే భూతానామధి పతిర్విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మే । యఏవం విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మణం విన్దతే । స విశ్వజ్ఞ సాయుజ్య మాప్నోతి లోకప్రకాశకో భవతి ॥ ఓం విశ్వజ్ఞ వర్ధత స ఇమాం ల్లోకాన వృణోద్యతిః ॥

ఉదుత్యం జాత వేదసం దేవం వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యం చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకం। చక్షుర్మిత్రస్య వరుణ స్యాగ్నేః। ఆప్రాద్యావా పృధివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్థుషశ్చ ॥ ఊర్ధ్వాదిశాగ్ం హేమన్త శిశిరా వృతూనాం బృహస్పతి ర్దేవతా వర్చో ద్రవిణం త్రిణవస్తోమస్స ఉత్రయస్త్రిగ్ంశ వర్తనః షష్ఠ వాద్యయోఽభి భూరయానాం విష్వగ్వాతో వాతస్సుపర్ణ ఋషిః ॥ ఈశానస్సర్వ విద్యానామీశ్వర స్సర్వ భూతానాం బ్రహ్మాధి పతిర్బ్రహ్మణోధిపతి ర్విజ్వజ్ఞ శివోమే అస్తు సదా శివోమ్ ॥

పంచవక్త్రాయ విద్మహే । లోకజ్ఞానాయ ధీమహి । తన్నో విశ్వజ్ఞః ప్రచోదయాత్ ॥ య ఇదం కాలత్రయం జపతే। ససర్వాన్ భోగాన్భుక్త్వాన్తే। ప్రాత రధీయానో రాత్రి కృతం పాపం నాశయతి । సాయ మధీయానో దివసకృతం పాపంనాశయతి । మాద్యం దిన మానత్యాభి ముఖోఽధీయానః। పంచ మహాపాతకోఽప పాతకాత్ప్ర ముచ్యతే। సర్వ తీర్థేషు స్నాతో భవతి। సర్వవేద పారాయణ పుణ్యం లభతే। నస పునరావర్తతే। విశ్వజ్ఞ భావమేతి య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥

విశ్వజ్ఞోపనిషత్ సమాప్తమ్.

అథశ్రీ పంచబ్రహ్మోపనిషత్

ఓం (యేనేదం) యస్మాత్ విశ్వగ్ం సమస్తం క్రియతే, సమాం విశ్వకర్మాపాతు - విశ్వస్రష్టా - విశ్వభర్తా - విశ్వశాంతికః । జీవాతా భువనానాం సిద్ధానాం కిన్న రాణాం యః పురాణశ్చ జీమూత వర్షకః । త్రాతానుమాతా పురుషః పరః । విరాడ్విశ్వకర్మా । స్వరాడ్విశ్వకర్మా - (సగ్ంరా) సమ్రాడ్విశ్వకర్మా బ్రహ్మా - విష్ణు - రుద్ర - శతమఖ

భాస్కరాదయో దేవా జాయన్తే । విశ్వేదేవా వసవః పితరో గన్ధార్వా ఇమే సర్వ కాలేశ్చేతి విశ్వకర్మణః । విశ్వకర్మణో వ్యోమ సముద్భవతి । వ్యోమ్నో మారుతః । మారుతా ద్వైశ్వానరః । వైశ్వానరాజ్జలమ్ । జలాద్భూమిః । భూమ్యా ఓషధీయః । ఓషదీభ్యో బీజాని । బీజేభ్యోఽఖిల సస్యాని । సస్యేభ్యో ధాన్యం । ధాన్యేభ్యోఽన్నం భవతి । అన్నా దేవరసః । తద్రసేన జన్తూనాగ్ం సర్వేషాగ్ం రేతశ్శుక్ల శోణితరూపమేవాహ । తస్మాత్పిండాస్సముత్పన్నాః । సముత్పన్నాని స్థావర జంగమ రూపాణి । జాతాన్యనే కాని । పిండ బ్రహ్మాండాని । ఇతి విశ్వకర్మణాభూతాని । విశ్వకర్మణా వృద్ధాని । తేనైవాహ ప్రతిష్ఠితాని । పఞ్చ ముఖేభ్యః । పఞ్చశీర్ష స్యాస్య మనుః ప్రధమపి మయో ద్వితీయః, త్వష్టా తృతీయో, శిల్పీ చతుర్థః, విశ్వజ్ఞ పఞ్చమః ఇతి స పవార్కో విధీయతే । సానగ స్సనాతనోఽహభూనః ప్రత్నస్సువర్ణ శ్చేత్యేతే చసర్వే గోత్ర పురుషాః । ప్రాకృతేష్వా ద్యాద్యాః ఈశ్వరో విశ్వకర్తా ఆహుః। సద్యోజాత ముఖే సానగో విశ్వకర్మణః । వామదేవ ముఖే జాతో । బహ్మర్షిస్తు సనాతనః । అఘోరముఖ సంజాతోఽహభూనో విశ్వకర్మణః । తత్పురుషే. ముఖేజాతః ప్రత్నాఽసౌ విశ్వకర్మణః । తస్యేశానముఖేజాత స్సుపర్ణో విశ్వకర్మణః । ఈశ్వరో విశ్వకర్తా ఆహుః । కశ్యపోఽ త్రిస్తాభ్యాం సూర్యచన్ద్రాదయో జాయన్తే । గవాద్యాః కుమ్భిసూత్రాః । స్థలజా - జలజాః, కీటకాశ్చతుర్విధాః ప్రకృతయః ప్రజాతాః । వేదవిద్యా స్సాంఖ్యాదయోఽపి కర్మజ్ఞాన బోధకాః । నిగమాగమశ్చ, సర్వం విశ్వకర్మ నిర్మితం । స విశ్వ కర్మా పరబ్రహ్మేత్యుపనిషత్ । య ఏత దుపనిషత్పరేత్ప్రాతరాది సమయే స సర్వైః పాపైః ప్రముచ్యతే । తద్వైవం విశ్వకర్మ కారణం పంచ బ్రహ్మాది గచ్ఛతి ॥

ఇతి పంచబ్రహ్మోపనిషత్

పంచబ్రహ్మర్షి ఆవాహనం (సుపర్ణఋషి ఆవాహనం)

మంత్రం : ఇయ ముపరి మతి స్తస్యై వాఙ్మతీ హేమంతో వాచ్యాయనః । పఙ్క్తిర్ హైమన్తీ పఙ్క్త్యై । నిధనవన్నిధనవత । ఆగ్రయణ ఆగ్రయణా । త్రిణవత్రయ స్త్రిగ్‌ం శౌత్రిణ వత్రయ స్త్రిగ్‌ం । శాభ్యాగ్‌ం శాక్వర రైవతే । శాక్వరరైవతాభ్యాం । విశ్వకర్మ ఋషి ర్విశ్వజ్ఞ ప్రజాపతి గృహీతయా । త్వయా వాచం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః – ఇతి సుపర్ణ ఋషి నామాంతర విశ్వకర్మ ఋషి మావాహయామి

1. సానగఋషి ఆవాహనం

మంత్రం : ఓం అయం పురో భువస్తస్య ప్రాణో । భౌవాయనో వసన్తః । ప్రాణాయనో గాయత్రీ వాసన్తీ । గాయత్రియై గాయత్రం గాయత్రా । దుపాగ్‌ంశు రుపాగ్‌ం శోస్త్రివృత్త్రివృతో రథన్తరగ్‌ం రథన్తరా త్సానగఋషి । ర్మనుప్రజాపతి గృహీతయా । త్వయా ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥

2. సనాతనఋషి ఆవాహనం

మంత్రం : ఓం అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా । తస్యమనో వైశ్వకర్మణం । గ్రీష్మోమానస స్త్రిష్టుగ్గ్రైష్మీ । త్రిష్టుభ ఐడమైడా । దన్తర్యామోఽన్తర్యామా । త్పంచదశః పంచదశా । ద్బృహద్బృహతో సనాతనఋషి । ర్మయప్రజాపతి గృహీతయా । త్వయా మనః గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥

3. అహభూనఋషి ఆవాహనం

మంత్రం : ఓం అయంపశ్చాద్విశ్వవ్యచా । స్తస్య చక్షుర్వైశ్వవ్యచ । సంవర్షాణి చాక్షుషాణి । జగతీ వార్షీ । జగత్యా ఋక్షము మృక్షమా । చ్ఛుక్రశ్శుక్రా । త్సప్తదశ స్సప్తదశా । ద్వైరూపర వైరూపా దహభూనఋషిః । త్వష్ట్ర ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥

4. ప్రత్నఋషి ఆవాహనం

మంత్రం : ఓం ఇదముత్తరాథ్సువస్తస్య । శ్రోత్రగ్ం స్వావ్యగ్ం శరచ్ఛ్రా త్ర్యస్తుష్టు ప్ఛారద్యనుష్టు-భ। స్వారగ్గ్ం స్వారాన్మంధీ మంధిన। ఏకవిగ్ంశ ఏకవిగ్ంశా। ద్వైరాజం వై - రాజత్ర్యత్నఋషిః। ప్రజాపతి గృహీతయా। త్వయా శ్రోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ।

5. సుపర్ణ బ్రహ్మఋషి ఆవాహనం

వచనం : ఓం భూః సుపర్ణ బ్రహ్మఋషి మావాహయామి । ఓం భువః ఈశాన మావాహనయామి । ఓగ్ం సువః ఆదిత్య మావాహయామి । ఓం మహః ప్రణవ వేదాధిపతి మావాహయామి । ఓం జనః విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మేణ మావాహయామి ।

1. సానగబ్రహ్మఋషి ఆవానం

ఓం భూః సానగ బ్రహ్మఋషి మావాహయామి । ఓం భువః సద్యోజాత మావాహయామి । ఓగ్ం సువః ఈశ్వర మావాహయామి । ఓం మహః ఋగ్వేదాధిపతి మావాహయామి । ఓగ్ం సువర్మహర్జనః మనుబ్రహ్మేణ మావాహయామి ।

2. సనాతన బ్రహ్మఋషి ఆవానం

ఓం భూః సనాతన బ్రహ్మఋషి మావాహయామి । ఓం భువః వామదేవ మావాహయామి । ఓగ్ం సువః విష్ణు మావాహయామి । ఓం మహః యజుర్వేదాధిపతి మావాహయామి । ఓం భువస్సువర్మహర్జనః మయబ్రహ్మేణ మావాహయామి ।

3. అహభూన బ్రహ్మఋషి ఆవానం

ఓం భూః అహభూవ బ్రహ్మఋషి మావాహయామి । ఓం భువః

అఘోర మావాహయామి । ఓగ్ం సువః బ్రహ్మేణ మావాహయామి । ఓం మహః సామవేదాధిపతి మావాహయామి । ఓం భూర్భువస్సువర్మహర్జనః త్వష్టృ బ్రహ్మేణ మావాహయామి ।

4. ప్రత్న బ్రహ్మఋషి ఆవానం

ఓం భూః ప్రత్న బ్రహ్మఋషి మావాహయామి । ఓం భువః తత్పురుష మావాహయామి । ఓగ్ం సువః ఇంద్ర మావాహయామి । ఓం మహః అథర్వవేదాధిపతి మావాహయామి । ఓం మహర్జనః శిల్పి బ్రహ్మేణ మావాహయామి ।

శ్రీ మద్విరాట్ విశ్వకర్మ వ్రతపూజా విధానం

అథప్రాణప్రతిష్ఠా । కరన్యాసః

అస్యశ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మ ప్రాణప్రతిష్ఠా మహామంత్రస్య । పరమేష్ఠి ఋషిః । అనుష్ఠుప్ ఛందః పరబ్రహ్మ ప్రాణశక్తి ర్దేవతా ఓం బీజం విశ్వంశక్తిః కర్మకీలకం అస్యాం శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మ సువర్ణ ప్రతిమాయాం ప్రాణ ప్రతిష్ఠాపనే వినియోగః ॥

ఓం పృథివ్య సేజోవాయురాకాశాత్మనే అంగష్ఠాభ్యానమః ।

శ్రీ శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః ।

ని త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః ।

శ్వ వాక్పాణిపాదయూపస్థాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః ।

కజ్ఞాత మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారాత్మనేక నిష్ఠికాభ్యాం నమః

ర్మా ప్రాణోపానవ్యానోదానసమానాత్మ నేకరతలకర వృష్ఠాభ్యాం నమః ॥

అంగన్యాసం

ఓం పృథివ్యస్తే జోవాయురాకాశాత్మనే హృదయాయనమః ।

శ్రీ శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాత్మనే శిరసేస్వాహా ।

వి త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణాత్మనే శిఖాయైవషట్

శ్వ వాక్పాణిపాదపాయూపస్థాత్మనే కవచాయహుం ।

క జ్ఞాత మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారాత్మనే నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ।

ర్మా ప్రాణోపానవ్యానోదాన సమనాత్మనే అస్త్రాయపట్ ।

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః విశ్వకర్మ ప్రాణా ఇహ ప్రాణాః ఓం ఆం హ్రీం క్రోం యరలవశషసహోం సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనశ్చ క్షుశ్శ్రో త్రజిహ్వాఘ్రాణ రేతో బుద్ధ్యాదీని సుఖంచిరం తిష్ఠంతుస్వాహా ॥

ఓం అసునీతే పునరస్మాసుచక్షుః పునః ప్రాణమిహనో దేహీ భోగం జ్యోక్ప శ్యే మసూర్య ముచ్చరం తమనుమతె మృళయా నస్వస్తి ॥

శ్లో॥ రక్తాంభోధిస్థ పూతోల్లసదరుణ సరోజాధిరూఢాక రాగ్రైః పాశం
కోదండవిక్షూద్భవమథగుణమప్యంకుశం పంచబాణాన్ । బిభ్రాణా
సుక్కపాలం త్రిణయనలసితాపీ నవక్షోరుహాఢ్యా । దేవీబాలార్క
వర్ణాభవతు సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరానః ॥

అథధ్యానమ్

శ్లో॥ సత్యం జ్ఞాన సుఖస్వరూప మమలం పంచాననం పావనం
వేదాంతైః ప్రతిపాద్యమానవిభవం విశ్వైకవిర్మాతరం
సర్వప్రాణిమనోఽంబుజాంతరగతం సర్వాత్మకం సర్వదా
వందేఽహం భగవంతమార్యవినుతం శ్రీ విశ్వకర్మాభిధమ్ ॥

శ్లో॥ దివ్యసింహాసనాసీనం మునిబృందనిషేవితం
ఉపాస్యమానమమరైః స్తూయమానం మహర్షిభిః ॥
పంచవక్త్రందశభుజం బ్రహ్మచారి వ్రతేస్థితం
లక్ష్మీసరస్వతీభ్యాంచ సంక్షాళితపదద్వయం ॥
వక్షస్థలేచబిభ్రాణం బ్రహ్మవిద్యాముమాతనుం
హార కేయూరకటక కుండలాద్యైస్సుశోభితం ॥
భస్మాంగరాగందేవేశం వరదంసుస్మితాననం
ఏవంధ్యాయేన్మహా దేవం విశ్వకర్మాణమవ్యయం ॥

సాంగం సాయుధం సవాహనం సుపరివార సమేత శ్రీ విరాడ్విశ్వ కర్మణేనమః ధ్యానం సమర్పయామి.

ఆవాహనం

య ఇమా ఇతి మంత్రస్యభౌవనో విశ్వకర్మఋషిః విశ్వకర్మ దేవతా –

త్రిష్టుప్ఛందః శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మా వాహనే వినియోగః ॥

ఓం య ఇమావిశ్వభువనానిజుహ్వ దృషిర్హోతానిష సాదాపితానః స ఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛమానః ప్రథమచ్ఛ దోవర ఆవివేశ ॥ సహస్రశీర్షైత్యా వాహనం ॥

ఓం సహస్రశీర్షాపురుషః సహస్రక్షస్సహస్రపాత్ సభూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతిష్ఠద్ధశాంగళం

శ్లో॥ శ్రీమత్ప్రణవచిద్రూపం పంచాస్యం నిత్యమవ్యయం

ఆవాహయామిదేవేశం విశ్వకర్మాణ మీశ్వరమ్ ॥

ఓం విరాడ్విశ్వకర్మణే నమః సాంగంసావరణం సాయుధం సశక్తిక మావాహనం సమర్పయామి ॥

పురుషఏవేత్యాసనం

పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యం ఉతామృత త్వస్వేశానః యదన్నే నాతిరోహతి ॥

శ్లో॥ కల్పద్రుమూలే మణివేది మధ్యే

సింహాసనం స్వర్ణమయం సరత్నం

విచిత్ర వస్త్రావృతమచ్యుత ప్రభో

మయార్పితం తుభ్యమిదం గృహాణ ॥

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణే నమః రత్నమయసింహాసనం సమర్పయామి ॥

ఏతవానస్యేతిపాద్యమ్

ఏతావానస్యమహిమా అతోజ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః పాదేஉస్యవిశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥

శ్లో॥ స్వయం భూస్సర్వదేవానా మధికస్సర్వకామదః

మయానివేదితం దుభ్యం సుగృహాణ సుపాద్యకమ్ ॥

ఓం శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మణే నమః పాద్యం సమర్పయామి ॥

త్రిపాదూర్ధ్వ ఇత్యర్ఘ్యం

త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః తతో విష్వఙ్ వ్యక్రామత్ సాశనానశనేఅభి ॥

శ్లో॥ గంగాజలం సమానీతం సువర్ణకలశేస్థితం
అర్ఘ్యం గృహాణభగవన్ దివ్యరూపనమోఽస్తుతే ॥
ఓం శ్రీ వీరాడ్విశ్వకర్మణేనమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥

తస్మాద్విరాడిత్యాచమనం

తస్మాద్విరాడజాయత విరాజో అధి పురుషః సజాతోఽత్య రిచ్యత పశ్చాద్భూమి మథోపురః ॥

శ్లో॥ మందాకిన్యాస్తుయద్వారి సర్వపాపహరం శుభం
తదిదం కల్పితం దేవసమ్యగాచమ్యతాం త్వయా ॥
ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణే నమః ఆచమనీయం సమర్పయామి ॥

యత్పురుషేణేతి మధుపర్కం

యత్పురుషేణహవిషే దేవాయజ్ఞమతన్వత వసంతో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్దవిః ॥

శ్లో॥ గోక్షీరదధి సంయుక్తం శర్కరా మధుసంయుతం
స్వర్ణపాత్రేవినిక్షిప్తం త్వయా సంగృహ్యా తాంప్రభో ॥
ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణే నమః మధుపర్కం సమర్పయామి ॥

సప్తాన్యాసన్నితిస్నానం

సప్తాన్యాసన్పరిధయః త్రిసప్తసమిధః కృతాః దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః ఆబధ్నం పురుషంపశుం ॥

శ్లో॥ నదీవాంచైవసర్వసా మానీతం నిర్మలోచకం

స్నానం స్వీకురుదేవేశ మయాదత్తం సురప్రభో ॥

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి ॥

స్నానకాలే రుద్రాభిషేకు కుర్యాత్ । అథవిశ్వకర్మ సూక్తం య ఇమా ఇత్యస్య చతుర్ధశ్చస్య సూక్తస్వభౌవనో విశ్వకర్మ ఋషిః విశ్వకర్మ దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మ ప్రీత్యర్థం అభిషేకే వినియోగః ॥

సముద్రాయనయునాయ సిన్ధూనాంపతయేనమః నదీనాగ్ం సర్వాసాంపి, త్రేజుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాషా మర్త్యగ్ం హవిః ॥

ఓం దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽ శ్వినోబాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యా మగ్రేస్తేజ సాసూర్యస్యనర్చసేంద్ర సేంద్రి యేణాభిషించామి, బలాయ శ్రియైయశ సేన్నాద్యాయ అమృతాభిషేకోఽస్తు శాంతి పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః అభిషేకం సమర్పయామి.

అథ పంచామృత స్నానమ్

దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్క రేణఫలైస్సహ ।

ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత స్నపయేచ్ఛుదవారిణా ॥

ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్టియం । భవావాజస్య సంగథే ఇతి క్షీరస్నానమ్

దధిక్రావణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః । సురభినోముఖా । కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్ । ఇతిదధీస్నానమ్

శుక్రమసిజ్యోతిరసి తేజాసిదేవోవస్సవితోత్పునా । త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః । ఇతిసర్పిస్నానమ్

మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః మాధ్వీర్న స్సంత్వోపధీః

మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుదౌర్యస్తునః పితా । మధుమాన్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః మాధీర్గారోభవంతునః ॥ ఇతి మధుస్నానమ్ ॥

తాశ్మర్కరాఅభవన్ తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం వజ్రోవైశర్కరాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్క రాభిరగ్నిం పరిమిణోతి వజ్రేణైవాస్మై పశూన్ పరగృహ్ణాతి । తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతా । తస్మాత్ స్థేయాన స్థేయ సోనోపహర తేత్రిసప్తాభిః పశుకామస్య । ఇతిశర్కరోదకస్నానమ్ ॥

అథవా క్షమాణ నారికేళ ఫలోదకస్నానమ్

యాః ఫలీనీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః బృహస్పతి ప్రసూతా స్తానోముంచం త్వగ్ంహసః ॥ ఇతి నారికేళ ఫలోదకస్నానమ్

అపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన । మహేరణా యచక్షసే యోవశ్శివతమోరసః తస్యభాజయతేహసః ఉశతీరిన మాతరః తస్మాఅరం గమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ అపోజనయథాచనః ॥

శ్లో॥ దధిపయోఘృత స్వాదుసంయుతం । మధుపితం శుభం
గృహ్యతాంప్రభో । సుజనవత్సలంత్వాం దయానిధి ।
సపది పంచకైః స్నాపయామ్యహమ్ ॥

ఓం శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మణేనమః పంచామృతస్నానం సమర్పయామి స్నానానంతరం శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి

తంయజ్ఞమితి వస్త్రం

తం యజ్ఞంబర్హిషి ప్రోక్షన్ పురుషంజాతమ గ్రతః తేనదేవా ఆయజంత సాధ్యాబుషయశ్చయే ॥

శ్లో॥ స్వర్ణాంచలం స్వర్ణవిచిత్రశోభితం । కౌశేయయుగ్మం పరికల్పితం మయాః
లోకేశ్వర ప్రావరణం గృహాణ మాయాబల ప్రావృత దివ్యరూప ॥

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి

తస్మాద్యజ్ఞాదితియజ్ఞోపవీతం

తస్మాద్య జ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృతంపృషదాజ్యం పశూగ్ం స్తాగ్ంశ్చ క్రేవాయవ్యాన్ ఆరణ్యాస్ గ్రామ్యాశ్చయే.

శ్లో॥ సువర్ణతంతూద్భవయజ్ఞ సూత్రం । ముక్తా ఫలస్యూతమనేకరత్నం ।

గృహాణ తద్వత్క్ృత ముత్తరీయం స్వకర్మ సూత్రంధరతే నమోఽస్తు॥

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి

తస్మాద్యజ్ఞాదితిగంధం

తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే ఛందాగ్ం, సిజజ్ఞిరేత స్మాత్ యజు స్తస్మాదజాయత ॥

శ్లో॥ శ్రీఖండంచందనోన్మిశ్రం । గంధాఢ్యం సుమనోహరం ।

విలేపనం సురశ్రేష్ఠ । చందనం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

ఓం శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మణేనమః శ్రీ గంధం సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ గంధమర్పణానంతరం విభో । అక్షతైస్తుతే

పూజయామ్యహం । అంకురాధిభిః పుష్ప

పత్రకై । రర్చయామి జగదీశ్వర ప్రభో ॥

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః అక్షతాన్ సమర్పయామి

తస్మాదశ్వా ఇతిపుష్పం

తస్మాదశ్వా అజాయంత ఏకేచోభయాదతః గావోహ జజ్ఞిరేస్మాత్ తస్మా జ్జాతా అజావయః ॥

శ్లో॥ మందార దాడిమీజాజి కరవీరాదికైః సుమైః

శతపత్రైశ్చకల్హారైః పూజయేత్వాం జగత్రభో ॥

ఓం శ్రీ విరాడ్విశ్వకర్మణేనమః పుష్పం సమర్పయామి

అధాంగ పూజా

ఓం శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మణేనమః పాదౌ పూజయామి విశ్వవ్యాపినేనమః గుల్ఫౌ పూజయామి విధాత్రేనమః జానూ పూజయామి విశ్వప్రతాపాయ నమః జంఘే పూజయామి విశ్వాద్భుతకృతే నమః కటిం పూజయామి విశ్వధారిణే నమః ఉదరం పూజయామి వివిధ వైభవదాత్రేనమః నాభిం పూజయామి విశ్వాతీతాయనమః వక్షస్థలం పూజయామి. విశ్వరూపాయనమః కంఠం పూజయామి విశ్వస్తుతాయనమః బాహూన్ పూజయామి విశ్వోద్భవాయనమః ముఖం పూజయామి విశ్వపాలకాయ నమః నేత్రే పూజయామి విశ్వాధారాయనమః శిరః పూజయామి విశ్వ బ్రహ్మణే నమః సర్వాంగం - పూజయామి ॥

ఆధావరణ పూజా

ఓం విశ్వకర్త్రేనమః విశ్వదేవ ప్రసాదకాయనమః వాసవాది సుర ప్రసాదకాయనమః మూలాధారస్థితాయనమః గణనాధస్వరూప ధృతేనమః స్వాదిష్ఠానాంబుజస్థానాయనమః మణిపూరాబ్జనిలయాయ నమః ముని ప్రియాయనమః అనాహత పద్మస్థితాయనమః విశుద్ధచక్ర నిలయాయనమః అంతరాత్మ స్వరూపాయనమః ఆగ్నేయచక్రవాసినే నమః సహస్రారపద్మ నిలయాయనమః జగచ్ఛిల్పాధిపతయేనమః

శ్లో॥ దయాబ్ధేత్రాహిసంసార సంత స్తంశరణాగతం

భక్త్యాఽర్పయామ్యహంతుభ్యం ప్రథమావరణార్చనమ్

ఓం విశ్వరూపిణే నమః నిరంజనాయనమః నిర్వికారాయ నమః నిర్మోహనాయ నమః నిర్వృతాయ నమః నిరాకారాయనమః సాకారాయనమః జ్యోతిషే నమః పరిపూర్ణాయనమః బుద్ధ్యైనమః సిద్ధ్యైనమః లక్ష్మైనమః సర

స్వత్ర్యై నమః పరమాత్మనే నమః.

శ్లో॥ దయాబ్ధేత్రాహి సంసార సంత ప్తంశరణాగతం

భక్త్యాఽర్పయామ్యహంతుభ్యం । ద్వితీయావరణార్చనమ్

ఓం అణిమాయైనమః మహిమాయై నమః గరిమాయై నమః లఘిమాయై నమః ప్రాప్త్యై నమః ప్రాకామ్యాయనమః ఈశత్వాయ నమః వశిత్వాయ నమః

శ్లో॥ దయాబ్దే త్రాహిసంసార సంత ప్తంశరణాగతం

భక్త్యాఽర్పయామ్యహంతుభ్యం తృతీయావరణార్చనమ్

ఓం మహాపద్మాయ నమః పద్మాయ నమః శంఖాయ నమః మకరాయ నమః కచ్ఛపాయ నమః ముకుందాయ నమః కుందాయనమః నీలాయ నమః పరాయ నమః

శ్లో॥ డయాబ్దేత్రాహిసంసార సంతప్తంశరణాగతం

భక్త్యాఽర్పయామ్యహంతుభ్యం చతుర్థావణార్చనమ్.

ఓం గౌర్యైనమః పద్మాయైనమః శచ్యైనమః మేధాయైనమః సావిత్ర్యై నమః విజయాయైనమః జయాయైనమః దేవసేనాయైనమః స్వధాయైనమః స్వాహాయైనమః మాతృభ్యోనమః లోకమాతృభ్యోనమః ధృత్యైనమః తుష్ట్యైనమః పుష్ట్యైనమః ఆత్మనః కుల దేవతాయై నమః

శ్లో॥ దయాబ్దేత్రాహిసంసార సంతప్తంశరణాగతం

భక్త్యాఽర్పయామ్యహంతుభ్యం పంచమావరణార్చనమ్

శ్రీమద్విరాట్ విశ్వకర్మ పరమేశ్వర సహస్రనామ స్తోత్రమ్

- కీ॥శే॥ పండిత జుజ్జూప వేంకట రత్నమాచార్యులు

శ్రీ విశ్వకర్మ పరమేశ్వర పంచముఖబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ మద్విరాడ్విశ్వకర్మ సహస్రనామస్తోత్రమ్

విశ్వకర్మాణమద్వంద్వ మవాఙ్మానసగోచరం ।
ప్రపంచాతీతమవ్యక్తం సచ్చిదానందమాశ్రయే ॥

విశ్వరూపో మహాతేజ శ్రీమాన్ దేవపురోహితః ।
త్వష్ట బ్రహ్మణ మాసాద్యపితరంచేదమబ్రవీత్ ॥

విశ్వరూపాచార్య ఉవాచ ॥

స్వామిన్ సర్వార్థ తత్వజ్ఞ సర్వలోక పితామహ ।
యేనమోక్షంభవేన్నౄణాం లఘుపాయేనతద్వద ॥

త్వష్ట బ్రహ్మోవాచ ॥

సాధుపృష్టం మహాబుద్ధే త్వయాదేవపురోహిత ।
సద్యశ్శుభకరంవక్ష్యే సర్వపాపప్రణాశనం ॥

సర్వకామప్రదంలోకే సర్వామయనివారకం ।
నామ్నాంసహస్రకం దేవస్య దివ్యం శ్రీవిశ్వకర్మణః ॥

పఠనాత్సర్వపాపఘ్నం పురుషార్థ ప్రదంశుభం ।
ఇహాముత్రార్థ ఫలదం శృణుదేవపురోహిత ॥

ఇతి పుత్రమధాహూయ త్వష్ట బ్రహ్మేదమబ్రవీత్ ॥

ఓం శ్రీ విశ్వకర్మణః

పంచముఖ బ్రహ్మణ ః శ్రీ మత్సహస్రనామ స్తోత్రం

విశ్వకర్మా పరబ్రహ్మ పరమాత్మా పరేశ్వరః ।

పరాకాశః పరంజ్యోతిః పరమూర్తిః పరాత్పరః ॥

ప్రపంచచయనిర్మాతా ప్రపంచపరిపోషకః ।
ప్రపంచలయకర్తాచ ప్రపంచాచ్ఛాదనోద్యతః ॥

ప్రపంచానుగ్రహకరో పంచకృత్యపరాయణః ।
పరః పంచగుణోపేతః పురుషః పృథువిగ్రహః ॥

ప్రభుః పంచగుణాధ్యక్షో పంచభూత స్వరూపకః ।
పంచకోశాతీతరూపో పంచకోశాధిదేవతా ॥

పంచావస్థాతీత తనుః పంచ తత్వస్వరూపకః ।
నిత్యశ్చ నిర్మలశ్శుద్ధో నిర్గుణీ నియతేంద్రియః ॥

నిష్ప్రభుర్ని ర్భయోనింద్యో నిష్కృతా ఖిలకారణః ॥
నిత్యానందో నిత్యతృప్తో నిత్యముక్తో నహం కృతిః ।

బ్రహ్మానంద స్వరూపశ్చ బ్రహ్మణ్యో బ్రాహ్మణప్రియః ।
బృహద్రూపో బృహత్కోశో బహుబాహుశిరోదరః ॥

బహుపాదో బహుముఖో బహుజిహ్వో బహూదరః ।
బహునేత్రోబృహత్కుక్షిః బహుదంష్ట్ర ప్రతాపవాన్ ॥

మహారూపో మహాకర్మా మహాశక్తిర్మహాద్యుతిః ।
మహాకీర్తి ర్మహీభర్తా మహావాక్యార్థ కోవిదః ॥

మహా మంత్ర ప్రభావజ్ఞో మహామంత్రస్వరూపకః ।
మహీమండలనిర్మాతా మహితోముక్తి దాయకః ॥

ముక్తికాంతా ప్రియో ముఖ్యః ఋషిమండలసంస్థితః ।
మౌనజ్ఞో మంజులవపుర్మర్మజ్ఞో మండలస్థితః ॥

మంజువా ఙ్మంజుహృదయో మహావాక్యప్రబోధకః ।

మహావిద్యో మహాబుద్ధి ర్మహాసిద్ధిర్మ హాధృతిః ॥

మహావీర్యో మహాశౌర్యో మహాయోగీ మహాతపాః ।
మహామన్యు ర్మహాశాంతో మహాత్మా పరమోమహాన్ ॥

మహావాక్య ప్రభావజ్ఞో మహావాక్యార్థ రూపకః ।
సర్వజ్ఞో సర్వకర్తాచ సర్వతత్వప్రవర్తకః ॥

సర్వాతీతస్సర్వరూప స్సర్వకర్మప్రవర్తకః ।
సంధ్యావందన సంతుష్టో సంధ్యారాగసమప్రభః ॥

సర్వయోగవినిర్మాతా సర్వయోగవిదాంవరః ।
సర్వయోగప్రద స్సర్వః సర్వశాస్త్రార్థ కోవిదః ॥

సర్వగస్సత్యసంధశ్చ సర్వరూపస్సదాశ్రయః ।
సదానంద స్సత్యగోప్తా సత్యకర్తా సతాంగతిః ॥

సన్ముఖస్సుముఖస్సు భ్రూ స్సమ్యజ్ఞానవతాంవరః ।
సుహృత్సంతుష్ట హృదయ స్సుజ్ఞానైకపరాయణః ॥

సద్యోజాతముఖోత్పన్న మనుబ్రహ్మస్వరూపకః ।
శంభుస్త్రిలోచన శ్శుభ్రో కైలాసగిరిసంశ్రితః ॥

లయకర్తా శూలహస్తో ఆదిశక్తి సమన్వితః ।
మహాఋషిగణస్తుత్యో ఋషివేషధరోహరః ॥

వామదేవముఖోత్పన్న మయ బ్రహ్మస్వరూపకః ।
నారాయణోనాదరూపో నాదుబిందుకళాత్మకః ॥

చక్రాయుధధరశ్శూర స్సుందరశుద్ధవిగ్రహః ।
పరాశక్తియుతః పద్మనాభో పద్మాశ్రితోహరిః ॥

స్థితికర్తా స్తుతిప్రీత శ్రుతిసంస్తుత వైభవః ।

వైకుంఠనిలయో విష్ణుర్మాయావీ మందరాద్రి ధృత్ ॥

మందహాసాంచితముఖో మురారిర్మధుసూదనః ।
అఘోరముఖసంభూత త్వష్ట బ్రహ్మస్వరూపకః ॥

బ్రహ్మసర్వసురశ్రేష్ఠో సృష్టికర్త జగద్గురుః ।
ఇచ్ఛాశక్తి సమాయుక్తః ఇంద్రియ జ్ఞానశక్తిదః ॥

జాయమానజగజ్జంతు లలాటలిపిలేఖకః ।
వేదవేదాంత తత్వజ్ఞో విద్యావినయ సంశ్రయః ॥

సత్యవాక్ వాక్పతిర్వక్తా వేదవిచ్ఛేవ్యోవియత్ప్రభుః ।
తత్పురుషముఖసంభూతః శిల్పిబ్రహ్మస్వరూపకః ॥

ఇంద్రస్త్రి భువనాధ్యక్షః ఇందిరావల్లభ ప్రియః ।
వజ్రహస్తోవారివాహః వాహనో వందితామరః ॥

క్రియాశక్తి యుతశ్రీమాన్ తిరోధానైకకారణః ।
ఈశానముఖసంభూత విశ్వజ్ఞబ్రహ్మరూపకః ॥

సూర్యస్తేజస్వినాం శ్రేష్ఠ స్తిమిరాంతకరోఘృణీః ।
గ్రహరాద్వేదరాడ్ధామ జ్ఞానశక్తి సమన్వితః ॥

నిద్రావ శాప్తనిఖిల లోకజ్ఞాన ప్రదాయకః ।
ఛాయాప్రియ శృనిపితార్చితో పద్మినీ ప్రాణవల్లభః ॥

పద్మప్రియః పద్మహస్తః పరమః ప్రకృతేః పరః ।
ముక్తిమార్గ ప్రదో మండలస్థో మందర సంశ్రయః ॥

జ్యోతిశ్చ క్రాధిపోదీప్రః కాలచక్రప్రవర్త కః ।
కమలాకరశోభాకృ త్కాంతిదః కాంతిమాన్ ఖగః ॥

మిత్రో మృత్యుహరోముక్తః ముక్తానాంపరమాగతిః ।

ప్రాచీదిక్చవసంతర్తు రగ్నిదేవో మహామహః ॥

బ్రహ్మద్రవిణమత్యంత త్రివృస్తోమస్వరూపధృత్ ।
తధాపంచదశస్తోమ హవిర్నామవయాస్తధా ॥

పుణ్యంకృతయుగశ్చైవ పురోవాతస్వరూపధృత్ ।
సానగాభిఖ్య బ్రహ్మర్షిః బ్రహ్మస్వరూపధృత్ ॥

సాక్షాత్సదాశివశ్చాపి శైవమంత్రాధిదేవతా ।
శైవాగమప్రదర్శీచ శివపంచాక్షరీప్రియః ॥

దక్షిణాదిగ్గ్రీష్మఋతు రింద్రదేవస్వరూప ధృత్ ।
క్షత్రద్రవిణరూపశ్చ వీర్యసంపత్తి హేతుకః ॥

తధాసప్తదశస్తోమః దివ్యవాద్వ యపాః యుతః ।
త్రేతాయుగస్వరూపశ్చ దక్షిణాశాసదాగతిః ॥

సనాతనాఖ్యబ్రహ్మర్షీ స్వరూపోమయ రూపధృత్ ।
విష్ణురూపశ్చవిరజాః వైష్ణవాచారతత్పరః ॥

విశిష్టాద్వైత నిష్ణాతః విష్ణుమంత్రాధిదేవతా ।
ప్రతీది దిక్చవర్షఋతుర్విశ్వేదేవస్వరూపధృత్ ॥

విద్ధనంచతధాసప్త దశస్తోమాత్మకోపిచ ।
త్రివృద్వయోద్వాపరశ్చ పశ్చాద్వాతస్వరూపధృత్ ॥

అహభునాఖ్యర్షి రూపశ్చ త్వష్టాత్మాబ్రహ్మరూపకః ।
అద్వైతజ్ఞాన తత్వజ్ఞో బ్రహ్మాత్మైక్యప్రబోధకః ॥

బ్రహ్మమంత్రార్థ తత్వజ్ఞో బ్రహ్మానందరసాత్మకః ।
ఉదీచీ దిక్చరదృతు ర్మిత్రావరుణ దేవతా ॥

పుష్టద్రవిణరూపశ్చ ఏకవింశతిస్తోమకః ।
చతుర్ధ వత్సరవయాః కల్యాఖ్య యుగరూపధృత్ ॥

ఉద్మజ్మారుతరూపశ్చ ప్రత్నర్షి స్వరూపధృత్ ।
శిల్పి బ్రహ్మాత్మకోద్వైత మత సిద్ధాంతకారణః ॥

భేదవాదవిదాం శ్రేష్ఠో బ్రహ్మర్షీణాం శిరోమణిః ।
వర్ణాశ్రమాచారవేత్తా వర్ణధర్మప్రవర్తకః ॥

ఊర్ధ్వా హరిచ్ఛ హేమంత శశిరఋతుస్వరూపకః ।
బృహస్పతి స్వరూపశ్చవర్చో ద్రవిణ రూపకః ॥

త్రిణవద్వర్షరూపశ్చ పుష్టవాద్వయసోధికః ।
కల్యంతయుగరూపశ్చ విష్వగ్వాతస్వరూపకః ॥

సుపర్ణాభిఖ్యబ్రహ్మర్షి రూపోదైవజ్ఞ ఏవచ ।
సూర్యమంత్ర ప్రభావజ్ఞో సూరోసౌరాగమార్ధ విత్ ॥

సూర్యారాధనధర్మజ్ఞో సూర్యమండల సంస్థితః ।
కళ్యాణగుణసంపన్నః కమనీయమహాద్యుతిః ॥

కలిపాపహరః కంబుకంఠః కమలలోచనః ।
కళ్యాణాచలధీరశ్చ కళ్యాణాచలచాపధృత్ ॥

కాంతిభృత్కకుభాధ్యక్షో కాలకాలః కృతాగమః ।
కృతాంతఃకృతసిద్ధాంతః కుండలాధిపభూషణః ॥

కుముద్వతీ ప్రియః కంజ గర్భసేవితపాదుకః ।
కాలస్వరూపవిఖ్యాత క్రౌంఛదర్పనభంజనః ॥

కంజాక్షసేవితః కామకోటిలావణ్య విగ్రహః ।
మహామేరువినిర్మాతా సర్వాధిష్టాన విగ్రహః ॥

బ్రహ్మలోకవినిర్మాతా బ్రహ్మారాధితపాదుకః ।
వైకుంఠలోకనిర్మాతా వైకుంఠ పరిపూజితః ॥

కైలాసాచల నిర్మాతా కాలకంఠాగ్ని పూజితః ।
స్వర్గ లోకవినిర్మాతా ఇంద్రారాధిత పాదుకః ॥

సూర్యలోకవినిర్మాతా సూర్యారాధితపాదుకః ।
పాతాళలోకనిర్మాతా శేషసేవిత పాదుకః ॥

సుతలాతలనిర్మాతా వాసుక్యాది నిషేవితః ।
రసాతలవినిర్మాతా బహురాక్షస సేవితః ॥

భూలోకస్యవినిర్మాతా సర్వమానుషవందితః ।
భువర్లోకవి నిర్మాతా గంధర్వ పరిసేవితః ॥

దేవతాపురనిర్మాతా సర్వదేవ నమస్కృతః ।
జ్యోతిష్మతీవినిర్మాతా అగ్న్యారాధితపాదుకః ॥

సంయమిన్యావినిర్మాతా యమారాధితపాదుకః ।
కృష్ణాంగనావినిర్మాతా నైరుతీపరిపూజితః ॥

శ్రద్ధావతీ వినిర్మాతా వరుణాది ప్రపూజితః ।
గంధవత్యావినిర్మాతా వాయుసేవితపాదుకః ॥

అలకాపురనిర్మాతా కుబేరారాధితపాదుకః ।
యశోవతీవినిర్మాతా ఈశానపరిపూజితః ॥

లంకాపురవినిర్మాతా రావణాది ప్రపూజితః ।
శ్రీరంగ పురనిర్మాతా । విభీషణవరప్రదః ॥

కాంచీపురవినిర్మాతా కామాక్షీపరిసేవితః ।
కిష్కింధాపురనిర్మాతా వాలి సుగ్రీవవందితః ॥

కాలచక్రవినిర్మాతా కాలచక్రస్వరూపధృత్ ।
విష్ణుచక్రవినిర్మాతా వైకుంఠ విజయప్రదః ॥

బ్రహ్మదండవినిర్మాతా బ్రహ్మణో విజయప్రదః ।
శివత్రిశూలనిర్మాతా శివస్యవిజయ ప్రదః ॥

కాలదండవినిర్మాతా మృత్యు సేవితపాదుకః ।
కాలపాశవినిర్మాతా కాలారాధిత పాదుకః ॥

శార్ఙ్గ ధన్వవినిర్మాతా శ్రీవిష్ణుపరి సేవితః ।
పినాకధనుర్వినిర్మాతా । పినాకీపరిపాలకః ॥

పుష్పకస్యవినిర్మాతా హ్యలకాధిపపూజితః ।
వజ్రాయుధవినిర్మాతా వజ్రహస్తాది వందితః ॥

కౌమోదకీవినిర్మాతా మాధవాది ప్రపూజితః ।
ద్వారావతీవినిర్మాతా శ్రీకృష్ణస్యవరప్రదః ॥

కాశీపురవినిర్మాతా విశ్వేశ్వరవరప్రదః ।
ఉజ్జయిన్యాః వినిర్మాతా మహాకాళ్యభిపూజితః ॥

ఇంద్రప్రస్థవినిర్మాతా ధర్మరాజాభివందితః ।
మహాసభావినిర్మాతా ధనంజయజయప్రదః ॥

నలస్సేతువినిర్మాతా రామచంద్రాభివందితః ।
గాండీవ ధనుర్ వినిర్మాతా గాండీవీవిజయప్రదః ॥

సర్వసాగరవినిర్మాతా సముద్రపరిసేవితః ।
సర్వవస్తువినిర్మాతా సర్వాత్మా సర్వవందితః ॥

సర్వజంతు వినిర్మాతా సదసత్పరమోక్షరః ।
శ్రీమత్త్రిపురనిర్మాతా త్రిపురాసురవందితః ॥

త్రిపురాసురసందోహ వరదోవాయువాహనః ।
త్రిపురాసురసంహర్తా త్రిపురాంతకరూపధృత్ ॥

రాజీవలోచనోరాజా రమణీయవపూరవిః ।
రాకేందువదనోరమ్య భూషణోరాజశేఖరః ॥

రజనీ చరగర్వాంధ కారసూర్యోఽరుణప్రియః ।
రంజితామరసందోహః రక్షితాఖిలలోకపః ॥

రూపవాన్ రుక్మ సంపన్నో రుద్రోరుద్రగణార్చితః ।
రోదసీవ్యాపకోరంధ్ర వర్జి తో రూఢయవ్వనః ॥

రాగాది శత్రుసంహర్తా రాకేందుసమకాంతిమాన్ ।
రాకేందుమండలాన్తశ్చ రాజ్యదోరాజసే వితః ॥

రాఘవారాధితోరాజ రాజారాధితవైభవః ।
అనంతో హ్యధికానంద అంతర్యామిహ్యనారతః ॥

అంతర్ముఖీధిపోహ్యాత్మ అంతర్నాడిస్థితో మరః ।
అమృతోమృతదోమృత్యు రనంతగుణసాగరః ॥

అనంతగుణగంభీర ఆకాశసమవిగ్రహః ।
ఆకాశనాభిరాకాశ కేశోహ్యాకాశనిర్మలః ॥

ఆకాశకర్తా హరిహాఅనంతశయనోధికః ।
అండబ్రహ్మాండ నిర్మాతా అంతరాత్మ స్వరూపధృత్ ॥

అంతరింద్రియసందోహ జేతాహ్యానందసుందరః ।
అగుణోహ్యరుణోఽనూరు సారథి స్యందనాధిపః ॥

ఆగమజ్ఞోహ్యాగమాంత వేదీ హ్యా గమరూపధృత్ ।
అగమారాధితో త్యంత నిర్మలోలంకృతో లఘుః ॥

అఖిలాగమ సందోహ బోధకోహ్యకుతో భయః ।
లావణ్యగుణసంపన్నో లబ్ధకామోలలామభృత్ ॥

లక్ష్మీవాన్ లక్షణోపేతో లలాటనయనప్రియః ।
లంబకేశోలంబనాసో లంఘితాఖిలవారిధిః ॥

లఘుబుద్ధిమతాం దూరో లాఘవోపేతమానసః ।
లక్షితాఖిలవేదాంతో లక్ష్యార్థై క స్వరూపభృత్ ॥

లజ్జితామరసందోహో లాభాలాభవివర్జితః ।
లాక్షారససమచ్ఛాయో లవణాం బుది సేతుకృత్ ॥

లబ్ధవిద్యోలబ్ధధనో లబ్ధవీర్యశ్చలంపటః ।
లక్ష్మీపతిప్రియోలక్ష్మి పూజితాంఘ్రిసరోరుహః ॥

లక్షణార్థైక గమ్యశ్చ లక్షకోట్యండనాయకః ।
లీలాసృష్టాఖిల జగల్లింగారాధనతోషితః ॥

లయకర్తా లబ్ధజయో లాలితానేకసేవకః ।
లోకపాలవినిర్మాతా లోకపాలాభివందితః ॥

లోకాలోకాచలాతీతః లోకబృందప్రకాశకః ।
లోకాధారో లబ్ధవర్ణో లోలంబసమకుంతలః ॥

లోకవంద్యో లోకనాథో లోకరక్షణతత్పరః ।
వందారుజనమందారో వామదేవాదిపూజితః ॥

వామాక్షిమోహనాకారో విశ్వపోషణతత్పరః ।
విశ్వాకారో విశ్వరూప వందితాంఘ్రిసరోరుహః ॥

వైరశుద్ధికరో వాగ్మీ వాక్పతిర్వృద్ధికారణః ।
విశ్వబ్రాహ్మణనిర్మాతా విశ్వబ్రాహ్మణపోషకః ॥

వృద్ధోబుద్ధిమతాంశ్రేష్టః ఋగ్యజుస్సామగోచరః ।
వాజీవాజసనో వీరసేవీ వాజిముఖార్చితః ॥

విలాసవాన్ విజయదో విమలోవిమలాశయః ।
విష్వగ్రూపో విశ్వకర్తా వాసవాదిసురప్రియః ॥

విరాడ్రూపోవిశ్వభోక్తా విశ్వేదేవప్రసాదకః ।
మూలాధారాశ్రిత శ్రీమద్గణనాథస్వరూప ధృత్ ॥

స్వాధిష్టానాంబుజాన్తశ్చ త్వష్టృరూపశ్శుభావహః ।
మణిపూరాబ్జనిలయో మయ రూపోఋషి ప్రియః ॥

అనాహతమహాపద్మస్థితో మనుమయోమనుః ।
విశుద్ధచక్రనిలయో హ్యంతరాత్మస్వరూపకః ॥

ఆగ్నేయచక్రవాసీచ శిల్పాచార్యస్వరూపకః ।
సహస్రారమహాపద్మ మధ్యస్థో సర్వకారణః ॥

పరంతేజః పరాశక్తిః పౌరస్సర్వాంత రాత్మకః ।
విశ్వబ్రహ్మవిరాడ్విశ్వ తైజసాతీతరూపకః ॥

సత్యరూపోజగత్పాలో రాజసోలోక సృష్టికృత్ ।
తామసోలోకసంహర్తా శాంతో పేతస్సుఖావహః ॥

ఆనందీ మోక్షదోమూల కారణో గుణపంచకః ।
యోగవిద్యాప్రదో యోగీ యోగానందో యుగంధరః ॥

యోగకర్తాయోగనిష్ఠో యోగినాంసిద్ధికారణః ।
ప్రాణాయామప్రియో ప్రౌఢః ప్రాణవాయునిరోధకః ॥

ప్రాణాపానైక్యసంధాతా ప్రణవధ్యానతత్పరః ।
కుంభకజ్ఞో కుండలినీ బోధకో కుంభకాశ్రితః ॥

మంత్ర యోగపరో మంత్ర సిద్ధిదో మహతాంప్రియః ।
హఠయోగకరో హ్యష్ట సిద్ధిదో హ్యష్టచక్రగః ॥

అష్టాంగయోగనిష్ణాతః అష్టప్రకృతి భంజనః ।
అష్టాక్షరమహామంత్ర జపసంసిద్ధికారణః ॥

అష్టాకర ప్రభావజ్ఞః అష్టాక్షర మనుప్రియః ।
బ్రహ్మనాడీమధ్యసంస్థ స్సుషుమ్నాంత స్వరూపకః ॥

సూర్యాచంద్ర మసోర్మధ్య వర్తీ సద్యస్సుభావహః ।
రాజయోగ ప్రియో యోగీ రాజ వందితపాదుకః ॥

సుఖాసీనస్వస్థమనాః చిదానందస్సుఖైకభుక్ ।
యోగజ్ఞానవిదాంశ్రేష్ఠో యాగరూపో యతిప్రియః ॥

అధ్వర్యోర్గాత్రురూపశ్చ హోతాయాగప్రవర్త కః ।
అగ్నిష్టో మాత్మకో యాగ భోక్తా యాగపరాయణః ॥

యజమానీ యాగధర్మ వేత్తా యజ్ఞాదిపూజితః ।
స్వాహాకార స్వధాకారో వషట్కారో హవిర్మయః ॥

ఇధ్మో బర్హి శ్చచమసా వేదిర్వేదశ్చసుక్కృవౌః ।
దక్షిణాగ్నిర్గాహ పత్యో ఆవహనీయశ్చయాగవిత్ ॥

అంతర్వేదీస్వరూపశ్చ అంతర్యజ్ఞపరాయణః ।
అంతర్యాగోపదేశీచ అంతార్యాగకృతాం ప్రియః ॥

అంతర్యాగవిధిజ్ఞాతా అంతర్యాగఫలప్రదః ।
జపయజ్ఞప్రభావజ్ఞో జపయజ్ఞ స్వరూపకః ॥

ధ్యానయోగవిధిజ్ఞశ్చ ధ్యానయోగఫలప్రదః ।
కర్మయోగవిభావజ్ఞో కర్మాకర్మస్వరూపకః ॥

ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపో త్రిపుటీరహితోన్మనాః ।
కోటిసూర్య ప్రతీకాశో దహరాకాశరూపకః ॥

పాతాళపాదదేశశ్చ మహాత్తలసుగుల్భవాన్ ।
రసాతలసుజంఘశ్చ తలాతలసుజానుమాన్ ॥

సుతలోరుప్రదేశశ్చ వితలాపానదేశకః ।
అతలోరునితంబశ్చ అధోలోకప్రకాశకః ॥

భూలోకనాభిదేశశ్చ భువర్లోకమహోదరః ।
సువర్లోకహృదాకాశో మహర్లోకశిరోదరః ॥

జనోలోకత్రికూటశ్చ తపోలోక లలాటకః ।
సత్యలోకసహస్రారో సర్వలోకాదికారణం ॥

పూర్వదిక్పాలకముఖ ఆగ్నేయాధిపనేత్రకః ।
యామ్యాధిపశ్రోత్రదేశో నైరుతీశమహాముఖః ॥

వారుణాధిపసద్బాహు ర్వాయుదిక్పతి నాసికః ।
ఉదీచీదిక్సహృదయ ఈశానాధిపనాభికః ॥

ఊర్ధ్వదేశాధిపశిరో అధోదిక్పతి పాదుకః ।
ఇంద్రియాధిపరూపశ్చ ఇంద్రియార్థ ప్రకాశకః ॥

ఈశత్వసిద్ధిదోహ్యాది మధ్యభాగవివర్జితః ।
యోనికర్తా రూపకర్తా బీజనిక్షేపహేతుకః ॥

గర్భదాతా ప్రాణదాతా సర్వస్యోత్పత్తి హేతుకః ।
బాల్యయవ్వనకౌమారా ద్యవస్థాపరిపాలకః ॥

నీతిజ్ఞోనీతిశాస్త్రాది కర్తా నిర్విషయాత్మకః ।
శిల్పిశాస్త్రవిభాగజ్ఞో శిల్ప బ్రాహ్మణరక్షకః ॥

శిల్పాచార్యప్రతిష్ఠాతా శిల్పవిద్యావిచక్షణః ।
దైవశిల్పవిధాతాచ దేవశిల్పస్వరూపధృత్ ॥

శిక్షావ్యాకరణాధ్యక్షః శిక్షితానేకదానవః ।
శౌర్యధుర్యోశీలవేత్తా శంకరప్రియబాంధవః ॥

శాపానుగ్రహకర్తా చ శృతిసంస్తుతవైభవః ।
శృత్యంతామృతదశ్శుద్ధ స్సవితాఖిల దేవతః ॥

సిందూరారుణనేత్రాంత సిందూరారుణ విగ్రహః ।
శుద్ధస్పటిక సంకాశ శ్శుద్ధమానసరక్షణః ॥

సిద్ధచారణగంధర్వ సేవితాంఘ్రిసరోరుహః ।
శుభహేతుస్సునాశీరః సంకల్పకృతవిష్టపః ॥

సర్వాంతరస్థ స్సర్వ స్వదాతాసర్వవిదుత్తమః ।
కమలారుణ పాదాబ్జ శుభజంఘుస్సుజానుకః ॥

ఇభనాసనమానోరు ర్విశాలకటి సుందరః ।
నిమ్ననాభిర్బృహత్కుక్షి ర్విశాలోరః ప్రదేశకః ॥

కంబుకంఠో పద్మనేత్రో చాంపేయసమనాసికః ।
ఆజానులంబసుభుజో అరుణాబ్జకరప్రభః ॥

చందనారుణదివ్యాంగ శ్చాంపేయసుమనో ప్రియః ।
హంసమంత్రస్వరూపశ్చ హంసవాహనపూజితః ॥

హాహాహూహూగానలోలో హరిద్రాసదృశాంబరః ।
హర్యక్షవిక్రమోహాస్య రసజ్ఞోహరితాంపతిః ॥

హారప్రభాతిక మనో హారీకృతమహాఫణిః ।
హాలాస్యమహిమాభిజ్ఞో హరిసంస్తుతవైభవః ॥

హాలా హల ప్రహర్తా చ హలాయుధనిషేవితః ।
హయమేధాగ్రసంపూజ్య మహిమాహరి వాహనః ॥

చింతామణీలసన్నూత్న కిరీటశ్చింతితార్థదః ।
చారుసందర సర్వాంగ శ్చండదానవఖండనః ॥

చింతితామరసందోహ ముక్తిదశ్శూలసాధనః ।
తారుణ్యవిగ్రహ స్తార తమ్యజ్ఞ స్తాండవప్రియః ॥

తూర్యవాదిత్రసంతుష్ట స్తుల్యాథికవివర్జితః ।
తీక్ష్ణ కోపస్తీష్ణదంష్ట్ర స్తుందిలస్తుంబురుప్రియః ॥

ధర్మజ్ఞోధనదో దాన శ్శౌండోదారిద్ర్య నాశకః ।
ధీరోదీనప్రియోధీమాన్ ధైర్యసారోధురంధరః ॥

ధర్షితాఖిలదుష్టాత్మా । ధారాధరసమద్యుతిః ।
ధర్మరాజోధనుర్ధారీ ధన్వంతరినిషేవితః ॥

గురుమూర్తి ర్గుహ్య రోపో గర్వనాశోగుహాశయః ।
గానలోలోఽతిగంభీరో గమనాదివివర్జితః ॥

గంధమాదనశృంగస్థో గంధవాహనిషేవితః ।
గిరిధన్వప్రియోగోప్తా గంభీరనినదోగుహః ॥

గోపత్యర్చితపాదాబ్జో గురుమండల సంశ్రితః ।
గీష్పతిస్తుతిసంతుష్టో గోకులానందవర్ధ నః ॥

ఘనబుద్ధిర్ఘో రరూపో ఘంటానాదప్రియోఘనః ।
ఖట్వాంగధారీ ఖలహా గగన స్థో గురోర్గురుః ॥

గుహ్యకార్చితపాదాబ్జో గుహ్యకాధిపరక్షకః ।
సిద్ధసిద్ధి మతాంశ్రేష్ఠో సిద్ధాదిపవరప్రదః ॥

సిద్ధలోకసుసంచారీ సౌఖ్యకారణ హేతుకః ।
సౌమ్యాన నస్సౌమ్యనేత్రస్సోమ వత్ప్రియదర్శనః ॥

సుజ్ఞాన నిలయ శ్శ్రీదస్సాంద్రానంద రసప్రదః ।
సుజ్ఞానస్సుకరశ్శీలః సంతుష్టశ్శుభలక్షణః ॥

సామగారాధ్య చరణ స్సామగానామృతప్రియః ।
క్షరాక్షర విచారజ్ఞః క్షేత్రజ్ఞః క్షేమవర్ధనః ॥

క్షాంతిమాన్ క్షోభసంహర్తా క్షోమాంబరవిభూషణః ।
క్షు ద్రదానవసంహర్తా క్షుద్రరోగవినాశనః ॥

క్షేమంకరక్షేత్రపాలః క్షేత్రజ్ఞానవిదాంవరః ।
క్షీరాబ్ధిమధ్యనిలయః క్షీరవన్నిర్మలాశయః ॥

క్షుద్రాశయవిదూరశ్చ రౌద్ర మాధుర్య భాషణః ।
ఆకారాది క్షకారాంత స్సర్వవర్ణస్వరూపకః ॥

అంజనీస్తోత్ర సంతుష్ట ఆంజనేయ జయప్రదః ।
అతిసుందరసర్వాంగః అనంతానందవారిధిః ॥

ఆరామక్రీడాచతురః అంతర్నాడీ స్వరూపధృత్ ।
అంబుజాజో అంబుజముఖః అఖిలాధిపతిహ్యాజః ॥

ఆక్రాంతసర్వదిగ్భాగో హ్యంగజాంతకపూజితః ।
శారీరశాస్త్రనిర్మాతా శరీరోత్పత్తి కారణః ॥

శారదిందుము ఖశ్శ్రీ వరదశ్శోకభంజనః ।
శ్రీమాల్యగిరిశృంగస్థ శ్చిదానందసుధాంబుధిః ॥

చిద్రసఃచిన్తా లయశ్చి దాకాశశ్చిదాశ్రయః ।
కార్యకారణనిర్ముక్తః కమనీయవిభూషణః ॥

నీలాలకో వినీలాంగో నిర్గదో నిర్గతశ్రమః ।
నాదానందో నాదుబిందుకళాతీతో నిరీహకః ॥

నిరామయో నిర్జి తారిర్నిర్విణ్ణర్ని ఖిలాశ్రయః ।
నాకలోకాధిపారాధ్యో నాగాభరణ భూషితః ॥

నాగోత్త మస్థోనిఖిల ప్రాణిసంఘ సమాశ్రయః ।
నీరుజ్నిర్భిన్నపాపౌఘో నిరాలంబో నిధిప్రదః ॥

నందనారామ సంచారీ నందివాహన తోషణః ।
నిధిధ్యాస ప్రియోనిత్య బోధో నిస్సంశయశ్శుచిః ॥

నిర్గంధోనిత్యసత్వస్థోనిర్జరైః పరిపూజితః ।
నిర్జ రారాతిమథనోనిష్కో శఃకాంతివర్ధ నః ॥

ధనధాన్యప్రదో దండధరో దంభనివారణః ।
కాపాలమతవిధ్వంసీ పాషండాగమనాశనః ॥

సౌగతాగమసంహర్తా భైరవాగమభంజనః ।
శాక్తేయాంధతమస్సూర్య స్సూన్యవాదదవానలః ॥

హేతువాదాబ్ధపవః అణువాదేభ కేసరీ ।
వేదాంతవాదనిరతో వేదసంరక్షణోద్యతః ॥

ముముక్షుజన సుప్రీతో ముక్తికాంతామనోహరః ।
మౌక్తికాలం కృతోరస్కోముక్తామాణిక్య భూషణః ॥

సర్వలక్షణలాక్షిణ్య స్సర్వసంసారభేషజః ।
లోకేంద్రజాలనిరతో లోలచిత్త విదూరకః ॥

మౌనముద్రాంచితకరో ఋషీణాం జ్ఞాన దాయకః ।
మిథ్యాజ్ఞానవిదూరశ్చ మిథ్యాసంశయనాశనః ॥

సర్వదిగ్వ్యాపక స్సర్వమండలాంతర సంస్థితః ।
శుభాశుభ విధాతాచ సాధూనాం శుభదాయకః ॥

సర్వముద్రాశ్రయ స్సాధు స్సజ్జనాభయదాయకః ।
యోగక్షేమకరో యోగ నిద్రా నందసుఖావహః ॥

మూలా జ్ఞానప్రహారశ్చ మోక్షసామ్రాజ్యదాయకః ।
వాగీశాదిస్తుతో విద్యాదాయకోయోగిరక్షకః ॥

వేదకర్తా సూత్రకర్తా సాంఖ్యకృద్యోగకారణః ।
బ్రహ్మసూత్రార్ధ తత్వజ్ఞో బ్రహ్మానంద ఫలప్రదః ॥

భూర్భువాదిషుసంచారో భర్గో భాగవతప్రియః ।
కల్యాచారహరః కాలకారణః కామితార్థ దః ॥

మిత్రామిత్రవిహీనశ్చ మిత్రకార్యధురంధరః ।
కార్యకారణ భేదజ్ఞో కాలకూటనివారకః ॥

కాలాంతకః కాలవేదీ కాలధర్మవివర్జి తః ।
కోపప్రసాద విజ్ఞాతా కుండలీంద్రవరప్రదః ॥

కృత్యాకృత్యాదిరహితః క్రూరభావ వివర్జితః ।
శ్రద్ధా ప్రదశ్శాంతిదశ్చ శమాదిగుణసంశ్రయః ॥

ధ్యానగమ్యో యోగిసేవ్య స్సర్వసిద్ధిప్రదాయకః ।
యోగిహృత్పద్మనిలయో యమినాం సుఖదాయకః ॥

జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో గురుమండలరూపకః ।
నిత్యానిత్యార్థ తత్వజ్ఞో నిర్మలాశయపోషణః ॥

ధర్మశాస్త్ర విభాగజ్ఞోధర్మభృద్ధర్మ దేవతా ।
శృతవాన్ శృతికృచ్ఛ్రోతః శుద్ధవిద్యా విశారదః ॥

కృతాంతకారణః క్రోధ లోభ మోహ వివర్జితః ।
కళ్యాణగిరిమూర్ధ స్థః కురుక్షేత్ర నివాసకః ॥

తపః ఫలప్రదాతా చ తపస్సత్యం శమోదమః ।
శాంతిస్తితీక్షాదానంచ ప్రధాన పురుషాత్పరః ॥

ఛందోరూపః కార్యకర్తా సర్వాలంకారరూపకః ।
జ్యోతిశ్శాస్త్రవినిర్మాతా జ్యోతిర్మండలకారణః ॥

బ్రహ్మర్షీ ణాం సర్వసిద్ధిదాయకో బ్రహ్మమండలః ।
బ్రహ్మాధారో బ్రహ్మదండో బ్రహ్మా, బ్రహ్మాస్త్రరూపకః ॥

శాంత్యాతిగుణసంపన్న శ్శాంత్య తీతసుఖాశ్రయః ।
శివానందరసాస్వాదా మోదసంపూర్ణ చేతసః ॥

ఇతి శ్రీ దేవదేవస్య నామాన్ శ్రీ విశ్వకర్మణః ।
సహస్రం ప్రజపేద్విద్వాన్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥

విద్యార్థీ జ్ఞానమాప్నుర్ధనార్థీ ధనమాప్నుయాత్ ।
పుత్రార్థీ లభతేపుత్రం మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్ ॥

కధితంతే మయాపుత్ర రహస్యం వేదసమ్మితం ।
శ్రద్ధా భక్తి సమాయుక్తో జపన్కామమవాప్నుహి ॥

ఇతి శ్రీ విశ్వరూపోపి పిత్రాసంబోధితః పురా ।
సదాపఠన్ దేవగురుర్నిత్యం మోక్షానంద ప్రదోభూత్ ॥

ఇతి శ్రీదైవేశిల్పశాస్త్రే (శ్రీత్వష్ట) బ్రహ్మవిశ్వరూపాచార్య సంవాదే శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మ సహస్రనామస్తోత్రం సంపూర్ణం.

(ఈ నామములయందు ద్విరుక్తియని భ్రమింపక భాష్యానుసారముగా అర్థమును గ్రహించవలెను.)

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మ పంచముఖబ్రహ్మ సహస్ర నామావళిః

ఓం శ్రీవిశ్వకర్మణే నమః
ఓం పరబ్రహ్మణే నమః
ఓం పరమాత్మనే నమః
ఓం పరేశ్వరాయ నమః
ఓం పరాకాశాయ నమః
ఓం పరామూర్త యే నమః
ఓం పరాత్పరాయ నమః
ఓం పంచాననాయ నమః
ఓం ప్రపంచ నిర్మాత్రే నమః
ఓం ప్రపంచ పరిపోషకాయ నమః
ఓం ప్రపంచలయకర్త్రే నమః
ఓం ప్రపంచాచ్ఛాదనోద్యతాయ నమః
ఓం ప్రపంచానుగ్రహకరాయ నమః
ఓం పంచకృత్యపరాయణాయ నమః
ఓం పరస్మై నమః
ఓం పంచగుణోపేతాయ నమః
ఓం పురుషాయ నమః
ఓం పృథువిగ్రహాయ నమః
ఓం ప్రభవే నమః
ఓం పంచగుణాధ్యక్షాయ నమః
ఓం పంచభూతస్వరూపకాయ నమః
ఓం పంచకోశాతీతరూపాయ నమః
ఓం పంచవస్థాతీతతనువే నమః –
ఓం పంచభూతస్వరూపకాయ నమః ఓం నిత్యాయ నమః
ఓం నిర్మలాయ నమః
ఓం శుద్ధాయ నమః
ఓం నిర్గుణాయ నమః
ఓం నిరతేంద్రియాయ నమః
ఓం నిష్ప్రభవే నమః
ఓం నిర్భయాయ నమః
ఓం అనింద్యాయ నమః
ఓం నిష్కర్త్రే నమః
ఓం అఖిలకారణాయ నమః
ఓం నిత్యానందాయ నమః
ఓం నిత్యతృప్తాయ నమః
ఓం నిత్యముక్తాయ నమః
ఓం అనహంకృతయే నమః
ఓం బ్రహ్మానందస్వరూపాయ నమః
ఓం బ్రహ్మణ్యాయ నమః
ఓం బ్రాహ్మణప్రియాయ నమః
ఓం బృహద్రూపాయ నమః
ఓం బృహత్కోశాయ నమః
ఓం బహుబాహుశిరోధరాయ నమః
ఓం బహుపాదాయ నమః
ఓం బహుముఖాయ నమః
ఓం బహుజిహ్వాయ నమః
ఓం బహూదరాయ నమః
ఓం బహునేత్రాయ నమః

ఓం బృహతుక్షయే నమః
ఓం బహుదంష్ట్రాయ నమః
ఓం ప్రతాపవతే నమః
ఓం మహారూపాయ నమః
ఓం మహాకర్మణే నమః
ఓం మహాశక్తయే నమః
ఓం మహాద్యుతయే నమః
ఓం మహాకీర్తయే నమః
ఓం మహీభర్త్రే నమః
ఓం మహావాక్యార్థ కోవిదాయ నమః
ఓం మహామంత్ర ప్రభావజ్ఞాయ నమః
ఓం మహామంత్ర స్వరూపధృతే నమః
ఓం మహీమండల నిర్మాత్రే నమః
ఓం మహితాయ నమః
ఓం ముక్తిదాయకాయ నమః
ఓం ముక్తికాంతాప్రియాయ నమః
ఓం ముఖ్యాయ నమః
ఓం మునిమండల సంస్తుతాయ నమః
ఓం మౌనజ్ఞాయ నమః
ఓం మంజులవపుషే నమః
ఓం మర్మజ్ఞాయ నమః
ఓం మండలస్థితాయ నమః
ఓం మంజువాచే నమః
ఓం మంజుహృదయాయ నమః
ఓం మహావాక్య ప్రబోధకాయ నమః
ఓం మహావిద్యాయ నమః
ఓం మహాబుద్ధయే నమః
ఓం మహాధృతయే నమః
ఓం మహావీర్యాయ నమః
ఓం మహాశౌర్యాయ నమః
ఓం మహాతపసే నమః
ఓం మహామన్యవే నమః
ఓం మహాశాంతాయ నమః
ఓం మహతః పరమాయ నమః
ఓం మరుతే నమః
ఓం మహావాక్య ప్రభావజ్ఞాయ నమః
ఓం మహావాక్యార్థ రూపకాయ నమః
ఓం సత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం సర్వకర్త్రే నమః
ఓం సర్వతత్వప్రవర్తకాయ నమః
ఓం సర్వాతీతాయ నమః
ఓం సర్వరూపాయ నమః
ఓం సర్వకర్మప్రవర్తకాయ నమః
ఓం సంధ్యావందన సంతుష్టాయ నమః
ఓం సంధ్యారాగ సమప్రభాయ నమః
ఓం సర్వయోగ వినిర్మాత్రే నమః
ఓం సర్వయోగ విదాంవరాయ నమః
ఓం సర్వయోగ ప్రదాయ నమః
ఓం సర్వస్మై నమః
ఓం సర్వశాస్త్రార్థ కోవిదాయ నమః
ఓం సర్వగాయ నమః
ఓం సత్యసంధాయ నమః
ఓం సర్వరూపాయ నమః
ఓం సదాశ్రయాయ నమః

ఓం సదానందాయ నమః
ఓం సత్యగోప్త్రే నమః
ఓం సత్యకర్త్రే నమః
ఓం సంతతాగతాయ నమః
ఓం సన్ముఖాయ నమః
ఓం సుముఖాయ నమః
ఓం సుభ్రువే నమః
ఓం సర్వజ్ఞానవతాంవరాయ నమః
ఓం సుహృదే నమః
ఓం సంతుష్ట హృదయాయ నమః
ఓం సుజ్ఞానైకపరాయణాయ నమః
ఓం సద్యోజాతముఖోత్పన్నమను బ్రహ్మస్వరూపకాయ నమః
ఓం శంభవే నమః
ఓం త్రిలోచనాయ నమః
ఓం శుభ్రాయ నమః
ఓం కైలాసగిరి సంశ్రితాయ నమః
ఓం లయకర్త్రే నమః
ఓం శూలహస్తాయ నమః
ఓం ఆదిశక్తి సమన్వితాయ నమః
ఓం మహాఋషిగణస్తుత్యాయ నమః
ఓం ఋషివేషధరాయ నమః
ఓం హరాయ నమః
ఓం వామదేవముఖోత్పన్నమయ బ్రహ్మస్వరూపకాయ నమః
ఓం నారాయణాయ నమః
ఓం నాదరూపాయ నమః
ఓం నాదబిందుకళాత్మనే నమః
ఓం చక్రాయుధధరాయ నమః
ఓం శూరాయ నమః
ఓం సుందరాయ నమః
ఓం శుద్ధవిగ్రహాయ నమః
ఓం పరాశక్తియుతాయ నమః
ఓం పద్మనాభాయ నమః
ఓం పద్మశ్రితాయ నమః
ఓం హరయే నమః
ఓం స్థితికర్త్రే నమః
ఓం స్తుతి ప్రీతాయ నమః
ఓం శ్రుతిసంస్తుతవైభవాయ నమః
ఓం వైకుంఠ నిలయాయ నమః
ఓం విష్ణవే నమః
ఓం మాయావినే నమః
ఓం మందరాద్రిధృతే నమః
ఓం మందహాసాంచితముఖాయ నమః
ఓం మురారయే నమః
ఓం మధుసూదనాయ నమః
ఓం అఘోరముఖసంభూతత్వష్ట బ్రహ్మస్వరూపకాయ నమః
ఓం బ్రహ్మణే నమః
ఓం సర్వసురశ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం జగద్గురవే నమః
ఓం ఇచ్ఛాశక్తిసమాయుక్తాయ నమః
ఓం ఇంద్రియజ్ఞానశక్తిదాయ నమః
ఓం జాయమానజగజ్జంతు

లలాటలిపిలేఖకాయ నమః
ఓం వేదవేతాంతతత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం విద్యావినయ సంశ్రయాయ నమః
ఓం విదుషే నమః
ఓం వాక్పతయే నమః
ఓం వక్రే నమః
ఓం విద్వచ్ఛేవితే నమః
ఓం వియత్ర్పభవే నమః
ఓం తత్పురుష ముఖసంభూత
శిల్పి బ్రహ్మస్వ రూపకాయ నమః
ఓం ఇంద్రాయ నమః
ఓం త్రిభువనాధ్యక్షాయ నమః
ఓం ఇందిరావల్లభప్రియాయ నమః
ఓం వజ్రహస్తాయ నమః
ఓం వారివాహవాహనాయ నమః
ఓం వందితామరాయ నమః
ఓం క్రియాశక్తియుతాయ నమః
ఓం శ్రీమతే నమః
ఓం తిరోధానైకకారణాయ నమః
ఓం ఈశాన ముఖ సంభూత విశ్వజ్ఞ
బ్రహ్మరూపకాయ నమః
ఓం సూర్యాయ నమః
ఓం తేజస్వినాం శ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం తిమిరాంతకరాయ నమః
ఓం ఘృణయే నమః
ఓం గ్రహరాజయ నమః
ఓం వేదరాజయ నమః
ఓం ధామ్నే నమః
ఓం జ్ఞానశక్తి సమన్వితాయ నమః
ఓం నిద్రావశాప్తనిఖిల
లోకజ్ఞాన ప్రదాయకాయ నమః
ఓం ఛాయాప్రియప్రియాయ నమః
ఓం శనిపితృ ప్రియాయ నమః
ఓం పద్మినీ ప్రాణవల్లభాసన్నుతాయ నమః
ఓం పద్మప్రియాయ నమః
ఓం పద్మహస్తాయ నమః
ఓం పరమాయ నమః
ఓం ప్రకృతేః పరాయ నమః
ఓం ముక్తిమార్గప్రదాయ నమః
ఓం మండలస్థాయినే నమః
ఓం మందరసంశ్రయాయ నమః
ఓం మందేహారుణరక్షౌఘనాశకాయ నమః
ఓం మంత్రసంశ్రయాయ నమః
ఓం జ్యోతిశ్చక్రాధిపాయ నమః
ఓం దీప్రాయ నమః
ఓం కాలచక్ర ప్రవర్తకాయ నమః
ఓం కమలాకరశోభాకృతే నమః
ఓం కాంతిదాయ నమః
ఓం ఖరాయ నమః
ఓం మిత్రాయ నమః
ఓం మృత్యుహరాయ నమః
ఓం ముక్తాయ నమః
ఓం ముక్తానాం పరమాగతయే నమః
ఓం ప్రాచీదిశ్యై నమః

ఓం వసంతఋతవే నమః
ఓం అగ్నిదేవాయ నమః
ఓం మహోమహసే నమః
ఓం బ్రహ్మద్రవిణాయ నమః
ఓం అత్యంతాయ నమః
ఓం త్రివృత్స్తోమస్వరూపధృతే నమః
ఓం పంచదశస్తోమాయ నమః
ఓం అవినామవయసే నమః
ఓం పుణ్యాయ నమః
ఓం కృతయుగాయ నమః
ఓం పురోవాత స్వరూపధృతే నమః
ఓం సానగాఖ్య బ్రహ్మఋషయే నమః
ఓం మనుబ్రహ్మస్వరూపధృతే నమః
ఓం సదాశివాయ నమః
ఓం శైవమంత్రాధిదేవతాయ నమః
ఓం శైవాగమ ప్రదర్శినే నమః
ఓం శివపంచాక్షరీప్రియాయ నమః
ఓం దక్షిణాదిశ్యై నమః
ఓం గ్రీష్మఋతవే నమః
ఓం ఇంద్రదేవస్వరూపధృతే నమః
ఓం క్షత్రద్రవిణరూపాయ నమః
ఓం వీర్యసంపత్తి హేతుకాయ నమః
ఓం సప్తదశస్తోమాయ నమః
ఓం దివ్యవాడ్వయోరూపధృతే నమః
ఓం త్రేతాయుగస్వరూపాయ నమః
ఓం దక్షిణాశాసదాగతయే నమః
ఓం సనాతనాఖ్య బ్రహ్మఋషి
స్వరూపాయ నమః
ఓం మయరూపధృతే నమః
ఓం విష్ణురూపాయ నమః
ఓం వీరతేజసే నమః
ఓం వైష్ణవాచారతత్పరాయ నమః
ఓం విశిష్టాద్వైతనిష్ణాత్రే నమః
ఓం విష్ణుమంత్రార్ధవేదినే నమః
ఓం ప్రత్యగ్దిశాయై నమః
ఓం వర్ష ఋతవే నమః
ఓం విశ్వేదేవస్వరూపధృతే నమః
ఓం విట్ ధనాయ నమః
ఓం సప్తదశస్తోమాత్మకాయ నమః
ఓం త్రివృద్వయసే నమః
ఓం ద్వాపరాయ నమః
ఓం పశ్చాద్వాతస్వరూపధృతే నమః
ఓం అహభూనాణ్యబ్రహ్మ
ఋషిరూపాయ నమః
ఓం త్వష్టాత్మనే నమః
ఓం బ్రహ్మస్వరూపధృతే నమః
ఓం అద్వైతవిద్యాతత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం బ్రహ్మత్మైక్యస్వరూపధృతే నమః
ఓం బ్రహ్మమంత్రార్ధ తత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం బ్రహ్మానందరసాత్మకాయ నమః
ఓం ఉదగ్దిశాయై నమః
ఓం శరదృతవే నమః
ఓం మిత్రావరుణ దేవతాయ నమః
ఓం పుష్టద్రవిణరూపాయ నమః

ఓం ఏకవింశతిస్తోమకాయ నమః
ఓం చతుర్ధవత్సరవయసే నమః
ఓం కల్యాఖ్యయుగరూపధృతే నమః
ఓం ఉదఙ్మారుతరూపాయ నమః
ఓం ప్రత్నసఋషిస్వరూపధృతే నమః
ఓం శిల్పి బ్రహ్మాత్మకాయ నమః
ఓం ద్వైతమత సిద్ధాంతకారణాయ నమః
ఓం భేదవాదవిదాంశ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం బ్రహ్మఋషీణాం శిరోమణయే నమః
ఓం వర్ణాశ్రమాచారవేత్రే నమః
ఓం ధర్మప్రవర్త కాయ నమః
ఓం ఊర్ధ్వదిశాయై నమః
ఓం హేమంతశశిరాఋతు
స్వరూపధృతే నమః
ఓం బృహస్పతిస్వరూపాయ నమః
ఓం వర్చోద్రవిణరూపకాయ నమః
ఓం త్రివణద్వర్ష రూపాయ నమః
ఓం పుష్టవాద్వయసోధికాయ నమః
ఓం కల్యంతయుగరూపాయ నమః
ఓం విష్వగ్వాతస్వరూపధృతే నమః
ఓం సుపర్ణాఖ్య బ్రహ్మఋషిరూపాయ నమః
ఓం సూర్యమంత్ర ప్రభావజ్ఞాయ నమః
ఓం సూరాయ నమః
ఓం సూర్యాగమార్ధ విదే నమః
ఓం సూర్యారాధనధర్మజ్ఞాయ నమః
ఓం సూర్యమండలసంస్థితాయ నమః
ఓం కల్యాణగుణసంపన్నాయ నమః

ఓం కమనీయమహాద్యుతయే నమః
ఓం కలిపాపహరాయ నమః
ఓం కంబుకంఠాయ నమః
ఓం కమలలోచనాయ నమః
ఓం కళ్యాణాచలధీరాయ నమః
ఓం కళ్యాణాచలచాపధృతే నమః
ఓం కాంతిభృతే నమః
ఓం కకుభాధ్యక్షాయ నమః
ఓం కాలకాలాయ నమః
ఓం కృతాగమాయ నమః
ఓం కృతాంతాయ నమః
ఓం కృతసిద్ధాంతాయ నమః
ఓం కుండలాధిపభూషణాయ నమః
ఓం కుముద్వతీప్రియాయ నమః
ఓం కంజగర్భ సేవితపాదుకాయ నమః
ఓం కాలస్వరూపవిఖ్యాతాయ నమః
ఓం కౌళదర్పనభంజనాయ నమః
ఓం కంజాక్ష సేవితాయ నమః
ఓం కామకోటిలావణ్య విగ్రహాయ నమః
ఓం మహామేరువినిర్మాత్రే నమః
ఓం సర్వాధిష్టానవిగ్రహాయ నమః
ఓం బ్రహ్మలోకనిర్మాత్రే నమః
ఓం బ్రహ్మారాధితవిగ్రహాయ నమః
ఓం వైకుంఠలోకనిర్మాత్రే నమః
ఓం వైకుంఠపరిపూజితాయ నమః
ఓం కైలాసాచలనిర్మాత్రే నమః
ఓం కాలకంఠాదిపూజితాయ నమః

ఓం స్వర్గలోకవినిర్మాత్రే నమః
ఓం ఇంద్రారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం సూర్యలోకవినిర్మాత్రే నమః
ఓం సూర్యారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం పాతాళలోకనిర్మాత్రే నమః
ఓం శేషసేవితపాదుకాయ నమః
ఓం సుతలాతల నిర్మాత్రే నమః
ఓం వాసుక్యాదినిషేవితాయ నమః
ఓం రసాతల వినిర్మాత్రే నమః
ఓం బహురాక్షస సేవితాయ నమః
ఓం భూలోకస్యవినిర్మాత్రే నమః
ఓం సర్వమానుషవందితాయ నమః
ఓం భువర్లోక వినిర్మాత్రే నమః
ఓం గంధర్వసం సేవితాయ నమః
ఓం మహర్లోకవినిర్మాత్రే నమః
ఓం బ్రహ్మర్షి గణ సేవితాయ నమః
ఓం అమరావతీ వినిర్మాత్రే నమః
ఓం సర్వదేవ నమస్కృతాయ నమః
ఓం జ్యోతిష్మతీవినిర్మాత్రే నమః
ఓం ఆధ్యారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం సంయమిన్యావినిర్మాత్రే నమః
ఓం యమారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం కృష్ణాంగనావినిర్మాత్రే నమః
ఓం నైఋత్యాధిపపూజితాయ నమః
ఓం శ్రద్ధావతి నిర్మాత్రే నమః
ఓం వరుణాదినిసేవికాయ నమః
ఓం గంధవత్యావినిర్మాత్రే నమః
ఓం వాయు సేవితపాదుకాయ నమః
ఓం అలకాపురీవినిర్మాత్రే నమః
ఓం కుబేరారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం యశోవతీవినిర్మాత్రే నమః
ఓం ఈశాన పరిపూజితాయ నమః
ఓం లంకాపురవినిర్మాత్రే నమః
ఓం రావణాదినిషేవితాయ నమః
ఓం శ్రీరంగపురనిర్మాత్రే నమః
ఓం విభీషణవరప్రదాయ నమః
ఓం కాంచీపురవినిర్మాత్రే నమః
ఓం కామాక్షీ పరిసేవితాయ నమః
ఓం కిష్కింధాపుర నిర్మాత్రే నమః
ఓం వాలిసుగ్రీవవందితాయ నమః
ఓం కాలచక్రవినిర్మాత్రే నమః
ఓం కాలచక్రస్వరూపధృతే నమః
ఓం విష్ణుచక్రవినిర్మాత్రే నమః
ఓం వైకుంఠవిజయప్రదాయకాయన నమః
ఓం బ్రహ్మదండవినిర్మాత్రే నమః
ఓం బ్రహ్మణో విజయప్రదాయ నమః
ఓం శివత్రిశూలనిర్మాత్రే నమః
ఓం శివస్య విజయప్రదాయ నమః
ఓం కాలదండవినిర్మాత్రే నమః
ఓం మృత్యు సేవితపాదుకాయ నమః
ఓం కాలపాశవినిర్మాత్రే నమః
ఓం కాలారాధితపాదుకాయ నమః
ఓం శార్‌ఙ్గ ధన్వవినిర్మాత్రే నమః
ఓం విష్ణోర్విజయకారణాయ నమః

ఓం పినాకిధనుర్ నిర్మాత్రే నమః
ఓం పినాకివిజయప్రదాయ నమః
ఓం పుష్పకస్యవినిర్మాత్రే నమః
ఓం అలకాధివపూజితాయ నమః
ఓం వజ్రాయుధవినిర్మాత్రే నమః
ఓం వజ్రిణో విజయప్రదాయకాయ నమః
ఓం కౌమోదకీవినిర్మాత్రే నమః
ఓం శ్రీకృష్ణ విజయప్రదాయ నమః
ఓం ద్వారావతీ వినిర్మాత్రే నమః
ఓం మాధవాది ప్రపూజితాయ నమః
ఓం కాశీపురవినిర్మాత్రే నమః
ఓం విశ్వేశ్వరవరప్రదాయ నమః
ఓం ఉజ్జయిన్యావినిర్మాత్రే నమః
ఓం మహాకాళ్యభిపూజితాయ నమః
ఓం ఇంద్రప్రస్థవినిర్మాత్రే నమః
ఓం ధర్మరాజాభిపూజితాయ నమః
ఓం మహాసభవినిర్మాత్రే నమః
ఓం ధనంజయప్రదాయ నమః
ఓం నలాయ నమః
ఓం సేతువినిర్మాత్రే నమః
ఓం రామచంద్రాభిపూజితాయ నమః
ఓం గాండీవధన్వనిర్మాత్రే నమః
ఓం గాండీవివిజయప్రదాయ నమః
ఓం సర్వసాగరనిర్మాత్రే నమః
ఓం సముద్రపరిసేవితాయ నమః
ఓం సర్వవస్తువినిర్మాత్రే నమః
ఓం సర్వాత్మనే నమః

ఓం సర్వవందితాయ నమః
ఓం సర్వజంతువినిర్మాత్రే నమః
ఓం సదసత్పరాయ నమః
ఓం అక్షరాయ నమః
ఓం శ్రీమత్త్రిపురనిర్మాత్రే నమః
ఓం సేతువినిర్మాత్రే నమః
ఓం త్రిపురాసురసందోహవరదాయ నమః
ఓం వాయువాహనాయ నమః
ఓం త్రిపురాసురసంహర్త్రే నమః
ఓం త్రిపురాంతకరూపధృతే నమః
ఓం రాజీవలోచనాయ నమః
ఓం రాజ్ఞే నమః
ఓం రమణీయవపుషే నమః
ఓం రవయే నమః
ఓం రాకేందువదనాయ నమః
ఓం రమ్యభూషణాయ నమః
ఓం రాజశేఖరాయ నమః
ఓం రజనీ చరగర్వాంధకార
సూర్యాయ నమః
ఓం రణప్రియాయ నమః
ఓం రంజితామరసందోహాయ నమః
ఓం రక్షితాఖిలలోకపాయ నమః
ఓం రూపవతే నమః
ఓం రుక్మసంపన్నాయ నమః
ఓం రుద్రాయ నమః
ఓం రుద్రగణార్చితాయ నమః
ఓం రోదసీవ్యాపకాయ నమః

ఓం రంధ్రజర్జితాయ నమః
ఓం రూఢ యౌవనాయ నమః
ఓం రాగాది శత్రుసంహర్త్రే నమః
ఓం రాకేందుసమకాంతిమతే నమః
ఓం రాకేందుమండలస్థాయ నమః
ఓం రాజ్యదాయ నమః
ఓం రాజసేవితాయ నమః
ఓం రాఘవారాధితాయ నమః
ఓం రాజరాజాధికవైభవాయ నమః
ఓం అనంతాయ నమః
ఓం అధికానందాయ నమః
ఓం అంతర్యామినే నమః
ఓం అనారతాయ నమః
ఓం అంతర్ముఖాయ నమః
ఓం అధిపాయ నమః
ఓం ఆత్మనే నమః
ఓం అంతర్నాడిస్థితాయ నమః
ఓం అమరాయ నమః
ఓం అమృతాయ నమః
ఓం అమృతదాయినే నమః
ఓం అమృత్యవే నమః
ఓం అనంతగుణసాగరాయ నమః
ఓం అనంతగుణగంభీరాయ నమః
ఓం ఆకాశ సమవిగ్రహాయ నమః
ఓం ఆకాశనాభయే నమః
ఓం ఆకాశకేశాయ నమః
ఓం ఆకాశ నిర్మలాయ నమః
ఓం ఆకాశకర్త్రే నమః
ఓం అరిఘ్నే నమః
ఓం అనంతశయనాయ నమః
ఓం అధికాయ నమః
ఓం అండబ్రహ్మాండనిర్మాత్రే నమః
ఓం అంతరాత్మస్వరూపధృతే నమః
ఓం అంతరింద్రియసందోహజేత్రే నమః
ఓం అనంతానందసుందరాయ నమః
ఓం అగుణాయ నమః
ఓం అరుణాయ నమః
ఓం అనూరుసారథయే నమః
ఓం అఖండనాయకాయ నమః
ఓం ఆగమజ్ఞాయ నమః
ఓం ఆగమాంతవేదినే నమః
ఓం ఆగమరూపధృతే నమః
ఓం ఆగమారాధితాయ నమః
ఓం అత్యంతనిర్మాలాయ నమః
ఓం అలంకృతాయ నమః
ఓం అలఘవే నమః
ఓం అఖిలాగమ సందోహబోధకాయ నమః
ఓం అకుతోభయా నమః
ఓం లావణ్యగుణసంపన్నాయ నమః
ఓం లబ్దకామాయ నమః
ఓం లలామభృతే నమః
ఓం లక్ష్మీపతే నమః
ఓం లక్షణోపేతాయ నమః
ఓం లలాటనయనప్రియాయ నమః

ఓం లంబకేశాయ నమః
ఓం లంబనాసాయ నమః
ఓం లంఘితాఖిలవారధయే నమః
ఓం లఘుబుద్ధిదూరాయ నమః
ఓం లాభాపేతమానసాయ నమః
ఓం లక్షితాఖిలవేదాంతాయ నమః
ఓం లక్ష్యార్థైక స్వరూపభృతే నమః
ఓం లజ్జితామరసందోహాయ నమః
ఓం లాభాలాభవివర్జితాయ నమః
ఓం లాక్షారస సమచ్ఛాయాయ నమః
ఓం లవణాంబుధి సేతుకృతే నమః
ఓం లబ్ధవిద్యాయ నమః
ఓం లబ్ధధనాయ నమః
ఓం లబ్ధవీర్యాయ నమః
ఓం లంపటాయ నమః
ఓం లక్ష్మీపతిప్రియాయ నమః
ఓం లక్ష్మీపూజితాంఘ్రిసరోరుహాయ నమః
ఓం లక్షణార్థై కగమ్యాయ నమః
ఓం లక్షకోదండనాయకాయ నమః
ఓం లీలాసృష్టాఖిలజగతే నమః
ఓం లింగారాధనతోషితాయ నమః
ఓం లయకర్త్రే నమః
ఓం లబ్ధజయాయ నమః
ఓం లాలితానేక సేవకాయ నమః
ఓం లోకపాలవినిర్మాత్రే నమః
ఓం లోకపాలాభివందితాయ నమః
ఓం లోకలోకాచలాతీతాయ నమః

ఓం లోకబృందప్రకాశకాయ నమః
ఓం లోకాధారాయ నమః
ఓం లబ్ధవర్ణాయ నమః
ఓం లోలంబ సమకుంతలాయ నమః
ఓం లోకవంద్యాయ నమః
ఓం లోకనాథాయ నమః
ఓం లోకరక్షణతత్పరాయ నమః
ఓం వందారుజనమందారాయ నమః
ఓం వామదేవాదిపూజితాయ నమః
ఓం వామాక్షీమోహకాకారాయ నమః
ఓం విశ్వపోషణతత్పరాయ నమః
ఓం విశ్వాకారాయ నమః
ఓం విశ్వరూపవందితాంఘ్రి సరోరుహాయ నమః
ఓం వైరశుద్ధికరాయ నమః
ఓం వాగ్మినే నమః
ఓం వాక్పతయే నమః
ఓం వృద్ధికారణాయ నమః
ఓం విశ్వబ్రాహ్మణనిర్మాత్రే నమః
ఓం విశ్వబ్రాహ్మణపోషకాయ నమః
ఓం వృద్ధాయ నమః
ఓం బుద్ధిమతాంశ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం ఋగ్యజుస్సామగోచరాయ నమః
ఓం వాజినే నమః
ఓం వాజసనాయ నమః
ఓం వీరసేవినే నమః
ఓం వాజిముఖార్చితాయ నమః

ఓం విలాసవతే నమః
ఓం విజయదాయినే నమః
ఓం విమలాయ నమః
ఓం విమలాశయాయ నమః
ఓం విశ్వగ్రూపాయ నమః
ఓం విశ్వకర్త్రే నమః
ఓం వాసవాదిసురప్రియాయ నమః
ఓం విరాడ్రూపాయ నమః
ఓం విశ్వభోక్త్రే నమః
ఓం విశ్వేదేవ ప్రసాదకాయ నమః
ఓం మూలాధారాశ్రితాయ నమః
ఓం శ్రీమద్గణనాథస్వరూపధృతే నమః
ఓం స్వాధిష్ఠానాంబుజస్థాయ నమః
ఓం త్వష్టృరూపాయ నమః
ఓం శుభావహాయ నమః
ఓం మణిపూరాబ్జనిలయాయ నమః
ఓం మయరూపాయ నమః
ఓం మునిప్రియాయ నమః
ఓం అనాహత మహాపద్మస్థితాయ నమః
ఓం మనుమయాయ నమః
ఓం మనవే నమః
ఓం విశుద్ధచక్రనిలయాయ నమః
ఓం అంతరాత్మ స్వరూపకాయ నమః
ఓం ఆజ్ఞేయచక్రవాసినే నమః
ఓం శిల్పాచార్య స్వరూపకాయ నమః
ఓం సహస్రార మహాపద్మమధ్యస్థాయ నమః
ఓం సర్వకారణాయ నమః

ఓం పరంతేజసే నమః
ఓం పరాశక్తయే నమః
ఓం పరస్మై నమః
ఓం సర్వాంతరాత్మకాయ నమః
ఓం విశ్వబ్రహ్మణే నమః
ఓం విరాజే నమః
ఓం విశ్వతైజసాతీతరూపకాయ నమః
ఓం సత్యరూపాయ నమః
ఓం జగత్పాలాయ నమః
ఓం రాజసాయ నమః
ఓం లోకసృష్టికృతే నమః
ఓం తామసాయ నమః
ఓం లోకసంహర్త్రే నమః
ఓం శాంతోపేతాయ నమః
ఓం సుఖాసనాయ నమః
ఓం ఆనందినే నమః
ఓం మోక్షదాయకాయ నమః
ఓం గుణపంచకాయ నమః
ఓం యోగవిద్యాప్రదాయ నమః
ఓం యోగినే నమః
ఓం యోగానందాయ నమః
ఓం యోగకర్త్రే నమః
ఓం యోగనిష్ఠాయ నమః
ఓం యోగసంసిద్ధికారణాయ నమః
ఓం ప్రాణాయామప్రియాయ నమః
ఓం ప్రౌఢాయ నమః
ఓం ప్రాణవాయునిరోధకాయ నమః

ఓం ప్రాణాపాసైక్యసంధాత్రే నమః
ఓం ప్రణవధ్యానతత్పరాయ నమః
ఓం కుంభకజ్ఞాయ నమః
ఓం కుండలినీబోధకాయ నమః
ఓం కుంభకాశ్రితాయ నమః
ఓం మంత్రయోగవరాయ నమః
ఓం మంత్రసిద్ధిదాయ నమః
ఓం మహతాంప్రియాయ నమః
ఓం హఠయోగకరాయ నమః
ఓం అష్టసిద్ధిదాయ నమః
ఓం అష్టచక్రగాయ నమః
ఓం అష్టాంగయోగ నిష్ణాతాయ నమః
ఓం అష్టప్రకృతిభంజనాయ నమః
ఓం అష్టాక్షరమహామంత్ర జప
సంసిద్ధికారణాయ నమః
ఓం అష్టాక్షరప్రభాజ్ఞాయ నమః
ఓం అష్టాక్షరమనుప్రియాయ నమః
ఓం బ్రహ్మనాడీమధ్యసంస్థాయ నమః
ఓం సుషుమ్నాంతస్వరూపకాయ నమః
ఓం సూర్యచంద్రమసోర్మధ్యవర్తినే నమః
ఓం సద్యశ్శుభావహాయ నమః
ఓం రాజయోగప్రియాయ నమః
ఓం యోగిరాజవందిత పాదుకాయ నమః
ఓం సుఖాసీనాయ నమః
ఓం స్వస్థమనసే నమః
ఓం చిదానందాయ నమః
ఓం సుఖైకభుజే నమః

ఓం యోగజ్ఞానవిదాంశ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం యాగరూపాయ నమః
ఓం యతిప్రియాయ నమః
ఓం అధ్వర్యవే నమః
ఓం ఉద్గాతృరూపాయ నమః
ఓం హోత్రే నమః
ఓం యాగప్రవర్తకాయ నమః
ఓం అగ్నిష్టోమాత్మకాయ నమః
ఓం యాగభోక్త్రే నమః
ఓం యాగపరాయణాయ నమః
ఓం యజమానినే నమః
ఓం యాగధర్మవేత్త్రే నమః
ఓం యజ్ఞాదిపూజితాయ నమః
ఓం స్వాహాకారాయ నమః
ఓం స్వధాకారాయ నమః
ఓం వషట్కారాయ నమః
ఓం హవిర్మయాయ నమః
ఓం ఇధ్మాయ నమః
ఓం బర్హిషే నమః
ఓం చమసాయ నమః
ఓం వేదవిదే నమః
ఓం వేదాయ నమః
ఓం స్రుచే నమః
ఓం స్రుచాయ నమః
ఓం దక్షణాగ్నయే నమః
ఓం గార్హపత్యాయ నమః
ఓం అహవనీయాయ నమః

ఓం యాగవిదే నమః
ఓం అంతర్వేది స్వరూపాయ నమః
ఓం అంతర్యజ్ఞ పరాయణాయ నమః
ఓం అంతర్యాగోపదేశినే నమః
ఓం అంతర్యాగకృతాంఘ్రికాయ నమః
ఓం అంతర్యాగనిధిజ్ఞాత్రే నమః
ఓం అంతర్యాగఫలప్రదాయ నమః
ఓం జపయజ్ఞప్రభావజ్ఞాయ నమః
ఓం జపయజ్ఞస్వరూపకాయ నమః
ఓం ధ్యానయోగవిధిజ్ఞాయ నమః
ఓం ధ్యానయోగఫలప్రదాయ నమః
ఓం కర్మయోగవిభాగజ్ఞాయ నమః
ఓం కర్మాకర్మస్వరూపవిదే నమః
ఓం ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపాయ నమః
ఓం త్రిపుటీరహితాయ నమః
ఓం ఉన్మనసే నమః
ఓం కోటిసూర్యప్రతీకాశాయ నమః
ఓం దహరాకాశరూపకాయ నమః
ఓం పాతాళపాదదేశాయ నమః
ఓం మహాతల సుగుల్ఫకాయ నమః
ఓం రసాతలసుజంఘాయ నమః
ఓం తలాతల సుజానుకాయ నమః
ఓం సుతలామలసక్తయే నమః
ఓం వితలాపానదేశకాయ నమః
ఓం అతలోరునితంబాయ నమః
ఓం అధోలోకప్రకాశకాయ నమః
ఓం భూలోకనాభిదేశాయ నమః
ఓం భువర్లోకమహోదరాయ నమః
ఓం సువర్లోకహృదాకాశాయ నమః
ఓం మహర్లోక శిరోదరాయ నమః
ఓం జనలోక త్రికూటాయ నమః
ఓం తపోలోక లలాటాయ నమః
ఓం సత్యలోక సుమస్తకాయ నమః
ఓం సర్వలోక శరీరాయ నమః
ఓం సర్వలోకాదికారణాయ నమః
ఓం పూర్వదిక్పాలకముఖాయ నమః
ఓం ఆగ్నేయాధిప లోచనాయ నమః
ఓం యామ్యాధిపశ్రోత్రదేశాయ నమః
ఓం నైఋుతీప కరాళకాయ నమః
ఓం వారుణాధిప సద్బాహవే నమః
ఓం వాయుదిక్పతినాశికాయ నమః
ఓం ఉదీచీదిక్పతిహృదయాయ నమః
ఓం ఈశాన్యాధిపనాశికాయ నమః
ఓం ఊర్ధ్వదేశాధిప శిరసే నమః
ఓం అధోదిక్పతిపాదుకాయ నమః
ఓం ఇంద్రియాధిప నిర్మాత్రే నమః
ఓం ఇంద్రియార్థ ప్రకాశకాయ నమః
ఓం ఈశత్వసిద్ధిదాయ నమః
ఓం ఆదిమధ్యభాగవివర్జితాయ నమః
ఓం యోగకర్త్రే నమః
ఓం రూపకర్త్రే నమః
ఓం బీజనిక్షేపహేతుకాయ నమః
ఓం గర్భధాత్రే నమః
ఓం ప్రాణధాత్రే నమః

ఓం సర్వస్యోత్పత్తి హేతుకాయ నమః
ఓం బాల్యయౌవన కౌమారాధ్యవ
స్థాపరి పాలకాయ నమః
ఓం నీతిజ్ఞాయ నమః
ఓం నీతిశాస్త్రాదికర్త్రే నమః
ఓం నిర్విషయాత్మకాయ నమః
ఓం శిల్పశాస్త్ర విభాగజ్ఞాయ నమః
ఓం శిల్ప బ్రాహ్మణ రక్షకాయ నమః
ఓం శిల్పాచార్యప్రతిష్ఠాత్రే నమః
ఓం శిల్ప విద్యావిచక్షణాయ నమః
ఓం దైవశిల్పవిధాత్రే నమః
ఓం దేవశిల్పస్వరూపధృతే నమః
ఓం శిక్షావ్యాకరణాధ్యక్షాయ నమః
ఓం శిక్షితానేకదానవాయ నమః
ఓం శౌర్యధుర్యాయ నమః
ఓం శాలవేత్రే నమః
ఓం శంకరప్రియబాంధవాయ నమః
ఓం శాపానుగ్రహకర్త్రే నమః
ఓం శృతసంస్థితవైభవాయ నమః
ఓం శృత్యంతామృతదాయ నమః
ఓం శుద్ధాయ నమః
ఓం సేవితానేకదేవతాయ నమః
ఓం సిందూరారుణనేత్రాంతాయ నమః
ఓం సిందూరారుణ విగ్రహాయ నమః
ఓం శుద్ధస్ఫటికసంకాశాయ నమః
ఓం శుద్ధమానసరక్షకాయ నమః
ఓం సిద్ధచారణగంధర్వ సేవితాంఘ్రీ
సరోరుహాయ నమః
ఓం సుహేతవే నమః
ఓం సునాశీరాయ నమః
ఓం సంకల్పకృతవిష్టపాయ నమః
ఓం సర్వాంతరస్థాయ నమః
ఓం సర్వస్వదాత్రే నమః
ఓం సర్వవిదుత్తయాయ నమః
ఓం కమలారుణపాదాబ్జాయ నమః
ఓం శుభజంఘాయ నమః
ఓం సుజానుకాయ నమః
ఓం ఇభనాస సమానోరవే నమః
ఓం విశాలకటిసుందరాయ నమః
ఓం నిమ్ననాభయే నమః
ఓం బృహత్కుక్షయే నమః
ఓం విశాలోరసే నమః
ఓం సుకంధిరాయ నమః
ఓం పద్మనేత్రాయ నమః
ఓం చంద్రముఖాయ నమః
ఓం చాంపేయసమనాసికాయ నమః
ఓం ఆజానులంబితభుజాయ నమః
ఓం అరుణాబ్జకరప్రభాయ నమః
ఓం చందనారుణదివ్యాంగాయ నమః
ఓం చాంపేయ సుమనఃప్రియాయ నమః
ఓం హంసమంత్రస్వరూపాయ నమః
ఓం హంసవాహనపూజితాయ నమః
ఓం హాహాహూహూగానలోలాయ నమః
ఓం హరిద్రా సదృశాంబరాయ నమః

ఓం హర్యక్షవిక్రమాయ నమః
ఓం హాస్యరసజ్ఞాయ నమః
ఓం హరితాంపతయే నమః
ఓం హేరప్రభాతికమనాయ నమః
ఓం హేరీకృతమహాఫణయే నమః
ఓం హాలాస్యమహిమాభిజ్ఞాయ నమః
ఓం హరిసంస్థితవైభవాయ నమః
ఓం హాలాహలప్రహర్తే నమః
ఓం హాలాయుధనిషేవితాయ నమః
ఓం హయమేధాగ్ర సంపూజ్య మహిమ్నే నమః
ఓం హరివాహనాయ నమః
ఓం చింతామణిలసన్నూత్నకిరీటాయ నమః
ఓం చింతితార్థదాయ నమః
ఓం చారుసుందర సర్వాంగాయ నమః
ఓం చండదానవఖండనాయ నమః
ఓం చింతితామరసందోహాయ నమః
ఓం ముక్తిదాయ నమః
ఓం శూలధారణాయ నమః
ఓం తారుణ్యవిగ్రహోపేతాయ నమః
ఓం తారతమ్యజ్ఞాయ నమః
ఓం తాండవప్రియాయ నమః
ఓం తూర్యవాదిత్ర సంతుష్టాయ నమః
ఓం తుల్యాధికవివర్జితాయ నమః
ఓం తీక్ష్ణ కోపాయ నమః
ఓం తీక్ష్ణ దంష్ట్రాయ నమః
ఓం తుందిలాయ నమః
ఓం తుంబురుప్రియాయ నమః
ఓం ధర్మజ్ఞాయ నమః
ఓం ధనదాయ నమః
ఓం దానశౌండాయ నమః
ఓం దారిద్ర్యనాశనాయ నమః
ఓం ధీరాయ నమః
ఓం ధీరప్రియాయ నమః
ఓం ధీమతే నమః
ఓం ధైర్యసారాయ నమః
ఓం ధురంధరాయ నమః
ఓం ధర్షి తాఖిలదుష్టాత్మనే నమః
ఓం ధారాధర సమద్యుతయే నమః
ఓం ధర్మరాజాయ నమః
ఓం ధనుర్ధారిణే నమః
ఓం ధన్వంతరినిషేవితాయ నమః
ఓం గురుమూర్తయే నమః
ఓం గుహ్యారూపాయ నమః
ఓం గర్వనాశాయ నమః
ఓం గుహాశయాయ నమః
ఓం గానలోలాయ నమః
ఓం అతిగంభీరాయ నమః
ఓం గమనాదివివర్జితాయ నమః
ఓం గంధమాదనశృంగస్థాయ నమః
ఓం గంధవాహన సేవితాయ నమః
ఓం గిరిధన్వప్రియాయ నమః
ఓం గోపాయ నమః
ఓం గంభీరనినదాయ నమః

ఓం గుహాయ నమః
ఓం గోపత్యర్చితపాదాబ్జాయ నమః
ఓం గురుమండలసంస్థితాయ నమః
ఓం గీష్పస్తుతిసంతుష్టాయ నమః
ఓం గోకులానందవర్ధనాయ నమః
ఓం ఘనబుద్ధయే నమః
ఓం ఘోరరూపాయ నమః
ఓం ఘంటానాదప్రియాయ నమః
ఓం ఘనాయ నమః
ఓం ఖట్వాంగధారిణే నమః
ఓం ఖలఘ్నే నమః
ఓం గగనస్థాయ నమః
ఓం గురోర్గురవే నమః
ఓం గుహ్యకార్చితపాదుకాయ నమః
ఓం గుహ్యకాధిప రక్షకాయ నమః
ఓం సిద్ధాయ నమః
ఓం సిద్ధిమతాంశ్రేష్ఠాయ నమః
ఓం సిద్ధాదిపవరప్రదాయ నమః
ఓం సిద్ధలోకసుసంచారిణే నమః
ఓం సౌఖ్యకారణ హేతుకాయ నమః
ఓం సౌమ్యానానాయ నమః
ఓం సౌమ్యనేత్రాయ నమః
ఓం సోమవత్ప్రియదర్శనా నమః
ఓం సుజ్ఞాననిలయాయ నమః
ఓం శ్రీదాయ నమః
ఓం సాంద్రానందరసప్రదాయకాయ నమః
ఓం సుజ్ఞానినే నమః

ఓం సుకరాయ నమః
ఓం శీలసంతుష్టాయ నమః
ఓం శుభలక్షణాయ నమః
ఓం సామగారాధ్యచరణాయ నమః
ఓం సామగానామృతప్రియాయాయ నమః
ఓం క్షరాక్షరవిచారజ్ఞాయ నమః
ఓం క్షేత్రజ్ఞాయ నమః
ఓం క్షేమవర్ధనాయ నమః
ఓం క్షాంతిమతే నమః
ఓం క్షోభసంహర్త్రే నమః
ఓం క్షౌమాంబరవిభూషితాయ నమః
ఓం క్షుద్రదానవ సంహర్త్రే నమః
ఓం క్షుద్రరోగ వినాశనాయ నమః
ఓం క్షేమంకరాయ నమః
ఓం క్షేత్రపాలాయ నమః
ఓం క్షేత్రజ్ఞానవిదాంవరాయ నమః
ఓం క్షీరాబ్ధిమధ్యనిలయాయ నమః
ఓం క్షీరవన్నిర్మలాశయాయ నమః
ఓం క్షుద్రాశయవిదూరాయ నమః
ఓం క్షాత్రమాధుర్యభాషణాయ నమః
ఓం ఆకారాది క్షకారంత సర్వవర్ణ స్వరూపకాయ నమః
ఓం అంజనీస్తోత్ర సంతుష్టాయ నమః
ఓం ఆంజనేయజయప్రదాయ నమః
ఓం అతిసుందరసర్వాంగాయ నమః
ఓం అనంతానంద వారధయే నమః
ఓం ఆరామవిహరణానందాయ నమః

ఓం అంతర్నాడీస్వరూపధృతే నమః
ఓం అంబుజాక్షాయ నమః
ఓం అంబుజముఖాయ నమః
ఓం అఖిలాధిపతయే నమః
ఓం అజాయ నమః
ఓం ఆక్రాంతసర్వదిగ్భాగాయ నమః
ఓం అంగజాంతకపూజితాయ నమః
ఓం శారీరశాస్త్రనిర్మాత్రే నమః
ఓం శరీరోత్పత్తికారణాయ నమః
ఓం శారదేందుముఖాయ నమః
ఓం శ్రీశవరదాయ నమః
ఓం శోకభంజనాయ నమః
ఓం శ్రీమాల్యగిరిశృంగస్థాయ నమః
ఓం చిదానంద సుధాంబుధయే నమః
ఓం చిద్రసాయ నమః
ఓం చిత్తనిలయాయ నమః
ఓం చిదాకాశాయ నమః
ఓం చిదాశ్రయాయ నమః
ఓం కార్యకారణనిర్ముక్తాయ నమః
ఓం కమనీయవిభూషణాయ నమః
ఓం నీలాలకాయ నమః
ఓం నిర్మలాంగాయ నమః
ఓం నిర్భయాయ నమః
ఓం నిర్గతశ్రయాయ నమః
ఓం నాదానందాయ నమః
ఓం నాదబిందుకళాతీతాయ నమః
ఓం నిరీహకాయ నమః
ఓం నిరామయాయ నమః
ఓం నిర్జితారయే నమః
ఓం నిర్విణ్ణాయ నమః
ఓం నిఖిలాశ్రయాయ నమః
ఓం నాగలోకాధిపారాధ్యాయ నమః
ఓం నాగాభరణ సేవితాయ నమః
ఓం నాగోత్తమస్థాయ నమః
ఓం నిఖిలప్రాణి సంఘసమాశ్రయాయ నమః
ఓం నీరుణే నమః
ఓం నిర్భిన్నపాపాయ నమః
ఓం నిరాలంబాయ నమః
ఓం నిధి ప్రదాయ నమః
ఓం నందనారామసంచారిణే నమః
ఓం నందివాహనపోషణాయ నమః
ఓం నిధిధ్యాసప్రియాయ నమః
ఓం నిత్యబోధాయ నమః
ఓం నిస్సంశయాయ నమః
ఓం శుచయే నమః
ఓం నిర్గంధాయ నమః
ఓం నిత్యసత్యస్థాయ నమః
ఓం నిర్జరైః పరిపూజితాయ నమః
ఓం నిర్జ రారాతిమధనాయ నమః
ఓం నిష్కోపాయ నమః
ఓం కాంతివర్ధ నాయ నమః
ఓం ధనధాన్యప్రదాయ నమః
ఓం దండధరాయ నమః
ఓం దంభనివారణాయ నమః

ఓం కాపాలమతవిధ్వంసినే నమః
ఓం పాషండాగమనాశనాయ నమః
ఓం సౌగతాగమచ్ఛేత్రే నమః
ఓం భైరవాగమభంజనాయ నమః
ఓం శాక్తే యాంధతమస్సూర్యాయ నమః
ఓం శూన్యవాదదవానలాయ నమః
ఓం హేతుదాపనాయ నమః
ఓం అణువాదేభకేసరిణే నమః
ఓం వేదాంతవాదనిరతాయ నమః
ఓం వేదసంరక్షణోద్యతాయ నమః
ఓం ముముక్షుజనసుప్రితాయ నమః
ఓం ముక్తికాంతామనోహరాయ నమః
ఓం మౌక్తికాలంకృతోరస్కాయ నమః
ఓం ముక్తాభీష్టవరప్రదాయ నమః
ఓం సర్వరక్షదాక్షిణ్యాయ నమః
ఓం సర్వసంసారభేషజాయ నమః
ఓం లోకేంద్రజాలనిరతాయ నమః
ఓం లోలచిత్త విదూరకాయ నమః
ఓం మౌనముద్రాంచితకరాయ నమః
ఓం మునీనాంజ్ఞానదాయకాయ నమః
ఓం మిధ్యాజ్ఞానవిదూరాయ నమః
ఓం మిధ్యాసంశయనాశనాయ నమః
ఓం సర్వదిగ్వ్యాపకాయ నమః
ఓం సర్వమండలాంతరసంస్థితాయ నమః
ఓం శుభాశుభవిధాత్రే నమః
ఓం సాధూనాంశుభదాయకాయ నమః
ఓం సర్వముద్రాశ్రయాయ నమః
ఓం సాధవే నమః
ఓం సజ్జనాభయదాయకాయ నమః
ఓం యోగక్షేమకరాయ నమః
ఓం యోగనిద్రానందరసావహాయ నమః
ఓం మూలా జ్ఞానప్రహరాయ నమః
ఓం మోక్షసామ్రాజ్య సంస్థితాయ నమః
ఓం వాగీశాదిస్తుతాయ నమః
ఓం విద్యాదాయకాయ నమః
ఓం యోగరక్షణాయ నమః
ఓం వేదకర్త్రే నమః
ఓం సూత్రకర్త్రే నమః
ఓం సాంఖ్యకృతే నమః
ఓం యోగకారణాయ నమః
ఓం బ్రహ్మసూత్రార్థ తత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం బ్రహ్మానందఫలప్రదాయ నమః
ఓం భూర్భువాదిషుసంచారాయ నమః
ఓం భర్గాయ నమః
ఓం భాగవతప్రియాయ నమః
ఓం కలిపాపహరాయ నమః
ఓం కాలకారణాయ నమః
ఓం కామితార్థ ప్రదాయ నమః
ఓం మిత్రహీనాయ నమః
ఓం మిత్రకార్యధురంధరాయ నమః
ఓం కార్యకారణభేదజ్ఞాయ నమః
ఓం కాలకూట నివారకాయ నమః
ఓం కాలాంతకాయ నమః
ఓం కాలవేదినే నమః

ఓం కాలధర్మవివర్జితాయ నమః
ఓం కోపప్రసాదవిజ్ఞాత్రే నమః
ఓం కుండలీంద్రవరప్రదాయ నమః
ఓం కృత్యాకృత్యాదిరహితాయ నమః
ఓం క్రూరభావవివర్జితాయ నమః
ఓం శ్రద్ధప్రదాయ నమః
ఓం శాంతిదాయ నమః
ఓం శమాదిగుణసంశ్రయాయ నమః
ఓం ధ్యానగమ్యాయ నమః
ఓం యోగిసేవ్యాయ నమః
ఓం సర్వవృద్ధి ప్రదాయకాయ నమః
ఓం యోగిహృత్పద్మనిలయాయ నమః
ఓం యమినాం సుఖకారణాయ నమః
ఓం జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నాయ నమః
ఓం గురుమండలరూపకాయ నమః
ఓం నిత్యానిత్యార్థ తత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం నిర్మలాశయ పోషణాయ నమః
ఓం ధర్మశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞాయ నమః
ఓం ధర్మభృతే నమః
ఓం ధర్మదేవవాయ నమః
ఓం శ్రుతవతే నమః
ఓం శృతికృతే నమః
ఓం శ్రౌతాయ నమః
ఓం శుద్ధవిద్యావిధాయకాయ నమః
ఓం కృతాంతకారణాయ నమః
ఓం క్రోధలోభమోహాదివర్జితాయ నమః
ఓం కళ్యాణగిరిమూర్ధ్ని స్థాయ నమః
ఓం కురుక్షేత్ర నివాసకాయ నమః
ఓం తపః ఫలప్రదాత్రే నమః
ఓం తపసే నమః
ఓం సత్యాయ నమః
ఓం శమాయ నమః
ఓం దమాయ నమః
ఓం శాంతాయ నమః
ఓం తితిక్షాయై నమః
ఓం దానాయ నమః
ఓం ప్రధానపురుషాత్పరాయ నమః
ఓం ఛందోరూపాయ నమః
ఓం కావ్యకర్త్రే నమః
ఓం సర్వాలంకారరూపకాయ నమః
ఓం జ్యోతిశ్శాస్త్రవినిర్మాత్రే నమః
ఓం జ్యోతిర్మండల కారణాయ నమః
ఓం బ్రహ్మర్షీణాంతపస్సిద్ధి
దాయకాయ నమః
ఓం బ్రహ్మమండలాయ నమః
ఓం బ్రహ్మాధారాయ నమః
ఓం బ్రహ్మదండాయ నమః
ఓం బ్రహ్మణే నమః
ఓం బ్రహ్మాస్త్రరూపకాయ నమః
ఓం శాంత్యాది గుణసంపన్నాయ నమః
ఓం శాంత్యతీతసుఖాశ్రయాయ నమః
ఓం శివానందరసాస్వాదామోద
సంపూర్ణ చేతనాయ నమః

శ్రీ విశ్వకర్మ అష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రం

ఓం

శ్రీమదష్టోత్తర శతనామరూపక

పంచముఖ బ్రహ్మ స్తోత్ర షోడశం.

విశ్వకర్మా విరాడ్రూపీ విశ్వాక్షో విశ్వసంభవః
విశ్వచక్షు ర్విరూపాత్మా విశ్వజ్ఞో విబుధేశ్వరః
మనుబ్రహ్మ మయబ్రహ్మా త్వష్టా శిల్పీ సుపర్ణకః
సానగో భువనో దేవః ప్రత్న స శ్చ సనాతనః
హోతా యజ్వా పతిర్ధాతా విధాతా విశ్వసృడ్విధిః
పంచభూతాధిపః పంచశక్తిరూపః పరాత్పరః

నిర్వికారో నిరాలంబో నిత్యానందో నిరామయః
నిష్కళంకో నిరాకారో నిరంజనో నిరీశ్వరః ॥

నిష్ప్రపంచస్వరూపాఢ్య స్స్వయంభూ ర్యోగిసత్తమః
పంచమూర్తిః పరంజ్యోతిః పరాత్మా వేదశిక్షకః ॥

వాజపేయక్రతుప్రీతః పంచకృత్యాధిపోహరిః
ప్రాణాధారః పశుత్రాతా పాశమోచనతత్వవిత్ ॥

ప్రజాపతిర్మహాబాహుర్మేధావీలోకరక్షకః
ఓంకార ప్రణవాధారో నిత్యమోక్ష ప్రదాయకః ॥

బ్రహ్మ విష్ణు శ్శివ స్సూర్యః పురందరశ్చసత్వవాన్
రజోరూపో తమోరూపే నిరామయ గుణోహరః ॥

దశావతారరూపోర్చాంభోజపాదోమహద్యుతిః
సిద్ధేశ్వరస్సదానంద స్ఫూక్ష్మదేహీపరంతపః ॥

మాయోన్మాదీమహాకాలోమంగళాలయవల్లభః
ఆయోదారుశిలాలోహ ప్రాసాదా లయకారకః ॥

ఇచ్ఛామాత్రప్రభు స్రష్టా వామదేవో వినాయకః ॥
యజ్ఞరాడ్ధర్మమూర్తిశ్చప్రతాపవాన్మహాగురుః ॥

విశ్వేశోవిశ్వరూపాత్మా విశ్వబ్రాహ్మణపూజితః
దైవజ్ఞోదేవదేవేశః కర్మసాక్షీక్రియాపరః ॥

వీర్యవాన్నిర్మలశ్శూర శ్శంకరశ్శత్రుభీషణః
లోకాధ్యక్షః కృపావార్ధే స్సత్యశీల స్సురప్రియః ॥

ఆదిశక్తిః క్రియాశక్తి ర్జ్ఞానశక్తిస్తపోమయః
గాయత్రీరూపదేవేశః ప్రాణాయామ పరాయణః ॥

ప్రకృతిర్వికృతిశ్చేతి పంచాస్య బ్రహ్మణే నమః ।
కణ్వాచార్యేణభక్త్యా శ్రీవామదేవాన్వయేనచ

అష్టోత్తరశతం నామప్రోచ్యతే బ్రహ్మణః పరం ॥
ప్రాతః పఠన్తియే సర్వే ప్రాప్నువంతి పరం సుఖం ॥

"ఇతి బ్రహ్మాస్తోత్ర షోడశం"

శ్రీ పంచముఖ బ్రహ్మోష్టోత్తర శతనామావళిః

ఓం విశ్వకర్మణే నమః
ఓం విరాడ్రూపిణే నమః
ఓం విశ్వాక్షాయ నమః
ఓం విశ్వశంభువే నమః
ఓం విశ్వచక్షుషే నమః
ఓం విరూపాత్మనే నమః
ఓం విశ్వజ్ఞాయ నమః
ఓం విబుధేశ్వరాయ నమః
ఓం మనుబ్రహ్మణే నమః
ఓం మయబ్రహ్మణే నమః
ఓం త్వష్ట్రే నమః
ఓం శిల్పినే నమః
ఓం సానగాయ నమః
ఓం అహభూనాయ నమః
ఓం దేవాయ నమః
ఓం ప్రత్నసాయ నమః
ఓం సనాతనాయ నమః
ఓం హోత్రే నమః
ఓం యజ్ఞపతయే నమః
ఓం ధాత్రే నమః
ఓం విధాత్రే నమః
ఓం విశ్వసృజే నమః
ఓం విధయే నమః
ఓం పంచభూతాధిపాయ నమః
ఓం పంచశక్తిరూపాయ నమః
ఓం పరాత్పరాయ నమః
ఓం నిర్వికారాయ నమః
ఓం నిరాలంబాయ నమః
ఓం నిత్యానందాయ నమః
ఓం నిరామయాయ నమః
ఓం నిష్కళంకాయ నమః
ఓం నిరాకారాయ నమః
ఓం నిరంజనాయ నమః
ఓం నిరీశ్వరాయ నమః
ఓం నిష్ప్రపంచస్వరూపాధ్యాయ నమః
ఓం స్వయంభువే నమః
ఓం యోగిసత్తమాయ నమః
ఓం పంచమూర్తయే నమః
ఓం పరంజ్యోతయే నమః
ఓం పరాత్మనే నమః
ఓం వేదశిక్షకాయ నమః
ఓం వాజపేయక్రతుప్రీతాయ నమః
ఓం పంచకృత్యాధిపాయ నమః
ఓం హరయే నమః
ఓం ప్రాణాధారాయ నమః
ఓం పశుత్రాతే నమః
ఓం పాశమోచన తత్వవిదే నమః
ఓం ప్రజాపతయే నమః
ఓం మహాబాహవే నమః
ఓం మేధావినే నమః
ఓం లోకరక్షకాయ నమః
ఓం ఓంకారప్రణవాధారాయ నమః
ఓం నిత్యమోక్షప్రదాయకాయ నమః
ఓం బ్రహ్మణే నమః

ఓం విష్ణవే నమః
ఓం శివాయ నమః
ఓం సూర్యాయ నమః
ఓం పురందరాయ నమః
ఓం సత్వవతే నమః
ఓం రజోరూపిణే నమః
ఓం తమోరూపిణే నమః
ఓం నిరామయగుణాయ నమః
ఓం హరాయ నమః
ఓం దశావతారరూపాయ నమః
ఓం ఆర్చ్యాంభోజపాదాయ నమః
ఓం మహాద్యుతయే నమః
ఓం సిద్ధేశ్వరాయ నమః
ఓం సదానందాయ నమః
ఓం సూక్ష్మదేహినే నమః
ఓం పరంతపాయ నమః
ఓం మయోన్మాదినే నమః
ఓం మహాకాలాయ నమః
ఓం మంగళాలయవల్లభాయ నమః
ఓం అయోదారుశిలాలోహ
ప్రాసాదాలయ కారకాయ నమః
ఓం ఇచ్ఛామాత్రప్రభవే నమః
ఓం స్రష్టే నమః
ఓం వామదేవాయ నమః
ఓం వినాయకాయ నమః
ఓం యజ్ఞరాజే నమః
ఓం ధర్మమూర్త యే నమః

ఓం ప్రతాపవతే నమః
ఓం మహాగురవే నమః
ఓం విశ్వేశాయ నమః
ఓం విశ్వరూపాత్మనే నమః
ఓం విశ్వబ్రాహ్మణపూజితాయ నమః
ఓం దైవజ్ఞాయ నమః
ఓం దేవదేవేశాయ నమః
ఓం కర్మసాక్షిణే నమః
ఓం క్రియాపరాయ నమః
ఓం వీర్యవతే నమః
ఓం నిర్మలాయ నమః
ఓం శూరాయ నమః
ఓం శంకరాయ నమః
ఓం శత్రుభీషణాయ నమః
ఓం లోకాధ్యక్షాయ నమః
ఓం కృపావారయే నమః
ఓం సత్య శీలాయ నమః
ఓం సురప్రియాయ నమః
ఓం ఆదిశక్తియే నమః
ఓం క్రియాశక్తియే నమః
ఓం జ్ఞానశక్తియే నమః
ఓం తపోమయాయ నమః
ఓం గాయత్రీరూపదేవేశాయ నమః
ఓం ప్రాణాయామపరాయణాయ నమః
ఓం ప్రకృతిరూపాయ నమః
ఓం వికృతిరూపాయ నమః
ఓం పంచాస్యబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ మద్విరాట్ విశ్వకర్మ పంచముఖబ్రహ్మణోష్టోత్తర శత నామావళి సంపూర్ణం

శ్రీ విశ్వకర్మ వ్రతం కథ (పంచాధ్యాయవిధిః)

- కీ॥శే॥ వంగవోలు వేంకటేశ్వర శాస్త్రి (నాగశ్రీ)

సూత మున్యాశ్రమము

ఆది కాలంబున - ఒకానొక దినంబున ఉత్తర కురుక్షేత్ర మందలి మునులందఱును గుమిగూడి సూతమున్యాశ్రమంబునకు బోయిరి. సూత మహర్షియు తమ చెంతకు వచ్చిన యోగీంద్రుల గాంచి యుచితరీతిని గౌరవించిన పిదప "సంయమిచందులారా। పరమ తపోధనులైన వారందఱును దయచేసి నందున నా గృహము పావనంబయ్యె. నేను తరించితిని. మీ యాగ మనంబునకుం గల కారణం బానతీయ వేడు కొనుచుంటి"నని పలికెను.

ఆ మాట లాలకించిన మును లానందించి "వ్యాస మహాముని శిష్యులం దగ్రగణ్యుండనైన సూతమహర్షి! మీ వలన మేమింతకు ముందు అష్టాదశ పురాణంబుల సాంగోపాంగముగ విని యుంటివి. వానిని మననము చేయుచుండ కొన్ని సందేహము లుదయించుచున్నవి.

బ్రహ్మ పురాణము అందఱి కన్న బ్రహ్మ గొప్పవాడనియు - విష్ణు పురాణము అందఱి కన్న విష్ణువు గొప్పవాడనియు - శివపురాణము అందఱికన్న శివుడు గొప్పవాడనియు చెప్పుచున్నవి. అట్లే ఏ పురాణము చెప్పుచున్నపుడా పురాణమే సర్వ శ్రేష్ఠమని వర్ణించుచున్నవి. అదియును గాక బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులంత గొప్ప వారును ఒకొక్కప్పుడు మాయకు లోబడి దుఃఖముల పొందినట్లును తెలియుచున్నది.

"మహానుభావా! ఎన్నడును ఏ ప్రమాదము నొందక - ఏ మాత్రము చింత నెఱుంగని చిదానందమూర్తియైన సత్యదైవమెవరు ? త్రిమూర్తుల కన్నను గొప్పవాడైన ఆ భగవానుని పేరేమి ? నగరమేమి ? మాహాత్మ్యమేమి మొదలైన యథార్థములను మా కెఱింగింప గోరుచుంటి" మని పలుక

సూతుండును మిగులానందించి “అయ్యలారా ! మీరీ దినమున అడుగ దగినదాని నడిగితిరి. నుడువదగిన దానిని నుడువ మహోన్నత సావకాశము నాకు కల్పించితిరి. నేను చెప్పుట వలనను; మీరు వినుట వలనను మన మందఱము ధన్యుల మయ్యెదము..

మీరిపుడు తెలిసికొన గోరుచున్న దైవము శ్రీ గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మ భగవానుడు. బ్రహ్మ విష్ణువు మహేశ్వరులు, భూమి జలము అగ్ని వాయువు ఆకాశములు. సూర్య చంద్రాదినక్షత్రము లేమియు లేక సర్వశూన్యమై యున్నపుడు విరాడ్విశ్వకర్మ స్వయంభవుడై ప్రకాశించెను. ఆయన సంకల్ప మాత్రమున నీ సృష్టి యంతయు జరిగినది. త్రిమూర్తులైనను ఆయన నారాధించుచున్నవారె. ప్రపంచమంతకు నా పరమేశ్వరుడు తండ్రి పోషకుడు మార్గదర్శి శాసనాధికారియునై యున్నాడు. ఆయనకు సమమైన వారుగాని – ఆయనను మించిన వారుగాని మరెవరును లేరు. ఆయన సత్యనామము ‘ఓంకార మగు ప్రణవము. ఆయన సర్వజ్ఞుడు. సర్వాంతర్యామి. అనంతుడు. చావు పుట్టుకలుగాని; భ్రాంతి చింతలు గాని లేని శాశ్వత చిదానందమూర్తి.

ఆ పరమేశ్వరునకు రూపము లేకపోయినను పూజించి భక్తులు ధన్యులు కాగలందులకు యోచించిన మేధావులు రూపకల్పన చేసియున్నారు. ఆయనయే పంచశీర్షములు; త్రినేత్రములు, దశబాహువులు; నాగ యజ్ఞోపవీతము; మణి కంకణములు; పీతాంబరములు గలిగిన హంసవాహన విశ్వకర్మ. శ్రీ గాయత్రీ కళత్రుడు. ఆయన కృప నొందిన వారికి సకల సౌభాగ్యములును – సాయుజ్యమును సిద్ధించుట కెటువంటి సందేహమును లేదు.

వారి సంపూర్ణానుగ్రహము పొందదగినది శ్రీ గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మ వ్రతము. ఈ వతము చేయదగిన దినములు – విధానములు – చేసినందున కలిగెడి ఫలితములన్నింటిని పూర్వ మొకప్పుడు శ్రీలక్ష్మీ దేవికి నారాయణ

మూర్తి వివరించి చెప్పెను. అది బ్రహ్మ మానసపుత్రుండగు నారదమహర్షి నాకు వివరించెను, నేనా నారదముని నాకు తెలిసినంతగ వ్రత మాహాత్మ్యమును గురించి చెప్పలేక పోయినను మీరు కోరినందున నా నేర్పుకొలది దెలిపెద" ననుచు శ్రీమహావిష్ణువు లక్ష్మికి వివరించిన తెఱుంగున నారదుండు వచించెనని సూత పౌరాణికుండు మునిపుంగవుల కిట్లు చెప్పెను.

ఒకటవ కథ

పుణ్యమూర్తులారా! సృష్టి ప్రారంభమై చాలకాలమైనది. కొన్ని పరిణామంబులు మారిన పిమ్మట మానవుని ఆలోచనా దృష్టి పెరిగినది. వారిలో కొందఱకు "ఈ ప్రపంచ మెట్టులుద్భవించినది ? కాలచక్ర మెట్లు భ్రమించుచున్నది ? మన మీ భూమి కెచట నుండి వచ్చుచుంటిమి? తిరిగి ఎచటకు పోవు చుంటిమి? ఈ జగన్నాటకము నిట్లు నడిపించుచున్న సూత్రధారి యెవరు? దీని కంతకును కారకుడైన అనంతశక్తి సంపన్నుడొక డుండవలయును గద ! ఆ మహాను భావుడెవరు ?" అను యోచన కలిగినది. ఈ రహస్యము తెలిసికొనవలయునని అగ్ని; వాయువు; ఆదిత్యుడు; అంగీరసులను ఋషులు తపోదీక్ష వహించిరి. తపస్సనగ తపన యని అర్థం.

వారిలో అంగిరసునకు స్థిరచిత్తము కుదరక మిగుల బాధపడుచుండ నొక దినంబున గగనవాణి పిలిచి "మునీంద్రా! విచారింపకుము. శ్రీ గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మవ్రత మొనరింపుము. నీకు స్థిరచిత్తము కలుగును. బ్రహ్మజ్ఞాన మొదవును. నీ వంశము నందు లోకకల్యాణ పురుషులు జన్మించెద"రని చెప్పినది.

అంగీరసముని పరమేశ్వర ప్రేరణచే హృదయము నందు కలిగిన విజ్ఞానమున విశ్వకర్మ వ్రతము సేయ నొక దినము నిర్ణయించుకొనెను. ఆనాడు గృహమును గోమయముతో పరిశుభ్రముగ నలికించి; పంచ రంగుల ముగ్గులు పెట్టించి; మామిడాకు తోరణములు గట్టించెను. పూజామందిరమున దేవతార్చన

పీఠమును పసుపు కుంకుమములతో పూలతో నలంకరించెను. భార్యా సమేతంబుగ తలంటు స్నానములు సేసి యుపవాసములుండెను. ఆయన సర్వము తెలిసిన యోగీంద్రులైనను వ్రతవిధానంబు నతిక్రమింపక మరి యొక విద్వాంసుని పురోహితునిగా నియమించుకొని శ్రీ గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మ వ్రత మొనరించెను.

వ్రతము చేయించిన ఆచార్యులకు భక్తితో నూతన వస్త్రములు దక్షిణ తాంబూలముల నిచ్చి నమస్కరించి బ్రహ్మదీవెనల పొందెను. వికలాంగులకు దరిద్ర నారాయణులకు నన్న దానము చేసెను.

వ్రత మాహాత్మ్యంబున నంగీరసుడు గొప్ప ఋషీంద్రుడయ్యెను. పరమేశ్వరానుగ్రహంబున అధర్వణ వేదకర్తయయ్యెను. వాని వంశము నందెందరో దైవాంశ మూర్తులుదయించిరి. వారిలో భువనపుత్ర విశ్వకర్మ ఇలా, దారు, తామ్ర, శిలా, సువర్ణ శిల్పముల సృజించిన శిల్పాచార్యుడు. ఆయనయే ప్రప్రథమంబుగ యీ సమస్త భూభాండమును పరిపాలించిన మొట్టమొదటి ప్రజాపతియు నయ్యెను. తరువాత దేవతలకు గురువైన బృహస్పతియు. బృహస్పతి మేనల్లుడయిన త్వష్ట బ్రహ్మయు – త్వష్ట కుమారుడుగ దేవతలకు పురోహితము చేసిన విశ్వరూపాచార్యుడును ఆవిశ్వరూపుని సోదరుడు శ్రీరామునకు సేతువు నిర్మించిన నలుడు నీ అంగిరసుని వంశములోని వారై పూజ్యులైరి. మరియు ఋభువులీ వంశమున జన్మించిరి.

కనుక విశ్వకర్మవ్రత మాహాత్మ్యమింతయని వర్ణింపజాలమనుచు శ్రీ మహావిష్ణువు లక్ష్మీదేవి కెఱింగించిన తెఱంగున నారదుండు వచించెనని సూతపౌరాణిమంకు మునిపుంగవులకు చెప్పెను.

రెండవ కథ

పుణ్యమూర్తులారా ! జల ప్రళయంబున నీ భూభాగమంతయును నీట మునిగిపోయినది. ప్రళయాంతరమున శ్రీ మహావిష్ణువు యోగ నిద్ర యందుండ వాని నాభికమలంబున చతుర్ముఖ బ్రహ్మ ప్రభాసితుడై తిరిగి

ప్రపంచసృష్టి క్రమంబున కుపక్రమించెను.

ఆ సమయంబున మధుకైటభులను రాక్షసులు బ్రహ్మదేవుని మీద తిరుగుబాటు చేసిరి. పగవారు బలవంతులైనందున కమలాసమందు వారి నెదిరింపలేక మనంబున శ్రీమాయను ప్రార్థించెను. మహామాయ యంతట యోగ నిద్రయందున్న మహావిష్ణువును మేల్కొల్పెను. నిద్రనుండి లేచిన మాధవుడు మధుకైటభులతో తలబడి కొన్ని వేల సంవత్సరములు పోరాడెను. కాని రాక్షసులు వెనుకాడనందున మనంబున శ్రీమహావిశ్వకర్మభగవానుని ప్రార్థించెను.

విశ్వకర్మ నామస్మరణ ప్రభావంబున శత్రువుల మనసు మారి యుద్ధము నిలిపి "చక్రధరా ! మాతో నింత కాలము పోరాడగలిగిన నీ శౌర్యమున కానందించితిమి. నీ వేదైన వరము కోరుకొనుము, ఇచ్చెద" మనగ శ్రీహరి మనంబున కొక మంచి యోచన కలిగి "వీరాధివీరులారా!! మీరు సత్యసంధులు. నాకిచ్చిన మాట తప్పక వారిరువురను సంహరింపగల శక్తి నాకు కలుగునట్లు వరమిం"దని యడిగెను. రాక్షసులంతట నారాయణుని బుద్ధి చాతుర్యమున కానందించి "శేష శయనా! మేమన్న మాట మాటే – నీవు కోరిన వరము నీకిచ్చితి" మనగ విష్ణువు వారిని సంహరించెను.

వేల సంవత్సరములు రాక్షసులతో యుద్ధ మొనరించిన కారణమున శ్రీహరిని బడలికతో గూడిన నిద్రావరించినది. అంతట వింటినివంచి నారిచే బంధించి దానిపై తల నుంచి నిద్రయందు మునింగిన శ్రీహరి యెంతకును మేల్గాంచనందున దేవమునీంద్రులు బ్రహ్మదేవుని దగ్గరకు పోయి మొర బెట్టుకొనిరి. అంత బ్రహ్మ చద (లు) పురుగును సృజించెను. ఆ పురుగు వచ్చి వింటిని గట్టియున్న త్రాటిని తెగగొరికినంతనే చివాలున లేచిన కార్ముకము యొక్క వ్రేటుకు నారాయణుని శిరము ఖండింపబడి యెచటకోపోయి కన పడదయ్యెను. ఎందెందు వెదకినను మాధవుని తల దొరకకపోయినందున లక్ష్మీదేవి చేయుచున్న రోదనము దిక్కుల ప్రతిధ్వనించుచున్నది. మొదట జరిగిన ప్రమాదము కన్నను యిది మిక్కిలి భయంకరమైనది. బ్రహ్మ విష్ణు

మహేశ్వరులు సైత మేమియు చేయలేక విశ్వకర్మను ప్రార్థించిరి.

అంత పంచశీర్షంబులు; త్రినేత్రంబులు; దశ భుజములు వరదాభయ హస్తములతో ప్రత్యక్షమైన విశ్వకర్మ భగవానుడు అశ్వముఖుండను వాని తల నరికించి నారాయణుని కంటించి ప్రాణమొసంగినంతనే విష్ణువు పునర్జీవితుడై విశ్వకర్మకు నమస్కరించెను. అప్పటి నుండి శ్రీహరికి హయగ్రీవుడను నామము ప్రసిద్ధమైనది. చూచితిరి గద ! విశ్వకర్మ నామము స్మరించినంతనే బలవంతులైన శత్రువుల మనసు మారి నీవు కోరిన వరమిచ్చెదమనిరి. శ్రీహరికి విజయము సిద్ధించెను. పోయిన ప్రాణములు తిరిగి వచ్చెను కనుక శ్రీ విశ్వకర్మను మించిన దైవము లేడు. విశ్వకర్మ వ్రతమును మించిన వ్రతము లేదని శ్రీమహావిష్ణువు లక్ష్మీదేవి కెఱింగించిన తెఱంగున నారదుండు వచించెనని సూతపౌరాణికుండు మునిపుంగవులకు, చెప్పెను.

మూడవ కథ

పుణ్యమూర్తులారా ! శ్రీ విశ్వకర్మ భగవానునకు కపికేతనుడను బిరుదము కలదు. ఆయన పతాకయందు ఆంజనేయుడున్న పురాణ కథయు తెలుపుచుంటివి.

పూర్వము గౌతముడను మునీంద్రుడుండెను. ఆయన మహాతపస్వి. గౌతముని భార్య సర్వాంగ సుందరి. ఆమె కిరువురు వాలి సుగ్రీవులను కుమారులు. ఒకానొక సమయంబున అహల్యా తనయులు తన సంతానము కాదనియు; దేవేంద్రుని వలన వాలి – సూర్యుని వలన సుగ్రీవులు బుట్టిరని నిజము తెలిసికొనిన గౌతముడు వారిని తనచెంత నుండనీయక కిష్కింధకు పంపెను.

గౌతముని కుమార్తె అంజనికి నేత్ర దృష్టి లేదు. ఆమెను వివాహమాడిన కేసరి యను పెనిమిటి భార్యను విడిచి వెళ్లెను. అంజనికి వాయుదేవునితో

సంబంధమేర్పడినది. కాలాంతరమున శివ వీర్యముచే గర్భవతియైన అంజనికి నెలలు నిండి ప్రసవకాలము సమీపించినది, ఎంతకును మాతృ గర్భమున నున్న శిశువు వెలుపలకు రాక నున్నందున తల్లి భరింపరాని వేదన ననుభవింపసాగెను. ఆపద యందున్న ప్రియురాలిని విడిచిపోలేని వాయుదేవుడు సంచారము మాని యింటి యందుండెను.

వాయువు స్థంభించినందున జీవులకు గాలిలేక ప్రమాదము సంభవించినది. ముల్లోకములు తల్లడిల్లు ప్రళయంబు రానున్నదను భయ మేర్పడినది. అప్పుడన్ని లోకములందున్న సురలు; అసురలు, గరుడులు, గంధర్వులు; కిన్నెరులు; కిం పురుషులు; సిద్ధులు; సాధ్యులు; యక్షాదులందఱును వాయుదేవుని యొద్దకు వచ్చి “మహానుభావా! నీవు చలింపక నున్న ‘లోకములన్నింటికి ప్రమాదము రాగలదు. దయయుంచి వెలుపలకు ర”మ్మని పిలిచిరి.

వాయు దేవుడంతట నైనను వెలుపలకు రాక “అయ్యలారా ! నా ప్రియురాలిపుడు కనలేక చావు బ్రతుకుల మధ్య సతమతమగుచున్నది. నా బాధ నేనెవరితో చెప్పుకొందును? గర్భస్థ శిశువు “నేను నగ్నముగ భూపతనముగాను – నాకు తల్లికడుపు నందుండగనె మొలగోచి; బంగారు జందెము; కర్ణాభరణములు కావలయు” ననుచున్నాడు. మీలో నెవరైన మందీ యుపద్రవము నుండి నన్ను కాపాడిన వెంటనే నేను మీ యందఱిలోనికి వచ్చెద”నని బదులు చెప్పెను.

అంతట ఇందులకు సమర్థులెవరని ఒకరి మొగంబుల నొకరు చూచుకొనిరి బ్రహ్మ “అయ్యలారా! నేనా విశ్వకర్మ యాజ్ఞానుసారముగ సృష్టి చేయగలనె గాని యీ పని చేయ నా చేతగా” దనెను. విష్ణువు “నేనా విశ్వకర్మ యాజ్ఞానుసారముగ వ్యాపకుడనై యుండి దుష్టశిక్షణ – శిష్ట

రక్షణలు చేయగలనే కాని యిందులకు నేనసమర్థుడ” ననెను. మహేశ్వరుడు నేను నా విశ్వకర్మ యాజ్ఞానుసారముగ లయకారుడనై రుద్రనామమున పాపుల నేడ్పించుచు శివ నామమున కల్యాణ ప్రదుడ నయ్యేదనే గాని యిట్టి ఘనకార్యము నాకు మించిన”దనెను.

అంతట అందఱును విశ్వకర్మ పరమేశ్వరుని స్తోత్రము చేయగ నా భగవానుడు గాయత్రీ సమేతముగ వారికి దర్శనమిచ్చి “ఓయీ ! తల్లి కడుపున నున్న పిల్లవాడా ! నీ వడిగిన కౌపీన యజ్ఞోపవీత కర్ణాభరణంబుల నిచ్చితిని. ఇక బయల్పడు'' మనినంతనే అంజని ప్రసవించినది. వాయుదేవుడు లేచి సంతోషంబు మీర కుప్పిగంతులు వైచెను. అందున్న వారందఱును” బ్రతికిపోతిమి” మని శ్వాసలు పీల్చుకొని పుట్టిన బిడ్డకు “ఆంజనేయు”డని నామకరణం జొనరించి దీవెనల నిచ్చిరి.

ఆంజనేయుండంతట విశ్వకర్మకు నమస్కరించి ‘‘దేవా, మీ యనుగ్రహమున నేను సంకల్ప సిద్ధుడనైతిని. నేను సర్వవేళల యందు మీ సన్నిధి యందుండ దగిన యదృష్టమును ప్రసాదింపు”డని వేడుకొనగ నావిరాట్పురుషుండు సంతసించి ‘‘అటులైన నీవు నా ధ్వజము నందుండుము- చిరంజీవి వయ్యెద”వని వర మొసంగెను. ఈ విధముగ విశ్వకర్మ హనుమత్పతాకధారి యయ్యెనని మహనీయులు కీర్తించిరి. తరువాత నా యాంజనేయునకు రామాయణంబున నెంత ప్రధాన స్థానము సిద్ధించినదో యెల్లరు నెఱింగినదియె.

మికీ యుదంతము నెందులకు చెప్పితిననగ శ్రీమద్విరాడ్విశ్వ కర్మ దేవుని యనుగ్రహమున పతితయైన ఆహల్య పంచ మహాపతివ్రత లందు పేర్కొనబడినది. మరియు పెనిమిటి చెంత లేక సంతానవతియైన అంజనికి గౌరవము దక్కినది. ఆంజనేయునకు చిరంజీవత్వము సిద్ధించినది. కనుక

ప్రమాదవశమున నెంత పతితులైన వారైనను విశ్వకర్మ దయపొందగలిగిన వారాయా హీనదశల నుండి పవిత్రులై సకల సంపదలతో కీర్తి పతిష్ఠలు గలిగి చివరకు ముక్తిపొందుట నిశ్చయంబని. శ్రీ మహావిష్ణు లక్ష్మిదేవి కెఱింగించిన తెఱంగున నారదుండు వచించెనని సూత పౌరాణికుండు మునిపుంగవులకు చెప్పెను.

నాలుగవ కథ

పుణ్యమూర్తులారా । స్వర్గము నేలు దేవేంద్రుడు మహైశ్వర్యశాలి. చింతామణి పీఠము – నందనోద్యానము – కామధేనువు – కల్పవృక్షము లాయన యధీనములు – రంభ ఊర్వశి – మేనక ఘృతాచి తిలోత్తమలను అప్సరసలు వాని విలాసకాంతలు. ఒకానొక దినంబున రంభాదులు సేయుచుండ వారి రాగ తాళ లయ హావ భావముల చూచుచు దేవేంద్రుడు మైమరచి యుండెను.

ఆ సమయంబున దేవతలకు గురుదేవులవారైన బృహస్పతి దేవేంద్రుని చూడవచ్చెను. పరధ్యాస యందున్న దేవేంద్రుడు గురువుల వారి రాక గమనింపలేదు. అది వానిని పరాభవించినట్లుగ భావించిన బృహస్పతి కోపోద్దీపితుడై ఎవరికిని చెప్పక నెచటకో వెళ్లిపోయెను. ఆ సమయంబున దేవ మునీంద్రులొక మహాయజ్ఞము సేయు ప్రత్నమున నుండిరి. కాని బృహస్పతి జాడ తెలియలేదు. ఆ కారణమున యజ్ఞము చేయించదగిన బ్రహ్మ యెవరను సమస్య వచ్చినది.

మునులంతట యోచించి "శచీనాయకా ! యజ్ఞము జరుగదని చింతింపకుము. మన గురువులైన బృహస్పతి సోదరి యోగసిద్ధ – ఆమె భర్త ప్రభాస వసువు. ఆ యోగసిద్ధా ప్రభాసుల కుమారుడగు త్వష్ట విశ్వకర్మ యీ బృహస్పతికి మేనల్లుడు కద ! ఆ త్వష్ట కుమారుడు విశ్వరూపాచార్యుల వారి పౌరోహిత్యమున మన యజ్ఞము నిరాటంకముగ నెరవేరగల"దని

కర్తవ్యము నుపదేశించిరి.

దేవేంద్రుడట్లె విశ్వరూపాచార్యులవారి నాహ్వానించి బ్రహ్మస్థానమున నియమించి యజ్ఞ మొనరించెను. అనంతరమున విశ్వరూపుడు రాత్రి కాలమున రాక్షసులకు హవిర్భాగముల నిచ్చెనను నెపంబున "మీ పౌరోహిత్యము మాకవసరము లే"దని విశ్వరూపుని తిరిగి పంపెను. విశ్వరూపాచార్యుడంతట తిరిగిపోయి తపసు చేసికొనుచుండ దేవేంద్రు డాయనను తపోనిష్ఠ యందుండగనె సంహరించెను. దాన బ్రహ్మహత్యా తాతకము సంభవించిన దేవేంద్రుడు స్వర్గము విడిచిపోయెను.

తన కుమారుడు విశ్వరూపుని చంపినందున త్వష్ట విశ్వకర్మ దేవేంద్రు నంత మొందింప తారకాసురుని సృజించి పంపెను. తారకుని ధాటి కెవరును నిలువలేక భీతిలిపోయిరి. ఇదంతయు తెలిసికొనిన బృహస్పతి దేవేంద్రుని వెదికొని వచ్చి విధివిధానంబుగ విశ్వకర్మ వ్రతము చేయించెను. వ్రత మాహాత్మ్యంబున దేవేంద్రు నావరించియున్న బ్రహ్మహత్యా పాతక మంతరించినది. ముఖాముఖి పోరాడి జయింపరాని తారకాసురుని యుక్తిచేత వధించెను. మరల స్వర్గమునకు ప్రభువై సమస్త భోగముల ననుభవించెనని శ్రీ మహావిష్ణువు లక్ష్మీదేవి కెఱింగించిన తెఱంగున నారదుండు వచించెనని సూతపౌరాణికుండు మునిపుంగవులకు చెప్పెను

ఐదవ కథ

పుణ్యమూర్తులారా ! ఉగ్రసేనుడను రాజు మధురానగరమును పాలించెను. వాని కుమారుడు కంసుడు మహా బలవంతుడు – క్రూరుడునైనందున తండ్రిని బంధించి రాజ్య సింహాసనము నెక్కెను. కంసుని పినతండ్రియగు దేవలుని కుమార్తె దేవకి. దేవకిభర్త వసుదేవుడను యాదవరాజ కుమారుడు. వేరొక కారణంబున దేవకీ వసుదేవులను గూడ

కంసుండు చెఱయందుంచెను.

నిర్బంధమున నున్న దేవకీ వసుదేవులు చేయునది లేక మనంబున విశ్వకర్మ భగవానుని ప్రార్థింపగ నా దేవదేవుడు వారి స్వప్నమున దర్శనమిచ్చి "దంపతులారా! చింతింపవలదు. శ్రీమహావిష్ణువు కృష్ణుడై జన్మించి నా కష్టముల తొలగింపగలడు. మరియు కారణజన్ముడైన వాసుదేవుడా కంసుడు మొదలైన దుర్మార్గుల నందఱను వధించి లోక కల్యాణము చేకూర్పనుండెను. మీరు కొద్దికాల మోపిక పట్టు"డని చెప్పి యదృశ్యమయ్యెను. దేవకీ వసుదేవులు ఊరట చెందిరి.

అదే విధముగ దేవకీ దేవికి ఎనిమిదవ కాన్పు నందుదయించిన శ్రీకృష్ణుడు వ్రేపల్లెలో యశోదానందుల యింట పెరిగి – గోకులము జేరి – అందుండి వచ్చి కంసుని వధించి మధురకు పాలకుడయ్యెను. ఐనను బలరామకృష్ణుల కచట దినగండము లధికములైనవి. కంసునకు పిల్లనిచ్చిన మామ జరాసంధుడు వాసుదేవునిపై పగబూని పదునారు పర్యాయములు మధురపై దండెత్తి వచ్చెను. జరాసంధుని తాకిడికి నిలువలేక కృష్ణుడు మధురను విడిచి కుటుంబ సమేతముగ వృషస్థలికి బోయి తలదాచుకొనెను.

వృషస్థలి వృకస్థలి యను రెండు రాజ్యములు యాదవ ప్రభువుల పాలన యందున్నది. దుర్యోధనుని మిత్రుడగు కర్ణుడా రెండు రాజ్యంబులను జయించి హస్తినాపుర సామ్రాజ్యమున కలిపినపుడు కృష్ణుడా చోటు నుండియు తన వారందరిని వెంటబెట్టుకొని యడవుల కేగవలసి వచ్చినది. ఆ సమయంబున త్రిలోకసంచారియైన నారదుడు శ్రీకృష్ణునిచే విశ్వకర్మ వ్రతము చేయించి తీర్థ ప్రసాదము లందఱకు నొసంగెను.

విశ్వకర్మ భగవానుండంతట కృష్ణుని యెడల దయగలవాడై కశ్యపుని కుమారుడగు మయబ్రహ్మను నియోగింపగ నామయుడు సముద్రమున

పంౘ్రెండు యోజనముల నిడివియు - పంౘ్రెండు యోజనముల విశాలము గల ద్వారకను నిర్మించెను. ఆ నగరము సుందరములైన సౌధములు - చంద్రకాంత శిలావేదికలు - మనోహరోద్యానములు - మధురాంబు పూరితానేక సరోవరంబులు - నవరత్న మయ కాంచన మండపంబులతో విరాజిల్లుచున్నది. శత్రువులందు ప్రవేశింప వీలువడని సురక్షిత నగరము. "నీ వింకనే భయమును లేక సుఖంబుగ నుండు"మని కృష్ణున కా మయ బ్రహ్మ యొసంగెను. బలరామకృష్ణులు ద్వారకను చేరిన పిదపనే కష్టములు దీరి సుఖసంపదల ననుభవించిరి. జరాసంధాది శత్రువుల నందఱను వధించి దైవాంశ సంభవులుగ పూజనీయులైరి.

ఈ వ్రతము సకల వర్ణములలోని స్త్రీ పురుషు లందఱును చేయదగినది. అవకాశము లేనపుడు మడి మైలలను నియమంబులు కొన్ని లోపించినను. దాన ధర్మములు కొన్ని చేయలేకపోయినను భక్తి విశ్వాసములు గలిగిచేసిన వారికి ఫలితము తప్పక సిద్ధించును. వ్రత లోపమైనను భక్తిలోపము లేని వారికి గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మభగవానుని దివ్యానుగ్రహమున ధర్మార్థ కామ మోక్షములు - సకలాభీష్టభోగములు తప్పక సిద్ధింపగలవు. శ్రీ విశ్వకర్మ వ్రతము నందఱు చేయదగినదని శ్రీమహావిష్ణువు లక్ష్మిదేవి కెఱింగించిన తెఱంగున నారదుండు చెప్పెనని సూతపౌరాణికుందు మునిపుంగవులకు చెప్పెను.

ఇట్లు గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మ వ్రత మాహాత్మ్యము నాలకించిన మునులందఱును సూతమునీంద్రునకు నమస్కరించి "ఇక మీద మేమును ప్రతిసంవత్సర మీ విశ్వకర్మ వ్రతము నాచరించెదము. లోక కల్యాణార్థము ప్రజలందఱకు చెప్పి చేయించెద" మని సెలవుగొని వారివారి నిజాశ్రమంబులకు బోయిరి.

శ్రీ గాయత్రీ సమేత విశ్వకర్మ వ్రతము సంపూర్ణము

శ్రీ విశ్వకర్మ వ్రతము నవమాధ్యాయ విధానము (తొమ్మిది)

- కీ॥శే॥ స్వర్గ సుబ్రహ్మణ్య కవి

ప్రథమోఽధ్యాయః

పూర్వ మొకప్పుడు ధర్మక్షేత్రమున మహర్షులందఱునుగూడి సూత మహర్షిం గాంచి యిట్లు ప్రశ్నించిరి. "సమస్త పురాణముల నెఱింగిన యో మహాత్మా! నిరుపమాన తేజస్వియగు శ్రీమత్పరమేశ్వరుని యొక్క యవతారములు బహువిధములుగా వర్ణింపబడుచున్నవి. వానిలో మిగుల శ్రేష్టమయిన యవతారమేదో దానిని తెలియజేయుము" అని ప్రార్థించిరి. అంత సూతమహర్షి ఇట్లనెను. "ఓ మునులారా। ఈ ప్రశ్న మిగుల గొప్పది. అఖిల జగత్కల్యాణము నుద్దేశించి మంగళకరముగా జేయబడినది. సర్వ జగత్పాలకుండును పరమ పూజ్యుండును అగు భగవానుని యొక్క యత్యద్భుత రూపమునకు నమస్కరించి వర్ణించి చెప్పెదను వినుడు. ఓ తాపసులారా ! ఆ పరమాత్మ యొక్క రూపములు అనంతరములు వానిలో సర్వశ్రేష్టమయిన రూపమొకటి కలదు. తద్వర్ణనమును సావధానచిత్తముతో నాకర్ణింపుడు".

పూర్వమొకప్పుడు క్షీరసాగర మధ్యమున లోక కళ్యాణోత్సవమున నున్న భగవానుడగు విష్ణువును లక్ష్మీదేవి ఈ విధముగా ప్రశ్నించెను. "మహాను భావుండగు జగన్నాయకుని యొక్క రూపము లనేకమైయున్నవికదా పుడమియందలి మానవు లేరూపమును పరమ భక్తితో పూజించుచున్నారు?" అనగా శ్రీ మహావిష్ణువు "ఓ ప్రియవతీ ! నీకు సమస్త రూపముల యందలి గుణదోషములు తెలియును. అందు ఏవి ప్రధానములు ఏవి యప్రధానములు వాని యొక్క గతిభేదములను దెలిపి నీ సందేహములను బోగొట్టెదను. ఆ పరమేశ్వరుడు అఖిల బ్రహ్మాండమును తనయందు లీనముచేసుకొని యోగము చేత స్వానుభవముతో నుండును". అట్టి సమయమున మితిలేని బ్రహ్మాది

లోకములను, ఏ రూపముతో సృష్టించుచున్నాడో యా రూపమును విశదముగా జెప్పుచున్నాను. లక్ష్యముతో వినుము. ఓ దేవీ ! మహాద్భుతము తేజోవ్యాప్తమును బహు సూర్యుల కంటె నధిక ప్రకాశమును అగు జగన్నాయకుడు విరాడ్విశ్వకర్మ మనుష్యాదుల సృజింపదలచి పుణ్యులలో ప్రథముండగు తపస్విని బ్రహ్మనుగాఁ బుట్టించెను. ఆ మహాతేజస్వియగు బ్రహ్మదేవునికి స్తుతియజ్ఞ గాయన ప్రతిపాదకమగు ఋగ్యజుస్సామ వేదములను నుత్తమవిధానమున ఉపదేశించెను. అదే ప్రకారముగా శిల్ప విద్యా ప్రతిపాదకమగు నధర్వ వేదమును తదువవేదమగు శిలవేదమును జెప్పెను. వానిని జదివిన శిల్పుజ్ఞులగు ఋషులు శిలశాస్త్రముల రచించియనేక వస్తువుల నిర్మించిరి. అట్టి విశ్వకర్మ పరమాత్మ స్వరూపమును క్షణకాలము ఏకాగ్రచిత్తముతో నెవడు ధ్యానము చేయుచున్నాఁడో యతనికి సర్వ సంకటములు దూరముగా తొలగిపోవును. ఇందు సందేహములేదు, తేజోవంతమైన శ్రీవిశ్వకర్మ యొక్క దివ్యస్వరూపమును ఏ శిలి ధ్యాన యుక్తముగా తలంచుచున్నాఁడో అతడు దుఃఖమంతయు నశించి పవిత్రుడగుచున్నాడు.

"ఈ సర్వోత్తమమగు విశ్వకర్మ స్వరూపమును లోకమున నెట్లు పూజింపవలెను ? మనుష్యులకు సమస్తమగు కోరికల సమృద్ధి నిచ్చునట్టి యీ వ్రతమును గురించి సమగ్రముగా జెప్పుమనగా విష్ణుమూర్తి ప్రసన్న వదనుడై ఈ వ్రతమును గురించి చెప్పిన విధానము వినుడు" అని సూత మహర్షి ఇట్లు చెప్పదొడగెను.

"పూర్వ మంగిరుఁడను పేరుగల యొక మహర్షికలఁడు అతడు హిమాలయ పర్వత సమీపమునగల గంగానదీతీరమున కొంతకాలము భయంకరమయిన తపస్సును జేసెను. తపమొనర్చునపుడా మహర్షికి

మనశ్శాంతి లేదయ్యేను. దప్పికగొనిన జింక యెండమావులను జూచి జలమని భ్రమించి యిటునటు పరుగెత్తి నీరు గానక పరితపించినట్లు చంచలమనస్వియై వివిధ రూపములను గూర్చి తపంబొనర్చి ఫలము ననుభవింపలేక పరితపించు చుండెను. ఆ సమయమున నాకస్మికముగా ఆకాశవాణి యిట్లు పలికెను. "ఓ తపోధనా! నీ తపస్సు వ్యర్థమగుచున్నది కారణమేమనిన నీ చిత్తము స్థిరముగా నుండలేదు. బాణమును గుఱిచూసి ప్రయోగించినట్లయిన వధ శక్యమగును అటుల లక్ష్యము నిలుపనిచో బాణము వ్యర్థమగును అటులే నీ తపశ్చర్యగతి వివిధ రూప దర్శనములచే వ్యర్థమై లోకమున నవహాస్యపాత్రుడవగుచున్నావు. జగదుత్పత్తి పాలన సంహారకర్తయును మహాతేజస్వియగు భగవాన్ విశ్వకర్మ యొక్క రూపము పంచ ముఖములను, దశబాహువులను గలిగియున్నది, ఆ మహాదేవుఁడు సగుణస్వరూపముతో సరస్వతీ లక్ష్మీ దేవతలచే బూజింపఁబడుచున్న పాదములు గలవాఁడై యున్నాడు. అట్టి రూపము నహర్నిశమును చిత్తముతో ధ్యానమొనర్చుము. క్షీరసాగరమధ్యమున స్వయముగా విష్ణువు ఈ దివ్య స్వరూపమును నాకుపదేశించెను. ఆ దివ్యరూప ధ్యానమొనర్చుటకు నాకిప్పటికిని గగుర్పాటు కలుగుచున్నది. సర్వశుభతిథులయందును అమావాస్యల యందును సర్వకర్మముల నిర్వర్తించుకొని ఈ వ్రతము నాచరించుము". అని లక్ష్మీదేవి ఆకాశమునుండి పలికిన మాటలను విని మహర్షి యాంగిరుఁడాశ్చర్యమొంది యప్పుడే విశ్వకర్మ ధ్యానమును జేసిన వాఁడాయెను.

ఏకాగ్రచిత్తముతో నావిశ్వకర్మను నఖండధ్యానము చేయగా అతఁడా విశ్వకర్మ కృపవలన శిల్పజ్ఞానము కలవాఁడయ్యెను. అధర్వణవేదము అర్థసహితముగ దనహృదయమునఁ బ్రవేశించెను. తరువాత తత్వ

జ్ఞానియును మునిశ్రేష్ఠుఁడును అగు నాంగిరుండు తన జ్ఞానసంపత్తిచే విమానాది యంత్రవిద్య మున్నగుననేక విధములయిన యాశ్చర్యకరములగు శిల్పవిద్యలను ప్రకటించిన వాడయ్యెను. అంగిరుని వంశమున బారంపర్యముగ బృహస్పతి, సుధన్వుఁడు, ఋభువులు మొదలగు మహర్షులు శిల్పశాస్త్రవేత్తలలో ముఖ్యులుగా జన్మించిరి.

అంగిరుఁడప్పుడు దర్శించిన యా శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మ దివ్యరూపము జగత్ప్రసిద్ధి నొందెను ఆ ప్రకారముగా బారంపర్యమైన యా కథలను వర్ణించి నేనును బవిత్రుఁడనైతిని.

"ఓ ఋషులారా ! ఎవ్వరీ యత్యంత రహస్యమైన కథను వినుచున్నారో వారికి వినినంతనే జ్ఞానము కలుగుచున్నది. మానవులను భవసాగరము నుండి తరింపఁ జేయునదియు మహాతేజోవంతమైనదియునగు నీ విశ్వకర్మ వ్రతమును జనులు ఆచరించి తమ తమ అభీష్టములు సిద్ధింప చేసుకొనగలరు అని సూత మహర్షి అక్కడ ఉన్న ఋషులకు తెలియజేసెను.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీ విశ్వకర్మ దివ్య స్వరూపమును శ్రీకృష్ణుడును శంకరుఁడును పూజించిన విధానమును మీకు సవిస్తరముగా తెలిపెదను సావధానులై వినుడు అని సూత మహర్షి ఋషులకు చెప్పిన ప్రకారము సాంగముగ నాకర్ణింపుడు" అని చెప్పదొడగెను.

ఒకానొకప్పుడు మధుకైటభులను దానవులు విష్ణువుతో యుద్ధ మొనరించిరి. అప్పుడు విష్ణువు మధుకైటభులను దునుమాడి ఆవల పెట్టిన తన యొక్క ధనుస్సును ఆనుకొని శిరము దానిపై నుంచి నిద్రించెను. ఆ

సమయమున దేవతలందరు ప్రళయము సంభవించునను భయముతో బ్రహ్మదేవుని యొద్దకుఁబోయి యిట్లు పలికిరి. స్వామీ ! శ్రీవిష్ణువు నిద్ర వహించుచున్నాఁడు, కనుక ఆయనను జాగ్రత్తకు తెచ్చుటకు ఏదైనా చదపురుగును నిర్మించవలయును. వింటినారి తెగిన వెంటనే వారికి మెలకువ కలుగును. ఆ మాట వినిన తోడనే బ్రహ్మ పురుగును నిర్మించి వింటినారిని తెగ గొఱుక నాజ్ఞయిచ్చెను. ఆ చదపురుగు బ్రహ్మతో స్వామీ! శ్రీ విష్ణువు నిద్రించుచుండ విఘ్నమొనర్చునట్టి పాపకార్యమునకు నన్నేల ప్రేరేపించుచుంటివి? ఇట్టి పని నేనెట్లు చేయగల్గుదును? అనుచుండ దేవతలు నీకు హవిర్భాగము నొసంగుదు మనిరి. ఇంతలో చదపురుగు శార్ఙ్గమును జేరి యా నారిని తెగగొఱికెను. అది భీకరమైన గొప్ప ధ్వనితో గూడి విష్ణువు యొక్క శిరస్సును తెగవేసెను. విష్ణువు శిరస్సు తెగి అతివేగమునబోయి దేవతలకు కనుపడదయ్యే అట్టి ఘోరవిపత్తును జూచి లక్ష్మీదేవి కన్నులనిండ నీరు కలదియై ఆదిశక్తిని ప్రార్థించెను దేవతలును ప్రార్థించిరి. “తెగిపోయిన యా విష్ణు శిరస్సును దివ్యదృష్టితో జూచినను నాకు గనఁబడుటలేదు. కనుక మన మెల్లరముగూడి మహానుభావుఁడగు విశ్వకర్మను బ్రార్థింతుము. అని ఆదిశక్తి చెప్పుటతోనే సురలెల్లరును నిశ్చల చిత్తముతో విశ్వకర్మను బ్రార్థింతుము. విశేష బుద్ధిశాలియగు నా విశ్వకర్మ దేవతలకు బ్రత్యక్షమయ్యెను. దేవతలు విశ్వకర్మతో “స్వామీ ! యీ విష్ణువును శిరస్సుతో గూడిన వానిగా జేయు” డని యాచించిరి. ఆ మహనీయుఁడు కొంచె మాలోచించి అశ్వముఖుడైన గంధర్వునియొక్క శిరస్సును తెగగొట్టి విష్ణువు యొక్క మొండెమున కతికించి పంచ ప్రాణముల నాయా స్థానములందు నిలిపెను. వెంటనే విష్ణువు నిద్రనుండి మేల్కొనిన వానివలె మాటలాడ మొదలిడెను. గుఱ్ఱపు మొగముతోనున్న విష్ణువును గూర్చి

దేవతలందరు శంకించి నిజమైన విష్ణువేయైనచో మన ప్రశ్నలకు సమాధాన మివ్వఁగలడని వారి వారి యిష్టానుసారముగా ప్రశ్నించ నారంభించిరి. విష్ణుమూర్తి యా ప్రశ్నలకు వెంటనే సమాధాన మిచ్చుచుండెను. అంతట మహానుభావుఁడగు విశ్వకర్మ పదములకు లక్ష్మిదేవి సంతోషముతో నమస్కరించెను. లక్ష్మీ సరస్వతు లిరువురు విశ్వకర్మ పద ద్వయమును కడిగిరి. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులును ఇంద్రాదులును మిగుల సంతోషముతో సృష్టి స్థితి లయకర్తయగు విశ్వకర్మను భక్తితో భజించిరి. "పరమార్థ స్వరూపఁడవు, మహాత్ముఁడవు, శుద్ద సత్తస్వరూపఁడవు, మహిమకలవాఁడవు, నగు నో విశ్వకర్మా ! నీకు నమస్కారము. స్వర్గలోకము నను, భూలోకమునను, అంతరిక్షమునను, పాతాళమునను ఒకటి యననేల అంతటనుగల శిల్పమునందు గన్పట్టువాఁడవును, ప్రపంచమునకు మూలమైనవాఁడవును సమస్తమును నీవేయైనవాఁడవును, సమస్త రూపము కలవాఁడవును, అగు నో విశ్వకర్మా ! నీ కొఱకు నమస్కారము". అని ప్రార్థించిరి.

సూతుడిట్లు చెప్పి ఓ మునులారా ! ఏ మానవుడు సద్భక్తియుక్తముగ విశ్వకర్మను ధ్యానించుచున్నాడో అతడు క్షణకాలములో ఆపదల నుండి, విముక్తుడగుచున్నాడు అని చెప్పెను.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

తృతీయోఽధ్యాయః

ఓ మునులారా ! విశ్వకర్మ మాహత్మ్యమును గూర్చిన మఱియొక కథను చెప్పుచున్నాను వినుఁడు. పూర్వము దీర్ఘతముడను నామాంతరముగల గౌతమ మహర్షి కలడు. ఆయనకు అహల్య యను

పతివ్రత భార్యయై యుండెను ఆమెకు అంజనాదేవి అను సుందరి జనించెను. అంజనాదేవి యను నామె జాత్యంధయై వాయుదేవునికి భార్యగా నాయెను, వాయుదేవుఁడు తన మనస్సులో "నేను మూఁడు లోకములకు ప్రాణమైనవాఁడను ఇంత గొప్పవాఁడడనగు నాకు జాత్యంధ కులసతి యయ్యేఁగదా" యని విచారపడుచుండెను. ఇట్లు వాయుదేవుఁడు విచారపడుచు తగిన యుపాయము మనస్సులో నాలోచించెను. జాత్యంధ పరిహారకమైన మహామంత్రమును అంజనాదేవి కుపదేశించెను. ఆమె మఱ్ఱిచెట్టు క్రింద పద్మాసనాసీనయై తపస్సు చేయుచుండెను. ఇంతలో కైలాసశిఖరమున నున్న శివుఁడు లోకములను చూడఁదలచి ఆకాశమార్గమున వచ్చెను.

అతడు మర్కటముల యొక్క సంయోగమును చూచి వీర్య స్థలితుడయ్యెను. ఆ వీర్యము అంజనా దేవి యొక్క దోసిట బడెను. ఆమె తన దోసిటఁబడ్డ వీర్యము వాయుదేవుఁడు తన కొసఁగిన యాహారమని యెంచి భుజించెను, ఆ వీర్యమంజనాదేవి గర్భమున ప్రవేశించినంతనే ఆమెకు అంధత్వముపోయి సమస్తము కనుపడెను ఇంతేగాక తొమ్మిది ఘడియలలో గర్భము వృద్ధియాయెను. ఆ యొక్క గర్భభారముచేత బడలినదియై తనపతియగు వాయుదేవుని సమీపమున దుఃఖించెను. అతడును బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులను బిలిచెను. ఆ త్రిమూర్తులు వచ్చి దయతో వాయుదేవుని వీక్షించి కారణమడిగిరి. అప్పుడు వాయుదేవుఁడు గర్భభారముతో బడలియున్న తన భార్యను వారికి జూపెను. ఆ త్రిమూర్తులును ఆమె గర్భభారమును జూచి యచ్చెరువంది గర్భస్థ శిశువుతో నిట్లనిరి. "ఓయీ నీవు నీ తల్లినెందులకు శ్రమపెట్టుచున్నావు త్వరగా బయలు దేఱి యీ గర్భభారమునుండి యామెను విమోచనము చేయుము".

అనగా గర్భస్థ శిశువు ఇట్లు చెప్పెను “నేను మానవంతుఁడను, కనుక నాకు గోచి, జందెము, కమండలము మున్నగునవి యొసంగుడు ఇప్పుడే బయటపడెదను” అని శిశువు చెప్పఁగనే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు తమలో తామాలోచించి యా వస్తువుల నొసఁగ మాకు శక్తి లేదు విశ్వకర్మయే సమర్థుఁడు. అని నిశ్చయించి తమ తమ మనస్సులో విశ్వకర్మను స్మరించిరి. దేవతా శ్రేఁష్ఠులగు త్రిమూర్తులు స్మరించినంతనే మేఘవాహనారూఢుండై పంచవక్త్రములతోను, ఫాలనేత్రములతోను, దశ బాహువులతోను విశ్వకర్మ ప్రత్యక్షమాయెను. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైనంతనే బ్రహ్మ విష్ణీశ్వరాదులు విశ్వకర్మ భగవానునికి నమస్కరించి యావద్వృత్తాంతము విన్నవించిరి. ఆ మహానీయుఁడు అది వినినతోడనే గర్భస్థ శిశువుతో నిట్లు పలికెను. “ఓయీ! నీవు కోరినట్లు బంగారు మొలత్రాడును, యజ్ఞోపవీతమును, గోచియును, చెవులపోగులును ఇచ్చుట కష్టతరము. అయినప్పటికి నీవు కోరినందున ఇచ్చెదను”.

ఇట్లు పలికినతోడనే యా గర్భస్థ శిశువు సంతోషము కలవాడై విశ్వకర్మను స్తుతించుచు గంభీరముగా నిట్లు వచించెను. “జగద్గురుండవగు నో విశ్వకర్మా ! నా కోరిన వస్తువుల నొసంగితివేని, సమస్త దేవతలలో గొప్పవాఁడవు. దేవతలందఱిలో దాతవు, నీకంటె మఱియొక దాత యెచ్చటను లేఁడు. కావున సర్వదా నీ యాజ్ఞావశుఁడనై యుండెదను. నీవేమి శాసించుచున్నావో అది యిప్పుడే శాసించుము. తప్పక నీబంటునై యుందును”. ఆగర్భ శిశువుచే నిట్లు చెప్పబడినవాడై యా విశ్వకర్మ యిట్లు శాసించెను. “ఓయీ! నీవు నా యొక్క ధ్వజమున నుండి యెల్లప్పుడు ప్రకాశింపుము”. విశ్వకర్మ యీ రీతిగా జెప్పినంతనే యా గర్భస్త శిశువు మరల నిట్లు వచించెను. “ఓ దేవా ! నీయాజ్ఞానువర్తినై నీ ధ్వజమున

సర్వదా ప్రకాశింతును". అని ఆ శిశువు పలికిన తోడనే మహామతిమంతుఁ డగు విశ్వకర్మ తన మనస్సులోఁ దలఁచినంత మాత్రముననే కపి రూపముననున్న యా శిశువునకు కాంచనమయమగు కౌపీనము బ్రహ్మ సూత్రము, కటి సూత్రము, కుండలములు, కమండలువు అన్నియు నాయెను. ఆ ఆభరణములను ధరించి బహిర్గతుఁడయిన యా పుత్రుని యొక్క తల్లిదండ్రులు సంతోషించినవారై అతనికి హనుమంతుఁడను నామకరణ మొనర్చిరి. అచటనున్న దేవతలు, ఇంద్రాది దిక్పాలకులు, త్రిమూర్తులు, సంతోషించినవారై సృష్టి స్థితి లయ కారకుఁడగు నా విశ్వకర్మను భజించిరి, హనుమంతుఁడును సంతోషముతో విశ్వకర్మ యొక్క ధ్వజమున నుండెను.

ఏ మానవుఁడు నిత్యమును విశ్వకర్మను ధ్యానించుచున్నాడో అతనికి సంకల్పములు సిద్ధించుటయే కాక అతడు దీర్ఘాయుష్మంతుఁడు నగుచున్నాడు.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం తృతీయోఽధ్యాయః

చతుర్థోఽధ్యాయః

ఓ మునులారా ! కథను చెప్పువారికిని, వినువారికిని, పాపములను బోగొట్టునదియు, కోరికలను సిద్ధింపజేయునదియు, అగు విశ్వకర్మ మాహాత్మ్యమును గూర్చి మరియొక కథను జెప్పుచున్నాను వినుడు. పూర్వము దేవతలకు రాజగు నింద్రుఁడు విశ్వకర్మ వ్రతము నాచరించి దైత్యవర్గమును జయించి శ్రేష్ఠమైన సమస్త సౌభాగ్యములను బొందెను.

ఇంద్రుడు మూడులోకములయందు బ్రసిద్ధిగాంచిన యైశ్వర్యమదమున సన్మార్గము నతిక్రమించెను. దేవతలు, వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు

ఋషులు, విశ్వేదేవతలు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, చారణులు, గంధర్వులు, అశ్వినీ దేవతలు, విద్యాధరులు, అప్సరులు, కిన్నరులు, గరుడులు, ఉరగులు, మున్నగువారు స్తుతిసేవ గీత నృత్యాదులతో వినోదము జూచుచుండ శ్వేత చ్ఛత్రమునీడను శచీ సహితముగా సింహాసనమునుండి వింజామరలతో విసరించు కొనుచుండెను. ఆ సమయమున దేవాచార్యుడును, తనగురువును, ఆచార్యుడును అగు బృహస్పతి యా సభకురాగా ఇంద్రుఁడు ఆ మహనీయుని జూచియును నమస్కరించుటయు, సింహాసనమునుండి లేచి యెదురేగుటయు చేయలేదు. ఆ బృహస్పతి ఇంద్రుని చేష్టలకు కోపమూని యేమియుననక వెంటనే స్వగృహమున కరిగెను. ఇంతలో విశ్వకర్మ వ్రత మాచరించు కాలము సమీపించగా గురువు లేని కారణమున ఇంద్రుఁడు ఆ కార్యమును తలపెట్టడయ్యెను. విశ్వకర్మ వ్రతమును బరిత్యజించుటచే ఇంద్రుఁడు నానా దుఃఖములు ననుభవించుచు మనస్సు చెడినవాడై యధికారమునుండి తొలఁగింపఁబడెను.

శుక్రాచార్యుడు దివ్యదృష్టిచే నీ విషయమును దెలిసికొని తన మంత్రబలముతో దానవులకు సాహాయ్య మొనర్చుచు నాకస్మికముగా స్వర్గమును ముట్టడింపజేసెను. ఆ సమయమున ఇంద్రుఁడు పారిపోవుటయే కాక యధిక శరాహతులైన సురలెల్లరు గూడి యా యుపద్రవము నెట్లు తప్పించుకొన గలమనుకొనుచుండిరి. ఇదియేమి? ఇది ఎవరియొక్క మహిమయైయుండును ? మనస్సుతో బరిశీలించుటకు గాని వాక్కుతో వర్ణించుటకు గాని అసాధ్యమైయున్నది. ఆ శుక్రఁడింద్రజాల విద్యయందు గొప్పవాఁడు అని దేవతలు విచారపడుచుండిరి. శచీదేవియును భర్తను గాంచి మిగుల దుఃఖించెను. ఇంద్రుఁడును కలతపడిన మనస్సుతో మనము విశ్వకర్మ వ్రతమును ద్రోసిపుచ్చి, మితిలేని యిక్కట్ల పాలగుచుంటిమి అని

పదే పదే విచారపడుచుండెను.

అట్లయినచో మీచేత నిప్పుడే విశ్వకర్మ వ్రతము నాచరింపఁ జేయుదుమని దేవతలందరును గూడి యా బృహస్పతి నివాసమున కరిగిరి. అతఁడు అధ్యాత్మ మహిమచేఁ తిరోహితుఁడయ్యెను, సురాచార్యుఁడు కనబడనందుల కింద్రుఁడు విచారపడి దేవతలను జూచి యిట్లనియె. "అయ్యో ఎంత చెడ్డ పని చేసితిని ? అల్పబుద్ధిచే గొంచెపు ధర్మముల ననుసరించి నా గురువగు బృహస్పతికి దూరమైతిని. ఇప్పుడు నాగతి ఏమి? ఈ ముప్పును దప్పింప సమర్థుండెవడు ? ఆర్తుఁడనైన నేనిపుడేమి చేయఁగలను?" అని ఆలోచించి ఇంద్రునితో సహా దేవతలెల్లరును బ్రహ్మ యొద్దకు వెళ్ళి నమస్కరించి "మమ్ము రక్షింపు" మని ప్రార్థించిరి. బ్రహ్మ యా దేవతలను జూచి దయతో వారల నోదార్చుచు నిట్లు పలికెను. "మీరలైశ్వర్య మదముచేత బ్రహ్మణ్యుడును ఆచార్యుండును అగు బృహస్పతిని తిరస్కరించి శత్రువులకు నోడి యిక్కట్లు పడుచుంటిరి సురపతీ! భక్తితో శుక్రు నారాధించి స్వర్గమును బొంది యైశ్వర్యవంతులై యున్న నీ పగతురఁ జూడుము. భగవంతుని యందు పగఁబూనిన వాఁడెప్పుడును కీడు పొందుచునే యుండును. ఆ కారణమువలన మీరు త్వరగా వెళ్ళి త్వష్ట కుమారుఁడును, తపస్వియును అగు విశ్వరూపాచార్యుని సేవింపుడు. బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుఁడగు నాతడు మీ కోరికలు నన్నింటిని సిద్ధింపజేయును". బ్రహ్మ యిట్లు చెప్పగా దుఃఖము నుడిగిన వారై సురలప్పుడే విశ్వరూపుని యొద్దకు జేరి యిట్లర్థించిరి. "ఆచార్యా ! మా యొక్క విచారమును పోగొట్టి మమ్ముల రక్షింపుము. మా వందనముల స్వీకరించి యాచార్యత్వమున కనుగ్రహింపుము". ఇట్లు దేవతలచేఁ బ్రార్థింపబడి మహాతపశ్శాలియగు విశ్వరూపుఁడు చిఱునవ్వుతో నిట్లు పలికెను. "ధర్మవేత్తలచే నిందింపఁ

బడిన పౌరోహిత్యమును బ్రహ్మాదులు కోరుటచేతను మీరెల్లరు బ్రార్థించుటచేతను, నంగీకరించుచున్నాను. నా శక్తి కొలది మీ కోరిన యర్థంబు సాధించెదను".

ఆ దేవతల యొక్క ప్రార్థన విని విశ్వరూపుఁడు ఉత్కృష్టమైన నియమముతో బురోహిత కార్యము నిర్వర్తించెను. ముందుగానే ఇంద్రునితో నిట్లు చెప్పెను. ఓయీ ! నీ విచ్చటనే విశ్వకర్మ వ్రతము నాచరింపఁ ప్రతిజ్ఞచేసి భవన్నిలయంబునకు జని వెంటనే భక్తితో వ్రత మాచరించుము. "విశ్వరూపండిట్లు చెప్పగా విని ఇంద్రుఁడు మిక్కిలి ఉత్సాహము కలవాఁ డై వెంటనే విశ్వకర్మ భగవానునికి నమస్కరించి వ్రతమాచరింపఁ బ్రతిజ్ఞ చేసి ఆ విశ్వరూపుని దేవతలనుగూడి స్వర్గమునకుఁబోయెను. అంతటఁ కల్పోక్తప్రకారముగా విశ్వకర్మ వ్రతమును జేయఁగా విశ్వరూపుడు పౌరోహిత్యమును నెఱవేర్చి కథను గూడ చెప్పెను".

ఆ విశ్వకర్మ యొక్క యనుగ్రహముచేత ఇంద్రుడు దానవులను జయించి స్వర్గమును బహుకాలము న్యాయముతో పాలించి సుఖించెను.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం చతుర్థోஉధ్యాయః

పంచమోஉధ్యాయః

ఓ మునులారా ! ఇప్పుడు తిరిగి మఱియొక కథను జెప్పుచున్నాను. వినుఁడు. "పూర్వకాలమున రాముఁడు పదునాలుగు సంవత్సరములు వనవాసము చేసెను. ఆ వనవాసము చేయునప్పుడు సీతాదేవి లక్ష్మణులతోఁ గూడి పంచవటి క్షేత్రమున నుండెను. అచ్చటనుండగా నతనియొక్క భార్యను రావణుఁ డెత్తుకొని పోయెను. రాముఁడుభార్య కనఁబడనందున దుఃఖము చేత తన భార్యను వెదకుటకు బయలుదేరి మార్గములో కొనప్రాణముతో

నున్న జటాయువును జూచెను. పిమ్మట సీతను వెదకుచు అరణ్యమందున్న కబంధుఁడను రక్కసుని జంపెను. తదుపరి సుగ్రీవుఁడను వానర రాజు యొక్క స్నేహము కలిగి యతనివలన బంపఁబడిన వానర సైన్యమును గ్రహించెను. పిదప వానరసేనలో నొకడైన హనుమంతుఁడు లంకా పట్టణమును బ్రవేశించి యుద్యానవనమునందు సీతను జూచెను. ఆ ప్రకారము సీతను గూర్చి యింకను శత్రుబలాబలములను దెలిసికొనుట మొదలగు భటుఁడు చేయవలసిన కార్యములన్నియుఁ జేసెను. పిమ్మట తిరిగివచ్చి రామున కా లంకయందున్న సంగతులన్నింటిని చెప్పెను. తరువాత రాముఁ డాసంగతులను విని యా హనుమంతుని వాక్యప్రకారము సుగ్రీవుఁడు మొదలగు వానరులతో కదలి మెల్లగా సముద్రతీరము చేరెను. పిమ్మట వారధి కట్టఁదలచి వానరులందరును కొండలవంటి రాళ్ళను దెచ్చి యా జలనిధియందుఁ బడవేయుచుండిరి. అటుల వేలకొలఁది కొండలను దెచ్చి వైచుచుండినను సముద్రము కట్టుబడలేదు. ఇట్లనేక పర్యాయములు అనేక విధములుగా బ్రయత్నించి విఫలమనోరథులైరి. అప్పుడు రాముఁడు చూచి భయపడి లక్ష్మణునితో నిట్లు పలికెను. "తమ్ముఁడా ! ఇది యేమి యాశ్చర్యమో నాకు తెలియుట లేదు. ఇంతవరకు సముద్రమున నుంచిన రాలన్నియు వెంటనే నీటిలోనే మాయమైనవి. ఇచట నొకటియును లేదు. ఓ లక్ష్మణా ! ఇటువంటి మహాసముద్రమునకు నిపుడెటుల వంతెన గట్టఁగలను ? ఏ పుణ్యముచే దీనిని దాటఁగలను ?" లక్ష్మణుఁడు చెప్పుచున్నాడు "ఓ అన్నా ! రామా ! నీవు ఆత్మజ్ఞానము కలవాఁడవు నీకుఁ దెలియని దేమున్నది? అయినను నన్నడిగితివి గాన చెప్పెదను వినుము. ఇచ్చట బకదాల్భ్యుఁడను మహర్షి యొక్క యాశ్రమము కలదు. అది ఇచటికి రెండుక్రోసుల దూరముండును. ఆ బకదాల్భ్యముని

యనేక బ్రహ్మకల్పములు చూచినవాఁడు కనుక వయోజ్యేష్ఠుఁడును, తపోధనుండును అగు నా మునినడుగుదము". లక్ష్మణుడిట్లు చెప్పఁగా విని రాముఁడు బకదాల్భ్యుని జూచుట కాశ్రమమునకుఁ బోయెను. ఆశ్రమమునకు వెళ్ళి యా బకదాల్భ్యమునికి నమస్కరించినంతనే అతడు రామా! ఎందులకై యిటకువచ్చితి" వని యడుగ నతఁడిట్లు సమాధాన మిచ్చెను. "ఓ మహామునీ ! నీ అనుగ్రహము వలన లంకా పట్టణమును జయించుటకు వానరసేనలతోఁ గూడి సముద్రతీరమునకు వచ్చియుంటిని. నీ యనుగ్రహము వలన సముద్రమును దాఁటవలయును. కాని అది దాఁట నలవికాకున్నది. కనుక నాయందు అనుగ్రహించి తగిన యుపాయమును సెలవిమ్ము". అని రాముఁడు విన్నవింపఁగా బకదాల్భ్యముని అతనితో నిట్లు చెప్పెను. "ఓ రామా! సమస్త దుఃఖనాశకమగు వ్రతము నొకదానిని జెప్పెదను దానిని స్థిరచిత్తము కలిగి చేయవలెను. మానవులకుఁ గోరికల నిచ్చువాడు విశ్వకర్మ, ఆ దేవుని నీవు తప్పక పూజించినట్లయిన జయము కలుగును. నిశ్చయముగా నీయగాథమగు సముద్రమును నీ సేనతోఁ గూడ దాఁటఁగలవు. ఆ వ్రతమునకుఁ జెప్పిన విధితో లక్ష్మణునితోఁ గూడిన వాఁడవై పూజింపుము. విశ్వకర్మవంశమునఁ బుట్టినవాఁడును. సత్యశీలుడును, విశ్వకర్మ వ్రతమునం దెడతెగని యాసక్తి కలవాఁడును. అగునలుని బూజించి యడుగుము. ఆ వ్రత విధానమంతయు నతఁడే నీకుఁ జెప్పును". రాముడు ఆ వాక్యములను వినినవాఁడై త్వరగా సాగరతీరమునకు జేరి తమ్ముఁడగు లక్ష్మణునితోఁగూడి నలుని యొద్దకు వెళ్ళి యతనికి నమస్కరించి యిట్లు పలికెను. "వ్రతనిష్ఠాపరుఁడవగు నో నలుఁడా ! నీ యొక్క ప్రసిద్ధి బకదాల్భ్య మహర్షికి తెలియును. ఆ మహానుభావుఁడు చెప్పఁగా నేను విని తెలిసికొంటిని నేనిప్పుడు

శాస్త్రోక్తముగా విశ్వకర్మ వ్రతమును జేయఁదలంచితిని నీ వచటి పురోహిత కార్యమును నెఱవేర్చి కథలను జెప్పవలయును". నలుఁడును మంచిదని యంగీకరింపగా రాముఁడు సంతోషించి పరమభక్తితో వ్రతము నాచరించెను. వ్రతాంతమున నా ప్రసాదమును రాముఁడు భక్తితో భుజించెను. లక్ష్మణుడును వానరులందరును భక్తి యుక్తియై భుజించిరి. ఆ మహిమ వలన రాళ్లన్నియు జలమునందు నిలుచుచున్నవే కాని యే మాత్రము మునుంగవయ్యెను ఈ ప్రకారము వంతెన తయారగుచుండెను. రాముడు ఆ కట్టడమును జూచి యాశ్చర్యము నొందెను. లక్ష్మణుఁడును సంతోషించెను, వానరులు అందఱును దానిని గదలింపఁబూనిరి. అటులఁ గదలించుచున్న వానరసేనలకు ఆ సేతువు కొంచెమైనను గదలక హేమవత్పర్వతమువలె గట్టిగానుండెను. అప్పుడు హనుమంతుఁడు తన తోకతోఁ జుట్టి మూడు గడియలకాలము లాగి చూచెను. తన శక్తి నంతయుజూపి లాగినను వంతెన కదలకుండుటచే హనుమంతుఁడు సిగ్గుపడి తనంతట తానే యా నలునియొక్క పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసెను.

ఈ వ్రతఫలముచేత రాముఁడు సముద్రముదాటి రావణుని యుద్ధము నందు జంపి, లంకాపట్టణమును జయించి, సీతను దీసికొనివచ్చెను. మహరులచేఁ జెప్పఁబడిన యీ పరమరహస్యము నెవఁడు వినుచున్నాఁడో యతఁడు విశ్వకర్మ యనుగ్రహమువలనఁ బాపరహితుండును, బరిశుద్ధుఁడును, అగుచున్నాడు. అతనికి బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి కలుగును సుఖము, జయము కలవాఁడగును జీవితాంతమున సత్యలోకమున విశ్వకర్మ యొక్క సాయుజ్యమును బొందును.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే

విశ్వకర్మకథాయాం పంచమోఽధ్యాయః ॥

షష్ఠోఽధ్యాయః

ఓమునిశ్రేష్ఠులారా ! వినుఁడు ద్వాపరయుగాంతమున యదు వంశమున శ్రేష్ఠుడగు కృష్ణుడు ఉదయించెను. అతఁడు రూపవంతుఁడును, యుక్తి యుక్తముగా మాటలాడువాఁడును, ప్రజ్ఞావంతుఁడును, యుక్తి శాలియును, సమస్తము నెఱిఁగినవాఁడును అయియుండెను. ఒకనాఁడు కాలయవనుఁడును, మగధ దేశాధిపతియగు జరాసంధుఁడు ఆకస్మికముగా దాడిచేసి మధురాపురమును ముట్టడించిరి. అప్పుడు కృష్ణుడు "ఈ భయము తొలఁగుట యెట్లు ? నే నిప్పుడేమి చేయుదును ?" అని తన మనస్సున నిట్లు ధ్యానించెను, "మహాదేవుఁడవగు నో విశ్వకర్మా ! నీవే యీ సమస్త లోకములకు అధిపతివి. నీవే తండ్రివి సృష్టింపను సంహరింపను కర్తవు. అన్ని కోరికల నిచ్చువాడవు ! సమస్త చరాచరాత్మకమైన ఈ మూడు లోకములను సృష్టించి రజస్తమోయుతములై యొప్పు అనేక రూపములతో నుందువు. జగన్నాథుఁడవగు ఓ దేవా ! శత్రుబాధితుఁడనై యున్న నన్ను రక్షింపుము. ఈ మూఁడు లోకముల యందును నీవు దక్క వేఱొక దైవమును నేను చూచియుండలేదు''. ఇట్లు మాటిమాటికి నమస్కరించుచు బంధువర్గముతో గూడి విధ్యుక్తముగా విశ్వకర్మ వ్రతము నాచరించెను.

విశ్వకర్మ సంతోషించిన వాడై శత్రురాజుల కసాధ్యమై యొప్పునట్లు అంబుధిమధ్య నొక పట్టణమును రచించి దానికి ద్వారకయని పేరిడెను. అది విశ్వకర్మ నిర్మితమగుటచే శిల్ప విజ్ఞాన నైపుణ్యము మిక్కిలి చూడఁదగియుండెను. రాజవీధులు తీర్చి ముంగిళ్ళచే నలంకరింపఁబడి వాస్తు శాస్త్రోక్తముగా నిర్మింపబడిన గృహములను, కల్పలతల తోడ నుద్యానములను, విచిత్రములగు నుపవనములును, కలిగి శోభిల్లుచుండెను

చలువరాలతో రచితములయిన కోటబురుజులు, గోపురములు, బంగారు శిఖరములతో మెరయుచుండెను, వెండిచేత, నిత్తడిచేతఁ గూడ నిర్మింప బడియున్న అన్నశాలలు, అశ్వశాలలు మొదలగునవి సువర్ణ కలశములు బ్రకాశించుచుండెను. నగర గృహద్వార సమీపమున దేవతా గృహములు చేతను, పద్మరాగాది మణులచేతను, మహామరకతములతో నొప్పు గృహములచేతను, శ్రీకృష్ణ మందిరములచేతను వెలయుచుండెను.

ఆ విశ్వకర్మ భగవానుని యొక్క అనుగ్రహము వలన ద్వారకాపురము నందలి జనులెల్లరు వేణువేఱుగా అందముగా అలంకరింపబడిన గృహముల చేతను, నవనిధులచేతను అణిమాద్యష్టసిద్ధులచేతను, దివ్యలోక పుష్ప మాలికల చేతను, దివ్యగంధములచేతను, దాన దాసదాసీజనములచేతను ప్రకాశించుచుండిరి. అందువలననే పెద్దలయినవారు విశ్వకర్మను పూజించుచున్నారు. గృహస్థులలో నెవరు శుభములును, ఆయుష్యమును ఆపేక్షించుచున్నారో వారును విశ్వకర్మనే పూజించుచున్నారు. గొప్పదయిన సముద్రమునకు నడుమ నున్నదియును, భేదింపనలవి కానిదియును, నీటిపైనను, ఆకాశమునను, భూమిపైనను, నడచునట్టి రథములచే నిండినదియును, అనేకములయిన యేనుఁగులును, గుఱ్ఱములును, సేనయును గలిగి యొప్పుచున్నదియును పదిరెండు యోజనముల నిడివి గలిగి అంతయే వెడల్పున చౌకముగా నున్నదియును ఆయుధాగారములు కలదియును, మహాభయము గలిగించునదియును అగు ద్వారకాపురిని జూచి కృష్ణుని శత్రువులెల్లరు నాపురంబున గెలువ రేయింబవళ్ళు ఆలోచించి విఫల మనోరథులైరి.

ఓ మహర్షులారా! విశ్వకర్మ తన యేవురు సుతులతో సహా ద్వారకాపుర జనులందఱిచే నిరంతరమును పూజింపబడుచున్నాడు. శ్రేష్ఠమయిన శ్రీ విశ్వకర్మ యొక్క కథను పఠించినను, వినినను విశ్వకర్మ యొక్క దయవలన

నాతఁడు పాపరహితుఁడై పుణ్యవంతుఁడగుచున్నాడు. దరిద్రుడు ఈ కథను వినిన ధనవంతుడగును, బంధనాలయమున నున్నవాఁడు బంధనము నుండి విడువఁబడును, భయమును బొందియున్నవాడు ఇది వినినచో భయరహితుండగును ఇందు సంశయము లేదు.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం షష్ఠొఽధ్యాయః ॥

సప్తమోఽధ్యాయః

ఓ మునిశ్రేష్ఠులారా ! సచ్చిదానంద స్వరూపుఁడును. జగద్గురుండును అగు శ్రీ విశ్వకర్మ భగవానుని యొక్క శ్రేష్ఠమయిన కథను జెప్పుచున్నాను, శ్రద్ధగా వినుఁడు. పూర్వము ప్రమంగదుఁడను రాజొకడుండెను. అతడు ప్రజలను తన బిడ్డలవలె పాలించెను. మరియు ధర్మనిష్ఠుఁడును సమస్త కార్యములను నిశ్చల చిత్తముతో జేయువాఁడును అయియుండెను. ఆ రాజునకు పద్మములవంటి కన్నులు గలదియు, పార్వతివలె బతివ్రతా శిరోమణియు, జ్ఞానవతియు, ధర్మకర్మ వ్రతోపయుక్తయు నగు కమల యను పేరు గల భార్యయుండెను. ఆ రాజునకు అనారోగ్యము చేయగా అనేక ఔషధములను గొప్ప గొప్ప వైద్యులనేక విధములుగా నిత్య ముపయోగించు చుండినను కొంచెమయినను నుపశమించియుండలేదు. అందువలన నతడు మిక్కిలి వ్యాకులచిత్తుడై యుండెను. ఇట్లు వ్యాధిచే దుఃఖము నొందుచున్న భర్తను జూచి మహాపతివ్రతయగు నతని పట్టపుదేవి యిట్లు పలికెను. "ఓ రాజా ! మహాజ్ఞానియు, నుపమన్యు నామధేయుఁడు నగు మన పురోహితుఁడు ఒకప్పుడు నేత్ర వ్యాధితో బీడింపబడుచు నెడతెగని యంధత్వమున శ్రమనొందుచున్న నన్ను జూచెను. మహాజ్ఞానియగు నా పురోహితుఁడు తన యొక్క జ్ఞాన దృష్టిచే నా జాడ్యము నెఱింగి నాకు

శమనోపాయమును జెప్పెను. ప్రత్యేక స్థలమున ప్రతి యమావాస్య యందు శ్రీ విశ్వకర్మ వ్రత మాచరించగా నానేత్ర వ్యాధి నివారించినది. అది మొదలు నే నత్యానందము నొందుచున్నాను. ఆ పురోహితుడు నియమ దినమున తన యితర కర్మముల నన్నిటిని వదలి బ్రహ్మచర్య నిష్ఠతో విధిపూర్వకముగా విశ్వకర్మ పూజావ్రతము నొనరించును. ఆతడా ఆ వ్రతము యొక్క ప్రభావముచే దివ్యదృష్టి గల వాఁడయ్యెను మిగుల ముదిమి నుండియు గొంచమయినను దృష్టిలోపము లేకుండెను. ఓ మహారాజా ! దీనురాలనగు నా ప్రార్థనము నంగీకరించి దీన రక్షకుఁడగు భగవాన్ విశ్వకర్మను శరణము వేఁడుము, ఆయన యొక్క కృపచే నీవు వ్యాధి నుండి విముక్తడవగుదువు".

"ఓ ప్రియురాలా! నీవు చెప్పినది సమంజముగనే యున్నది, వినినంతనే నాకు సంతోష మొదవినది. విశ్వకర్మ యొక్క పూజను వ్రతమును, ఆచరించి తన్మాహాత్మ్యమువలన ఈ రోగమునుండి నిశ్చయుముగా విముక్తినందగలను. దీనినెప్పుడు తలపెట్టుదునాయని మనమున నుల్లాసము కలిగినది. అది మొదలుకొని యా రాజు ప్రతి దినమును విశ్వకర్మను పూజించి నమస్కరించి భోజనము చేయుచుండెను. శుభతిథిగల దినమున సమస్త రాజ్య కార్యములను వదలి బ్రహ్మచర్య నియమముతో నేకాగ్రచిత్తము గలిగి విశ్వకర్మను ధ్యానించి పూజించి వ్రతము నాచరించుచుండెను.

విశ్వకర్మ భగవానుని పూజావ్రత ప్రభావముచేత ఆ రాజు యొక్క కుష్టువ్యాధి రహితమయ్యెను. అతని శరీరకాంతి మేలిమి బంగారువలె బ్రకాశించుచుండెను. తదుపరి సమస్త రాజభోగముల ననుభవించెను. అది మొదలా రాజు నియమిత దినమునందు విశ్వకర్మ వ్రతమును తన యావజ్జీవితకాలము నిశ్చల చిత్తముతో జేయుచు కేవలము విశ్వకర్మ చరణ పద్మముల వీడని భృంగరాజమయ్యెను. ప్రతి దినమునను శ్రీవిశ్వకర్మ

భగవానుని స్థిరచిత్తముతో నెవడు ధ్యానించుచున్నాడో అతడు సమస్త రోగములనుండి విముక్తుఁడగుచు నంతమున మోక్షమును పొందుచున్నాడు.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం సప్తమో ధ్యాయః ॥

అష్టమోఽ ధ్యాయః

ఓ ఋషులారా ! సమస్త లోకములయందు బ్రసిద్ధి గాంచిన శ్రీ విశ్వకర్మ యొక్క మాహాత్మ్యమును గూర్చి మీకు మరల నొక కథ చెప్పుచున్నాను వినుఁడు. కాశీ క్షేత్రమున నొక విశ్వకర్మ బ్రాహ్మణవంశీయుడుండెను, ఆయనకు సుగుణవతి యగు భార్యకలదు. ఆ దంపతులు స్వధర్మము నాచరించుచు చరితార్థమయిన సంతోషవృత్తితో మెలగుచుండిరి. ఆ బ్రాహ్మణుడు మిక్కిలి బుద్ధిమంతుఁడును, స్వకర్మ నిపుణుడును, అయినను సంతృప్తికరమగు జీవనోపాయము లేక యెల్లప్పుడు మహావ్యాకులచిత్తుఁ డై యుండెను. ఇట్లు ప్రయత్న మొనర్చుచు నెన్నియో ప్రదేశములకు దిరిగి తిరిగి యన్నవస్త్రములకు మాత్రమే సంపాదించగలిగెను. కాని యంతకంటె నెక్కువను బొంది యుండలేదు. ఆ బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠునికి సంతతి లేనందున నతని భార్య యెల్లప్పుడును మేము వార్ధకావస్థయం దెట్లు జీవించ గలుగుదుమోయని మిగుల దుఃఖించుచుండెను. ఈ తీరున విచారగ్రస్తులై యున్న యీ దంపతులను గాంచిన యొక పొరుగింటి బ్రాహ్మణుఁ డిట్లు చెప్పడు.

“ఓ ఆచార్యుడా ! ఇంతకంటె నెక్కడ నేము చేయుట కిట్లధికముగా దిరుగుచున్నావు ? అన్ని విధముల నీవు బొత్తిగా దెలియని వాడవని నేను దలంచుచున్నాను. కనుక నీవు వ్యర్థములైన యుపాయములన్నింటిని వదిలి దయామయుండగు విశ్వకర్మను తప్పక శరణు వేఁడుము. ఓ శ్రేష్ఠుడా !

విశ్వకర్మ ప్రభునియొక్క దయవలన నీకిష్ట సిద్ధియగును, సమస్త దుఃఖముల నశింపజేయుటకు విశ్వకర్మ భగవానుఁడు కాక సమర్థుడు ఇంకొక వేలుపు లేడు. కనుక నీవు సమస్త కర్మములను వదలి శుభదినమున జితేంద్రియుఁ డవై యుపవాస మొనర్చి భక్తితో విశ్వకర్మ వ్రతమును ఆచరించి ఆ స్వామి కథను విని ప్రసాదము భుజించుము.

మహాత్ముఁడగు నా బ్రాహ్మణుడిట్లు చెప్పగా విని యా శిలాచార్యుడు జ్ఞానము కలవాఁడయ్యెను, అప్పుడే విశ్వకర్మ తన హృదయమున బ్రకాశించెను. అది మొదలు ఆ విశ్వ బ్రాహ్మణుడు ఎల్లప్పుడు స్వధర్మ తత్పరుఁడుకు విశ్వకర్మ పదకమల సేవా పరతంత్రుఁడును అయి యుండెను. పతివ్రతయగు నతని భార్యయు అన్యోపాయములను విడిచి విశ్వకర్మ యొక్క గుణములయందాసక్తితో ఆ స్వామిని మిగుల భక్తితో బూజించుచుండెను. ఆ దంపతులు వ్రతము చేసుకొను దినమునందు ఉపవసించి వ్రతాచరణ యుక్తులై విశ్వకర్మను పూజించి తత్ కథా శ్రవణ మొనర్చిరి. ఆ వ్రత ప్రభావమువలన ధనమును పుత్రులను గలవారైరి. ఆ బ్రాహ్మణోత్తముఁడు నిత్యము చరితార్థమైన ప్రవర్తనము కలవాఁడైయుండెను. వృత్తి కర్మమునందు నిపుణఁడై మంచి స్థితిలో నుండెను.

ఆ దంపతులకు మంచి ప్రవర్తనము కలవారును, నిత్యకర్మతత్పరులును, గుణవంతులును, విద్వాంసులను, మాతాపితృసేవాసక్తులును, అగు కుమారులు జన్మించిరి. ఈ ప్రకార మా దంపతులు సర్వదేవతలలో శ్రేష్ఠుడగు విశ్వకర్మ యొక్క వ్రత ప్రభావమున సమస్త సౌఖ్యముల ననుభవించిరి. ఏ మానవుడు ఈ ప్రకారముగా భక్తియుతమగు నంతః కరణముతో విశ్వకర్మ పూజనమును చేసి కథను వినుచున్నాడో అతఁ డీలోకమున పుత్ర పౌత్రాదులతోడను. మహైశ్వర్యములతోను, ఎడతెగని

సుఖము ననుభవించుచున్నాడు.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మసంహితాయాం సృష్టిఖండే
విశ్వకర్మకథాయాం అష్టమోఽధ్యాయః

నవమోఽధ్యాయః

అంతట మునులు ఇట్లు ప్రశ్నించిరి "ఇంతటి గొప్ప మాహాత్యము గల వ్రతమును ఎప్పుడెప్పుడు, ఏయే ప్రదేశములలో ఆచరించవచ్చునో తెలయజేయు" మని కోరిరి. సూత మహర్షి సంతోషించినవాడై ఈ విధముగా తెలియచేసెను.

"మునులారా ! ఈ వ్రతమును సమస్త శుభకార్యములయందును ప్రతి మాసమున అమావాస్య దినముననను చైత్ర శుద్ధ పంచమి, పూర్ణిమా, శ్రావణ శుద్ధ పూర్ణిమా, కార్తీక శుద్ధ ఏకాదశి, మార్గశిర శుద్ధ దశమి మున్నగు శుభతిథులయందు యధావిధిగా శాస్త్రోక్తముగా ఆచరింపవచ్చును. మరియు ఈ వ్రతమును పుణ్య క్షేత్రముల యందును, నదీతీరములలోను, దేవాలయముల యందును, గృహములలోను, సమస్త శుభకార్యముల యందును, గృహప్రవేశ, వివాహ, అవతార శుభదినముల యందును మిక్కిలి సంతోషముగా భక్తియుతులై యథావిధిగా సంపూర్ణముగా వ్రతము చేసిన మనుష్యుడు సకల దుఃఖముల నుండి విముక్తుడగును.

ఈ వ్రతమును సమస్త వర్ణముల వారు ఆచరింపవచ్చును. స్త్రీలు కూడ ఆచరింపవచ్చును. యజమాని బంధువులతోను, విశ్వకర్మ బ్రాహ్మణులతోను వేద మంత్రములతోను, వివిధ మంగళ వాద్యములతోను, నృత్య గీతాదులతోను, పత్నీ యుతముగా స్నానము చేసి యథావిధి నిత్య కర్మలను నిర్వర్తించుకొని "ఓ విశ్వకర్మ ప్రభో ! నీ వ్రతమును ఆచరించెదను" అని సంకల్పము చేసుకొని నవవిధాలంకారమయ మయిన పూజా గృహమును

గోమయముతో అలికి వ్రతమందు చెప్పిన విధముగా బియ్యపు పిండితో గాని, గోధుమ పిండితో గాని అయిదు పద్మములు గల ముగ్గు వేసి పసుపు కుంకుమరితో అలంకరించి ఆ పైన శ్రీ విశ్వకర్మ పూజా పీఠమునుంచి కొత్త తుండుగుడ్డ పరచి యధాశక్తి బియ్యము నుంచి ఆపై శాస్త్రోక్తముగా దేవుని కలశమును శ్రీ విశ్వకర్మ ప్రతిమను గాని, చిత్రమును గాని ప్రతిష్ఠింపవలయును. కలశముపై కొబ్బరికాయను తమలపాకుల మధ్య పంచ పల్లవముల మధ్య ప్రతిష్ఠించి పైన రవిక గుడ్డను ఉంచవలెను.

ముందుగా గణపతిని పూజించి తర్వాత కలశమును పూజించవలెను. పిమ్మట పీఠమును పూజించవలెను. అనంతరము కలశమును పంచ పల్లవములతోను పంచరత్నములతోను జలముతోను నింపి వరుణుని పూజింపవలయును తదుపరి మనుబ్రహ్మను మయబ్రహ్మను త్వష్ట బ్రహ్మను శిల్పి బ్రహ్మను దైవజ్ఞ బ్రహ్మను పూజింపవలయును. కలశమునకు ఎదుట కొంత తూర్పుగా ఉండునట్లు 27 తమలపాకులు పరచి పంచ బ్రహ్మలకు త్రిమూర్తులకు నవగ్రహములకు అష్ట దిక్పాలకులకు పృధ్వికి ఊర్ధ్వ పురుషునికి "స్థాపయామి" అని చెప్పినపుడు ఆకు నందు అక్షతలు పోకచెక్కలు పసుపు కొమ్ము ఖర్జూరపు కాయ చిల్లర నాణెములు ఉంచు చుండవలెను. సర్వ దేవతలను షోడశోపచారములతో పూజించి నైవేద్యము సమర్పించి నమస్కరించి పూజా ద్రవ్యమును శిరస్సుపై ధరించవలెను. తదనంతరము సమస్త వేదములందు చెప్పబడిన "య ఇ మ" ఇత్యాది పదునాలుగు ఋక్కులను పఠించి " ఓం శ్రీ గాయత్రీ విశ్వకర్మణే నమః" అను ద్వాదశాక్షరి మహామంత్రముచేత శ్రీ విశ్వకర్మను మన్వాది పంచ బ్రహ్మలను దేవీ పంచకమును ఆవరణములను ఆవరణ దేవతలను అష్ట సిద్ధులను నవనిధులను షోడశమాతృకలను ఇత్యాదిగా భక్తి యుక్తముగా

పూజించవలెను.

శ్రీ విశ్వకర్మ యొక్క సువర్ణ ప్రతిమనైనను, శిలామూర్తినయినను నిర్మించి షోడశోపచారములఁ బూజింప వలయును, తరువాత నైవేద్యమును భక్తితో నర్పించవలయును, ఆ నైవేద్యమును వారి వారి శక్తి కొలది శుద్ధాన్నమును గోక్షీరము దధి, ఆజ్యము, చక్కెర, గోధుమరవ్వ ఇవి యన్నియును కలిపి నివేదించవలయును.

పిమ్మట మిగుల భక్తితో బ్రాహ్మణులు, బంధువులు, స్నేహితులు, మున్నగువారితోసహ కథాశ్రవణమును చేయవలయును. అనంతరము బ్రాహ్మణులకు దక్షిణ నొసంగవలయును. సమస్తమైన వారికి ప్రసాదమునిచ్చి తానును దీసికొనవలయును. తదుపరి బంధుమిత్రాది వర్గమునకును, బ్రాహ్మణులకును భోజనము నిడవలయును.

ఈ విధముగా మిక్కిలి సంతోషముగా శ్రీ విశ్వకర్మ పూజ యధావిధి సంపూర్ణముగా చేసిన మనుష్యుడు సకల దుఃఖములనుండి విముక్తుఁడై యిహలోక సౌఖ్యముల నన్నిఁటి ననుభవించు చున్నాడు. అనంతరమున నతఁడు మోక్షప్రాప్తు డగుచున్నాడు.

ఇతి శ్రీ విశ్వకర్మ సంహితాయాం సృష్టిఖండే

విశ్వకర్మ కథాయాం నవమోఽధ్యాయః

శ్రీ వాస్తోష్పతి స్వరూప విశ్వకర్మ పూజా విధానము

ఆచమ్య... ప్రాణానాయమ్య.... ఏవం । ప్రీత్యర్థం । మమ నూతన స్థలే । స్వగృహే స(హ) కుటుంబస్య, సపరివారస్య ప్రశాన్తాయురారోగ్యైశ్వరా భివృద్ధ్యర్థం । మమ పుత్ర పౌత్రాది సహిత్యపరంపర అస్మిన్ స్థలే । గృహీ చిరకాల నివాస యోగ్యతాసిద్ధి ద్వారా సర్వ సంకట నానావిధ రోగాది సర్వోపద్రవ శాన్తి సంపదాఽయురారోగ్య ధనధాన్య ద్విపద చతుష్పద పుత్రపౌత్రాద్యాభివృద్ధి పూర్వక సువర్ణ రజిత, తామ్రతువు సీస, కాంస్య లోహ పాసాణాద్యష్టశల్యమేదినీ దోష, ఆయావ్యయా ద్యన్యథా భవన నానావిధ హింసాదోష పరిహార ద్వారా ఏతద్గృహ ఓఏత్రావచ్ఛిన్న భూమ్యాధిష్ఠిత దేవతోపరోధ జనితోపసర్గ నివృత్తి పూర్వక మండపాధిస్థత వాస్తు పురుషప్రీతయేఽత్ర కరిష్యమాణ నిత్యనైమిత్తిక కామ్య కర్మణానుస్య వాస్తోశ్చ శుభసిద్ధిద్వారా సర్వస్థల । గృహవిశుద్ధమేతో యథామిళితోపచార సంభారై ఏకాశీతిపద పర9మ)శాయి । చతుష్షష్టి పద మాండూక । ఏకోన పఞ్చాశత్పాదస్థంశిల వాస్తు మండల పూజనమహం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య । వేద్యుపరి నూతన వస్త్ర మాస్తీర్య । తండులాన్ నిక్షిప్య । స్థండిలం పరికల్ప్య ॥

(ముందుగా వస్త్రమును పరచి 2 × '2' అడుగుల వైశాల్యములో బియ్యము పోసి (సమస్త గృహకర్మల యందు ఏకాశీతి పద / పర(మ)శాయ మండలము, సమస్త యజ్ఞ యాగాది ప్రతిష్ఠాదుల యందు చతుష్షష్టి పద మండూక మండలమును సమస్త జీర్ణోద్ధారణ వాస్తుకర్మలయందు ఏకోన పంచాశత్పద స్థండిల వాస్తు మండలమును లిఖించవలెను.

ఇచ్చట ప్రస్తుతము ఏకాశీతి / పర(మ)శాయి పద వాస్తు మండలము వ్రాయుట జరిగియున్నది. తత్ర ॥ ఓం అతలాది సప్తలోకేభ్యో నమః ।

ఓం మండూకాది పరతత్వాన్త పీఠ దేవతాభ్యో నమః ।

ఓం అణిమాద్యష్ట సిద్ధ్యై నమః । ఓం సర్వకామ సిద్ధ్యై నమః

ఇతి నవపీఠశక్తీః సంపూజ్య । సర్వజ్ఞాన క్రియావ్యక్త కమలాసనాయ

యోగపీఠాయ నమః । ఇతి పీఠనాయకం సంపూజ్య । ఈశానాది కోణ చతుష్కే ఔదుంబర శంకుచతుష్టయం ప్రాగ్దక్షిణ క్రమేణ లోహ శంకుచతుష్టయం రోపయేత్ ॥ సురూపాం సుభూషితాం స్త్రీ రూపాం పృధ్వీం ఓం ధరాయై నమః ॥

శ్లో॥ విశన్తు భూతలేనాగా, లోకపాలాశ్చ సర్వతః ।
మణ్డపేత్రావతిష్ఠన్తు, ఆయుర్బల కరాస్సదా ॥

ఇత్యనేన ఈశానాది ప్రాద్దక్షిణ క్రమేణ శంకుదేవతాః ప్రార్ధనం కుర్యాత్ ॥ తతః ఈశానాది కోణ చతుష్కే పార్శ్వారోపన క్రమేణ ॥

శ్లో॥ రుద్రేభ్యశ్చైవ సర్వేభ్యో, యేచాన్యే తత్సమాశ్రితాః ।
బలాతేభ్యో ప్రయచ్ఛామి, గృహ్ణన్తు సతతోత్సుకాః ॥
ఇతీశాన్యాం మాషభక్తబలిం దద్యాత్ ॥

శ్లో॥ అగ్నిభ్యోప్యధ సర్వేభ్యో యేచాన్యే తత్సమాంశ్రితాః ।
తేభ్యో బలింప్రయచ్ఛామి పుణ్యమోదన ముత్తమం ॥
ఇత్యాగ్నేయే మాషభక్తిబలిం దద్యాత్ ॥

శ్లో॥ నైరృత్యాధిపతిశ్చైవ నైరృత్యాం యేచ రాక్షాసాః ।
బలింతేభ్యో ప్రయచ్ఛామి సర్వే గృహ్ణోన్తు మంత్రితం ॥
ఇతినైరృత్యాం మాషభక్తబలిం దద్యాత్ ॥

శ్లో॥ వాయవ్యాధిపతిశ్చైవ వాయవ్యాంయేచ రాక్షసాః ।
బలింతేభ్యోప్రయచ్ఛామి, పుణ్యమోదన ముత్తిమమ్ ॥
ఇతివాయవ్యా మాషభక్తబలిం దద్యాత్ ॥

తతో వాస్తుపీఠే కుంకుమాదినా, కనకశలకయా, రత్న రజత ఫలపుష్పాణా మన్యత మేనవా పశ్చాదారంభాః, ప్రాగంతాః ప్రాక్పశ్చియాయతా ద్విద్వ్యంగుళాం రేఖాః కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ ప్రాగగ్రాదశరేఖాశ్చ ఉదగగ్రాలేఖాదశ ।
ఏకాశీతి పదం వాస్తు, గృహకర్మణి శస్యతే ॥

బంగారుకడ్డి (లేక) దర్భకూర్చ, పసుపుకొమ్ము లేక చివరగా శుభ ప్రదమైన / (తూర్పు రేఖలు) పడమర నుండి తూర్పునకు అంతమగునట్లుగా 10 రేఖలు దక్షిణము నుండియు, (ఉత్తర రేఖలు) / దక్షిణము నుండి ఉత్తరమునకు అంతమయ్యేటట్లుగా పశ్చిమమున ప్రారంభించి 10 రేఖలుగా 81 గదులుగా ఏకాశీతి పద మండలమును లిఖించవలెను.

శ్లో॥ ప్రాగగ్రా నవరేఖాశ్చ, ఉదగగ్రారేఖానవ ।
చతుష్షష్టి పదంవాస్తు, దేవీ కర్మణి శస్యతే ॥

(తూర్పురేఖలు) పడమర నుండి తూర్పునకు అంతమయ్యేటట్లుగా 9 రేఖలు దక్షిణము నుండి ప్రారంభించవలెను. (ఉత్తర రేఖలు) దక్షిణము నుండి ఉత్తరమునకు అంతమయ్యేటట్లుగా పశ్చిమమున ప్రారంభించి 9 రేఖలుగా 64 గదులుగా లిఖించవలెను.

శ్లో॥ ప్రాగగ్రా అష్టరేఖాశ్చ, ఉదగగ్రా రేఖాష్టకమ్ ।
ఏకోనపఞ్చాశద్వాస్తు, జీర్ణోద్ధారణిశస్యత్ ॥

(తూర్పు రేఖలు) పడమర నుండి తూర్పునకు అంత్యమయ్యేటట్లుగా (8) అష్టరేఖలు దక్షిణము నుండి ప్రారంభించవలెను. (ఉత్తర రేఖలు) దక్షిణము నుండి ఉత్తరమునకు అంతమయ్యేటట్లుగా పశ్చిమమున ప్రారంభించి అష్ట (8) రేఖలుగా 49 గదులుగా లిఖించవలెను. దీనిని స్థండిల వాస్తుమండలమందురు.

(దక్షిణమున మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ)

పడమర నుండి తూర్పుగా వ్రాసిన రేఖల దేవతలు

శ్లో॥ శాన్తా యశోవతీ కాన్తా, విశాలాప్రాణవాహినీ
సతీచ సుమతానందా, సుభద్రాసురథాస్థితాః ॥

1. ఓం శాంతాయై నమః – శాన్తామావాహయామి ।
2. ఓం యశోవత్యై నమః – యశోవతీ మావాహయామి ।
3. ఓం కాంతాయై నమః – కాన్తాయావాహయామి ।
4. ఓం విశాలాయై నమః – విశాలాయావాహయామి ।

5. ఓం ప్రాణవాహిన్యై నమః - ప్రాణవాహినీ మావాహయామి ।
6. ఓం సత్యై నమః - సతీ మావాహయామి
7. ఓం సుమత్యై నమః - సుమతీ మావాహయామి
8. ఓం నందాయై నమః - నందా మావాహయామి ।
9. ఓం సుభద్రాయై నమః - సుభద్రా మావాహయామి ।
10. ఓం సురధాయై నమః - సురథామావాహయామి 7

(పడమర మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ)

దక్షిణము నుండి ఉత్తరముగా వ్రాసిన రేఖల దేవతలు

శ్లో॥ హిరణ్యా సువ్రతా లక్ష్మీ విభూతిర్విమలా శ్రియా ।
జయకాలా విశోకాచ తథేయైరశిమాస్మృతా ॥

1. ఓం హిరణ్యాయై నమః - హిరణ్యాయావాహయామి ।
2. ఓం సువ్రతాయై నమః - సువ్రతా మావాహయామి ।
3. ఓం లక్ష్మ్యై నమః - లక్ష్మీ మావాహయామి ।
4. ఓం విభూత్యై నమః - విభూతి మావాహయామి ।
5. ఓం విమలాయై నమః - విమలా మావాహయామి ।
6. ఓంశ్రియాయై నమః - శ్రియామావాహయామి ।
7. ఓం జయాయై నమః - జయామావాహయామి ।
8. ఓం కాలాయై నమః - కాలామావాహయామి ।
9. ఓం విశోకాయై నమః - విశోకామావాహయామి ।
10. ఓం ఇడాయై నమః - ఇడామావాహయామి ॥

ఓం రేఖా దేవతాయై నమః । లమిత్యాది పంచోపచార పూజాం కుర్యాత్॥ (వాస్తోశ్చతురశ్రం శరీరం దేవా అక్రమ్యస్థితా ఇతి, తత్తదేవపదేచ తత్తద్దేవం నావాహయేత్ ॥)

1. ఈశానకోణైక / రక్తవర్ణ వాస్తోశ్శిరసి
   ఓం శిఖినే నమః । శిఖిన మావాహయామి - స్థా॥పూ॥

2. తద్దక్షిణైక పీతవర్ణ పదే వాస్తోర్దక్షిణ నేత్రే
ఓం పర్జన్యాయ నమః - పర్జన్యమావాహయామి ।
3. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణశ్రోత్రే
ఓం జయంతాయ నమః - జయంత మావాహయామి ॥
4. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణాంశే
ఓం కులిశాయుధాయ నమః - కులిశాయుధ మావాహయామి ॥
5. తద్దక్షిణ రక్తవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ బాహౌ
ఓం సూర్యాయ నమః - సూర్యమావాహయామి ॥
6. తద్దక్షిణ శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ బాహోవేవ
ఓం సత్యాయ నమః - సత్యమావాహయామి ॥
7. తద్దక్షిణ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ కూర్పరే
ఓం భృశాయ నమః - భృశమావాహయామి ॥
8. తద్దక్షిణోపరి స్థితైక నీలవర్ణ పదే వాస్తోర్దక్షిణ ప్రబాహౌ
ఓం ఆకాశాయ నమ ః - ఆకాశమావాహయామి ॥
9. తద్దక్షిణ ధూమ్రవర్ణ ఆగ్నేయ కోణపదే - వాస్తో / దక్షిణ ప్రబాహోవేవ
ఓం వాయవే నమః - వాయుమావాహయామి ॥
10. తత్పశ్చిమైక రక్తవర్ణపదే / వాసో ర్దక్షిణ మణిబన్ధే
ఓం పూష్ణే నమః - పూషాణ మావాహయామి ॥
11. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే । వాస్తో ర్దక్షిణ పారేశ్వ
ఓం వితథాయ నమః - వితథ మావాహయామి ॥
12. తత్పశ్చిమ పీతవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణ పార్శ్వేవ
ఓం గృహక్షతాయ నమః - గృహక్షత మావాహయామి ॥
13. తత్పశ్చిమ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణోశౌ
ఓం యమాయ నమః - యమ మావాహయామి ॥
14. తత్పశ్చిమ రక్తవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణ జానౌ

ఓం గంధర్వాయ నమః - గంధర్వమావాహయామి ॥

15. తత్పశ్చిమ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ జంఘాయాం
ఓం భృంగరాజాయ నమః - భృంగరాజ మావాహయామి ॥

16. తత్పశ్చిమోపరిస్థితైక పీతవర్ణపదే - వాస్తోర్దక్షిణస్ఫిచి
ఓం మృగాయ నమః - మృగమావాహయామి ॥

17. తత్పశ్చిమ నైర్ఋత్య రక్తవర్ణ కోణపదే - వాస్తోర్పాదయోః
ఓం పితృభ్యోనమః - పితౄన్ ఆవాహయామి ॥

18. తదుత్తరైక రక్తవర్ణపదే - వాస్తోర్వామస్ఫిచి
ఓం దౌవారికాయ నమః - దౌవారి ఆవాహయామి ॥

19. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ జంఘాయాం
ఓం సుగ్రీవాయ నమః - సుగ్రీవయావాహయామి ॥

20. తదుత్తర రక్తవర్ణ ఏదద్వయే - వాస్తోర్వామ జానౌ
ఓం పుష్పదన్తాయ నమః - పుష్పదన్తమావాహయామి ॥

21. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్వామోరౌ
ఓం వరుణాయ నమః - వరుణా మావాహయామి ॥

22. తదుత్తర పీతవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ పార్శ్వే
ఓం అసురాయ నమః - అసుర మావాహయామి ॥

23. తదుత్తర కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ పార్శ్వేవ
ఓం శే(శో)షాయ నమః - శే(శో)షమావాహయామి ॥

24. తదుత్తరోపరి పీతవర్ణ స్థివైక పదే వాస్తోర్వామ మణిబన్ధే
ఓం పాపయక్ష్మణే నమః - పాపయక్ష్మాణ మావామయామి ॥

25. తదుత్తర రక్తవర్ణ - వాయవ్య కోణపదే వ్యాస్తోర్వామ ప్రబాహౌ
ఓం రోగాయ నమః - రోగమావాహయామి ॥

26. తత్రాగ్రైక రక్తవర్ణపదే - వాస్తోర్వాయ ప్రబాహోవేద
ఓం అహిర్బుధ్న్యా నమః - అహిర్బుధ్న్య మావాహయామి ॥

27. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్వామ కూర్పరే
ఓం ముఖ్యాయ నమః – ముఖ్యమావాహయామి ॥
28. తత్ప్రాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వమే – వాస్తోర్వామ బాహౌ
ఓం భల్లాటాయనమః – భల్లాట మావాహయామి ॥
29. తత్ప్రాక్ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే – వాస్తోర్వామ బాహోవేవ
ఓం సోమాయ నమః – సోమమావాహయామి ॥
30. తత్ప్రాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే – వాస్తోర్వామాంసే
ఓం సర్పాయ నమః – సర్పమావాహయామి ॥
31. తత్ప్రాక్ పీతవర్ణ పదద్వయే – వాస్తోర్వామ శ్రోత్రే
ఓం ఆదితయే నమః – అదితి మావాహయామి ॥
32. తత్ప్రాకో పరిపీతవర్ణ స్థితైక పదే – వాస్తోర్వామనేత్రే
ఓం దితయే నమః – దితి మావాహయామి ॥
33. ఈశాన శిఖి పదాదధం – ధవళవర్ణ కోణైక పదే – వాస్తోర్ముఖే
ఓం అద్భ్యో నమః – అపః మావాహయామి ॥
34. ఆగ్నేయ వాయు పదాదధః ధవళవర్ణ కోణైకపదే – వాస్తోః ఉరస్యా
ఓం సావిత్రాయ నమః – సావిత్ర మావాహయామి
35. నైఋత్య పితృ పదాదధ కృష్ణవర్ణ కోణైకపదేవి – వాస్తోర్దక్షిణస్థనే
ఓం జయంతాయ నమః – జయంత మావాహయామి
36. వాయవ్య రక్తవర్ణ రోగపదాదథం కోణైక వదే – వాస్తోరో వామహస్తే
ఓం రుద్రాయ నమః – రుద్రమావాహయామి
37. మధ్యపదే – అద్భ్య పదాధస్థిత ఈశాన కోణైకపదే వాస్తోర్వక్షసి
ఆపవత్సాయ నమః – ఆపవత్స మావాహయామి ।
38. తద్దక్షిణ పదత్రయేషు వాస్తోర్దక్షిణస్థనే అర్యమ్ణే నమః
అర్యమ్ణ మావాహయామి
39. తద్దక్షిణ ఆగ్నేయ కోణైకపదే వాస్తోర్దక్షిణ హస్తే
ఓం సవిత్రే నమః – సవితార మావాహయామి ॥

40. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణ పదత్రయే – వాస్తోర్దక్షిణ జఠరే
ఓం వివస్వంతాయ నమః – వివస్వంత మావాహయామి

41. తత్పశ్చిమ నైర్ఋతి కోణైక పదే – వాస్తోర్వృషణయోః
ఐ విభుదాధిపాయయ నమః – విభుదాధిపతి మావాహయామి

42. తదుత్తర శ్వేతవర్ణ పదత్రయే – వాస్తోర్వామ జఠరే
మిత్రాయ నమః – మిత్రమావాహయామి

43. తదుత్తర రక్తవర్ణ వాయవ్య కోణైక పదే – వాస్తోర్వాయ హస్తే
ఓం రాజయక్ష్మణే నమః – రాజయక్ష్మారామావహయామి

44. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణ పదత్రయే – రాస్తోర్వాయస్థనే
పృధ్వీధరాయ నమః – పృధ్వీధర మావాహయామి

45. మధ్యే పీతవర్ణ నవపదేషు / హృన్నాభౌ –
ఓం బ్రహ్మణే నమః – తన్మధ్యే –

వాస్తోః అంతర్మండలే

ఓమ్ వాస్తోష్పతేత్యస్య మంత్రస్య । విశ్వకర్మర్షిః । త్రిష్టుప్ ఛందః । విశ్వకర్మా దేవతా । వాస్తోష్పతిస్వరూప విశ్వకర్మ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే! వాస్తోష్పతి స్వరూప విశ్వకర్మారాధనే వినియోగః ॥ వాస్తోష్పతే ... ద్విపదేశం చతుష్పదే ॥ వాస్తు బ్రహ్మన్నిహాఽఽగచ్ఛ । పీతగంధం । పీతపుష్పం । పీతమాల్యాంబర ధరం । గరుడధ్వజ ఛత్ర రథపతాకాదిశోభితం । మరకత మణి కిరీటినం । మేరోః దక్షిణభాగ్ స్థితం । సుఖాసీనం । సనాతన గోత్రం । పత్నీ పుత్ర పరివారసమేతం । మండలస్య మధ్యభాగే వాస్తోష్పతి స్వరూప విశ్వకర్మాణం జగత్పాలక మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥1॥

సద్యోజాతమిత్యస్య మంత్రస్య ఋక్ శాఖా । సానగ ఋషిః । విరాడ్విశ్వకర్మాదేవతా । గాయత్రీఛందః । మనుబ్రహ్మ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । మనుబ్రహ్మారాధనే వినియోగః । ఓం సద్యోజాతం ప్రపద్యామి... భవో ద్భవాయ నమః ॥ మను బ్రహ్మన్నిహాఽఽగచ్ఛ, శ్వేత గంధం । శ్వేతపుష్పం ।

శ్వేతమాల్యాంబరధరం। వృషభధ్వజ ఛత్ర రథపతాకాది శోభితం। సద్యోజాత ముఖోద్భవం। రుద్రరూపం। తిర్యక్ త్రిపుండ్రధారిణం। మేరోః ప్రాగ్భాగే స్థితం। సుఖాసీనం। శ్వేత మణికిరీటినం। సానగర్షి గోత్రం। పత్నీ పుత్ర పరివార సమేతం మండలస్య ప్రాగ్భాగే। సద్యోజాతాఖ్యం మనుబ్రహ్మాణం। లోకపాలక మా... పూజయామి ॥2॥ గౌరీమిమాయసలిలా నేత్యస్య మంత్రస్య। ఋక్ శాఖా। సానగఋషిః। ఆదిశక్తి ర్దేవతా। గాయత్రీఛందః। గౌరీ దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే। గౌరీ దేవతారాధనే వినియోగః ॥ గౌరీ మిమాయసలిలాని... చతుష్పతీ .... పరమేవ్యోమన్। గౌరీ దేవతే హాఽ ఽగచ్ఛ। శ్వేతగంధాం। శ్వేతపుష్పాం। శ్వేతమూల్యాంబరధరాం। వృషభధ్వజ ఛత్రరథపతాకాది శోభితాం। శ్వేత మణికిరీటాం చంద్రకళాకృతి కుంకుమధారిణీం మేరోః ప్రాగ్భాగేస్థితాం। సుఖాషీనాం। సానగగోత్రాం। సర్వభూత పుత్ర పరివాసరమేతాం। మండలస్య ప్రాగ్భాగే। గౌరీ మావాహ .... పూజయామి ॥ 3 ॥ వామదేవాయేత్యస్య మంత్రస్య। యజుశ్శాఖా। సనాతనృషిః। స్వరాడ్విశ్వకర్మాదేవతా త్రిష్టుప్ ఛందః। మయబ్రహ్మ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే। మయ బ్రహ్మారాధనే వినియోగః ॥ వామదేవాయ నమో... మనోన్మనాయ నమః। మయబ్రహ్మన్నిహాఽ ఽగచ్ఛ। పీతగంధం పీతపుష్పం పీత మాల్యాంబరధరం గరుడధ్వజ ఛత్రరథపతాకాదిశోభితం। వామదేవ ముఖోద్భవం విష్ణురూపం। జ్యోతిరూపైక పుండ్రధారిణం। మేరోః దక్షిణభాగే స్థితం। సుఖాసీనం పీతమణికిరీటం। సనాతనర్షి గోత్రం। పత్నీ పుకిత్ర పరివార సమేతం। మండలస్య దక్షిణభాగే। వామదేవాఖ్యం। మయబ్రహ్మాణం లోకపాలకమా... పూజయామి ॥ 4 ॥ పక్తుమిపతితే నేత్యస్య మంత్రస్య। యజుశ్శాఖా। సనాతన ఋషిః। పరాశక్తిః దేవతా। త్రిష్టుప్ ఛందః। లక్ష్మీ దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే। లక్ష్మీ దేవతారాధనే వినియోగః ॥ సక్తుమివతిఉనా.... లక్ష్మీర్ని హితాధివాచి ॥ లక్ష్మీ దేవతేహాఽ ఽగచ్ఛ। హేమగంధాం ॥ హేమ పుష్పాం హేమమాల్యాంబరధరాం। గరుడధ్వజ

ఛత్రరధపతాకాది శోభితాం హేమమణికిరీటాం । తిలకరూప కుంకుమధారిణీం । మేరోఃదక్షిణ భాగేస్థితాం । సుఖాసీనాం । సనాతన గోత్రాం సకలైశ్వర్య పుత్రపరివార సమేతాం । మండలస్య దక్షిణభాగే లక్ష్మీమావా... పూజయామి ॥5॥ అఘోరేభ్య ఇత్యస్యమంత్రస్య । సామశాఖా । అహభూనఋషిః । సమ్రాడ్విశ్వ కర్మాదేవతా । జగతీఛందః త్వష్టృ బ్రహ్మ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । త్వష్టృ బ్రహ్మారాధనే వినియోగః ॥ అఘోరేభ్యో... రుద్ర రూపేభ్యః త్వష్ట ృ బ్రహ్మన్నిఽఽహాగచ్ఛ రక్తగంధం । రక్తపుష్పం । రక్తమాల్యాంబరధరం, హంసధ్వజ ఛత్రకధపతాకాది శోభితం । అఘోరముఖోద్భవం । బ్రహ్మరూపం తిర్యగైక పుండ్రధారిణం । మేరోః పశ్చిమభాగేస్థితం । సుఖాసీనం । రక్త మణికిరీటం అహభూనర్షి గోత్రం । పత్నీ పుత్రపరివారసమేతం । మండలస్య పశ్చిమభాగే । అఘోరాఖ్యం । త్వష్టృ బ్రహ్మాణం లోకపాలక మా... పూజయామి ॥6॥ ప్రణోదేవీత్యస్య మంత్రస్య । సామశాఖా అహభూవఋషిః । ఇచ్ఛాశక్తిర్దేవతా । జగతీచందః। సరస్వతీ దేవతాప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । సరస్వతీ దేవతారాధనే వినియోగః ॥ ప్రణోదేవీ సరస్వతీ .... ధీనామవిత్ర్యపత్ ॥ సరస్వతీ దేవతేహాఽఽ గచ్ఛ రక్తగంధాం । రక్తపుష్పాం । రక్తమాల్యాంబరధరాం । హంసధ్వజ చత్రరధ పతాకాది శోభితాం । రక్తమణికిరీటాం । బాలార్క కుంకుమ ధారిణీం । మేరోః పశ్చిమ భాగేస్థితాం । సుఖాసీనాం । అహభూన గోత్రాం । సకలవిద్యా పుత్రపరివార సమేతాం । మండలస్య పశ్చిమ భాగే । శ్రీ సరస్వతీ మా ... పూజయామి ॥7॥ తత్పురుషాయేత్యస్య మంత్రస్య । అధర్వశాఖా । ప్రత్న ఋషిః అభిరాడ్విశ్వకర్మా దేవతా । అనుష్టుప్ చందః । శిల్పి బహ్మ ప్రసాదసిద్ధ్యర్దే । శిల్పి బ్రహ్మారాధనే వినియోగః ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే... రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ శిల్పి బ్రహ్మన్నిహాఽఽగచ్ఛ । నీలగంధం । నీల పుష్పం । నీల మాల్యాంబరధరం । కరిధ్వజ చత్రరధ పతాకాదిశోభితం । తత్పురుష ముఖోద్భవం! ఇంద్రరూపం! ఊర్ధ్వైక పుండ్రధారిణం । మేరోః

ఉత్తర భాగేస్థితం । సుఖాసీనం । నీలమణికిరీటం । ప్రత్నర్షిగోత్రం । పత్నీ పుత్రపరివార సమేతం । మండలస్యోత్తర భాగే । తత్పురుషాఖ్యం శిల్పి బ్రహ్మేణం లోకపాలక మా... పూజయామి ॥8॥ ఇంద్రాణీమాను నారిషేత్యస్య మంత్రస్య । అధర్వనశాఖా । ప్రత్నబుుషిః క్రియాశక్తిర్దేవతా । అనుష్టుప్ ఛందః । శచీదేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । శచీదేవతారాధనే వినియోగః॥ ఇంద్రాణీమాసునారిషు ... జరసామరతే పతిః । శచీదేవతేహాఽ ఽ గచ్ఛ । నీలగంథాం నీలపుష్పాం । నీలమాల్యాంబరధరాం । కరిధ్వజ చత్రరధ పతాకాది శోభితాం । నీలమణికిరీటాం కూష్మాండ బీజాకార కుంకుమ ధారిణీం । మేరోః ఉదగ్భాగే స్థితాం । సుఖాసీనాం । ప్రత్న గోత్రాం । సర్వ సామ్రాజ్యపుత్ర పరివార సమేతాం । మండలస్యోత్తరభాగే శచీమా... పూజయామి ॥9॥ ఈశానస్సర్వ విద్యానామిత్యస్యమంత్రస్య । ప్రణవశాఖా । సుపర్ణ బుుషిః । విభ్రాడ్విశ్వకర్మాదేవతా । పజ్త్తీఛందః । విశ్వజ్ఞబ్రహ్మ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మారాధనే వినియోగః ॥ ఈశానస్సర్వ విద్యానా... అస్తుసదాశివోమ్ ॥ విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మన్నిహాఽ ఽ గచ్ఛ । కనక గంధం । కనకపుష్పం । కనకమాల్యాంబరధరం । అశ్వధ్వజఛత్రరధ పతాకాది శోభితం। ఈశానుముఖోద్భవం । ఆదిత్యరూపం । తిలకధారిణం । మేర్వగ్రభాగేస్థితం । సుఖాసీనం కనకమణి కిరీటం । సువర్ణర్షి గోత్రం । పత్నీ పుత్రపరివార సమేతం । మండలస్య ఈశాన్య భాగే । ఈశానాఖ్యం విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మేణంలోకపాలకమా... పూజయామి ॥10॥ ఛందస్వతీ ఉషసా శేపిశానౌ త్యస్య మంత్రస్య । ప్రణవశాఖా । సుపర్ణబుుషిః । జ్ఞానశక్తి ర్దేవతా । పజ్త్తీఛంద ॥ సంజ్ఞాదేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । సంజ్ఞా దేవతారాధనే వినియోగః ॥ ఛందస్వతీ ఉషసా... అజరే భూరిరేజపా ॥ సంజ్ఞాదేవతేహాఽ ఽ గచ్ఛ । కనకగంథాం కనకపుష్పాం । కనకమాల్యాంబరధరాం । అశ్వధ్వజ ఛత్రరధపతాకాది శోభితాం । కనకమణికిరీటాం కుంకుమ తిలక ధారిణీం । మేర్వగ్రభాగే స్థితాం । సుఖాసీనాం । సుపర్ణగోత్రాం । సకలానంద మోక్ష

పుత్ర పరివారసమేతాం । మండలస్య ఈశాన్యభాగే । సంజ్ఞామావా... పూజయామి ॥11॥ ఓం బృహస్పతిర్దైవెనా మిత్యస్య మంత్రస్య । విశ్వకర్మర్షిః । విరాట్ దేవతా । హంసగాయత్రీఛందః బృహస్పతి బ్రహ్మ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే బృహస్పతి బ్రహ్మారాధనే వినియోగః ॥ ఓం బృహస్పతిర్దేవానాం బ్రహ్మే అహం మనుష్యాణాంబృహస్పతెయజ్ఞం గోపాయ ఇదంతస్మైహర్వ్యం కరోమి ॥ బృహస్పతి బ్రహ్మన్ని హాఽఽగచ్ఛ । కనకగంధం । కనక పుష్పం । కనక మూల్యాంబరధరం । మేఘధ్వజ ఛత్రరధ పతాకాది శోభితం। పుష్యరాగ మణికిరీటం । మేరోః ప్రదక్షిణీకుర్వాణం । సుఖాసీనం । విశ్వకర్మర్షి గోత్రం । పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం । మండలస్య ఆగ్నేయభాగే । బృహస్పతి బ్రహ్మణ మావా ... పూజయామి ॥12॥ విశ్వరూపోవైత్వాష్ట్ర ఇత్యస్య మంత్రస్య అహభూనఋషిః । సమ్రాడ్విశ్వకర్మా దేవతా । జగతీ ఛందః । విశ్వరూప బ్రహ్మప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । విశ్వరూప బ్రహ్మాఽఽరాధ నే వినియోగః ॥ విశ్వరూపోవైత్వాష్ట్రః ... భాగం దేవేభ్యో భాగమదత్ ॥ విశ్వరూపాచార్యేహ ఽఽగచ్ఛ । రక్తగంధం । రక్తపుష్పం । రక్తమాల్యాంబరధరం । హంసధ్వజ ఛత్రరధపతాకాది శోభితం । మాణిక్యమణికిరీటం । మేరోః పశ్చిమ భాగేస్థితం। సుఖాసీనం । అహభూనర్షి గోత్రం । పత్నీపుత్రపరివార సమేతం మండలస్య నైఋుతిభాగే । విశ్వరూప బ్రహ్మణం దేవ పురోహిత మా ..... పూజయామి ॥13॥ ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ మిత్యస్య మంత్రస్య । విరాడ్విశ్వకర్మర్షిః ప్రత్యగాత్మా దేవతా । అవ్యక్త గాయత్రీ ఛందః । గణపతి ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే । గణాధిపత్యారాధనే వినియోగః ॥ ఓం గణనాంత్వా... సీదసాదనం ॥ గణాధీపతేహాఽఽగచ్ఛ । స్ఫటికవర్ణం హృత్పర్మస్థితం చిచ్ఛక్తిసహితం । చిదాకాశ రూపం । మండలస్య వాయువ్యభాగే దేవమానుషాది సర్వగణాధిపతిమావా.... పూజయామి ॥14 ॥

వాస్తోరన్తరమండల మధ్యే - నవబ్రహ్మాౖ వాహనం

1. ఓం మరీచి బ్రహ్మణే నమః - మరీచి బ్రహ్మోణ మావాహయామి
2. ఓం అత్రి బ్రహ్మణే నమః - అత్రి బ్రహ్మోణ మావాహయామి
3. ఓం అంగిరస బ్రహ్మణే నమః - అంగిరస బ్రహ్మోణ మావాహయామి
4. ఓం పులస్త్య బ్రహ్మణే నమః - పులస్త్య బ్రహ్మోణ మావాహయామి
5. ఓం పులహ బ్రహ్మణే నమః - పులహ బ్రహ్మోణ మావాహయామి
6. ఓం పౌలస్త్య బ్రహ్మణే నమః - పౌలస్త్య బ్రహ్మోణ మావాహయామి
7. ఓం కశ్యప బ్రహ్మణే నమః - కశ్యప బ్రహ్మోణ మావాహయామి
8. ఓం దక్ష బ్రహ్మణే నమః - దక్ష బ్రహ్మోణ మావాహయామి
9. ఓం గగ్గురుబ్రహ్మణే నమః - గగ్గురు బ్రహ్మోణ మావాహయామి

ఓం మరీచ్యాది నవబ్రహ్మణే నమః

అథ వాస్తు పురుష అంగపూజ్యాం కరిష్యే

ఓం శిఖినే నమః - శిరః పూజయామి
ఓం పర్జన్య దితిభ్యాం నమః - నేత్రా పూజయామి
ఓం జయంత, అదితిభ్యాం నమః - శ్రోత్రౌ పూజయామి
ఓం కులిశాయుధ సర్పాభ్యాం నమః - అంశౌ పూజయామి
ఓం సూర్య భల్లాట, సత్య, సోమాభ్యాం నమః - బాహౌ పూజయామి
ఓం భృశముఖ్యాభ్యాం నమః - కూర్పౌ పూజయామి
ఓం ఆకాశ, రోగ, వాయు, అహిర్బుధ్న్యాభ్యాం నమః - ప్రబాహౌ పూజయామి
ఓం పూష్ణా పాపయక్ష్మాభ్యాం నమః - మణిబంధౌ పూజయామి
ఓం వితద అసుర గృహక్షత, శోషాభ్యాం నమః - పార్శ్వౌ పూజయామి
ఓం వాస్పోష్పతయే నమః - నాభౌ పూజయామి
ఓం యమ, వరుణాభ్యాం నమః - ఉరౌ పూజయామి
ఓం గంధర్వ పుష్పదన్తాభ్యాం నమః - జానౌ పూజయామి ।

ఓం భృంగరాజ సుగ్రీవాభ్యాం నమః – జంఘౌ పూజయామి ।

ఓం మృగదౌవారికాభ్యాం నమః – స్ఫిచౌ పూజయామి

ఓం పితృభ్యో నమః – పాదౌ పూజయామి.

శిఖి	పర్జన్య	జయన్త	ఇంద్ర	సూర్య	సత్య	భృశ	అంతరిక్ష	వాయు
దితి	ఆపవత్స	జయన్త	ఇంద్ర	సూర్య	సత్య	భృశ	సవిత్ర	పూష
అదితి	అదితి	ఆపవత్స	అర్యమ	అర్యను	అర్యమ	సవిత్ర	వితథ	వితథ
భుజగ	భుజగ	పృథ్వీధర	మరీచి	అత్రి	అంగీరస	వివస్వత	గృహక్షత	గృహక్షత
సోమ	సోమ	పృథ్వీధర	దక్ష	గర	పులస్త్య	వివస్వత	యమ	యమ
భల్లాట	భల్లాట	పృథ్వీధర	కశ్యప	పౌలస్త్య	పులహ	వివస్వత	గంధర్వ	గంధర్వ
ముఖ్య	ముఖ్య	రాజయక్ష్మ	మిత్ర	మిత్ర	మిత్ర	ఇంద్ర	భృంగరాజ	భృంగరాజ
నాగ	రుద్ర	శోక	అసుర	వరుణ	పుష్పదంత	సుగ్రీవ	జయ	మృగ
రోగ	పాపయక్ష్మ	శోక	అసుర	వరుణ	పుష్పదంత	సుగ్రీవ	దౌవారిక	పితర

BRAHMA

వాస్తు పురుష ధ్యానం

ఓం మానదండం కరాజేన వహంతం భూమి శోధకం !
వందేహం వాస్తుపురుషం శయానం శయనే శుభే !!
ఓం వాస్తు పురుష నమస్తేస్తు భూశయ్యాది గత ప్రభో !
మద్గృహే ధనధాన్యాది సమృద్ధిం కురుమే ప్రభో !!
పంచవక్త్రం జటాజూటం పంచదశ విలోచనం !
సద్యోజాతానాంచ శ్వేతం వామదేవంతు కృష్ణకం !!
అఘోరం రక్తవర్ణంచ శరీరం హేమవర్ణకం !
మహాబాహుం మహాకాయం కర్ణకుండల మండితం !!
పీతాంబరం పుష్పమాలా నాగయజ్ఞోపవీతినం !
రుద్రాక్షమాలాభరణం వ్యాఘ్రచర్మోత్తరీయకం !!
అక్షమాలాంచ పద్మంచ నాగశూల పినాకినాం !
డమరం వీణబాణంచ శంఖచక్ర కరాన్వితం !!
కోటిసూర్య ప్రతీకాశం సర్వజీవ దయాపరం !
దేవదేవం మహాదేవం విశ్వకర్మన్ జగద్గురో !!
ఓం వాస్తుమూర్తిః పరంజ్యోతిర్వాస్తు దేవః పరశ్శివః !
వాస్తుదేవాస్తు సర్వేషాం వాస్తుదేవం నమామ్యహం !!
ఓం నమో భగవతే వాస్తు పురుషాయ కపిలాయచ !
పృథ్వీధరాయ దేవాయ ప్రధాన పురుషాయచ !!
సుగృహారంభకాలేచ సర్వసిద్ధి ప్రదాయచ !
సిద్ధదేవ మనుష్యైశ్చ పూజ్యమానో దివానిశమ్ !!
గృహస్థానే ప్రజాపతిః క్షేత్రేస్మిన్ తిష్ఠసాంప్రతమ్ !
ఇహాగచ్ఛా ఇమాం పూజాం గృహాణ వరదోభవ !!

వాస్తు పురుష అష్టోత్తర శతనామావళి

ఓం వాస్తుపురుషాయ నమః
ఓం మహాకాయాయ నమః
ఓం కృష్ణాంగాయ నమః
ఓం రక్తలోచనాయ నమః
ఓం ఊర్ధ్వాసనాయ నమః
ఓం ద్విబాహవే నమః
ఓం బభ్రువాహనాయ నమః
ఓం శయనాయ నమః
ఓం న్యస్తమస్తకాయ నమః
ఓం కృతాజలిపుటాయ నమః 10
ఓం వాస్తోష్పతయే నమః
ఓం ద్విపదే నమః
ఓం చతుష్పదే నమః
ఓం భూమియజ్ఞాయ నమః
ఓం యజ్ఞదైవతం ప్రసోదర్యై నమః
ఓం హిరణ్యగర్భిణ్యై నమః
ఓం సముద్రవసనాయనమః
ఓం వాస్తుపతయే నమః
ఓం వసవే నమః
ఓం మహాపురుషాయ నమః 20
ఓం ఇష్టార్థ సిద్ధిదాయ నమః
ఓం శల్యావాస్తు నిధయే నమః
ఓం జలవాస్తునిధయే నమః
ఓం గ్రుహాధివాస్తునిధయే నమః
ఓం వాసయోగ్యాయనమః
ఓం ఇహలోకసౌఖ్యాయనమః
ఓం మార్గదర్శకాయ నమః
ఓం ప్రకృతిశాస్త్రాయ నమః
ఓం మమోత్తరణమార్గాయ నమః
ఓం జ్ఞానోపదేశాయ నమః 30
ఓం నివారణాయ నమః
ఓం సుఖవృధికరాయ నమః
ఓం దుఃఖాయ నమః
ఓం పునర్జన్మరహితాయ నమః
ఓం అజ్ఞానాంధకార నిర్మూలాయ నమః
ఓం ప్రపంచక్రీడా వినోదకాయ నమః
ఓం పంచభూతాయ నమః
ఓం ప్రాణాయ నమః
ఓం ఉచ్వాశాయ నమః
ఓం నిశ్వాశాయ నమః 40
ఓం కుంభకాయ నమః
ఓం యోగాభ్యాసాయ నమః

ఓం అష్ఠసిద్ధయే నమః
ఓం సురూపాయ నమః
ఓం గ్రామవాస్తునిధయే నమః
ఓం పట్టణవాస్తు నిధయే నమః
ఓం పట్టణవాస్తు నిధయే నమః
ఓం ఓం నగరవాస్తు నిధయే నమః
ఓం మనశ్శాంతయే నమః
ఓం గృహనిర్మాణయోగ్యస్థలాది
దేవతాయ నమః 50
ఓం నిర్మాణశాస్త్రాధికారాయ నమః
ఓం మానవశ్రేయోనిధయే నమః
ఓం మందిరవాసనిర్మాణాయ నమః
ఓం పున్యస్థలావాస
నిర్మాణాయ నమః
ఓం ఉత్కృష్టస్థితి కరణాయ నమః
ఓం పూర్వజన్మ వాసవాయ నమః
ఓం అతినిగూఢాయ నమః
ఓం దిక్సాధనాయ నమః
ఓం దుష్ఫలితనివారణ
కారణాయ నమః
ఓం నిర్మాణకౌశల
దురంధరాయ నమః 60
ఓం ద్వాదిరూపాయ నమః

ఓం మూర్ధ్నే ఈశానాయ నమః
ఓం శ్రవసేఅధితయే నమః
ఓం కంఠేజల దేవతాయ నమః
ఓం నేత్రేజయాయ నమః
ఓం వాక్ అర్యవ్ణేయాయ నమః
ఓం స్థనద్వయే దిశాయనమః
ఓం హృది అయవత్సాయ నమః
ఓం వామభుజేనాగాయ నమః
ఓం దక్షిణకరే సావిత్రాయ నమః
ఓం వామకరేరుద్రాయ నమః 71
ఓం ఉరూద్వయే
మృత్యుదేవతాయ నమః
ఓం నాభిదేశే మిత్రగణాయ నమః
ఓం పృష్టేబ్రహ్మాణే నమః
ఓం దక్షిణవృషణే ఇంద్రాయ నమః
ఓం వామవృషణేజయంతాయ నమః
ఓం జానుయుగళే
అగ్ని హోత్రాయ నమః
ఓం రోగదేవతాయనమః
ఓం శిశ్నేనందిగణాయనమః 79
ఓం మండలేశీలిససప్తాయవే నమః
ఓం పాదౌపిత్రుదేవతాయ నమః
ఓం రజకస్థానేవృధిక్షయాయ నమః

ఓం చర్మకారస్థానే
క్షుత్పిపాసాయ నమః
ఓం బ్రహ్మణస్థానే
జనోత్సాహకరాయ నమః
ఓం శూద్రస్థానే ధనధాన్య
వృధిస్థాయ నమః
ఓం యోగీశ్వరస్థానే
మహదానందకారకాయ నమః
ఓం గోపకస్థానే
సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః
ఓం చక్రస్థానే రోగకారణాయ నమః
ఓం సప్తద్వారవేదాయ నమః
ఓం ఆగ్నేయస్థానే
ప్రధమస్థంభాయ నమః 90
ఓం చైత్రమాసనిర్మాణే
దుఃఖాయ నమః
ఓం వైశాఖమాస నిర్మాణే ద్రవ్య
వృధిదాయ నమః
ఓం జ్యేష్ఠమాసనిర్మాణే
మృత్యుప్రదాయ నమః
ఓం ఆషాఢమాసనిర్మణే
పశునాశనాయ నమః
ఓం శ్రావణమాసనిర్మణే
పశువృద్ధిదాయ నమః

ఓం భాద్రపదమాస నిర్మాణే
సర్వశూన్యాయ నమః
ఓం ఆశ్వీజమాస నిర్మాణే
కలహాయ నమః
ఓం కార్తీకమాసనిర్మాణే
మృత్యునాశనాయ నమః
ఓం మార్గశిరమాస నిర్మాణే
ధనధాన్యవృధికరాయ నమః
ఓం పుష్యమాస నిర్మాణే
అగ్నిభయాయనమః 100
ఓం మాఘమాసనిర్మాణే
పుత్రవృధిదాయ నమః
ఓం మాఘమాస నిర్మాణే
స్వర్ణవృధిదాయ నమః
ఓం ఫాల్గుణమాస నిర్మాణే
రత్నవృధిదాయ నమః
ఓం స్థిరరాశే ఉత్తమాయ నమః
ఓం చరరాశే మధ్యమాయ నమః
ఓం ద్విస్వభావరాశే నిషిధాయ నమః
ఓం శుక్లపక్షే సుఖదాయ నమః
ఓం బహుళపక్షే చోరభయాయ నమః
ఓం చతుర్దిక్షుద్వారగృహే
విజయాఖ్యాయ నమః

చతుష్షష్టి పద మండూక వాస్తు మండలము

దక్షిణమున మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ పడమర నుండి తూర్పుగా వ్రాసిన రేఖలు దేవతలు

శ్లో॥ లక్ష్మీర్యశోవతీ కాన్తా సుప్రియా సుకలాశివా

సుభగా సుముఖీచేడానాద్యః ప్రాచీముఖోద్గతాః

1. ఓం లక్ష్మ్యై నమః - లక్ష్మీ మావాహయామి
2. ఓం యశోవత్యై నమః - యశోవతీ మావాహయామి
3. ఓం కాన్తాయై నమః - కాన్తా మావాహయామి
4. ఓం సుప్రియాయై నమః - సుప్రియా మావాహయామి
5. ఓం సుకలాయై నమః - సుకలా మావాహయామి
6. ఓం శివాయై నమః - శివామా వాహయామి
7. ఓం సుభగాయై నమః - సుభాగా మావాహయామి
8. ఓం సుముఖ్యై నమః - సుముఖీ మావాహయామి
9. ఓం ఇడాయై నమః - ఇడా మావాహయామి

పడమర మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ దక్షిణము నుండి ఉత్తరముగా వ్రాసిన రేఖల దేవతలు

శ్లో॥ ధాన్యా ప్రాణా విశాలాచ స్థిరాభద్రా జయానిశా ।

విరజా విభవా చైతానాద్యస్సౌమ్య ముఖాస్మృతాః ॥

1. ఓం ధాన్యాయై నమః - ధాన్యామావాహయామి
2. ఓం ప్రాణాయై నమః - ప్రాణామావాహయామి
3. ఓం విశాలాయై నమః - విశాలా మావాహయామి
4. ఓం స్థిరాయై నమః - స్థిరామావాహయామి
5. ఓం భద్రాయై నమః - భద్రామావాహయామి

6. ఓం జయాయై నమః - జయామావాహయామి
7. ఓం నిశాయై నమః - నిశామావాహయామి
8. ఓం విరజాయై నమః - విరజామావాహయామి
9. ఓం విభవాయై నమః - విభవా మావాహయామి

ఓం రేఖా దేవతాభ్యో నమః। లమిత్యాది పంచోపచార పూజాం కుర్యాత్ ॥ ఏవం చతుష్షష్టి కోష్ఠాత్మకం వాస్తు మండపం భవతి । తత్ర మధ్యగం పద చతుష్టయ కుకీకృత్య । తత్కోణ చతుష్టయాద్బహిః కోణ చతుష్టయే రేఖాభిః పదాన్యుత్ కృత్య శిఖ్యాదీన్ స్థాపయేత్ ॥

వాస్తోశ్చతురశ్రం శరీరం దేవా ఆక్రమ్యస్థితా । ఇతి, తత్తద్దేవపదే తత్తద్దేవతాఽఽవాహనీం కుర్యాత్ ॥

1. ఇతీశాన రక్తవర్ణపద దక్షిణార్థ వాస్తోశ్శిరసి
   ఓం శిఖినే నమః। శిఖిన మావాహయామి.
2. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ సార్ధపదే వాస్తోర్దక్షిణ నేత్రే
   ఓం పర్జన్యాయ నమః - పర్జన్యమావాహయామి ।
3. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణశ్రోత్రే
   ఓం జయంతాయ నమః - జయంత మావాహయామి ॥
4. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణాంశే
   ఓం కులిశాయుధాయ నమః - కులిశాయుధ మావాహయామి ॥
5. తద్దక్షిణ రక్తవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ బాహౌ
   ఓం సూర్యాయ నమః - సూర్యమావాహయామి ॥
6. తద్దక్షిణ శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ బాహోవేవ
   ఓం సత్యాయ నమః - సత్యమావాహయామి ॥
7. తద్దక్షిణ నీలవర్ణ సార్ధపదే వాస్తోర్దక్షిణ కూర్పరే
   ఓం భృశాయ నమః - భృశమావాహయామి ॥

8. తద్దక్షిణ నీలవర్ణ ఆగ్నేయ పదార్ధే । వాస్తోర్దక్షిణ ప్రబాహౌ
ఓం ఆకాశాయ నమః - ఆకాశమావాహయామి ॥

9. తత్పశ్చిమార్థే ధూమ్రవర్ణ వాస్తోర్దక్షిణ ప్రబాహోవేవ
ఓం వాయవే నమః - వాయుమావాహయామి ॥

10. తత్పశ్చిమ రక్తవర్ణ సార్ధపదే / వాస్తోర్దక్షిణ మణిబన్ధే
ఓం పూష్ణే నమః - పూషాణ మావాహయామి ॥

11. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే । వాస్తో దక్షిణ పార్శ్వే
ఓం వితథాయ నమః - వితథ మావాహయామి ॥

12. తత్పశ్చిమ పీతవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణ పార్శ్వేవ
ఓం గృహక్షతాయ నమః - గృహక్షత మావాహయామి ॥

13. తత్పశ్చిమ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణోశా
ఓం యమాయ నమః - యమ మావాహయామి ॥

14. తత్పశ్చిమ రక్తవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్దక్షిణ జానౌ
ఓం గంధర్వాయ నమః - గంధర్వమావాహయామి ॥

15. తత్పశ్చిమ కృష్ణవర్ణ సార్ధపదే - వాస్తోర్దక్షిణ జంఘాయాం
ఓం భృంగరాజాయ నమః - భృంగరాజ మావాహయామి ॥

16. తత్పశ్చిమ నైఋత్య పీతవర్ణే సార్ధపదే - వాస్తోర్దక్షిణస్ఫిచి
ఓం మృగాయ నమః - మృగమావాహయామి ॥

17. ఇతి నైరృత్య రక్తవర్ణ పశ్చిమార్ధే - వాస్తోర్పాదయోః
ఓం పితృభ్యోనమః - పితౄనావాహయామి ॥

18. తదుత్తర / రక్తవర్ణ సార్ధపదార్ధ వాస్తోర్వామస్ఫిచి
ఓం దౌవారికాయ నమః - దౌవారిక మావాహయామి ॥

19. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామజంఘాయాం
ఓం సుగ్రీవాయ నమః - సుగ్రీవయామావాహయామి ॥

20. తదుత్తర రక్తవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ జానౌ

ఓం పుష్పదన్తాయ నమః - పుష్పదన్తమావాహయామి ॥

21. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్వామోరౌ

ఓం వరుణాయ నమః - వరుణా మావాహయామి ॥

22. తదుత్తర పీతవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ పార్శ్వే

ఓం అసురాయ నమః - అసుర మావాహయామి ॥

23. తదుత్తర కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ పార్శ్వేవ

ఓం శోషాయ నమః - శోషామావాహయామి ॥

24. తదుత్తర పీతవర్ణ వాయవ్య పదార్ధే - వాస్తోర్వామ మణిబన్ధే

ఓం పాపయక్ష్మణే నమః - పాపయక్ష్మాణ మావామయామి ॥

25. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణ పదార్ధే - వ్యాసోర్వామ ప్రబాహౌ

ఓం రోగాయ నమః - రోగమావాహయామి ॥ స్థాపయామి - పూజయామి.

26. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణ సార్ధపదే వాస్తోర్వామ ప్రబాహోవేద

ఓం అహిర్బుధ్న్యాయ నమః - అహిర్బుధ్న్య మావాహయామి ॥

27. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్వామ కూర్పరే

ఓం ముఖ్యాయ నమః - ముఖ్యమావాహయామి ॥

28. తత్ప్రాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వమే - వాస్తోర్వామ బాహౌ

ఓం భల్లాటాయనమః - భల్లాట మావాహయామి ॥

29. తత్ప్రాక్ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ బాహోవేవ

ఓం సోమాయ నమః - సోమమావాహయామి ॥

30. తత్ప్రాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామాంశే

ఓం సర్వేభ్యో నమః - సర్వాన్ ఆవాహయామి ॥

31. తత్ప్రాక్ పీతవర్ణ సార్ధపదే - వాస్తోర్వామశ్రోత్రే

ఓం ఆదితయే నమః - అదితి మావాహయామి ॥

32. తత్ప్రాకో పీతవర్ణ అర్ధపదే - వాస్తోర్వామనేత్రే

ఓం దితయే నమః - దితి మావాహయామి ॥

33. మధ్యపదేషు ఈశాన దశళవర్ణ పదోత్తరార్తీ వాస్తోర్ముఖే
ఓం అద్భ్యో నమః – అపః మావాహయామి ॥

34. ఈశాన ధవళవర్ణ పదదక్షిణార్ధ – వాస్తోర్వక్షసి / ఉరస్యాం
ఓం ఆపవత్సాయ నమః – ఆపవత్సమావాహయామి

35. తద్దక్షిణ కృష్ణవర్ణపదద్వయే – వాస్తోర్దక్షిణ స్థనే
ఓం అర్యవేణ నమః – అర్యమ్ణ మావాహయామి

36. తద్దక్షిణ ఆగ్నేయ రక్తవర్ణ పూర్వార్థే వాస్తోర్దక్షిణ హస్తే –
ఓం సావిత్రాయ నమః – సావిత్ర మావాహయామి

37. ఆగ్నేయ రక్తవర్ణ పదోత్తరార్థే, పశ్చిమార్థ్ / వాస్తో దక్షిణ హస్తే
ఓం సవిత్రే నమః – సవితార మావాహయామి

38. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే – వాస్తోర్దక్షిణ జఠరే –
పాణ్యంగుళిషు–ఓం వివస్వంతాయ నమః–వివస్వన్తమావాహయామి

30. నైఋుత్య రక్తవర్ణ పద దక్షిణార్థే – వాస్తోర్వృషణయోః –
ఓం విబుధాధిపాయ నమః – విబుధాధిపమావాహయామి ॥

40. తత్ రక్తవర్ణ ఉత్తరార్థే – వాస్తోర్మేఢ్రే
ఓం జయంతాయ నమః – జయంత మావాహయామి

41. తదుత్తర శ్వేతవర్ణపదద్వయే – వాస్తోర్ జఠరవామే
ఓం మిత్రాయ నమః – మిత్రమావాహయామి ॥

42. తదుత్తర రక్తవర్ణ వాయవ్యపద పశ్చిమార్థే – వాస్తోర్వామ హస్థేచ
ఓం రాజయక్ష్మణే నమః – రాజయక్ష్మాణ మావాహయామి.

43. వాయవ్య రక్తవర్ణ పూర్వార్థే – వాస్తోర్వామహస్తే –
ఓం రుద్రాయ నమః – రుద్రమావాహయామి

44. తత్ప్రాక్ రక్తవర్ణపదద్వయే – వాస్తోర్వామస్థనే –
ఓం పృధ్వీధరాయ నమః – పృధ్వీధర మావాహయామి

45. మధ్యపద రక్తవర్ణ చతుష్కే – వాస్తోర్హృదయనాభౌ –

ఓం బ్రాహ్మణే నమః - బ్రహ్మణ మావాహయామి

తతో వాస్తుమండలాద్బహిరీశాన్యాదిషు చరక్యాదీన్ ఆవాహయత్

46. ఈశాన్యకోణే ధూమ్రవర్ణాయై
ఓం చరక్యై నమః - చరకీ మావాహయామి

47. ఆగ్నేయకోణే - రక్తవర్ణాయై
ఓం విదార్యై నమః - విదారీమావాహయామి

48. నైర్‍ఋత్య కోణే - పీతవర్ణాయై
ఓం పూతనాయై నమః - పూతనా మావాహయామి

49. వాయువ్యకోణే - కృష్ణవర్ణాయై
ఓం పాపరాక్షస్యై నమః - పాపరాక్షసీ మావాహయామి

50. పూర్వే - రక్తవర్ణాయ ఓం స్కంధాయ నమః - స్కంధ మావాహయామి

51. దక్షిణస్యాం కృష్ణవర్ణాయ
ఓం అర్యమ్ణే నమః - అర్యమ్ణ మావాహయామి

52. పశ్చిమే - రక్తవర్ణాయ
ఓం జృంభకాయ నమః - జృంభక మావాహయామి

53. ఉదీచ్యాం - పీతవర్ణాయ
ఓం పిలిపిచ్ఛాయ నమః - పిలిపిచ్ఛామావాహయామి

పూర్వాదిక్రమేణ ఇన్ద్రాది దశదిక్పాలకా వాహనం కుర్యాత్

54. పూర్వే - పీతవర్ణాయ - ఓం ఇన్ద్రాయ నమః - ఇన్ద్రమావాహయామి

55. ఆగ్నేయే - రక్తవర్ణాయ - ఓం అగ్నయే నమః - అగ్నిమావాహయామి

56. యామ్యే - శ్యామవర్ణాయ
ఓం యమాయ నమః - యమమావాహయామి

57. నైరృత్యాం - కృష్ణవర్ణాయ
ఓం నిర్‍ఋతయే నమః - నిర్‍ఋతి మావాహయామి

58. పశ్చిమే - శ్వేతవర్ణాయ

ఓం వరుణాయ నమః - వరుణాయ నమః

59. వాయవ్యం ధూమ్రవర్ణాయ

ఓం వాయవే నమః - వాయుమావాహయామి

60. ఉత్తరే - మౌక్తికవర్ణాయ

ఓం కుబేరాయ నమః - కుబేర మావాహయామి

61. ఈశాన్యే - స్ఫటికవర్ణాయ

ఓం ఈశానాయ నమః - ఈశాన మావాహయామి

62. ఈశాన పూర్వయోర్మధ్యే - రక్తవర్ణాయ

ఓం బ్రహ్మణే నమః - బ్రహ్మణ మావాహయామి

63. నిర్ఋతి వరుణయోర్మధ్యే - కృష్ణవర్ణాయ

ఓం అనంతాయ నమః అనంత మావాహయామి

64. మధ్యే బ్రహ్మణముత్తరే - శ్వేతవర్ణాయ

ఓం వృషవాస్తోష్పతయే నమః వృషవాస్తోష్పతి మావాహయామి

మధ్యే - ఓం విష్ణవే నమః - విష్ణుమావాహయామి ।

ఓం పృథివ్యై నమః - పృథివీ మావాహయామి ।

ఓం లక్ష్మ్యై నమః - లక్ష్మీమావాహయామి ।

నాభౌ - ఓం సరస్వత్యై నమః - సరస్వతీ మావాహయామి ॥

జీర్ణోద్ధారణే - ఏకోన పఞ్చాశత్పద స్థండిల వాస్తు మండలమ్

తత్ర॥ ముద్గాశ్రియా కురుకుళ్ళ త్రిపురాతోత క్రియా రతి ప్రీత బాలా ఏతైర్నామోంతైః నామభిః । ప్రాగష్టరేఖాః । ఇతి పశ్చాదారభ్య । ప్రాగంతా ఉదక్సంస్థా అష్టరేఖాః కృత్వా ॥

సుముఖీ శ్యామలా విమలా పిశాచీ విదారీ శీతలా

వజ్రయోగీ సర్వేశ్వరీ ఏతైర్నమోంతైః నామభిః । ఉదగష్ట రేఖాః । ఇతి దక్షిణారంభా ఉదగంతాః ప్రాక్సంస్థా అష్టరేఖాః కృత్వా ॥

ఏవం ఏకోనపఞ్చాశత్ కోష్ఠాత్మికం వాస్తు మణ్డపం భవతి ।

తత్ర మధ్యగం ఏకపద బ్రహ్మాణం తత్కోణ చతుష్టయాద్బహిః రేఖాభిః పదాన్యుత్కృత్య । శిఖ్యాదీన్ స్థాపయేత్ ॥

వాస్తోశ్చతురశ్రం శరీరం దేవాఉక్రమ్యస్థితా । ఇతితత్తద్దేవపదే తత్తద్దేవతావాహనం కుర్యాత్ ॥

దక్షిణమున మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ పడమర నుండి తూర్పుగా వ్రాసిన రేఖలు దేవతలు

1. ఓం హ్రాం ముద్గాయై నమః – ముద్గామావాహయామి ।
2. ఓం హ్రాం శ్రియాయై నమః – శ్రియామావాహయామి ।
3. ఓం హ్రాం కురుకుళ్ళాయై నమః – కురుకుళ్ళా మావాహయామి ।
4. ఓం హ్రాం త్రిపురాయై నమః – త్రిపురా మావాహయామి ।
5. ఓం హ్రాం తోతలాయై నమః – తోతలా మావాహయామి ।
6. ఓం హ్రాం క్రియాయై నమః – క్రియామావాహయామి ।
7. ఓం హ్రాం రతిప్రీతాయై నమః – రతిప్రీతా మావాహయామి ।
8. ఓం హ్రాం బాలాయై నమః – బాలామావాహయామి ॥

పడమర మొదలుకొని ఉత్తరమునకు సాగుతూ దక్షిణము నుండి ఉత్తరముగా వ్రాసిన రేఖల దేవతలు

9. ఓం హ్రాం సుముఖ్యై నమః – సుముఖీమావాహయామి ।
10. ఓం హ్రాం శ్యామలాయై నమః – శ్యామలా మావాహయామి ।
11. ఓం హ్రాం విమలాయై నమః – విమలా మావాహయామి ।
12. ఓం హ్రాం పిశాచ్యై నమః – పిశాచీ మావాహయామి ।
13. ఓం హ్రా విదార్యై నమః – విదారీ మావాహయామి ।
14. ఓం హ్రాం శీతలాయై నమః – శీతలా మావాహయామి ।
15. ఓం హ్రాం వజ్రయోగ్యై నమః – వజ్రయోగీ మావాహయామి ।
16. ఓం హ్రాం సర్వేశ్వర్యై నమః – సర్వేశ్వర మావాహయామి ॥

ఓం రేఖాదేవతాభ్యో నమః – లమిత్యాది పంచోపచార పూజాం కుర్యాత్ ॥

1. ఇతీశాన రక్తవర్ణపద దక్షిణార్థ వాస్తోశ్శిరసి
ఓం శిఖినే నమః । శిఖినీ మావాహయామి.
2. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ సార్థపదే వాస్తోర్దక్షిణ నేత్రే
ఓం పర్జన్యాయ నమః - పర్జన్యమావాహయామి ।
3. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణశ్రోత్రే
ఓం జయంతాయ నమః - జయంత మావాహయామి ॥
4. తద్దక్షిణ పీతవర్ణ పదద్వయే వాస్తో దక్షిణాంశే బాహౌ
ఓం కులిశాయుధ సూర్యాభ్యాం నమః -
కులిశాయుధ సూర్యాభ్యామావాహయామి ॥
5. తద్దక్షిణ శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోర్దక్షిణ బాహోవేవ
ఓం సత్యాయ నమః - సత్యమావాహయామి ॥
6. తద్దక్షిణ కృష్ణవర్ణ సార్థపదే వాస్తోర్దక్షిణ కూర్పరే
ఓం భృశాయ నమః - భృశమావాహయామి ॥
7. తద్దక్షిణ నీలవర్ణ ఆగ్నేయ పదార్థే । వాస్తోర్దక్షిణ ప్రబాహౌ
ఓం ఆకాశాయ నమ ః - ఆకాశమావాహయామి ॥
8. తత్పశ్చిమార్థే ధూమ్రవర్ణ వాస్తోర్దక్షిణ ప్రబాహోవేవ
ఓం వాయవే నమః - వాయుమావాహయామి ॥
9. తత్పశ్చిమ రక్తవర్ణ సార్థపదే / వాస్తోర్దక్షిణ మణిబన్ధే
ఓం పూష్ణే నమః - పూషాణ మావాహయామి ॥
10. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణ పదద్వయే । వాస్తోర్దక్షిణ పార్శ్వే
ఓం వితథాయ నమః - వితథ మావాహయామి ॥
11. తత్పశ్చిమ పీతకృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోదక్షిణ పార్శ్వేవ ఉరౌ
ఓం గృహక్షతయమాభ్యాం మః - గృహక్షతయమాభ్యా మావాహయామి ॥
12. తత్పశ్చిమ రక్తవర్ణ పదద్వయే వాస్తోదక్షిణజానౌ
ఓం గంధర్వాయ నమః - గంధర్వమావాహయామి ॥

13. తత్పశ్చిమ కృష్ణవర్ణ సార్థపదే - వాస్తోర్దక్షిణ జంఘాయాం
ఓం భృంగరాజాయ నమః - భృంగరాజ మావాహయామి ॥
14. తత్పశ్చిమ పీతవర్ణ నైర్‌బుత్య అర్థపదే - వాస్తోర్దక్షిణస్ఫిచి
ఓం మృగాయ నమః - మృగమావాహయామి ॥
15. తదుత్తర రక్తవర్ణ నైర్‌బుత్య పదార్థే - వాస్తోర్పాదయోః
ఓం పితృభ్యోనమః - పితౄనావాహయామి ॥
16. తదుత్తర రక్తవర్ణ సార్థపదే - వాస్తోర్వామస్ఫిచి
ఓం దౌవారికాయ నమః - దౌవారిక మావాహయామి ॥
17. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామజంఘాయాం
ఓం సుగ్రీవాయ నమః - సుగ్రీవయావాహయామి ॥
18. తదుత్తర రక్త, శుక్లవర్ణ పదద్వయే - వామజానౌ, ఊరౌ
ఓం పుష్పదన్త వరుణాభ్యాం నమః - పుష్పదన్త వరుణాభ్యా మావాహయామి ॥
19. తదుత్తర శుక్లవర్ణ పదద్వయే వాస్తోః వామ పార్శ్వే
ఓం అసురాయ నమః - అసుర మావాహయామి ॥
20. తదుత్తర కృష్ణవర్ణ సార్థపదే - వాస్తోర్వామ పార్శ్వే
ఓం శోషాయ నమః - శోషామావాహయామి ॥
21. తదుత్తర పీతవర్ణ వాయవ్య పదార్థే - వాస్తోర్వామ మణిబన్ధే
ఓం పాపయక్ష్మణే నమః - పాపయక్ష్మాణ మావామయామి ॥
22. తత్రాపాక్ రక్తవర్ణ వాయవ్య పదార్థే - వ్యాస్తోర్ వామ ప్రబాహౌ
ఓం రోగాయ నమః - రోగమావాహయామి ।
23. తత్రాపాక్ రక్తవర్ణ సార్థపదే వాస్తోర్వామ ప్రబాహోవేవ
ఓం అహిర్బుధ్న్యాయ నమః - అహిర్బుధ్న్య మావాహయామి ॥
24. తత్రాపాక్ రక్తవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామ కూర్పరే -
ఓం ముఖ్యాయ నమః - ముఖ్యమావాహయామి ॥
25. తత్రాపాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వమే - వాస్తోర్బాహౌ, బాహోవేవ-

ఓం భల్లాటి సోమాభ్యాం - భల్లాట సోమాభ్యా మావాహయామి ॥

26. తత్ప్రాక్ కృష్ణవర్ణ పదద్వయే - వాస్తోర్వామాంశే -

ఓం సర్పాయ నమః - సర్పమావాహయామి ॥

27. తత్ప్రాక్ పీతవర్ణ సార్ధపదే - వాస్తోర్వామశ్రోత్రే

ఓం అదితయే నమః - అదితి మావాహయామి ॥

28. తత్ప్రాక్ పీతవర్ణ ఈశానార్ధపదే - వాస్తోర్వామనేత్రే

ఓం దితయే నమః - దితి మావాహయామి ॥

29. ఇతి మధ్యపదేషు ॥ దవళవర్ణ ఈశాన పదోత్తరార్ధే - వాస్తోర్ముఖే

ఓం అధ్యో నమః - అపః మావాహయామి ॥

30. ఈశాన ధవళవర్ణ ప్రదక్షిణార్ధే - వాస్తోర్వరస్యాం

ఓం ఆపవత్సాయ నమః - ఆపవత్సమావాహయామి

31. తద్దక్షిణైక కృష్ణవర్ణపదే - వాస్తోర దక్షిణ స్థనే -

ఓం అర్యమ్ణే నమః - అర్యమ్ణ మావాహయామి

32. ఆగ్నేయ రక్తవర్ణ పద పూర్వార్ధే - వాస్తోర్దక్షిణ హస్తే -

ఓం సావిత్రాయ నమః - సావిత్ర మావాహయామి

33. ఆగ్నేయ రక్తవర్ణ పద పశ్చిమార్ధే - వాస్తో దక్షిణ హస్తే

ఓం సవిత్రే నమః - సవితార మావాహయామి

34. తత్పశ్చిమ శ్వేతవర్ణైక పదే - వాస్తోర్దక్షిణ జఠరే -

ఓం వివస్వన్తాయ నమః-వివస్వన్తమావాహయామి

35. నైర్‌ఋత్య రక్తవర్ణ పద దక్షిణార్ధే వాస్తోర్వృషణయోః -

ఓం విబుధాధిపాయ నమః - విబుధాధిపమావాహయామి ॥

36. తదుత్తర రక్తవర్ణార్ధపదే - వాస్తోర్మేఢ్రే

ఓం జయంతాయ నమః - జయంత మావాహయామి

37. తదుత్తర శ్వేతవర్ణైకపదే - వాస్తోర్వామ జఠరే -

ఓం మిత్రాయ నమః - మిత్రమావాహయామి ॥

38. తదుత్తర వాయవ్య రక్తవర్ణపద పశ్చిమార్థే - వాస్తోర్వామహస్తే -
ఓం రాజయక్ష్మణే నమః - రాజయక్ష్మాణ మావాహయామి ।
39. తత్ / రక్తవర్ణ పూర్వార్థే - వాస్తోర్వామహస్తే
ఓం రుద్రాయ నమః - రుద్రమావాహయామి
40. తత్ / రక్తవర్ణ పూర్వపదే - వాస్తోర్వామస్థనే
ఓం పృధ్వీధరాయ నమః - పృధ్వీధరాయ మావాహయామి
41. మధ్యపద రక్తవర్ణ హృన్నాభౌ -
ఓం బ్రాహ్మణే నమః - బ్రహ్మణ మావాహయామి
42. ఈశాన్యకోణే ధూమ్రవర్ణాయై
ఓం చరక్యై నమః - చరకీ మావాహయామి
43. ఆగ్నేయకోణే - రక్తవర్ణాయై
ఓం విదార్యై నమః - విదారీమావాహయామి
44. నైర్ఋుత్య కోణే - హరితవర్ణాయై
ఓం పూతనాయై నమః - పూతనా మావాహయామి
45. వాయవ్యాంకోణే - నీలవర్ణాయై
ఓం పాపరాక్షస్యై నమః - పాపరాక్షసీ మావాహయామి
46. ప్రాచ్యాం రక్తవర్ణాయ
ఓం స్కంధాయ నమః - స్కంధ మావాహయామి
47. దక్షిణస్యాం కృష్ణవర్ణాయ
ఓం అర్యమ్ణే నమః - అర్యమ్ణ మావాహయామి
48. పశ్చిమే - రక్తవర్ణాయ
ఓం జృంభకాయ నమః - జృంభక మావాహయామి
49. ఉత్తరస్యాం - పీతవర్ణాయ
ఓం పిలిపిచ్ఛాయ నమః - పిలిపిచ్ఛామావాహయామి

తతః ప్రాగాది దిక్షు ఇన్ద్రాదీన్ తత్తన్మన్త్రైః ఆవాహయేత్ ॥

50. పూర్వే – పీతవర్ణాయ – ఓం ఇన్ద్రాయ నమః – ఇన్ద్రమావాహయామి
51. ఆగ్నేయాం – రక్తవర్ణాయ –
ఓం అగ్నయే నమః – అగ్నిమావాహయామి
52. యామ్యే – శ్యామవర్ణాయ
ఓం యమాయ నమః – యమమావాహయామి
53. నైర్బుత్యాం – కృష్ణవర్ణాయ
ఓం నిరృతయే నమః – నిరృతి మావాహయామి
54. పశ్చిమే – శ్వేతవర్ణాయ
ఓం వరుణాయ నమః – వరుణాయ నమః
55. వాయవ్యం ధూమ్రవర్ణాయ
ఓం వాయవే నమః – వాయుమావాహయామి
56. ఉత్తరే – మౌక్తికవర్ణాయ
ఓం కుబేరాయ నమః – కుబేర మావాహయామి
57. ఈశాన్యాం – స్ఫటికవర్ణాయ
ఓం ఈశానాయ నమః – ఈశాన మావాహయామి
58. ఈశాన పూర్వయోర్మధ్యే – రక్తవర్ణాయ
ఓం బ్రహ్మణే నమః – బ్రహ్మణ మావాహయామి
59. నిర్బుతి వరుణయోర్మధ్యే – శుక్లవర్ణాయ
ఓం అనంతాయ నమః అనంత మావాహయామి
60. మధ్యే బ్రహ్మణం ఉత్తరే శ్వేతవర్ణాయ
ఓం వృషవాస్తోష్పతయే నమః వృషవాస్తోష్పతి మావాహయామి

శ్లో॥ ఆగచ్ఛ భగవన్వాస్తో సర్వదేవైరధిష్ఠిత ।
భగవన్ । కురుకల్యాణం మణ్డపేస్మిన్ సన్నిధోభవ ॥

శ్లో॥ నమస్తే వాస్తు దేవేశ, సర్వదోష హారోభవ ।
శాన్తిం కురుసుఖందేహి, సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛమే ॥

శ్లో॥ అయోనే! భగవన్! భర్గలలాట స్వేద సమ్భవ ।
గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం, వాస్తోస్వామిన్నమోస్తుతే ॥

బలిః

శ్లో॥ నానాపక్వాన్నసంయుక్తం, నానాగంధ సమన్వితం ।
బలిం గృహాణదేవేశ, వాస్తుదోష ప్రణాశక ॥
ఓం వాస్తు పురుషాయ నమః । ఏషపాయస బలిః నమమ ॥

త్యక్తం :

శ్లో॥ మన్త్రహీనం క్రియాహీనం, భక్తిశ్రద్ధా వివర్జితం ।
యత్పూజితం మయాదేవ, పరిపూర్ణం నమోస్తుతే ॥

శ్రీ విశ్వకర్మ దేవాష్టకం

1. వీణాధరం, విశ్వేశ్వరం, శంఖ చక్ర పద్మ ధరం
ప్రణవరూపం, పంచవదనం, ప్రపంచ సత్కృతిం
గాయత్రీ హృదయేశ్వరం, సర్వదేవ నమస్కృతం
దివ్యగాత్రం, మహోతేజం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

2. ఆది పురుషం, పరమపురుషం, పరమేశ్వరం
యజ్ఞేశ్వరం, భూతేశ్వరం, సర్వవేద ప్రవక్తారం
బ్రహ్మేంద్రాచ్యుత శివ సూర్యాత్మకం, సురేశం
మహాన్తం, పరమాత్మానం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

3. ముక్తా విద్రుమ హేమ నీల ధవళ ద్యుతి ధరం
మనోజ్ఞం జటాధరం, చంద్రకళా ధరం, మహేశం
సర్వభువన త్రాతారం, సర్వభూత దయాపరం
పంచదశ విలోచనం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

4. విశ్వ కళ్యాణ కరం, విశ్వేశం, విశ్వానందకరం
అభవ మనంత మవ్యయం, జరామృత్యు రహితం
అభయం, వరదాయకం, భక్త శోక వినాశనం
ఆర్త త్రాణ పరాయణం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

5. సర్వజీవ హృది సంస్థం, విశ్వభ్రమణ కారిణం
భర్గ నాట్య సంసేవితం భక్త ప్రాణ సంజీవనం
ఆదిమధ్యాంత రహితం, అజ్ఞాన తిమిరాపహం
అనంత రూప ధారిణం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

6. వాసుదేవ సుపూజితం, విశ్వరూపధరం దేవం
విశ్వంభరం, యోగీశ్వరేశ్వరం, సురాసుర సేవితం
విశ్వకారణ ప్రభుం, నారాయణమ్, విశ్వశంభువం
వాగీశ్వరం, వేదవేద్యం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

7. శ్రీ రంగ ధామేశ్వరం, ఈశ్వరం, స్వర్ణ శైలేశ్వరం
శ్రీ లలితా మనోహరం, విభుం, శివకామేశ్వరమ్
సహస్ర కోటి తారా మాల్య శోభితం, పరాత్పరం
సహస్ర కామ్య సిద్ధిదం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

8. గగనాతీతం, శాంతిమయం, రాగద్వేష రహితం
అఖండవ్యోమ మయం, బ్రహ్మరూపం, తేజో భాస్వరం
అద్వయం, అమృతం, సకల నిష్కళ మాత్మ రూపం
స్వాత్మారామ మహోదయం, వందే విశ్వకర్మ దేవమ్ ॥

9. వేద సార స్తోత్రమిదం విశ్వకర్మ దేవాష్టకమ్
సర్వకామ ఫలప్రదం, యో నరః ప్రాతరుత్థాయ
గురుం ధ్యాత్వా పఠతి నిత్యం సః బ్రహ్మ విదాం
వరః విశ్వేశ సమో భవతి విశ్వకర్మ ప్రసాదతః ॥

శ్రీ విశ్వకర్మను పార్వతి చేయు స్థవము

1వ అంశలో

కం॥ నీ ఆద్యంతము తెలియదు, కాయంబిదియంచు, దలచగా, చాలరయో
వేయువిధంబులనైను, మా అన్నా విశ్వకర్మముబ్రోవ గదే ।

కం॥ అన్నాయన, అమ్మాయన, ఇన్నాలుకవలన, గలుగు ఎన్నో పలుకుల్,
అన్నాష్ఠవమున రావే, మన్నానో విశ్వకర్మ మముబ్రోవగదే ।

కం॥ చేకర్మలు నీ అర్చన లోకంబులు నిండియుండు, నిత్యానిత్యం,
బాకించ నెంతవారము, మాకొంచెము విశ్వకర్మ మముబ్రోవగదే ।

కం॥ దీనదయాళుడు, మము, మునుగానుద్ధతి కరుణచేసి గడిగడివరుసన్ ।
గా, నుండి సర్వకాలము, మానొందగ విశ్వకర్మ మము బ్రోవగదే ।

కం॥ వేయివిధంబుల, నిను ప్రాదేయులమై పిలిచినాము, తీరని ప్రేమన్
మా యుంచబోకు, మాయెడ, మాయయ్యా విశ్వకర్మ మము బ్రోవగదే ।

కం॥ జగముల్ కల్పనచేసిన, భగవంతుడ సర్వమూర్తి పాలనదేవా ।
యుగములు, అనంతము గడపిన, మగవాడవు విశ్వకర్మ మముబ్రోవ గదే ।

కం॥ చరముల్ స్దావరమూర్తుల స్థిరకాలము యిచ్చుచేత, చేయుచు
బోగోస్కరములు చేసినదైవమ । మరపేలా విశ్వకర్మ మము బ్రోవగదే ।

కం॥ ఈ పుడమిని, మమ్ముల, నరరూపము గావించి, లోకరూపులలోనా
ప్రాపున పశువుల చేసితే । మాపాలుడ విశ్వకర్మ మము బ్రోవగదే ।

గీ॥ దీనరక్షణ । సర్వేశ, దివ్యరూప ।
అంతకు ప్రభువ, అవ్యక్త అమలతేజ

విశ్వభర, విశ్వకారణ, విశ్వకర్త
విశ్వపర, విశ్వరక్షణ, విశ్వకర్మ

గీ॥ జ్యోతిరూపంబుగా వెల్లి జోతకుడవై
భూతలము, పోషణము చేయు పుణ్యమూర్తి
రాతిలో కప్పకు ఆహార రాశి నిచ్చు
రీతిగా మాకు మోక్షదారిమ్ము, శరణు ।

2వ అంశము

బ్రహ్మ విశ్వకర్మతో రూపలావణ్యవతియగు నొక్క యువతిని సృజింపుమని కోరిన విషయమై

సందర్భము : దితిపుత్రుండైన హిరణ్యకశిపువశంబున, సుందుడు – ఉపసుందుడు అనువారు జన్మించి, వారు బ్రహ్మ వలన వరములు పొంది, సింహ, వ్యాఘ్ర, గజరూపధరులై వనంబుల దిరుగుచు, మునులకు ప్రాణభయంబు కల్పించుచున్న సందర్భములో వారి క్రూరకర్మంబులకు భయపడి దేవతలు బ్రహ్మ వద్దకు పోయి, సుందోపసుందులు చేయు ఉపద్రవంబులను గూర్చి విన్నవించగా బ్రహ్మ విస్మితుండై వారు అశ్వుల చేత చంపబడరు. వారిరువురిలో భేదములు ఏర్పడిన ఒకరినొకరు పరస్పర యుద్ధము వలన మరణించెదరు అని తెలిపి వారిరువురికి మనస్పర్థలు ఏర్పడుటకు స్త్రీ కారణమని తలచి బ్రహ్మ విశ్వకర్మను రావించి స్త్రీ కారణమని తలచి బ్రహ్మ విశ్వకర్మను రావించి రూపలావణ్యవతి యగు నొక్క యువతిని సృజింపమని కోరగా, బ్రహ్మ కోరిక మేరకు –

పృధ్వి – అలా మణికోటి సంఘటిత దివ్యదేహంబుతో
అలోత్త మ,యనంగ నొక్క యువతీలలామంబు । ను
త్పలాక్షి సృజియించె । సర్వ గుణ భాసి, రూప క్రియా
కళావిదుడు । విశ్వకర్మ, తన కౌశలంబేర్పడన్.

బ్రహ్మ కోరిక మేరకు విశ్వకర్మ యొక యువతిని, నువ్వుల పిండితో సృజింపచేసి, తిలోత్తమయను నామకరణం మొనర్చి బ్రహ్మకు అప్పగించెను.

(రిఫరెన్స్) ఆంధ్రమహాభారతము ????????? పర్వము –

సుందోపసుందోపాఖ్యానము అను అంశము నుండి గ్రహింపబడినది.

అందులకు విశ్వకర్మ తలను తెమ్మని కోరగా బ్రహ్మాది దేవతలు తల కనిపించలేదని తెలపగా

శ్లో॥ సూర్యాశ్య శీర్షమానీయ విశ్వకర్మా అచాతారః ।

సమదత్త శిరోవిష్ణో హయగ్రీవో, అన్యతః ప్రభో ।

తాత్పర్యము : సూర్యుని గుర్రము తలను తెచ్చి అతి చతురుడైన విశ్వకర్మ విష్ణువు మొండెమునకు అతికించడగా హయగ్రీవుడైనాడు.

(నోట్ : స్కాందపురాణం : ధర్మారణ్య ఖండం పూర్వభాగం 14 మరియు 15వ అధ్యాయములో విష్ణు శిరోనాశనం మరియు హయగ్రీవ వర్ణనము అను అంశములలో బ్రహ్మ విశ్వకర్మను స్తుతించుట జరిగినది)

సమాప్తము

4వ అంశము

శ్రీరామచంద్రుడు లంకా నగరము వెళ్ళుటకు సేతు నిర్మాణము కొరకు నలుడు అను విశ్వకర్మను సహాయము కోరుట –

శౌనకాది మునులు సూతమహర్షితో, శ్రీరాముడు అగాధమైన సముద్రము మీద సేతువు ఎలా నిర్మించాడు. అను విషయం తెలియజేయమని కోరగా, అందులకు సూతమహర్షి

శ్రీరామచంద్రుడు లంకానగరము వెళ్ళుటకు వానర సైన్యము సహాయముతో సేతు నిర్మాణము చేయుటకు ప్రయత్నించి, ప్రయత్నము విఫలమై – దర్భశయనుడై సముద్రుని ప్రార్థించగా, సముద్రుడు ప్రత్యక్షమై

నల విశ్వకర్మ సహాయము కోరమని తెలుపుట – శ్రీరాముడు నలవిశ్వకర్మ ద్వారా సముద్రములో సేతు నిర్మాణము గావించిన విషయం క్రింది విధముగా వివరించెను.

శ్లో॥ అన్యేష్యా జ్ఞాన యిష్యంతి, మావేవం, ధనుష్యాబలాత్
ఉపాయ మన్యం, వక్ష్యామి, తురుణార్ధం బలస్యతే ॥

శ్లో॥ అస్తిహ్యాత్రనలోనామ, వానరః శిల్పిసంమతః
త్వష్టుః కాకుత్స్థ, తనయో, బలవాన్ విశ్వకర్మణః

శ్లో॥ నయత్, కాష్ఠం, తృణం, వాపి, శిలాం వాక్షేప్స్యతేమయి
సర్వం, యద్ధారయిష్యామి, నతే సేతు ర్భవిష్యతి ।

శ్లో॥ సేతునాతేన గచ్ఛత్వం, లంకాం రావణ పాలితాం ।
ఉక్త్వేత్యం తర్హితే, తస్మిన్, రామో, నల ఉవాచహ ।

శ్లో॥ మరుసేతుం సముద్రేత్వం, శక్తోహ్యాసి మహామతే ।
తదా బ్రవే, నలోవాక్యం, రామం, ధర్మం, బృతాం వరః

శ్లో॥ అహంసేతుం విదాస్యామి, అగాధే వరుణాలయే ।
పిత్రా, దత్త, వరశ్చాహం । సామర్ధే వాపి తత్సమః

శ్లో॥ మాతుర్మమ, వరోదత్తో, మందరే విశ్వకర్మణా ।
శిల్పకర్మణి, మత్తుల్యో । భవితాతేను తస్త్వితి ।

శ్లో॥ పుత్రోహ మౌరనన్తన్య, తుల్యోవై, విశ్వకర్మణా
అద్యైవ కామం, బధ్నంతు సేతుం వానరపుంగవాః

శ్లో॥ తతోరామ, నిసృష్టాస్తే, వానరా బలవత్తరాః
పర్వతాన్, గిరి, శృంగాణి, లతా, తృణ, మహీరుహానే

శ్లో॥ సమాజప్రూ, మహీకాయా, గరుడా, నిలరంహనః
నలశ్చక్రే, మహాసేతుర్మధ్యే, నదనదీహతే ।

శ్లో॥ దశయోజనవిస్తీర్ణం, శతయోజనమాయతం
జానకీ రమణోరామః సేతువే నమ కారయత్ ।

శ్లో॥ నీలేన వానరేంద్రేణ, విశ్వకర్మ సుతేనవై
తమేత, సేతు మా సాద్యా, రామచంద్రేణ కారితం

తాత్పర్యం : సముద్రుడు శ్రీరామచంద్రునితో నీవు నీ సైన్యము సముద్రము దాటుటకు ఉపాయము తెలిపెదను. నలుడు అను విశ్వకర్మ యున్నాడు. అతను త్వష్ట పుత్రుడు, మహా బలవంతుడు అతని చేతితో కర్రను, రాయిని, గడ్డిని ఏదైనా నాలో వేస్తే నేను వానిని ధరిస్తాను. అది సేతువు అవుతుంది. ఆ సేతువు ద్వారా నీవు లంకా నగరమునకు వెళ్ళవచ్చు అని చెప్పి అంతర్హితుడు కాగా, అప్పుడు శ్రీరామచంద్రుడు నలుని రావించి, ఓ బుద్ధిమంతుడా! నీవు సముద్రములో సేతువు నిర్మించుటకు సమర్థుడవని సముద్రుని ద్వారా తెలుసుకున్నాను గాన సేతు నిర్మాణము చేయమని కోరగా, అందులకు నలుడు శ్రీరామచంద్రునితో ఇలా అన్నాడు. నేను సేతువును నిర్మిస్తాను. నేను విశ్వకర్మకు ఔరసపుత్రుణ్ణి. విశ్వకర్మతో సమానుడిని. శిల్పకర్మలో తండ్రితో సమానుడను అని తెలియజేయగా, రామాజ్ఞతో వానరులు రాయిని, కొయ్యలను గడ్డిని తెచ్చియిచ్చుచుండగా పది యోజనముల వెడల్పు, శత యోజనముల పొడవు గల సేతునిర్మాణము నలవిశ్వకర్మ నిర్మించి యిచ్చెను.

1. రిఫరెన్స్ : స్కాందపురాణం, బ్రహ్మఖండే, సేతు నిర్మాణం । ద్వితీయోధ్యాయం । 86వ శ్లోకముల నుండి 97వ శ్లోకములలో వివరించబడినది.

ఇదే విషయం :

2. ఆంధ్రమహాభారతం – అరణ్యపర్వం – సప్తమాశ్వాసం – రాముడు దర్భశయనుడై సముద్రుని ప్రార్థించుట (48, 49, 50 పద్యములు)

3. వాల్మీకి రామాయణం – యుద్ధకాండ – నలుదు సేతువును నిర్మించుట అను అంశములోను కూడా పై విషయములను 470 నుండి 481 వరకు గల పద్యముల ద్వారా వివరించబడియున్నది.

సమాప్తము

5వ అంశము

శ్రీ కృష్ణుడు ద్వారకా నగర నిర్మాణము కొరకు విశ్వకర్మను కోరిన విషయమై

వ॥ అని వితర్కించి సముద్రునడిగి, సముద్ర మధ్యంబున పంద్రెండు యోజనంబుల నిడివియు, నంతియె వెడల్పుంగల, దుర్గమంబగు ప్రదేశంబు సంపాదించి తన్మంధ్యంబున, కృష్ణుడు, సర్వాశ్చర్యకరంబగు నొక నగరింపు నిర్మింపుమని విశ్వకర్మను కోరిన జల స్థంబన చేసి సముద్రమధ్యంబున–

ఆటవెలది: వరుణపురంబు కంటె । వాసవుపురికంటె ।
ధనదువీటికంటె । దండధరుని
నగరి కంటె, బ్రహ్మనగరంబు కంటె
ప్రస్పుటము గాగ నొక్క పురము చేసె ।

కం॥ దర్పించిచే సిపురము, సమర్పించెను విశ్వకర్మ మంగళగురిం
సంతర్పిత, గహ్వరికిన్, గురుదర్పిత దుఃఖ ప్రవాహతరికిన్, హరికిన్

భారతములో సభా పర్వములో తెలిపిన అష్టదిక్పాలకులకు, వైకుంఠ, స్వర్గ, సత్యలోకములకు మించిన నగరములకు మించిన నగరమును విశ్వకర్మ నిర్మించి కృష్ణునకు ఇచ్చెనని తెలియుచున్నది.

రిఫరెన్స్ : భాగవతము – దశమస్కంధము – విశ్వకర్మ కృష్ణ నియోగంబున సముద్రములో ద్వారకా నగరమును నిర్మించి యిచ్చుట అను అంశములో 1589 నుండి 1590 మరియు 1611 పద్యములు – ద్వారా విశదమగుచున్నది.

సమాప్తము

ఓం

శ్రీ విశ్వకర్మాష్టకము

ఆదిరూప నమ స్తుభ్యం నమ స్తుభ్యం పితామహ ।
విరాడాఖ్య నమ స్తుభ్యం విశ్వకర్మ న్నమో నమః ॥ 1

ఓ ఆదిరూపా ! నీకు నమస్కారము, ఓ పితామహా ! నీకు నమస్కారము. ఓ విరాట్ పురుషా ! నీకు నమస్కారము. ఓ విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారము.

ఆకృతిః కల్పనానాథస్త్రినేత్రీజ్ఞాన నాయకః ।
సర్వసిద్ధిప్రదాతా త్వం విశ్వకర్మ న్నమో నమః ॥ 2

రూపకల్పన చేయువాడా ! మూడు నేత్రములు కలవాడా, సమస్త జ్ఞానములకు నాయకుడా, సర్వసిద్ధుల నిచ్చు వాడా, ఓ విశ్వపరాత్ముడా ! నీకు నమస్కారము.

పుస్తకం జ్ఞాన సూత్రం చ కమ్బీసూత్రం కమండలమ్ ।
ధృత్వా సమ్మోహయన్ దేవ విశ్వకర్మ న్నమో నమః ॥ 3

పుస్తకమును, జ్ఞాన సూత్రమును, దండమును, సూత్రమును. కమండల మును ధరించి సమ్మోహన పఱచు విశ్వకర్మదేవ ! నీకు నమస్కారము.

విశ్వాత్మాఽద్భుత రూపేణ నానాకష్ట విదారకః
తారకోఽనాది సంసారాత్ విశ్వకర్మ న్నమో నమః ॥ 4

అద్భుత రూపముచేత విశ్వమంతటా వ్యాపించియున్న వాడవనిన్నీ! అన్ని కష్టముల నశింపజేయువాడవనిన్నీ, ప్రపంచమను సముద్రము నుండి ఉద్ధరించువాడవనిన్నీ ! ఓ విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారము.

బ్రహ్మాండాలఖల దేవానాం స్థానం స్వర్భూతలం తలమ్ !
లీలయా రచితం యేన విశ్వరూపాయతే నమః ॥

బ్రహ్మాండమంతటిని సర్వదేవతలకు నివాసస్థానమును, భూమిని, పాతాళమును లీలగా నిర్మించిన విశ్వకర్మకు నమస్కారము.

విశ్వవ్యాపి న్నమస్తుభ్యం త్ర్యంబకో హంసవాహనః ।

సర్వక్షేత్రనివాసాఖ్య విశ్వకర్మ న్నమో నమః ॥ 6

విశ్వమంతా వ్యాపించిన నీకు నమస్కారము, హంసవాహన ! సర్వ క్షేత్రములనుండు ఓ విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారము.

నిరాభాసాయ నిత్యాయ సత్య జ్ఞానాంతరాత్మనే

విశుద్ధాయ విదూరాయ విశ్వకర్మన్నమో నమః ॥ 7

నిరాభాసుడవగు, నిత్యుడవగు, అంతరాత్మయందు సత్యము, జ్ఞానము కలవాడవగు, విశుడవగు, విదూరుడవగు, విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారము.

నమో వేదాంతవేద్యాయ వేదమూల నివాసినే !

నమో వివిక్త చేష్టాయ విశ్వకర్మన్నమో నమః ॥ 8

వేదాంతవేద్యుడవగు, వేదమూల నివాసివగు, వివిక్త కలవాడవగు ఓ విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారము.

యో నరః పఠతె నిత్యం విశ్వకర్మాష్టకం త్విదమ్ ।

ధనం ధర్మంచ పుత్రంచ లభే దంతే పరాంగతిమ్ ॥

ఈ విశ్వకర్మాష్టకమును నిత్యము చదువు మానవుడు ఈ లోకమున ధనమును, ధర్మమును పుత్రులను పొంది, పరలోకమున ముక్తినొందును.

మంగళాచరణ

ఏషదేవో విశ్వకర్మా మహాత్మాసదా,

జనానాం హృదయే సన్నివిష్టః

హృదామనీషా మనసాౖభిక్లుప్తః

య ఏ తద్విదుర మృతాస్తే భవన్తి

ఈ విశ్వకర్మ భగవానుడు, మహాత్ముడు, ఎల్లప్పుడు ప్రజల హృదయము లందు నిండియుండును. ఏ మానవులీ మహానుభావుని తెలసికొనుచున్నారో వారు శాశ్వితులగుచున్నారు.

శ్రీవిశ్వకర్మా చతుర్బాహుః అక్షమాలాచ పుస్తకమ్ ।

కమ్బీ కమండలూ ధర్త్రాత్రినేత్రీ హంసవాహనః ॥

శ్రీ విశ్వకర్మ నాలుగు బాహువులు కలవాడు. అందు అక్షమాలను పుస్తకమును, యోగ దండమును, కమండలమును ధరించినవాడు. మూడు నేత్రములు కలవాడు, హంస వాహనుడు

స్మరణమ్

శ్రీ విశ్వకర్మాఽ భవత్పూర్వమ్

సృష్ట్యా విదితో స్మృతః ॥

రచయిత్వాఖిల దేవాది,

బ్రహ్మావిష్ణు మహేశ్వరాన్ ॥

విశ్వకర్మ భగవానుడు సృష్టికి పూర్వమందున్నవాడు, సృష్టిచేత తెలియబడినవాడు. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరాదులను సమస్త దేవతలను సృష్టించి, కీర్తింపబడినవాడు.

విశ్వకర్మ చాలీసా

దోహా

వినయకరోకర్ జోడ్కర్ మన్ వచ కర్మసంభారి ।

మోర్ మనోరథ్ పూర్ణకర్ విశ్వకర్మా దుష్టారి ॥

వినయముగలవాడైన చేతులు జోడించి మనస్సుచేతను, వాక్కుచేతను, కర్మచేతను నిన్ను ప్రార్థించుచున్నాను. దుష్టులను నశింపచేయు ఓ విశ్వకర్మా! పరమేశ్వరా! నా మనోరథములను సఫలము చేయుము.

విశ్వకర్మా తవ నామ అనూపా ।

పావన సుఖద మనన అనురూపా ॥ 1

ఓ విశ్వకర్మా! పరమేశ్వరా! నీ పేరు సాటిలేనది, పావనమైనది, సుఖమునిచ్చునది, మనస్సును సంతోషపఱచునది. కష్టనష్టములు బాపునది, దుఃఖమును దూరము జేయునది మహాత్మా!

సుందర సుయశ భువన దశచారీ ।
నిత ప్రతి గావత గుణ నర నారీ ॥ 2

నీవు సుందరుడవు, శాశ్వతమైన యశస్సు కలవాడవు, పదునాలుగు భువనములందు సంచరించువాడవు స్త్రీ, పురుషులు నీ గుణములను నిత్యము గానము చేయుచున్నారు.

శారద శేష మహేశ భవానీ ।
కవి కోవిద గుణగ్రాహక జ్ఞానీ ॥ 3

జ్ఞానివి గనుక సరస్వతి, ఆదిశేషుడు, మహేశ్వరుడు, పార్వతీ, కవులు, పండితులు మున్నగువారి యొక్క గుణములను తెలిసికొనువాడవు.

ఆగమ నిగమ పురాణ మహానా ।
గుణాతీత గుణవంత సయానా ॥ 4

శాస్త్రముల కంటెను వేదముల కంటెను పురాణముల కంటెను మిన్నవు. గుణములకు అతీతుడవు, గుణవంతుడవు, జ్ఞానవృద్ధుడవు.

జగ మహజే పరమారథ వాదీ ।
ధర్మ ధురంధర శుభ సనకాది ॥ 5

ప్రపంచములో నెచ్చటెచ్చట పరమార్థవాదులు ధర్మ ధురంధరులు, శుభులగు సనకాదిమహామునులు గలరో !

నిత విత గుణ యశగావత తేరే ।
ధన్య ధన్య విశ్వకర్మా మేరే ॥ 6

అట్టి సనకాదులు ప్రతి దినము నీ యశోగీతములను గానము చేయుచున్నారు. "ఓ విశ్వకర్మా! నీవు మిక్కిలి ధన్యుడవు" అని.

ఆది సృష్టి మహంతూ అవినాశీ ।
మోక్షధామ తజి ఆయో సుపాసీ ॥ 7

ఆది సృష్టిలో నీవు నాశనరహితుడవు, మోక్ష లోకమును వదిలి మా సమీపమునకు వచ్చినవాడవు.

జగ మహప్రథమలీక శుభజాకీ ।
భువనచారి దశకీర్తి కలాకీ ॥ **8**

ప్రపంచములో శుభ ప్రదమగు నీవు చేసిన సృష్టి పదునాలుగు లోకములలో కీర్తి కళయై వెలుగొందుచున్నది.

బ్రహ్మచారీ ఆదిత్య భయో జబ్ ।
వేద పారంగత ఋషి భయోతబ్ ॥ **9**

బ్రహ్మచారి, ఆదిత్యుడు, సృజింపబడిన వెంటనే ఋషీశ్వరులు వేద పారంగతులైనారు.

దర్శనశాస్త్ర అరువిజ్ఞపురానా ।
కీర్తి, కలా ఇతిహా సుజానా ॥ **10**

వేదాంత శాస్త్రములు మఱియు విజ్ఞానములు, పురాణములు, చతుష్షష్టి కళలు ఇవన్నియు నీ చరిత్రను తెలుపుచున్నవి.

ఆది విశ్వకర్మా కహలాయో ।
చౌదహ విద్యా భూఫైలాయో ॥ **11**

ఆది విశ్వకర్మగా నీవు పిలువబడితివి. పదునాలుగు విద్యలను ప్రపంచమున విస్తరింపజేసితివి.

లోహ, కాష్ట అరు తామ్ర సువర్ణా ।
శిల్పా శిల్ప జో పంచకవర్ణా ॥ **12**

లోహ, దారు, తామ్ర, సువర్ణ, శిలాశిల్పము అను అయిదు వృత్తులను

దేశిక్షా దుఖ దారిద్రనాశ్యో ।
సుఖ సమృద్ధి జగమహ పరకాశ్యో ॥ **13**

నేర్పి దుఃఖమును, దారిద్ర్యమును పోగొట్టి ప్రపంచమున సుఖ సమృద్ధులను వెదజల్లితివి.

సనకాదిక ఋషి శిష్య తుమ్హారే ।

బ్రహ్మాదిక జైమునీశ పుకారే ॥ 14

సనకాది ఋషులు నీకు శిష్యులు, బ్రహ్మాది మునీశ్వరులు నిన్ను స్తుతించిరి.

జగత గురు ఇసహేతు భయే తుమ్ ।

తమ - అజ్ఞాన సమూహ హనే తుమ్ ॥ 15

తమస్సనే అజ్ఞానమును నీవు పోగొట్టితివి. అందుచేత నీవు జగద్గురువుగా ప్రకాశించితివి.

దివ్య అలౌకిక గుణ జాకేవర్ ।

విఘ్నవినాశన భయటారనకర్ ॥ 16

నీవు ప్రసాదించు వరములు దివ్యమైనవి. అలౌకిక గుణములు కలవి. విఘ్నములను పోగొట్టి భయమును నశింప జేయువాడవు.

సృష్టికర సహిత నామ తుమ్హారా ।

బ్రహ్మవిశ్వకర్మా మయధారా ॥ 17

సృష్టిచేయుటచేత ఓ విశ్వకర్మా నిన్ను బ్రహ్మ అందురు.

విష్ణు అలౌకిక జగరక్షక సమ్ ।

శివ కళ్యాణ దాయక అతి అనుపమ్ ॥

అలౌకికమగు విష్ణువువలె జగత్తును రక్షింతువు. కళ్యాణ దాయకుడగు శివునివలె అత్యంతము సాటిలేనివాడవు.

నమో నమో విశ్వకర్మ దేవా ।

సేవన సులభ మనోరథ మేవా ॥ 19

ఓ విశ్వకర్మదేవా ! నీకు నమస్కారము. నిన్ను సేవించుట చేత మనోరథము సులభమై సిద్ధించును.

దేవ దనుజ కిన్నర గంధర్వా ।

ప్రణవత యుగల చరణ పర్ సర్వా ॥ 20

దేవతలు, రాక్షసులు, కిన్నరులు, గంధర్వులు, అందరు నీ పాదములకు నమస్కరింతురు.

అవిచలభక్తి హృదయ బిసజాకే ।

చార పదారథ కరతలతాకే ॥ 21

ఎవని హృదయంలో నీయందు స్థిరమైన భక్తియుండునో! అతనికి ధర్మార్థ కామమోక్షాదులు అరచేతిలో నున్నట్లు నుండును.

సేవత తోహిభువన దశచారీ ।

పావన చరణ భవోభవ కారీ ॥ 22

పదునాలుగు లోకములు నిన్ను సేవించుచున్నవి. నీ పావన చరణములు భవోభవమును చేయునట్టివి.

విశ్వకర్మా దేవనకర దేవా ।

సేవత సులభ అలౌకిక మేవా ॥ 23

ఓ విశ్వకర్మా ! నీవు దేవదేవుడవు. నిన్ను సేవించుట చేత అద్భుతమైన ఫలము లభించును.

లౌకిక కీర్తి కలాభండారా ।

దాతా త్రిభువన యశ విస్తారా ॥ 24

లౌకిక కీర్తికి, కళకు, నిధివి, దాతవు విస్తారమైన త్రిభువన యశస్సు కలవాడవు.

భువన పుత్ర విశ్వకర్మా తనుధరి ।

వేద అధర్వణ తత్వమనన కరి ॥ 25

భువన పుత్రుడవగు ఓ విశ్వకర్మా నీవు రూపమును ధరించి వేదమగు అధర్వణ తత్వమును అధ్యయనము చేసితివి.

అర్ధవేద అర శిల్పశాస్త్రకా ।
ధనుర్వేద సబకృత్య ఆపకా ॥ 26

అధర్వణ వేదము, శిల్పశాస్త్రము, ధనుర్వేదము అన్నియు నీవు చేసిన లీలలే.

జబజబ విపతి పడీ దేవన పర్ ।
కష్టహన్యో ప్రభు కలాసేవన కర్ ॥ 27

దేవతలకు ఆపదలు వచ్చినప్పుడెల్లపుడు నీవు కళను ఆరాధించి వాటిని నాశనము చేసితివి.

విష్ణుచక్ర అరు బ్రహ్మ కమండల్ ।
రుద్రశూల సబ రచ్యో భూమండల్ ॥ 28

విష్ణువునకు చక్రమును, బ్రహ్మకు కమండలమును, శివునకు శూలమును, భూమండలమును నీవు సృష్టించితివి.

ఇంద్ర ధనుష అరు ధనుష వినాకా ।
పుష్పక యాన అలౌకిక చాకా ॥ 29

ఇంద్రధనుస్సు, పినాకాస్త్రము, పుష్పక యానము నీ దివ్య సృష్టి,

వాయు యాన మయ ఉడన ఖటోలే ।
విద్యుత కలాతంత్ర సబ్ ఖోలే ॥ 30

వాయుయానము, పైకి ఎగురు బొమ్మలు, విద్యుత్ కళ అన్ని నీవు చేసినవే.

సూర్యచంద్ర నవగ్రహ దిక్పాలా ।
లోక లోకాంతర వ్యోమ పతాలా ॥ 31

సూర్యచంద్రులు, నవగ్రహములు, దిక్పాలురు, లోకములు, లోకాంతరములు, వ్యోమము, పాతాళము.

అగ్ని వాయు క్షితి జల ఆకాశా ।
ఆవిష్కార సకల పరకాశా ॥ 32

అగ్ని, వాయువు, భూమి, జలము, ఆకాశము, అన్ని నీవలనే సృష్టింపబడి, ప్రకాశించుచున్నవి.

మను మయ త్వష్టా శిల్పి మహా ।

దేవాగమ ముని పంథ సుజానా ॥ 33

మహాపురుషులగు మను, మయ, త్వష్టృ, శిల్పులు, దేవతలు, మనులు అనుసరించిన మార్గమునే అనుసరించిరి.

లోహ, కాష్ఠ, శిల, తామ్ర సుకర్మా ।

స్వర్ణకార మయ పంచక ధర్మా ॥ 34

లోహ, దారు, శిల, తామ్ర, స్వర్ణము అను అయిదు వృత్తులు కలవాడవు.

శిబి, దధీచి, హరిశ్చంద్ర, భుఆరా ।

కృతయుగ శిక్షా పాలే ఊ సారా ॥ 35

శిబి, దధీచి, హరిశ్చంద్రుడు మొదలగు మహారాజులు కృతయుగ ధర్మమును పూర్తిగా పాటించిరి.

పరశురామ, నల, నీల, సుచేతా ।

రావణ, రామ, శిష్య సబ్ త్రేతా ॥ 36

పరశురాముడు, నలుడు, నీలుడు, సుచేతుడు, రావణుడు, రాముడు వీరంతా త్రేతాయుగములో నీకు శిష్యులు.

ద్వాపర ద్రోణాచార్య హులాసా ।

విశ్వకర్మా కుల కిన్హ ప్రకాశా ॥ 37

ద్వాపర యుగమున గొప్ప విలు విద్యాచార్యుడు, ద్రోణాచార్యుడు విశ్వకర్మ కులమును ప్రకాశింపచేసెను.

మయకృత శిల్ప యుధిష్ఠిర పాయే ఊ ।

విశ్వకర్మా చరణన చిత ధ్యాయేఊ ॥ 38

మయుడు నిర్మించిన శిల్పమును ధర్మరాజు పొందెను. విశ్వకర్మ పాదపద్మములను మనస్సున ధ్యానించెను.

నానావిధ తిలస్మీకరి లేఖా ।

విక్రమ పుతలీ దృశ్య అలేఖా ॥ 39

అనేక విధములగు మహామాయలను సృజించితివి. సాటిలేని విక్రమ పరాక్రమవంతులను జనింపచేసితివి.

వర్ణాతీత అకథ గుణసారా ।

నమో నమో భయటారన హారా ॥ 40

నీ గుణములు వర్ణాతీతములు ఇంతయని చెప్పజాలనివి భయమును పారద్రోలు నీకు నమస్కారము.

॥ దోహా ॥

దివ్యజ్యోతి దివ్యాంశ ప్రభు దివ్యజ్ఞాన ప్రకాశ ।

దివ్యదృష్టి తిహు కాలమహ, విశ్వకర్మాంశ ప్రభాసా ॥

వినయకరోకర జోరి యుగపావన సుయశతుమ్హారా ।

ధారిహియ భావతరహే హీరోయ కృపా ఉద్గార ॥

దివ్యజ్యోతివి, దివ్యాంశవు, ఓ ప్రభూ, దివ్యజ్ఞానమును ప్రకాశింప చేయువాడవు. మూడు కాలములందు దివ్యదృష్టి కలవాడవు. విశ్వకర్మాంశవు, ప్రభావంతుడవు. యుగమున నిల్పి ధ్యానించునట్లుగా ఓ ప్రభూ ! నన్ను ఆశీర్వదించుము. నీకు నమస్కారము.

॥ఛంద॥

జేనరస ప్రేమవిరాగ శ్రద్ధాసహిత పఢిహీసుని హై ।

విశ్వాసకరి చాలిసచౌపా ఈమనన కరి గునిహై ॥

భవఫంద విఘ్నోంసె ఉసె ప్రభు విశ్వకర్మా దూరకర్ ।

మోక్ష సుఖదేంగె అవశ్య హికష్ట విపదా చూరకర్ ॥

విరాట్ విశ్వబ్రహ్మ - పంచబ్రహ్మల విశ్వసృష్టి

1. భువి అప్పు తేజస్సు -దివియు వాయువు / లెల్ల పుట్టని కొలంబు-లెట్టులుండె?
సర్వశూన్యంబునై-సర్వనిరాలంబ మఖిల / మంతయు చీకటి మమరియుండె!
అమరిన బయలందు-ఆదిని ఓంకార / ప్రణవాక్షరంబందు-పలుకుబడియె!
పలుకులోపల విరా-డ్బ్రహ్మ జన్మించెను / పంచముఖంబులు-పల్లవించ!
అట్టి పాంచాననములలో-నాది బ్రహ్మ / లనెడు మను, మయ, త్వష్ట, శిల్పి, విశ్వజ్ఞ
బ్రహ్మలనెడు బ్రహ్మ-సృష్టి బ్రహ్మాండమెల్ల / నిర్మితము లయ్యెనో-విశ్వ విజ్ఞులారా!!

2. విశ్వబ్రహ్మల గూడి-విశ్వనిర్మాణంబు / విశ్వబీజంబుల నేరుపరచి
మనుబ్రహ్మ కర్రును-మయబ్రహ్మ నాగలి / త్వష్ట కంచు, తామ్ర పాత్రములను
శిల్పి దేవాలయ-శిలలాది కరణముల్ / స్వర్ణకారకుడు-విశ్వజ్ఞబ్రహ్మ!
కులములకునెల్ల-కొఱముట్ల కొరత / లేక కలుగజేసిరి బ్రహ్మలు కరుణచేత!
కలియుగంబున మరిచిరీ-కల్లజనులు / గనుడు యికనైన నాదేశ జ్ఞానులారా!!

3. రాజ కిరీటముల్-రత్నమయ పీఠంబు లేలుపకరణంబు-లెవడుజేసె?
కోల, ముద్గర, బిండి-వాలచక్రంబుల / నెలమి నాలయ నిర్మాణంబు నెవడు జేసే?
నీటమునగకుండ-నెగయు స్టీమరు. లెల్ల / నెగయు విమానంబు-నెవడుజేసె?
ధరణిపై నరిగెడు-మరబండ్లు, మోటార్లు / నెరగన్నువలె రైలు-నెవడుజేసే?
ఆలయములకు-ఆదిలో సధిపుడెవడు / భాండవములు జేయు సారెకు-భాద్యుడెవడు
వలువ మగ్గంబు జేసిన-వర్యుడెవడు / గనుడు యికనైన నోదేశ-జ్ఞానులారా!!

4. తల్లి గర్భమునుండి-తరలివచ్చిన యపుడు / నాభి కోసినకత్తి-నాధుడెవడు?
పండ- మంచముగాని-ఉండనిల్లునుగాని / కలప నాగలికిని-కర్త ఎవడు?
కంచు, పిత్తడి, రాగి-కడవలు, పాత్రలు / పోతవిగ్రహముల దాతయెవడు?
రోలు, కుందెన, రాతి గాలి-గోపురములు / శిలలు నిర్మించిన నా-శిల్పియెవడు?
చెవి కుట్టుపోగులు-చేయునదెవ్వడు / మాంగల్య మొసగిన మాన్యుడెవడు?
కడకు నేగెడు దినమందు-గడ్డపార, పార / గొడ్డలి, కత్తెన-వలయుగాదె!
అట్టిస్థపతుల-ప్రాధాన్య మంతరించె / కల్పనలకెల్ల నివిగదా నోదేశ జ్ఞానులారా!!

5. ఉలిని చేబాడిస-హూంకరించకపోతె / దేశముల్ నిలచునా లేశమైనా!
పెద్దబాడిస పేళ్ళు- పెకలించకుండెనా / సాగునా బలరామ-నాగలైనా!
ఉంపంబు దారుపై-గుంపించకుండెనా / రహిమించునా యట్టి-రధికుడైనా!
పిడసాన కొయ్యపై వడి దిరుగకుండెనా / చీలలు బిగియునా-శిల్పికైనా!
పట్టెడపై సుత్తె-పనిగొన కుండెనా / లలిమించునా సొమ్ము లక్ష్మికైనా!
అందమెట్లుగలుగు అవనియందు / విశ్వబ్రహ్మల కృషిలేక విశ్వజనావళికి
పుడమిపండిన రైతుకు-కొడవలిచ్చి / తరుగ మనకున్న తరుగునే ధాత్రివిభుడు!
నట్టి యాయుధముల పేర్లు అంతరించె / తెలుపుచున్నాను తెలియుడీనోదేశజ్ఞానులారా!!

రచన : కీ॥శే॥ పాలూరు రామసుబ్బనాచార్యులు శిల్పి సిద్ధాన్తి నాయుడుపేట

విశ్వబ్రహ్మ మయంజగత్-వేమన విశ్వవాణి

1. పుట్టినపుడె శిశువు బొడ్డు కోయమటంచు / అపుడే గురుముద్ర ఆనతయ్యె!
ముద్రలేని నరుడు ముజ్జగంబునలేడు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

2. విశ్వకర్మ గురువు విశ్వంబునకునెల్ల / ప్రణవ మంత్రమొకటి పరమగురువు!
కర్మకపుడు గురువు గాయత్రి మంత్రంబు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

3. విశ్వకర్మ పూజ వేడ్కతో జేయగా / విశ్వము జననమయి వెలయుచుండు!
విశ్వకర్మయాది విమలవిరాట్టగు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

4. విశ్వకర్మ పేరు విశ్వదేవుండని / పుణ్యకార్య విధుల పూజచేసి!
నమ్మకుండువారు నరకమున బడరే / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

5. విశ్వకర్మ మహిమ వినగ విచిత్రంబు / విశ్వకర్మ మహిమ శాశ్వతంబు!
విశ్వకర్మలేని విశ్వంబు నిలుచునా / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

6. విశ్వకర్మలేక విశ్వంబులేదురా / విశ్వకర్మ చేయ వెలయునన్ని!
విశ్వకర్మలేని విశ్వంబు పాడురా / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

7. విశ్వకర్మలేని విశ్వంబు మరిలేదు / కుడువ కూడులేదు, కోకలేదు!
విశ్వమయుండె యట్టి విభునేల దెలియరో / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

8. విశ్వకర్మ సుతులు వెలయు దేవతలెల్ల / కానక తిరిగెదరు కష్టజనులు!
అట్టివారి యెంగి లందరు తిందురే ! విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

9. విశ్వకర్మ సృష్టి వివరంబుగా జేయ / విశ్వమంత తృప్తి వెలుగుచుండు!
విశ్వకర్మగాదు విమల విరాట్టయా / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

10. విశ్వతత్వమెల్ల విశదంబుగదెలసి / భక్తి మూలమెల్ల బాగుపఱచి!
రక్షకత్వమందు రాజయోగివికమ్ము / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

11. విశ్వనాధుండనుచు, విశ్వకారణుండన్ను / విశ్వకర్మ వేద వినుతిగనుచు!
విశ్వకర్మ ఆది విశ్వగురుండగు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

12. విశ్వమందు బ్రహ్మ విస్తరించుటగాక / వేఱె బ్రహ్మమునకై వెదకనేల!
తగిలి యుండెగాదె తనలోన బ్రహ్మంబు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

13. విశ్వమనంగ నేమో వివరించి చూడు / విశ్వమైదుచేత వెలయుచుండు!
విశ్వము మదిలోన వెదకి వీక్షింపుడీ / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

14. విశ్వము నడుపంగ విశ్వేశ్వరుండుండు / బ్రాహ్మణులకు నేల పాటిదక్కె!
వనములోన కోతి వసుమతి నడపునా / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

15. విశ్వ మూలమందు విశ్వభావముచెంది / పండియుండు చేను బట్టబైట!
పండుననుడు చేను భావంబుదెలియరో / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

16. విశ్వరూపుండై విశ్వేశ్వరుండుండు / విశ్వమందు తాను వెలుగు చుండు!
విశ్వకర్మతానె విశ్వంభరుడయా / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

17. విశ్వరూపము మదిలోన వెలయజూచి / హ్రస్వమమరంగబుద్దిని నందిపట్టి!
స్వస్వరూపము గనువాడే సజ్జనుండు / విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!!

మనూనాం లోహకర్మాణి మయానాం దారుకర్మాణి! త్వష్టా కాంస్యకర్మాణి!
శిల్పి శిలాకర్మాణి! విశ్వజ్ఞ స్వర్ణకర్మాణి! పంచబ్రహ్మ మయం జగత్!!

విశ్వబ్రాహ్మణుల ముఖ్య పండుగలు

1. శ్రీ మనుబ్రహ్మ (సానగ బ్రహ్మర్షి) జయంతి :
   చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమి
2. శ్రీ మయబ్రహ్మ (సనాతన మహర్షి) జయంతి :
   జ్యేష్ఠ శుద్ధ పాడ్యమి
3. శ్రీ త్వష్టబ్రహ్మ (అహభూన బ్రహ్మర్షి) జయంతి :
   శ్రావణ శుద్ధ పాడ్యమి
4. శ్రీ భావన విశ్వకర్మ జయంతి :
   భాద్రపద బహుళ త్రయోదశి కన్యా సంక్రమణం
5. శ్రీ శిల్పిబ్రహ్మ (ప్రత్నస బ్రహ్మర్షి) జయంతి :
   ఆశ్వయుజ శుద్ధ పాడ్యమి
6. శ్రీ మత్కాళికా పూజ (విశ్వకర్మ కులజుల కులదేవత) :
   ఆశ్వయుజ శుద్ధ అష్టమి
7. శ్రీ విశ్వజ్ఞ బ్రహ్మ (సువర్ణస బ్రహ్మర్షి) జయంతి :
   మార్గశిర శుద్ధ పాడ్యమి
8. శ్రీ విరాట్ విశ్వకర్మ జయంతి :
   మాఘ శుద్ధ త్రయోదశి

ఋషి పంచమి : భాద్రపద శుద్ధ పంచమి ఋషి పంచమి పూర్వపరం గల సానగాది 125 గోత్ర పురుషులను స్మరించి పూజించుట.